ANTOLOGIILE MILLENNIUM

NEIL GAIMAN • GEORGE R. R. MARTIN • ROGER ZELAZNY • ARTHUR C. CLARKE
LUCIUS SHEPARD • NORMAN SPINRAD • POUL ANDERSON • ROBERT SHECKLEY
ORSON SCOTT CARD • NANCY KRESS • MICHAEL SWANWICK • LESTER DEL REY

SFÂRȘITUL LUMII

editor:
MARTIN H. GREENBERG

DIN MAI 2011 LA MILLENNIUM BOOKS

GALILEO SCIENCE FICTION & FANTASY
o publicaţie trimestrială editată de
MILLENNIUM BOOKS / Satu Mare

Ilustraţia copertei: RAYMOND SWANLAND
WWW.RAYMONDSWANLAND.COM

ISSN 2067-7553

PENTRU COMENZI ŞI ABONAMENTE VIZITAŢI **WWW.MILLENNIUMPRESS.RO**

NUMĂRUL 3 TOAMNA 2010

Galileo

science fiction & fantasy

ÎN ACEST NUMĂR:

ROBERT SILVERBERG • PETER WATTS • MICHAEL HAULICĂ

GALILEO

SCIENCE FICTION & FANTASY

NUMĂRUL 3 / TOAMNA 2010

GALILEO SCIENCE FICTION & FANTASY
este o publicație trimestrială editată de
Millennium Books / Satu Mare.

REDACȚIA:

Horia Nicola Ursu (redactor-şef)
Michael Haulică (redactor)
Ona Frantz (pre-press)
Vlad-Mihai Botta (design)

Ilustrația copertei: Raymond Swanland

DATE DE CONTACT:

Millennium Books
www.revista-galileo.ro | www.millenniumpress.ro

Str. G.V. Popescu Nr. 7
440021 Satu Mare, România

e-mail: office@millenniumpress.ro

Reproducerea integrală sau parțială, sub orice formă, a materialelor publicate în paginile revistei Galileo Science Fiction & Fantasy se poate face numai cu acordul scris al editorului.

Copyright © Millennium Books, 2010

SUMAR

NR. 3 / TOAMNA 2010

EDITORIAL

HORIA NICOLA URSU 5 DESPRE MECANISME, VECINI ZÎMBĂREȚI, CĂPUȘE ȘI GREȘELI

FICȚIUNI

PETER WATTS 7 INSULA

MICHAEL HAULICĂ 51 O HUCĂ ÎN MINUNATUL INAND

VIITORUL ANTERIOR

MIRCEA OPRIȚĂ 137 MAI-MULT-CA-TRECUTUL VIITORULUI

GRAHAM SLEIGHT 150 JAMES TIPTREE, JR.

DOSAR: ROBERT SILVERBERG

JON DAVIS 159 ROBERT SILVERBERG: O SCURTĂ ISTORIE

HORIA NICOLA URSU 165 INTERVIU CU ROBERT SILVERBERG

ROBERT SILVERBERG 171 PE MARE, SPRE BIZANȚ...

ZEITGEIST

CORY DOCTOROW 243 LAUDĂ FAN-FICTIONULUI

ROBERT SILVERBERG 248 CAUZĂ ȘI EFECT

CĂTĂLIN BADEA-GHERACOSTEA 254 PROZA FANTASTICĂ A ȘTEFANEI CZELLER

Horia Nicola Ursu

DESPRE MECANISME, VECINI ZÎMBĂREȚI, CĂPUȘE ȘI GREȘELI

Omul e supus greşelii. O zicere din bătrîni pe care mulți o folosesc drept scuză. Îi prefer alta, care relevă şi motivația: numai cine nu munceşte nu greşeşte.

Mi-a fost dat în vremea din urmă să am de-a face, fie şi tangențial, cu felurite entități şi diverşi indivizi care şi-au făcut o misiune din a le pune bețe în roate celor, supuşi greşelii, care încearcă să producă valoare.

Ar fi pe de-o parte rotițele nesfîrşite ale unei societăți doar aparent democratică, în esență însă birocratică pînă la extrem. O societate care are mereu dreptate, prin forța pumnului său atoatestrivitor, în divergențele cu indivizii care o compun. Ce e de făcut în acest caz? Ei bine, am aflat că a te resemna nu e o soluție. Soluția e să te-aduni şi să mergi mai departe, întorcînd mecanismele perverse în favoarea ta. Se poate!

Ar mai fi nenumăraţii vecini binevoitori care-ți zîmbesc pe față, în vreme ce pe la spate ascut cuțite lungi pe care le vor înfipte în beregata caprei tale. Cum le poți face față? Cel mai bine e să-i tratezi dintru început cu spatele, să îi ignori şi să-ți

vezi de finul adunat pentru capra ta. Nimic nu-i înfurie mai tare decît a nu fi băgați în seamă.

În sfîrșit, ar mai fi o specie de semeni care au reușit în ultima vreme să mă scoată din sărite: oamenii-căpușă. În aparență plini de intenții bune (pe care sînt însă incapabili de a le duce la bun sfîrșit prin propriile forțe), aceștia profită de orice pentru a ieși în față și a-și asuma merite care nu le aparțin. Cu aceștia, tratamentul cu tinctură de ignorol nu merge, vor reuși întotdeauna să răcnească mai tare. Și-atunci? Ei bine, pentru aceștia cea mai bună soluție e să-i expui în fața întregii lumi drept ceea ce sînt: paraziți, impotenți, loaze. Poate că nu-și vor înceta practicile, dar lumea din jur va sfîrși prin a-i trata pe măsura faptelor. Iar cum faptele lor sînt puține spre deloc, poate că, flămînzi să primească atenție, vor sfîrși prin a face ceva demn cu adevărat de atenție.

Uneori universul conspiră pentru ca toate să iasă de-a-ndoaselea. Pentru ca promisiunile făcute în urmă cu un timp să ajungă să te bîntuie, împiedicîndu-te să duci la bun sfîrșit ceea ce ți-ai propus, chiar dacă acele promisiuni erau menite să te-aducă mai aproape de atingerea scopului. Se întîmplă și la case mai mari. Știu. Dar asta nu e o scuză.

Acest număr al revistei *Galileo* a întîrziat nepermis de mult. Despre motivele mai mult sau mai puțin obiective ale acestei întîrzieri... n-am să vă plictisesc acum enumerîndu-le, nici n-am să încerc să scuz această întîrziere. Mă voi mulțumi să îmi asum vina, să accept blamul abonaților nerăbdători și...

...Vom merge mai departe, cu încă o lecție învățată și consecvenți în a duce la îndeplinire un plan care, pînă la urmă, e absolut realizabil. Iată de ce numărul de față poartă pe copertă mențiunea „toamna 2010". Iar noi nutrim speranța că, în ciuda piedicilor, vom reuși să ne „ajungem din urmă". Mai bine mai tîrziu decît niciodată.

Canadianul Peter Watts (născut în 1958) este unul dintre exponenții majori ai subgenului hard SF. A publicat trilogia *Rifters*, romanul *Blindsight* și o culegere de povestiri intitulată *Ten Monkeys, Ten Minutes*. Povestirea „Insula" i-a adus premiul Hugo, în 2010, și, sperăm noi, îi va aduce primii fani români.

Peter Watts
INSULA
Premiul Hugo 2010

Noi sîntem oamenii peşterilor. Noi sîntem bătrînii, progenitorii, maimuțele de la munca de jos. Noi vă împrăştiem plasele şi vă construim porțile magice, vă trecem ițele prin fibra universului la 60.000 de kilometri pe secundă, fără a ne opri vreodată. Nici nu îndrăznim să încetinim, ca forța venirii voastre să nu ne transforme în plasmă. Totul pentru voi. Totul ca voi să puteți păşi din stea în stea fără a vă întina cu nimicul nesfîrşit dintre ele.

E chiar de neînchipuit să vă cerem ca din cînd în cînd să vorbiți cu noi?

Sînt conştientă de evoluție, de inginerie... ştiu cît de mult v-ați schimbat. Am fost martoră momentelor în care aceste porți au dat naştere la zei, demoni si lucruri pe care nici nu concep să le înțeleg, lucruri care nu pot crede că au fost vreodată omeneşti; autostopişti străini poate, urmînd drumul pe care l-am deschis. Cotropitori străini. Poate chiar exterminatori străini.

Am văzut aceste porți rămînînd goale și întunecate pînă au fost date uitării. Am văzut contracții, ere de stagnare sau declin, civilizații extincte din cenușa cărora au apărut altele și cîteodată creațiile lor arată ca niște nave pe care le-am fi construit și noi. Vorbesc între ei – prin radio, laser, neutrini încărcați – și cîteodată vocile lor sună într-un fel asemănător cu ale noastre. Într-o vreme am îndrăznit să sperăm că erau într-adevăr ca noi, că ciclul evoluției s-a întors într-un punct familiar nouă. Nimeni nu mai știe de cîte ori am încercat să spargem gheața. Și am pierdut șirul erelor de cînd am încetat să mai sperăm. Toate iterațiile estompîndu-se în urma noastră. Toți hibrizii, postumanii, nemuritorii, zeii și preistoricii catatonici captivi în caleşti incredibile, a căror existență n-o vor putea concepe vreodată – și nici unul dintre ei, măcar unul, n-a îndreptat vreodată in direcția noastră un laser de comunicare pentru a ne spune *Hei, cum merge treaba?* sau *Ascultă aici: am găsit leacul pentru boala Damasculuí!* sau măcar *Mulțumim, băieți, țineți-o tot așa!*

Nu sîntem un rahat de cult care așteaptă ca totul să le pice din cer, sîntem coloana vertebrală a nenorocitului vostru de imperiu. N-ați fi ajuns pînă aici fără noi. Și, mai ales, sînteți copiii noștri. Orice ați fi devenit, ați fost odată ca mine. Cu mult, mult timp în urmă, cînd credeam în voi și în blestemata asta de misiune cu toată inima.

De ce ne-ați dat uitării?

• • •

Se pare că începe o nouă construcție. De data asta, deschid ochii și dau de o față foarte familiară, dar pe care nu am mai văzut-o niciodată; un copilandru de vreo douăzeci de ani fiziologici. O față ușor strîmbă, cu pomeți inegali și urechi clăpăuge. O față aproape *naturală*.

N-am mai vorbit de mii de ani și vocea îmi e puțin mai mult decît o șoaptă.

— Cine ești? întreb, deși știu că nu ar trebui.

Nu e genul de întrebare pe care s-o pui cînd te trezești, nu pe *Eriophora*.

— Sînt al tău.

Şi uite aşa am devenit mamă. Încerc să las informaţia să mă pătrundă, dar el nu-mi oferă nici un răgaz.

— Nu erai programată, dar Cimpanzeul vrea mai mult personal. Următoarea construcţie are o problemă.

Deci Cimpanzeul e în continuare la timonă. Cimpanzeul e întotdeauna la timonă. Misiunea continuă.

— O problemă?

— Mmm, mai degrabă un posibil contact.

Mă întreb cînd s-a născut, dacă s-a gîndit vreodată la mine pînă acum, dar nu zice nimic legat de asta. Doar despre misiune:

— Soare înainte. Juma' de an lumină. Cimpanzeul crede, poate comunică cu noi. (Fiul... meu ridică din umeri.) Nu-i grabă. Timp dăstul.

Eu aprob, dar el încă ezită. Aşteaptă Întrebarea şi văd deja o urmă de răspuns pe faţa lui. Întăririle noastre ar fi trebuit să fie impecabile, construite din genele perfecte păstrate adînc în miezul Eriei, protejate de mantia de fierbazalt, ocrotite de ploaia de unde cumulate prin efectul Doppler. Şi totuşi băiatul ăsta conţine o sumedenie de imperfecţiuni, degradarea se citeşte pe faţa lui, se vede cum perechile de bază rezonează pieziş, nepotrivită calităţii materialului genetic de pe navă. Arată de parcă ar fi crescut pe o planetă, de parcă ar fi fost născut din părinţi care şi-au petrecut toată viaţa bombardaţi de soare, de radiaţii nefiltrate.

Cît de departe trebuie să fi ajuns dacă pînă şi cărămizile genetice au fost alterate atît de mult? De cînd facem asta? Cît timp am dormit?

Cît timp? Asta e prima întrebare pe care o pui cînd te întorci. Şi după cum stau lucrurile, nu cred că vreau să ştiu.

• • •

Cînd ajung pe punte îl găsesc singur la masa tactică, cu ochii plini de pictograme şi vectori. Şi de o parte din mine.

— Nu-mi amintesc numele tău, i-am spus, cu toate că îl căutasem în jurnal.

Abia ne-am cunoscut şi deja îl mint.

— Dix, răspunde sec, fără a-şi lua ochii de pe ecran.

Are peste zece mii de ani. Din care a trăit vreo douăzeci. Sînt curioasă cît ştie, pe cine a cunoscut în toate mileniile astea fragmentate. Dacă-i ştie pe Ishmael sau pe Connie. Dacă Sanchez a reuşit să treacă peste ciocnirea cu nemurirea. Sînt curioasă, dar nu-l întreb. Există totuşi nişte reguli.

Mă uit în jur.

— Doar noi?

— Da. Deocamdată. Trezim mai mulţi dacă-i nevoie. Da'... şi se opreşte.

— Dar?

— Nimic.

Vin şi eu alături de el, lîngă ecran. Văluri diafane atîrnă în interior ca nişte jerbe de fum colorat înghețate. Sîntem la marginea unui nor de praf molecular. Cald, semiorganic, o grămadă de materii prime, formaldehide şi etilen glicol, prebioticele uzuale. Un loc bun pentru o construcţie rapidă. O pitică roşie mocneşte fad în centrul ecranului. Cimpanzeul a numit-o DHF428, din motive de care am uitat de mult să-mi pese.

— Despre ce-i vorba? îl întreb, şi mă priveşte nerăbdător, aproape iritat.

— Şi tu?

— La ce te referi?

— Ca toţi ceilalţi. La celelalte construcţii. Cimpanzeul poate să producă pur şi simplu specificaţiile, dar ei vor să pălăvrăgească tot timpul.

Rahat, legătura lui e încă activă. E *conectat*. Încerc să mă forţez să zîmbesc.

— E un fel de... tradiţie culturală. Discutăm despre tot felul de chestii, ne ajută să ne... revenim. După atît de mult timp în care lipsim.

— Da' e *lent*, se vaită.

Nu ştie. *De ce* nu ştie?

— Avem jumătate de an-lumină, îi amintesc. Ne grăbim undeva? îl întreb, şi colţul gurii îi tresaltă.

— Vonii au fost trimişi conform programului, spune, în timp ce un stol de scîntei violete minuscule scapără pe ecran, la cinci trilioane de kilometri înaintea noastră. În mare parte au supt praf, dar am avut noroc cu nişte asteroizi mai mari şi

rafinăriile au fost terminate mai devreme. Primele componente au fost deja extrudate. După care Cimpanzeul a văzut nişte fluctuaţiii în spectrul solar. În principal infra, dar se extind spre vizibil, continuă în timp ce ecranul clipeşte spre noi.

Pitica decelerează clipitul. Privită cu încetinitorul, se poate spune cu certitudine că clipeşte.

— Nealeatoriu, bănuiesc, spun eu şi Dix înclină capul, nici afirmînd, nici infirmînd. Proiectează semnătura temporală!

Încă n-am reuşit să scap de obiceiul de a ridica vocea cînd mă adresez Cimpanzeului. Obedient (măcar de-ar fi întru totul), IA-ul şterge panorama spaţială şi o înlocuieşte cu o serie de puncte:

.....

— Secvenţă repetitivă, îmi spune Dix. Impulsurile nu se modifică, doar intervalele reprezintă o creştere logaritmică, repetată la fiecare 92,5 corseci. Fiecare ciclu începînd la 13,2 clipiri/corsec, descrescător în timp.

— Şi nu se poate să fie o secvenţă naturală? Poate o gaură neagră minusculă foindu-se în miezul stelei?

Dix clatină din cap sau cel puţin încearcă. Îi iese o afundare diagonală a bărbiei menită să exprime o negaţie.

— Prea simplă pentru a conţine multă informaţie. Nu e o conversaţie. Mai degrabă un strigăt. Chiot. Exclamaţie. Ceva de genul ăsta.

Parţial, are dreptate. Nu e multă informaţie, dar e destulă. „Sîntem prezenţi aici, sîntem inteligenţi şi destul de puternici pentru a conecta o stea la un potenţiometru". Poate că pînă la urmă nu e un loc chiar atît de bun pentru o construcţie.

— Soarele ne face semn, asta vrei să spui, îi spun, ţuguindu-mi buzele.

— Poate. Semnalizează *cuiva*. Dar e prea simplu pentru un semnal rosetta. Nu e o arhivă, nu se poate autoextrage. Nu e un şir Bonferroni sau Fibonacci, nu e Pi. Nici măcar tabla înmulţirii. Nimic pe care să pui bazele unui limbaj elementar.

Totuşi, un semnal inteligent.

— Avem nevoie de mai multe informaţii, exclamă Dix, proclamîndu-şi suveranitatea asupra sublinierii evidentului.

Aprob, apoi cîteva momente de liniște umplu camera.

— Vonii, șoptesc într-un final.

— Ce-i cu ei?

— Formăm o matrice. Folosim o grămadă de ochi simpli pentru a simula unul complex. E mai rapid decît să plimbăm un observator de aici sau să reamenajăm una dintre fabricile de la fața locului.

Cînd aude ideea mea, ochii i se măresc brusc. Pentru un moment, arată înfricoșat. Apoi clatină iar stîngaci din cap.

— Prea multe resurse dealocate de la construcție, nu-i așa?

— Da, raspunde inteligența artificială.

Mă abțin cu greu din rîs.

— Dacă ești atît de preocupat de satisfacerea specificațiilor, Cimpanzeule, introdu în ecuație și potențialul risc de a întîlni o inteligență îndeajuns de potentă pentru a controla fluxul energetic al unui întreg soare.

— Nu pot, admite. Nu posed destulă informație.

— Nu posezi *nici un fel* de informație. Despre ceva care ar putea opri *întreaga* misiune. Deci, hai să obținem *niște* informație pentru moment.

— Bine. Vonii însărcinați.

Confirmarea strălucește pe ecran, o serie complexă de pași de dans lansată prin vid. În șase luni o sută de roboți autoreplicatori vor valsa într-o rețea de supraveghere improvizată. După încă patru luni, vom avea probabil ceva de dezbătut. În tot acest timp Dix m-a privit de parcă aș fi invocat puteri magice.

— O fi controlînd el toată operațiunea, dar e de-a dreptul tîmp. Trebuie să despici firul în patru uneori, îi explic.

Deși pare vag jignit, nu-și poate ascunde surprinderea. Revelația. Nu știa chestia asta. *Nu știa.*

Cine dracu' l-a crescut? Cine e de vină pentru chestia asta? Eu nu, în nici un caz.

— Caută-mă peste zece luni, îi spun. Mă duc să mă culc.

• • •

Arată de parcă nici n-ar fi plecat de-acolo. Urc înapoi pe punte și iată-l, fixînd ecranul. DHF428 umple toată imaginea, un

glob roşu imens care transformă faţa fiului meu într-o mască demonică. Nici nu se uită spre mine, cu ochii holbaţi şi degetele tremurînd de parcă ar fi parcurse de curent electric.

— Vonii nu o văd.

Sînt încă un pic confuză în urma dezgheţului.

— Nu văd ce?

— *Şirul!*

Răspunde precipitat, aproape panicat. Se tot fîţîie de pe un picior pe altul.

— Arată-mi.

Ecranul se împarte în două, cu pitica roşie clonată arzînd în ambele părţi. În stînga, punctul nostru de vedere, DHF428 clipoceşte exact ca înainte, cum a făcut probabil şi în decursul celor zece luni. În dreapta, ochiul compus: o reţea de interferometrie constînd într-un miliard de voni plasaţi la intervale riguros regulate, cu vederea suprapusă şi paralaxată pînă la prelevarea unei imagini de înaltă fidelitate. Contrastul în ambele sectoare a fost ajustat pentru a evidenţia clipirea stelei pentru ochii umani.

Singura problemă e faptul că doar imaginea din stînga clipeşte. În cea din dreapta, 428 luminează regulamentar.

— Cimpanzeule, e posibil ca reţeaua să nu fie destul de sensibilă pentru a prelua fluctuaţiile?

— Nu, vine răspunsul prompt si rece.

— Aha.

Încerc să găsesc un motiv pentru care ne-ar minţi.

— Nu are nici o logică, se plînge Dix.

— Ba are, murmur eu. Dacă nu soarele este cel care clipeşte.

— Dar *clipeşte*... Îşi suge dinţii. Poţi să-l *vezi* clip... Stai, vrei să spui *în spatele* vonilor? *Între* noi şi ei?

— Mmm...

— Un fel de... *filtru*, găseşte cuvîntul potrivit Dix, apoi se relaxează vizibil. N-ar fi trebuit totuşi să-l vedem? Nu l-ar fi lovit vonii pe drum?

Îmi dreg glasul şi îl comut iar pe modul de comunicare cu Cimpanzeul.

— Care e cîmpul vizual curent de pe senzorul frontal al Eriophorei?

— La distanța la care se află DHF428, conul are un diametru de 3,34 parseci.

— Mărește raza la o sută de parseci.

Partiția din stînga se extinde, spulberînd punctul de vedere antagonist. Pentru un moment soarele acaparează ecranul, oferind iar punții un aspect demonic. Apoi se estompează de parcă ar fi fost devorat din interior și ecranul devine neclar, parcă invadat de paraziți.

— Poți face ceva în legătură cu zgomotul ăsta?

— Nu e zgomot. E praf și gaz molecular, răspunde Cimpanzeul.

Clipesc, lent.

— Ce densitate are?

— Estimată la 100.000 atomi pe metru cub.

Două ordine de magnitudine prea mare, chiar și pentru o nebuloasă.

— De ce e atît de multă? Cu siguranță am fi putut detecta orice puț gravitațional destul de puternic pentru a aduna *atît* de multă materie în zonă.

— Nu știu, răspunde iar Cimpanzeul, la fel de rece.

Am impresia tulburătoare că s-ar putea să știu eu.

— Setează cîmpul-de-vedere la cinci sute de parseci. Filtrează fals-culoarea aproape de infraroșu.

Spațiul devine amenințător de întunecat pe ecran. Minusculul soare din centru radiază cu o strălucire augmentată, ca o perlă incandescentă în apă tulbure.

— O mie de parseci! comand.

— Uite, șoptește Dix.

Adevăratul spațiu pune din nou stăpînire pe extremitățile ecranului, negru, primar, imaculat. 428 stă cuibărit în inima unui lințoliu obscur. Mai întîlnești așa ceva din cînd în cînd, deșeuri aruncate de stele binare ale căror convulsii varsă gaze și radiații peste ani-lumină. Dar 428 nu e o relicvă de supernovă, e o *pitică roșie* pașnică, de vîrstă medie. Neremarcabilă. În afară de faptul că se află exact în centrul unui balon de gaz rarefiat cu diametrul de 1,4 UA. Și de faptul că acest balon nu difuzează, nu se împrăștie treptat în vid. În afara cazului în care e ceva în neregulă cu afișajul, această nebuloasă acoperă 350 de

parseci şi se opreşte. Brusc. Delimitată mult mai precis decît are universul obiceiul.

Pentru prima oară în nenumărate milenii, îmi este dor de legătura corticală. Durează prea mult să înşir termenii de căutare pe tastatură doar pentru a primi răspunsurile pe care le ştiu deja. Numerele apar pe ecran.

— Cimpanzeule, setează vîrfurile de fals-culoare la 335, 500 şi 800 de nanometri.

Giulgiul din jurul stelei se aprinde ca o aripă de insectă, ca un balon de săpun iridiscent în bătaia soarelui.

— E.. superb! bîiguie Dix, acaparat de panoramă.

Simt nevoia să accentuez ceea ce este de fapt important.

— E fotosintetic.

• • •

Feofitină şi eumelanină, a decretat spectrometrul. Chiar şi urme ale unui tip de pigment Keipper pe bază de plumb, absorbind raze X la nivel de picometri. Cimpanzeul a extrapolat că e un soi de *cromatofor*, celule ramificate care conţin cantităţi infinitezimale de pigment, ca nişte particule de praf de cărbune. Cît timp respectivele particule sînt grupate celula e efectiv transparentă. Dar în momentul în care particulele sînt distribuite împrăştiat prin citoplasmă, structura *capătă un ton întunecat*, afectează orice undă electromagnetică ce le permeează. Se pare că existau animale cu astfel de celule şi pe Pămînt, animale care îşi puteau schimba culoarea sau puteau imita modele din mediul înconjurător.

— Deci...în jurul acelei stele se află o membrană de... *ţesut viu*, am grăit rar, încercînd încă să conştientizez ceea ce vedeam. Un balon de... carne... în jurul unei *stele*.

— Da, încuviinţă Cimpanzeul.

— Şi... cam cît de groasă e?

— Nu mai mult de doi milimetri. Probabil mai puţin.

— Cum îţi dai seama de asta?

— Dacă ar fi mai groasă, ar fi mai evidentă în spectrul vizibil. Şi ar fi avut un efect detectabil asupra maşinilor von Neumann, în momentul traversării.

— Asta în cazul în care... celulele, să le zicem, ar avea o structură asemănătoare alor noastre.

— Pigmenții sînt familiari, deci și restul ar putea să fie.

Nu poate fi *prea* familiar. Nici o genă convențională nu ar rezista o secundă în mediul ăsta. Nici nu mai spun de miracolul care o protejează de îngheț.

— Bine, în cazul ăsta hai să fim consevatori. Să presupunem o grosime medie de un milimetru. Și densitatea egală cu a apei în condiții normale de temperatură și presiune. Ce masă ar avea membrana?

— 1,4 yottagrame, răspund Dix și Cimpanzeul, aproape la unison.

— Și asta înseamnă...?

— Aproximativ jumătate din masa Mercurului, adaugă cimpanzeul ca punct de reper.

Îmi scapă un fluierat admirativ.

— Și toată asta e *un singur* organism?

— Încă nu știu.

— Are pigmenți organici. În mă-sa, *vorbește*! E inteligentă.

— Majoritatea emanațiilor ciclice produse de surse vii sînt simple bioritmuri, nu semnale inteligente, accentuează Cimpanzeul.

Îl ignor și mă adresez lui Dix:

— Presupune că e totuși un semnal.

Dix se încruntă, nedumerit.

— Dar Cimpanzeul a spus că...

— *Presupune*! Folosește-ți imaginația.

Nu cred că reușește să înțeleagă. Pare agitat. Pare agitat tot timpul. Îmi reiau ideea:

— Dacă cineva ți-ar trimite un semnal, ce-ai face?

— Aș... răspunde?

În sfîrșit, prin toată confuzia lui răzbate un gînd. Din păcate unul care nu îl flatează. Fiul meu e un idiot.

— Și dacă semnalul pe care îl recepționăm constă în alterări repetate ale intensității fluxului luminos, cum am...

— Folosim laserele bipolare, setate să pulseze alternativ între 700 și 3000 de nanometri. Putem amplifica un semnal intercalat pînă în domeniul exawaților fără a compromite ecranul protector. Atinge peste o mie de wați pe metru pătrat după difracție. Mult peste pragul de detectare pentru orice

poate percepe debitul termic provenit de la o pitică roşie. Şi conţinutul este irelevant cît timp este doar un răspuns la un strigăt. Strigăm înapoi şi aşteptăm ecoul.

Se pare că fiul meu este un *geniu* idiot. Tot nu pare mulţumit.

— Totuşi Cimpanzeul crede că nu există informaţie *reală* acolo.

Din nou, perspectiva lui mă uimeşte. Aceeaşi presimţire nefastă se cuibăreşte între gîndurile mele. *Crede*. Dix interpretează tăcerea mea ca amnezie.

— Prea simplist, nu mai ţii minte? Doar un şir de puncte.

Nu-mi vine să cred. Există informaţie în acel semnal, doar că Cimpanzeul nu o înţelege. Sînt atît de multe lucruri pe care Cimpanzeul nu le înţelege. Şi ultimul lucru de care am nevoie acum e ca acest *copil* să acţioneze la pasul lui, să-l considere un egal sau, mai rău, un *mentor*. E destul de deştept să ne strunească printre stele, să calculeze numere prime de milioane de cifre într-o clipită sau pentru a improviza grosier în cazul în care echipajul hotărăşte să se abată prea mult de la specificaţiile construcţiei, dar nu destul de deştept pentru a vedea un semnal de primejdie. Pentru a înţelege.

— E o curbă de decelerare, le zic amîndurora. *Încetineşte* în mod repetat. Acesta e mesajul.

Stop. Stop. Stop. Stop.

Şi nu cred că este destinat altcuiva în afara de noi.

• • •

Strigăm înapoi. Nu avem nici un motiv să nu o facem. Şi ne retragem din nou în hibernare, pentru că nu are nici un rost să stăm treji peste program. Chiar dacă această vastă entitate adăposteşte un sîmbure de inteligenţă, ecoul nostru nu va ajunge pentru cel puţin zece milioane de corseci. Şi va dura încă şapte milioane, în cel mai bun caz, înainte de a primi un eventual răspuns.

Aşa că mă ascund în criptă. Mă ascund de toate dorinţele şi presimţirile, conserv fiecare moment de viaţă rămas pentru momentele care contează. Mă extrag din compania inteligenţei mediocre, capabilă doar de calcul şi tactică, şi a căţeluşului cu ochi miraţi care se uită la mine de parcă aş fi un vrăjitor gata să

dispară într-un nor de fum. Văd cum deschide gura să spună ceva şi mă întorc cu spatele, grăbindu-mă să mă cufund în uitare.

Dar înainte, setez să mă trezesc singură.

Zăbovesc o vreme în coşciug, cu gîndul la micile victorii ale trecutului. Ochiul mort, înnegrit al Cimpanzeului priveşte în gol din tavan; în toate aceste milioane de ani nimeni nu a curăţat zgîrieturile. E un fel de trofeu, o amintire a vremurilor incendiare de la începuturile luptei noastre. Şi privirea asta nesfîrşită şi oarbă încă are efect calmant asupra mea. Încă mai am reţineri în legătură cu aventurarea în zonele în care reţeaua lui de nervi nu a fost atît de temeinic cauterizată. O teamă de-a dreptul puerilă, ştiu. Chestia aia ştie oricum că m-am trezit; o fi orb şi surd aici, dar poate pipăi transferul de energie către criptă din momentul dezgheţării. Şi în orice caz, nu e ca şi cum o gloată de roboţi telecomandaţi aşteaptă să năvălească cu bîtele asupra mea în momentul în care ies de aici. Am ajuns de mult la armistiţiu. Lupta continuă, dar războiul a încetat. Acum ne prefacem doar în timp ce ne cărăm lanţurile cuminţi, ca un cuplu bătrîn, resemnat cu ideea de ură reciprocă pînă la moarte. Pentru că adevărul este că, în pofida tuturor atacurilor şi contraatacurilor, avem nevoie unii de alţii.

Trec pe la duşuri pentru a spăla duhoarea de ou stricat acumulată în timpul somnului şi încep itinerariul prin coridoarele monumentale ale *Eriophorei*, acompaniată doar de liniştea impenetrabilă. Şi de inamicul care mă pîndeşte din umbră, aprinzînd luminile în calea-mi şi stingîndu-le în urmă, dar necutezînd să tulbure liniştea.

Dix...

Straniu şi pentru standardele prezentului. Nu că te-ai aştepta de la cineva născut şi crescut aici să reprezinte un arhetip de stabilitate mentală, dar el nici măcar nu ştie de partea cui este. Nu pare să ştie nici măcar că există mai multe tabere din care să *alegi*. Se poartă ca şi cum ar fi citit manifestul misiunii originale şi ar fi *acceptat* propaganda ca unic adevăr indelebil, o scriptură profetică – Om şi Maşină, uniţi şi puternici, împingînd frontiera. Raliaţi peste veacuri în descoperirea Universului.

Rahat...

Oricine ar fi cei care l-au crescut, n-au făcut o treabă prea bună. Şi nici nu îi pot condamna; nu e tocmai agreabil să ai un copil pe cap în timpul unei construcţii, mai ales că nici unul dintre noi nu a fost selectat după criterii care să intersecteze mulţimea atributelor unui bun părinte. Chiar dacă s-ar fi ocupat boţii de scutece şi holocamera de educaţie, tot nu-mi dau seama cum ar fi fost plăcut pentru cineva să socializeze cu el. Probabil că eu l-aş fi aruncat pe săracul ţînc într-o ecluză. Dar chiar şi aşa, tot l-aş fi adus la curent cu lucrurile importante înainte să-i urez drum bun.

Deci ceva trebuie să se fi schimbat între timp. Poate că ostilităţile au escaladat iarăşi, au evoluat într-o nouă fază. Trebuie să fie un motiv pentru care copilul ăsta strîmb a fost scos din ecuaţie. Trebuie. Mă întreb care o fi, dar în acelaşi timp mă întreb şi cît de mult îmi pasă.

Ajung în sfîrşit în habitaclul meu şi după ce devorez un festin pantagruelic, mă masturbez, apoi mai zac cîteva ore nefăcînd nimic în foaierul navei şi deja mă simt mai relaxată. Destul de relaxată pentru a continua ce am început.

— Cimpanzeule!

— Te-ai trezit prea devreme, vine răspunsul după cîteva momente de tăcere.

Şi are dreptate, asta am şi făcut. Strigătul nostru încă nu a ajuns la destinaţie, şi vor mai trece cel puţin două luni pînă cînd vom primi un eventual răspuns, informaţii proaspete.

— Arată-mi senzorii frontali.

DHF428 începe să clipească spre mine din centrul camerei. *Stop! Stop! Stop!*

Poate că am sperat prea mult. Poate Cimpanzeul are dreptate, e o acţiune pur fiziologică, ciclul acesta nesfîrşit nepurtînd mai multă intenţie decît ritmul cardiac. Dar parcă există un fel de model în interiorul tiparului, un fel de *pîlpîit* în interiorul clipirii care îmi face creierul să tresalte.

— Încetineşte, factor o sută, comand IA-ului şi observ instantaneu ceea ce căutam.

Soarele literalmente *clipeşte*. Discul lui 428 nu se întunecă uniform, este *eclipsat*. De parcă o pleoapă gigantică ar fi trasă peste el, de la dreapta spre stînga.

— Factor o mie.

Cromatofore, le-a spus Cimpanzeul; dar nu sînt sincronizate, nu pulsează la unison. Întunericul avansează în membrană în *valuri*. Fenomen care face ca un cuvînt să se ridice la suprafața conștiinței mele: *latență*.

— Cît de repede avansează valurile de pigment?

— Aproximativ 59.000 de kilometri pe secundă.

Cu viteza unui gînd. Și dacă *este* într-adevăr un gînd înseamnă că entitatea asta trebuie să aibă porți logice, sinapse, un fel de rețea. Și dacă rețeaua e destul de mare, există un *eu* undeva în interiorul ei. Ca în interiorul meu sau al lui Dix. Chiar și în interiorul Cimpanzeului. Mă bucur că m-am interesat în legătură cu acest subiect pe vremea cînd încercam să îmi cunosc mai bine inamicul, în zilele primordiale, tumultuoase, ale relației noastre.

Lucrul cel mai important este că orice manifestare a unui *eu* există doar la distanță de o zecime de secundă de componentele lui. Dacă rețeaua e prea fragmentată – să zicem, dacă cineva secționează magistrala dintre cele două emisfere ale unui creier uman, distruge scurtătura lăsîndu-le să comunice doar pe calea ocolită – sau mai bine spus dacă arhitectura neuronală e *împrăștiată* peste un anumit prag critic, un timp necesar unui semnal să ajungă din componenta A în componenta B, sistemul ca întreg devine *incoerent*, se scindează. Cele două insule de o suficientă densitate a rețelei, izolate între ele de acel prag critic – emisferele în cazul creierului uman – devin indivizi distincți, fiecare cu opinii și atitudini proprii, cu un simț diferit de sine.

Eu fărîmițat în *noi*.

Și nu e doar o regulă umană sau a mamiferelor, orice formă de circuit care procesează informații se raportează la acest standard, e o regulă care se aplică atît entităților pe care le cunoaștem, cît și celor pe care urmează să le întîlnim. Așa că la 59.000 de kilometri pe secundă... Cît de departe poate călători semnalul prin membrană într-o zecime de corsec? Cît de rarefiat este prezumptivul *eu* din spațiu? Corpul lui este inimaginabil de imens, iar spiritul... spiritul...

Rahat.

— Cimpanzeule, plecînd de la densitatea neuronală medie a unui creier uman, contorizează sinapsele dintr-o folie sferică de neuroni, de grosime un milimetru şi diametrul de 5.892 de kilometri.

— Doi ori zece la puterea douăzeci şi şapte.

Ochii fugăresc prin baza de date o informaţie care să îmi ofere o perspectivă asupra unei minţi răspîndite pe o suprafaţă de de treizeci de milioane de kilometri pătraţi: echivalentul a două cvadrilioane de creiere umane. Evident neuronii sau echivalentul lor în cazul acestei entităţi sînt rarefiaţi, doar putem vedea *prin* ea. Ca să fim conservatori, presupunem a mia parte a densităţii computaţionale a unui creier... hai, să zicem de zece ori mai puţin de atît. Sau de încă zece ori, la limita inferioară, la nivelul de ceaţă neuronală, de indivizibilitate. Douăzeci de *miliarde*.

Douăzeci de miliarde de creiere umane, în cel mai rău caz. Nici nu ştiu cum să interpretez un asemenea rezultat; ce avem în faţa noastră nu e doar un străin, nu e doar o entitate inteligentă. Dar încă nu sînt pregătită să cred în existenţa zeilor.

• • •

Fac colţul şi dau nas în nas cu Dix, care stătea nemişcat ca o statuie în mijlocul sufrageriei mele. Surpriza mă face să sar involuntar, dar nu de bucurie.

— *Ce dracu' cauţi aici?*

În mod ciudat, pare la fel de surprins de reacţia mea.

— Voiam să... vorbim..., reuşeşte să bîiguie după cîteva momente de dezorientare.

— Nu se intră *niciodată* neinvitat în casa cuiva!

Se retrage un pas, bîlbîindu-se.

— Da' voiam... voiam...

— Da, să vorbim. Asta se face în *public*. Pe punte, în foaiere... sau puteai să mă *apelezi*. Dar nu aşa.

Se mai retrage un pas, ezitînd.

— Dar tu spus... *faţă în faţă... tradiţie culturală...*

Da, ştiu că am spus. Dar nu mă aşteptam să dea buzna peste mine *aici*. În *bîrlogul meu*, în singurul loc în care am intimitate. Lipsa încuietorilor e un protocol de securitate, nu o invitaţie

pentru oricine să intre şi să mă *pîndească*, să se joace de-a *mobila* în habitaclul meu.

— Nici măcar nu înţeleg de ce eşti *treaz*, ar fi trebuit să mai hibernezi încă vreo două luni, latru la el.

— I-am spus Cimpanzeului să mă trezească cînd te trezeşti şi tu. Tu *de ce* te-ai trezit?

Maşinărie blestemată... oftez şi mă aşez într-un receptacul. Stau pe gînduri o vreme, dar Dix nu dă semne că ar vrea să plece.

-Voiam să mai trec o dată peste datele preliminare.

Speram să înţeleagă că voiam să fac asta *singură*.

— Şi ai găsit ceva nou?

Se pare că nu e foarte receptiv. Nu prea am de ales, trebuie să intru în joc.

— Păi, partea cu care încercăm să comunicăm e un fel de insulă cu diametrul de aproximativ şase mii de kilometri. Asta e partea care probabil gîndeşte. Membrana adiacentă e destul de liberă. E *vie* în orice caz, face fotosinteză. Nu ştiu cu ce exact, dar se hrăneşte.

— Nor molecular, zice Dix. Compuşi organici peste tot. Şi concentrează în interiorul învelişului.

— Mă rog, ideea de bază e că există un creier delimitat destul de clar. Şi este *imens*, e...

— Improbabil, murmură, aproape inaudibil.

Mă întorc spre el, şi receptaculul îşi modifică forma odată cu mişcarea corpului meu.

— Poftim?

— E improbabil. Întreaga sferă are şapte cvintilioane de kilometri pătraţi. Insula, douăzeci şi opt de milioane. Şi se află fix între noi şi DHF428, asta însemnînd... o şansă la cincizeci de miliarde.

— Continuă...

— Păi... e *improbabil*.

Nu poate continua. Închid ochii şi oftez.

— Cum naiba de eşti destul de deştept ca să poţi calcula chestia asta în cap fără să eziţi o secundă şi în acelaşi timp destul de prost ca să nu poţi trage singur concluzia evidentă?

Din nou, mă întîmpină cu privirea de căprioară hipnotizată de farurile unui camion înaintea coliziunii, înfiorată, dar incapabilă de a reacționa.

— Eu... nu...

— Da, *este* improbabil. E astronomic de improbabil să fi nimerit *singurul* punct inteligent de pe o sferă cu raza de o unitate astronomică. Ceea ce înseamnă că...?

Nimic; perplexitatea de pe fața lui e ca o sfidare, îmi vine să mă năpustesc asupra lui şi să-l lovesc pînă pînă provoc o reacție, cît de mică. Din fericire pentru el, se pare că nu e nevoie. În sfîrşit, au început să se aprindă luminile la mansardă.

— Că nu există doar o singură insulă? Sînt mai multe? A, *mult* mai multe!

Creatura asta face parte din echipaj, ceea ce înseamnă că trebuie să-mi încredințez viața în mîinile ei. Un gînd ce mă sperie. Un gînd ce dă naştere altor gînduri, modalități de a scăpa de această problemă. Dar pentru moment încerc să nu mă gîndesc la asta.

— Există, probabil, o întreagă populație de astfel de insule, răspîndite pe suprafața membranei. Ca nişte chisturi, să zicem. Cimpanzeul nu ştie cîte ar putea fi, dar ținînd cont de faptul că momentan am reperat-o doar pe asta, putem presupune că sînt destul de dispersate.

Fața lui Dix e încă strînsă într-o grimasă. De data asta, de altă natură.

— De ce *cimpanzeu*?

— Cum adică?

— De ce i s-a spus cimpanzeu?

— I s-a spus Cimpanzeu*l*. E primul pas în umanizarea oricărui obiect, i se atribuie un nume.

— Am căutat în bibliotecă. Cimpanzeu. Animal prost.

— De fapt, cimpanzeii erau destul de inteligenți din cîte îmi amintesc.

— Nu chiar, nu ca noi, în orice caz. Nici nu puteau *vorbi*. Cimpanzeul poate, şi nu numai... e *mult* mai inteligent decît respectivele animale. Numele ăsta nu numai că e incorect... e o ridiculizare.

— Şi ce dacă? Ce-ți pasă ție?

Nici un răspuns, stă doar şi se holbează la mine.

— Evident că nu e un cimpanzeu. I-am pus numele ăsta pentru că are un flux sinaptic similar.

— În concluzie i-aţi dat un creier primitv ca apoi să vă plîngeţi continuu de cît de prost e?

Deja simt cum întinde limitele răbdării mele.

— Vrei să ajungi undeva sau doar consumi oxigen degeaba?

— Păi... de ce nu l-aţi făcut mai deştept?

— Pentru că nu poţi să prevezi comportamentul unui sistem mai complex decît sistemul care face analiza. Dacă vrei ca un proiect la parametrii căruia nu ai acces decît în faza incipientă să nu se abată de la specificaţiile iniţiale, nu pui la volan o entitate care să fie în stare să dezvolte ambiţii personale.

Doamne fereşte, nu pot să cred că nu l-a învăţat *nimeni* despre Legea lui Ashby.

— Deci l-au lobotomizat, spune Dix după cîteva momente de meditaţie.

— Nu, nu l-am făcut prost începînd de la un moment dat, l-am făcut prost de la început. Aşa a fost proiectat.

— Dar poate e mai deştept decît crezi. Dacă voi sînteţi mai deştepţi decît el şi aveţi planuri personale, cum de tot el controlează misiunea?

— Hai, nu te flata.

— Cum adică?

Un zîmbet amar îmi încolţeşte în colţul buzelor.

— Nu faci decît să urmezi ordinele unor sisteme mult mai complexe decît tine.

Trebuie să-i admiri totuşi; deşi morţi de nenumărate evuri, administratorii proiectului sînt încă cei care ne dirijează.

— Nu înţeleg... eu urmez ordinele cui?

— Scuze, dragule, zîmbesc călduros spre progenitura mea cretină, nu vorbeam cu tine. Vorbeam cu chestia care face ca toate sunetele astea să-ţi iasă din gură.

Moment în care Dix devine mai palid decît lenjeria mea intimă; ocazia potrivită pentru a ieşi din jocul ăsta.

— Cimpanzeule, credeai că dacă trimiţi marioneta asta să-mi invadeze casa nu-mi voi da seama?

Dix începe să se bîlbîie.

— Nu, nu e... *eu* sînt. *Eu* vorbesc!

— Mda. Vorbeşti cu... *ajutorul* lui. Ştii măcar ce înseamnă „lobotomizat"? Crezi că am uitat cum funcţionează interfaţa doar pentru că ne-am ars-o toţi cu mult timp în urmă?

Îmi clatin capul, cuprinsă de dezgust. O caricatură de surprindere începe să-i pună stăpînire pe chip.

— Nici să nu îndrăzneşti să încerci, nenorocitule! Doar ai fost treaz şi la alte construcţii, nu se poate să nu fi ştiut. Şi ştii că ne-am închis şi legăturile domestice. Şi zeul tău stăpîn e complet impotent pentru că *are nevoie* de noi. Ştie prea bine; aşa că am ajuns la un compromis.

Am reuşit să nu ridic tonul, deşi l-am păstrat glacial. Totuşi Dix s-a făcut ghem, speriat, şi conştientizez o oportunitate la care nu mă gîndisem pînă acum. Îmi îmblînzesc vocea:

— Poţi să faci şi tu asta, îi spun. Să-ţi arzi legătura. O să-ţi dau voie să vii pe-aici, dacă mai vrei. Ca să vorbim. Dar numai după ce faci asta; fără chestia aia în capul tău.

Chipul îi este cuprins de panică şi, în ciuda aşteptărilor mele, simt că mi se rupe inima. Un pic măcar.

— Nu pot... aşa învăţ, mă antrenez... misiunea...

Nici măcar nu-mi pot da seama care dintre ei vorbeşte acum. În consecinţă, le răspund amîndurora.

— Nu există doar un mod unic în care putem aborda misiunea. Sînt multe căi pe care le putem aborda şi avem destul timp pentru a le încerca pe toate. Şi Dix e binevenit înapoi, dacă va veni singur.

Se uită la mine tăcut. Apoi înaintează stingher, ridicînd încet o mînă de parcă ar vrea să ajungă la mine şi nu poate, cu o expresie ciudată pe faţa lui strîmbă.

— Dar... sînt *fiul tău*...

Nici nu merită să-l contrazic.

— Hai, afară! Plecaţi din casa mea.

• • •

Un periscop uman. Fiul troian. E într-adevăr ceva nou.

Pînă acum, Cimpanzeul n-a cutezat niciodată să se infiltreze atît de ostentativ între noi. De obicei aştepta pînă eram toţi morţi înainte să ne invadeze teritoriile. Îmi imaginez nenumăraţi

roboți zumzăind ocupați peste tot, ascunși de ochii noștri cît timp eram treji, comasați prin cine știe ce cotlon. Dar odată noi dispăruți, îi văd ivindu-se de peste tot, trebăluind prin sertarele noastre, după mobilă și oglinzi, scanînd cu raze X și ultrasunete foaierele, examinînd cu minuțiozitate fiecare milimetru din catacombele nesfîrșite ale *Eriophorei*, în căutarea eventualelor mesaje pe care ni le-am fi lăsat peste veacuri.

N-am găsit niciodată vreo dovadă a acestei activități. Am lăsat tot felul de semne, alarme și indicii care ar fi putut semnala o eventuală intruziune, dar nu am găsit niciodată nimic. Totuși, asta nu înseamnă mare lucru. Cimpanzeul nu este destul de prost pentru a nu fi precaut, chiar viclean, iar milioanele de ani dintre construcții i-au lăsat destul timp pentru a itera prin toate posibilitățile în cel mai rudimentar mod posibil: documentezi poziția fiecărui fir de praf, îți faci treaba, apoi pui totul la loc.

Tocmai de asta nu am riscat să comunicăm peste ere. Fără strategii encriptate, scrisori de dragoste la distanță, vederi uimitoare pierdute în urmă, însoțite de mesaje. Nimic de genul. Păstrăm toate astea în cap, unde inamicul nu le va putea găsi niciodată. Regula nescrisă este că orice fel de comunicare nu va avea loc niciodată în scris. Tot ce este nescris se va împărtăși doar față în față. Tot ce știm și sîntem. Nesfîrșite jocuri idioate. Uneori mi-e greu să-mi amintesc pînă și pentru ce ne-am încăierat cu el. Mai ales acum, avînd un nemuritor în față.

Poate că asta nu înseamnă nimic pentru voi. Probabil că nemurirea nu mai este demult subiect de știre pentru voi, de pe culmile evoluționare pe care ați ajuns. Dar eu încă nu o pot concepe, deși am supraviețuit mai mult decît lumi întregi. Nu am la dispoziție decît fragmente, două-trei sute de ani pe care să le eșalonez de-a lungul vieții Universului. Pot fi martoră oricărui moment din viața lui, oricăror sute de mii de momente dacă îmi divizez viața în felii îndeajuns de subțiri. Dar nu voi putea niciodată vedea *totul*. Nu voi putea vedea nici măcar o fracțiune. Pentru ca viața mea este finită. Trebuie să *aleg* cu grijă.

Cînd ajungi să evaluezi tîrgul pe care l-ai făcut, după zece-cincisprezece construcții, cînd informația depășește nivelul cognitiv și se afundă în cel visceral, cînd se infiltrează ca un cancer în toată ființa ta, nu poți decît să devii zgîrcit. Nu ai de

ales. Raționalizezi fiecare moment de conștiență la limita minimului necesar pentru a avea grijă de construcții, pentru a planifica următoarea mutare împotriva Cimpanzeului sau – în cazul în care nu ai depășit deja nevoia – pentru sex, îmbrățișări și contact uman, pentru a ajuta mamiferul să umple vidul nemărginit care-l înconjoară.

Apoi te grăbești înapoi în criptă pentru a nu irosi stocul limitat de viață pe care trebuie să-l înșiri de-a lungul nesfîrșitei desfășurări a universului. Asta e principala grijă. La început era educația și, grație celei mai bune tehnologii din momentul respectiv, aș fi avut timp să adun o sută de diplome. Dar nu are nici un rost. De ce să-mi ard minuscula candelă cu o înșiruire monotonă de teorii, irosind singura resursă pe care o am? Doar un nebun ar alege studiul în defavoarea unui prim-plan pe viu cu rămășițele unei supernove, chiar dacă ai nevoie de intensificarea fals-culorii pentru a o vedea.

Acum e altceva; acum vreau să știu. Față în față cu această creatură, amplă cît un sistem solar și fragilă ca o aripă de insectă, voi încasa bucuroasă un avans din viață dacă asta mă va ajuta să-i descifrez secretele. Dacă voi reuși să înțeleg cum funcționează, cum de poate trăi aici, așa, la limita lui zero absolut, în și din nimic... și mai ales cum poate gîndi. Ce intelect insondabil poate să ne observe aproprierea de la jumătate de an-lumină distanță, să înțeleagă natura instrumentelor noastre și scopul prezenței noastre aici și să ne trimită un mesaj pe care să-l putem detecta și mai ales înțelege... vreau să știu.

Și vreau să mai știu și ce se va întîmpla în momentul în care o vom străpunge cu o cincime din viteza luminii. Așa că mă mai uit o dată peste date în drum spre pat, și văd că răspunsul nu s-a schimbat: nu prea mare lucru. Oricum membrana e deja plină de orificii de la comete, asteroizi și restul de gunoi protoplanetar aflat în plimbare și în sistemul ăsta ca peste tot. Infraspectrul detectează difuzii de gaz din loc în loc, unde vidul interior mai slab sîngerează către cel exterior. Și dacă am trece chiar prin mijlocul părții care gîndește, e puțin probabil ca această creatură să simtă mai mult decît o înțepătură de ac. Iar la viteza pe care o avem, la grosimea membranei, inerția e imperceptibilă.

Totuşi, încă ne semnalează să oprim. *Stop, stop, stop*, acelaşi dans neobosit. Evident, semnalul nu e pentru noi, ci pentru ceea ce vom lăsa în urmă. Pentru construcţie. Naşterea unei porţi e un proces violent, un viol al spaţiu-timpului care emite la fel de multă radiaţie ca un microquasar, transformînd în cenuşă orice urmă organică din proximitate. E motivul pentru care nu oprim niciodată ca să facem poze sau să ne asigurăm că totul este în regulă. Unul din ele, în orice caz.

Pentru că adevărul este că oricum nu putem opri. Pînă şi schimbarea traiectoriei este un calvar, posibilă doar la un nivel infim, pe termen lung. *Eri* pare un vultur înălţîndu-se printre stele, dar de fapt este un sac de bolovani. Modificarea direcţiei pînă şi cu o zecime de grad are repercusiuni considerabile la o cincime din viteza luminii. O jumătate de grad e destul pentru a provoca un colaps, nava s-ar răsuci în sensul noii direcţii, dar toată masa pliată în cală ar continua neabătută în vechea direcţie, transformîndu-ne în praf cosmic înainte să ne dăm seama ce se întîmplă. Găurile negre sînt foarte conservatoare, chiar şi cele domestice.

• • •

Înviem iarăşi şi observăm că Insula a schimbat discursul.

A renunţat să ne ceară să oprim în momentul în care laserele i-au atins extremitatea. Acum încearcă să ne spună cu totul altceva. Linii întunecate curg de-a lungul pielii, săgeţi de pigment care converg spre un focar din afara scenei principale ca spiţele unei roţi, dirijînd atenţia spre ax. Deşi departe de fundalul luminos al lui 428, punctul de convergenţă nu e greu de extrapolat, şase parseci la tribord. Dar în afară de asta mai e ceva, ca o umbră relativ circulară migrînd de-a lungul unei spiţe ca o mărgea pe un fir, părăsind perimetrul Insulei şi renăscîndu-se la aceleaşi coordonate la nesfîrşit, repetînd de fiecare dată acelaşi itinerar.

Coordonatele reprezintă exact locul în care traiectoria noastră curentă va intersecta membrana peste patru luni. Şi un zeu privind chiorîş ar putea vedea grindele şi norul de insecte din jurul lor, construcţia in plină desfăşurare, marele Inel Hawking prinzînd contur din fragmentele deja asamblate.

Mesajul e atît de evident încît pînă şi Dix îl înţelege.

— Vrea să mutăm poarta... dar... de unde ştie că o construim? Şi ce e?

— Vonii au perforat deja membrana. E posibil să fi simţit asta. Şi are fotopigmenţi, deci probabil poate vedea, notează Cimpanzeul.

— Probabil poate vedea chiar mai bine decît noi, completez. Chiar şi ceva simplu cum ar fi o cameră cît gămălia unui ac poate oferi înaltă fidelitate în condiţiile unei densităţi suficiente pe o arie de treizeci de milioane de kilometri pătraţi.

— Bine, vede nişte voni tamponîndu-se, nişte fragmente plutind în derivă. Dar nimic asamblat încă. Cum îşi poate da seama că urmează să construim ceva? Cu atît mai mult ceva care s-o pună în pericol?

Pentru că spre deosebire de tine, copil prost, e foarte, foarte multă inteligenţă acolo. E chiar atît de greu de crezut că acest... organism, deşi e un cuvînt care limitează mai degrabă decît defineşte, poate vizualiza modul în care componentele noastre primitive construite sub nasul lui se potrivesc între ele şi vor funcţiona cînd construcţia va fi terminată?

— Poate că nu e prima poartă pe care a văzut-o. Crezi că mai e vreo poartă pe undeva?

— Nu, am fi observat lentila gravitaţională pînă acum dacă ar fi fost creată vreo poartă prin zonă.

— Nu v-aţi mai întîlnit cu nimeni pînă acum?

— Nu, am fost singuri tot timpul.

De-a lungul tuturor acestor ere. Nu am făcut altceva decît să fugim. De ceea ce lăsam în urmă, de copiii noştri.

Termin nişte calcule.

— O sută douăzeci de zile pînă la inseminare. Dacă ne mişcăm acum, ajunge să defazăm traiectoria cu doar cîţiva kilometri ca să ne încadrăm în noile coordonate, totul efectuat în siguranţă. Dar manevrele devin exponenţial mai abrupte cu cît aşteptăm mai mult.

— Nu putem face asta, am rata poarta cu două milioane de kilometri, replică Cimpanzeul.

— Atunci mutăm şi poarta. Mutăm tot situl, rafinăriile, fabricile, bolovanii. Cîteva sute de metri pe secundă ajung cît

timp trimitem ordinul destul de devreme, şi nu trebuie nici să suspendăm construcţia, poate continua neabătută la viteza asta.

— Fiecare dintre aceşti vectori solicită limitele de siguranţă implicite, ceea ce creşte riscul de erori peste cota permisă fără a aduce nici un beneficiu.

— Şi faptul că există o fiinţă inteligentă în calea noastră nu influenţează în nici un fel calculele tale de fezabilitate?

— Am alocat deja resurse pentru existenţa potenţială a unei forme de viaţă inteligente de natură extraterestră.

— În primul rînd, nu e nimic potenţial în legătura cu forma de viaţă inteligentă de natură extraterestră din faţa noastră. E acolo, *se vede*. În al doilea rînd, dacă nu alterăm deloc traiectoria, o vom lovi. Vom trece fix prin ea.

— Sîntem la distanţă sigură de orice corp planetar din zona în care viaţa este permisibilă în raport cu toate stelele din sector. Nu am găsit nici o dovadă locală a vreunei tehnologii de călătorie spaţială. Locaţia curentă a construcţiei îndeplineşte toate criteriile de conservare.

— Da, asta pentru că oamenii care ţi-au descris criteriile de conservare nu au anticipat *niciodată* o sferă Dyson *vie*.

Îmi bat gura degeaba. Îi pot explica de o mie de ori şi poate rula ecuaţiile de o mie de ori, dar dacă nu are unde să pună variabila asta, tot degeaba. Era o vreme, înainte ca lucrurile să meargă din rău în mai rău, cînd aveam dreptul să reprogramăm unii parametri. Dar asta se întîmpla înainte să descoperim că deşi adminii au anticipat că nu pot anticipa toate scenariile cu care ne vom confrunta, anticipaseră totuşi scenariul rebeliunii. Astfel, nu pot decît să recurg la tactici de gherilă.

— Ai luat în calcul potenţialul unei ameninţări?

— Nu există nici o dovadă în acest sens.

— Cum să nu existe. Uită-te numai la estimarea sinaptică. Chestia aia cu care vrei să intrăm în coliziune are cu cîteva ordine de magnitudine mai multă putere de procesare decît întreaga civilizaţie care ne-a trimis aici. Crezi că o creatură atît de inteligentă şi atît de longevivă nu a învăţat cum să se apere? Am presupus că ne cere să mutăm poarta. Dar dacă nu e doar o cerere, dacă ne oferă din amabilitate o şansă să reparăm singuri greşeala înainte să ia situaţia în propriile-i mîini?

GALAKTIKA — SCIENCE FICTION & FANTASY NUMĂRUL 2, 2008

— Nu are mîini, remarcă Dix din celălalt capăt al camerei.

Şi nici măcar nu e o frivolitate. E pur şi simplu atît de prost, încît îmi vine să-i împing faţa prin ceafă. Dar trebuie să îmi păstrez calmul.

— Poate că nu are nevoie de mîini.

— Şi ce poate să ne facă, să clipească pînă murim de plictiseală? Nu are nici un fel de arme, nici măcar nu controlează întreaga membrană, propagarea semnalului e prea lentă.

— Nu ştim. Tocmai asta încerc să vă explic, că nu ştim nimic. Nici măcar nu am încercat să aflăm. Sîntem doar un echipaj de tehnicieni, şi singura prezenţă la faţa locului constă în cativa roboţi constructori forţaţi să se joace de-a cercetaşii. Putem să stabilim anumiţi parametri fizici, dar nu ştim cum cum gîndeşte chestia asta, ce arme naturale ar putea avea...

— Ce vrei să afli? De ce ai nevoie?

Cimpanzeul, vocea calmă a raţiunii, mă întrerupe.

Nu putem afla, îmi vine să strig la el. *Trebuie să acţionăm pe baza a ceea ce avem deja, pentru că, pînă vor termina vonii de construit ceea ce ne trebuie, noi vom fi de mult trecuţi de punctul critic. Fir-ai a dracului de maşină, sîntem pe cale să omorîm o fiinţă mai inteligentă decît întreaga istorie a omenirii şi tu nici măcar nu poţi fi deranjată ca să ne mişcăm prin spaţiul liber de-alături.*

Şi nici nu pot să-i spun asta, pentru că atunci şansele de supravieţuire ale insulei ar deveni, din puţine, inexistente. Singura opţiune este să mă agăţ de incertitudine ca de un colac de salvare. Poate că datele adunate deja ajung. Dacă achiziţia de noi date este imposibilă, poate analiza celor deţinute va furniza o soluţie.

— Am nevoie în primul rînd de timp.

— Bineînţeles, îmi spune Cimpanzeul. Ai timp cît poftesti.

• • •

Se pare că Cimpanzeul nu este mulţumit cu simpla distrugere a creaturii fără a mai şi scuipa pe ea înainte. Sub pretextul asistării în cercetarea mea încearcă să demonteze existenţa insulei, s-o divizeze în componente care să se conformeze unor precedente terestre. Menţionează bacterii care rîd în faţa vidului şi înfloresc scăldate în doze uzual letale de radiaţie. Îmi arată poze cu tardigrade care hibernează la marginea lui

zero absolut şi se simt ca acasă deopotrivă în tranşeele de pe fundul oceanelor şi în imponderabilitatea austeră a spaţiului. Cu destul timp şi oportunitatea de a părăsi planeta, cine ştie cît de departe ar fi putut ajunge aceste mici neverterbate? Ar fi putut supravieţui pînă şi decesului planetei de baştină, ar fi putut deveni o colonie în derivă.

Numai teorii de rahat.

Aşa că învăţ cît pot pentru a-mi susţine părerea. Studiez alchimia prin care fotosinteza transformă gaz, lumină şi electroni în ţesut viu. Fizica vîntului solar care face din membrană un balon. Calculez limitele inferioare metabolice ale unei forme de viaţă care filtrează compuşi organici din eter. Mă minunez de viteza cu care gîndeşte această creatură... aproape la fel de repede cum zburăm noi acum, cîteva ordine de magnitudine mai rapid decît orice impuls neural întîlnit la mamifere. Probabil un fel de superconductor organic, ceva care trimite electroni aproape fără rezistenţă în vidul îngheţat. Mă familiarizez cu plasticitatea fenotipică şi oportunitatea neglijentă, cu fortuitul motor evoluţionar care permite speciilor să supravieţuiască în medii noi şi să manifeste particularităţi inedite pe care nu le-ar fi manifestat în mediul lor original. Probabil acesta e modul în care o vieţuitoare lipsită de inamici naturali dobîndeşte dinţi, gheare şi propensiunea de a le folosi.

Şi în acest moment, viaţa insulei depinde de abilitatea ei de a ne omorî. Deci trebuie să găsesc *orice* ar putea constitui un pericol, o ameninţare. Şi asta repede. Dar toate cercetările mele de pînă acum nu fac decît să alimenteze suspiciunea că nu voi reuşi. Că violenţa este un fenomen *planetar*, de care cosmosul nu a auzit.

Planetele sînt părinţii abuzivi ai evoluţiei prin simpla lor morfologie. Însăşi structura suprafeţei locuibile promovează beligeranţa, toate resursele sînt grupate în petice dense numai bune de apărat şi atacat. Gravitaţia te obligă să risipeşti resurse pentru susţinere scheletală, sistem cardiovascular şi veghe neîntreruptă în faţa campaniei sadice de a te zdrobi. Un singur pas greşit în locul nepotrivit şi toată arhitectura complexă şi preţioasă se fărîmiţează într-o secundă. Şi chiar dacă reuşeşti să învingi sorţile, să încropeşti un şasiu blindat masiv cu care

să te tîrîi încetişor pe suprafaţa planetei, cît timp crezi că ai la dispoziţie înainte ca lumea să fie martoră unei comete sau unui meteorit coborît din ceruri pentru a-ţi opri tîrîtul? Mai e de mirare că am crescut cu convingerea că viaţa e o luptă, că jocul de sumă zero este legea Creatorului şi că viitorul există doar pentru cei care distrug competiţia?

Dar aici... aici regulile sînt atît de diferite; cea mai mare parte a spaţiului este dominată de serenitate. Nu există cicluri circadiene sau ale anotimpurilor, glaciaţiuni, nu alternează fierbintele cu îngheţatul, calmul cu vijelia. Precursorii vieţii abundă, pe comete, agăţaţi de asteroizi, inundînd nebuloase de sute de ani-lumină. Nori moleculari plini de vivacitate, chimie organică şi radiaţie care să încurajeze viaţa. Vastele lor aripi protectoare se încălzesc treptat de la infraroşii, filtrează undele dure şi formează o pepinieră stelară pe care doar un refugiat prăpădit dintr-un cîmp gravitaţional ar putea-o numi mediu ostil.

Aici, Darwin este abstract, doar o curiozitate lipsită de relevanţă. Această insulă contrazice tot ceea ce am învăţat despre resorturile vieţii. Absorbînd energie solară, perfect adaptată unui mediu universal, nemuritoare; fără a fi cîştigat lupta pentru supravieţuire. Unde sînt competitorii, paraziţii, vînătorii naturali? Toată viaţa din jurul lui 428 este un continuum omogen, o încarnare grandioasă a simbiozei. Natura nu este violentă şi crudă, cu ghearele şi dinţii mînjite de sînge. Aici, natura nu este decît o mînă de ajutor. Lipsită de capacitatea de a lupta, insula a supravieţuit mai mult decît lumi întregi. Fără a fi stînjenită de tehnologie, a depăşit gîndirea tuturor civilizaţiilor. Are o inteligenţă care depăşeşte orice tentativă a noastră de a o înţelege şi totuşi este benignă. Nu există altă variantă. Nici nu poate concepe un duşman. Sînt din ce în ce mai sigură de asta, cu fiecare oră ce trece. Cînd mă gîndesc la apelativele pe care le-am folosit pentru a mă referi la ea, nu simt decît ruşine. Balon de carne. Chist. În contextul ăsta, frizează blasfemia. Şi mai e un cuvînt pe care îl voi putea folosi dacă Cimpanzeul îşi va vedea de treabă nederanjat.

Stîrv.

Cu cît caut mai mult, cu atît adevărul pare să fie din ce în ce mai tangibil. Insula nu se poate apăra. Nu poate face rău. Nu ştie cum.

— *Eriophora* e imposibilă, ştii? Încalcă legile fizicii.

Am luat o pauză, am părăsit biblioteca în favoarea unei încăperi de socializare de pe partea ventrală a coloanei vertebrale a navei. De asemenea, am decis să reîncep de la principiile iniţiale. Astfel, Dix mă priveşte cu un melanj de confuzie şi neîncredere; afirmaţia mea e aproape prea prostească pentru a fi contrazisă.

— E adevărat. Accelerarea unei nave de masa *Eriophorei* consumă prea multă energie, în special la viteze relativiste. Ai nevoie de întreg fluxul energetic al unui soare. Oamenii au crezut mult timp că dacă vom reuşi vreodată să cucerim stelele, o vom face în nave de mărimea unui deget. Cu echipajul stocat pe chipuri, personalităţi virtuale.

Încercarea mea de a-l asigura de adevărul spuselor mele pare un nonsens chiar şi pentru Dix.

— Greşit. Fără masă, nu poţi cădea spre nimic. *Eri* nu ar fi funcţionat dacă ar fi fost atît de mică.

— Bine, dar să presupunem că nu poţi deplasa nici o fracţiune din masă. Fără găuri de vierme, canale Higgs, nimic prin care să îţi poţi arunca cîmpul gravitaţional în direcţia de voiaj. Centrul de greutate doar *stă* acolo, în... centrul de greutate.

Capul îi tresare într-un spasm, în timp ce un picior parcă bate un tatuaj în podea.

— *Avem* astea.

— Normal că le avem, dar pentru foarte mult timp nu am fost conştienţi de acest lucru. Uite, e exact povestea istoriei omenirii. Credem că ştim totul, că am reuşit în sfîrşit să descifrăm toate misterele, pînă cînd cineva găseşte o informaţie minusculă, dar care dă bătăi de cap pentru că nu se potriveşte paradigmei. De fiecare dată cînd încercăm să cîrpim ruptura ea se tot măreşte şi, înainte să ne dăm seama, se schimbă chiar modul în care vedem lumea. S-a tot întîmplat, de-a lungul timpului. Într-o zi, masa e o constrîngere. În alta, devine o cerinţă. Lucrurile pe care credem că le ştim se schimbă, Dix, şi noi trebuie să ne schimbăm odată cu ele.

— Da, dar....

— Ascultă! Cimpanzeul nu se poate schimba. Regulile care îl guvernează sînt vechi de milioane şi milioane de ani. Modul în care vede lumea. E complet lipsit de imaginaţie şi a stagnat în tot acest timp, dar asta nu e vina nimănui, e doar modul în care oamenii care ne-au trimis aici nu au ştiut cum să menţină misiunea stabilă. Au vrut să ne ţină aproape de anumiţi parametri, aşa că au construit ceva care nu se poate abate de la ei. Dar au ştiut şi că lucrurile se schimbă, şi de asta sîntem şi noi aici, Dix, pentru a rezolva lucrurile cu care Cimpanzeul nu se poate descurca.

— Extraterestrul.

— Extraterestrul.

— Cimpanzeul se descurcă foarte bine cu el.

— Cum? Omorîndu-l?

— Nu e vina noastră ca stă în drum. Şi nu prezintă nici o ameninţare la adresa...

— Nu contează dacă este sau nu un factor de risc! E viu, e inteligent şi să-l omorîm doar pentru a extinde un imperiu străin lui...

— Străin lui, dar nu nouă. Imperiul uman. Imperiul *nostru*.

Deodată, mîinile i se opresc din tremurat şi stă drept şi nemişcat ca o stîncă.

— Şi ce ştii tu despre oameni?

— Sînt unul.

— Eşti un căcat de trilobit. Ai văzut vreodată ce iese din porţile astea după ce le terminăm?

— De obicei nimic. Vreo cîteva nave, ocazional, răspunde după o pauză de cotrobăit prin amintiri.

— Bravo, eu am văzut mult mai mult de atît şi crede-mă, dacă chestiile alea au fost *vreodată* oameni, a fost doar o fază trecătoare.

— Dar....

Încerc să mă calmez, inspir şi expir adînc, încercînd să revin la misiunea pe care mi-am propus-o.

— Dix! Încearcă să înţelegi că nu e vina ta. Toată informaţia pe care ai primit-o pînă acum a fost de la un cretin fixist care nu poate vedea nimic în afara propriilor lui idei. Nu mai facem asta pentru omenire, pentru Pămînt. Pămîntul s-a dus de mult, nu înţelegi? Soarele l-a carbonizat, l-a ars ca pe un cărbune la

un miliard de ani după ce am plecat. Oricine sau orice ar fi cei pentru care lucrăm acum, nici măcar nu au încercat să ne contacteze, să vorbească cu noi.

— A, da? Atunci de ce mai faceți toate astea? De ce nu vă opriți dacă sînteți nemulțumiți?

Habar nu are, săracul.

— Crezi că nu am încercat?

— Şi?

— Şi? Şi Cimpanzeul *tău* ne-a tăiat sistemele de menținere a vieții.

Pentru prima dată, pare că nu mai vrea să spună nimic, nu că nu poate.

— E o mașinărie Dix, atît. De ce nu vrei să înțelegi? E programat într-un anume fel, nu se poate schimba, nu poate evolua.

— Dar şi noi sîntem mașini, doar că sîntem făcuți din alte materiale. Noi ne schimbăm.

— Serios? Ultima dată cînd te-am văzut erai atît de ocupat de a fi orbit de mașina asta încît nici măcar legătura corticală nu ai reuşit s-o arzi.

— Păi așa învăț. Nu are nici un sens să fac asta.

— Nici un sens? Cum ar fi cel de a te purta mai uman? Ce-ar fi să încerci să creezi o relație cu oamenii care îți vor salva viața mizerabilă data viitoare cînd dispari în timpul unei misiuni extravehiculare? E destul sens ăsta? Pentru că nu-mi e greu deloc să-ți spun că în momentul ăsta nu am încredere în tine nici cît pot muta munți cu gîndul. Nici măcar nu ştiu sigur cu cine vorbesc de fapt.

În sfîrşit, observ pe mutra lui o altă expresie față de gama obişnuită de confuzie, frică şi aritmetică pe care mi-o oferă. O expresie mai dură, trăsături rigide.

— Asta nu e vina mea. Asta e de la voi, de la voi toți. Vorbiți... aiurea... gîndiți pieziş. Toți gîndiți pieziş, şi *doare*. Nici măcar nu aveam nevoie de tine pentru construcția asta, latră el, nici nu te-am vrut, puteam să mă descurc singur fără probleme, i-am spus Cimpanzeului că pot...

— Dar Cimpanzeul ți-a spus să mă trezeşti oricum şi tu îl asculți ca un cățel de fiecare dată, nu-i așa? Pentru că Cimpan-

zeul ştie întotdeauna mai bine, el e şeful şi tu trebuie să-l asculţi, Cimpanzeul e zeul tău. Şi de-asta trebuie să fiu eu trezită din somn, ca să mă joc de-a bona cu un retardat cu putere de calcul imensă, dar care nu poate răspunde nici unui salut dacă nu-l ţii de mînă. Felicitări.

Şi îmi vine o idee.

— Uite, dacă vrei un model *adevărat*, demn de urmat, ceva de idolatrizat, de ce nu te uiţi mai bine prin periscop la chestia din faţa noastră. Uită de Cimpanzeu, uită de misiune şi gîndeşte-te ce urmează să facem. Preţiosul tău Cimpanzeu vrea să intrăm în coliziune cu entitatea aia doar pentru că se întîmplă să fie în drumul nostru. Uită-te bine, chestia aia e mai bună decît noi toţi. Mult mai inteligentă, pacifistă şi nu vrea să ne facă nici un rău.

— Şi cum ştii asta? Nu poţi şti asta.

— Nu, *tu* nu poţi şti asta pentru că eşti prea prost. Orice altă maimuţă ar fi văzut-o într-o secundă, dar *tu*...

— Asta e nebunie. Eşti nebună. Şi eşti şi *rea*, mîrîie spre mine iritat.

— *Eu* sînt rea?

O parte parcă distinctă din mine aude tonul scheunat din vocea mea, apropierea de isterie.

— Pentru misiune, conclude Dix şi se îndepărtează cu mersul lui strîmb.

Mîinile mă dor. Mi-am strîns pumnii atît de tare, încît unghiile mi-au intrat în carne, şi îi desfac cu efort. Mă uit la palmele mele surprinsă, nevenindu-mi încă să cred. Aproape îmi aduc aminte cum era pe vremea cînd simţeam aşa tot timpul, demult tare cînd totul încă mai conta. Înainte ca pasiunea să cedeze locul rutinei, înainte ca furia să se topească în dispreţ. Înainte ca Duminică Azhmundin, luptătoarea eternităţii, să se plafoneze la stivuitul de insulte în cîrca unui copil pipernicit. Pe atunci eram incandescenţi. Unele părţi ale navei sînt şi acum pîrjolite, de nelocuit. Îmi aduc aminte. Aşa se simte să fii cu adevărat trează.

• • •

Sînt conştientă şi singură, sătulă de a fi surclasată numeric de idioţi, aşa că dă-le dracu' de reguli şi de riscuri. Nu trezeşti morţii doar pentru că ai chef, dar de data asta chem întăriri.

Dix trebuie să aibă alți părinți, măcar un tată, doar nu a luat cromozomul Y de la mine. Îmi potolesc frămîntarea și verific evidența, inspectez secvențele genetice și relaționez rezultatele. Se pare că are un singur alt părinte, pe Kai. Mă întreb dacă e doar o coincidență sau dacă Cimpanzeul nu a tras cumva anumite concluzii din timpul orgiei noastre de lîngă Riftul Cygnus. Oricum nu contează. E la fel de mult al tău cum e și al meu, Kai, și e timpul să faci ceva în legătură cu el, e timpul să... timpul să... căcat... nu, nu, nu, te rog nu... reguli, riscuri... În urmă cu trei construcții, Kai și Connie, amîndoi în același timp. O ecluză înțepenită, următoarea prea departe. S-au tîrît pe fuselajul *Eriophorei* și au reușit să ajungă în interior, dar prea tîrziu, radiația îi prăjise deja în costumele de protecție. Au petrecut cîteva ore de parcă ar fi fost vii, respirînd, vorbind și plîngînd, cît timp măruntaiele li s-au dezintegrat și s-au scurs spre exterior. Mai erau încă doi la bord la acea construcție, încă doi care au fost martori, apoi au făcut curat... Ishmael și...

— Mmm, ai spus că...

— Căcatule!

Sar din scaun și îl lovesc în față pe Dix cu toată puterea, în timp ce inima mi se rupe în bucăți în intervalul a zece secunde alimentate de cîteva milioane de ani de negare. Simt cum îi cedează dinții în spatele obrajilor și îi dau drumul, iar el se rostogolește pe spate cu ochii holbați și cu sîngele vărsîndu-i-se dintre buze pe podea.

— Că pot să vin să vorbim, schelălăie speriat, mergînd în patru labe de-a lungul peretelui.

— Era tatăl tău! Știai, erai acolo, a murit chiar în fața ta și tu nu mi-ai spus *nimic*!

— Am... am....

— De ce nu mi-ai spus, dobitocule? Te-a pus Cimpanzeul să minți, nu-i așa? Ce-ai crezut?

— Am crezut că știi, de ce nu ai știi?

Scîncește încet în timp ce încetinește îndepărtarea față de mine. Toată furia mea se scurge ca atmosfera printr-o breșă și mă las pe spate într-un receptacul, cu fața cufundată în mîini.

— Chiar acolo în jurnal scrie, nimeni nu a ascuns nimic, cum se poate să nu fi știut?

— Am ştiut, admit plat. Sau... adică...

Adică n-am ştiut, dar am presupus, deci nu m-a surprins să aflu, nu foarte tare oricum, dar suficient cît să fiu răscolită acum. După o vreme, începi pur şi simplu să nu mai cauţi anumite lucruri. Sînt şi reguli.

— Nici măcar nu ai întrebat despre ei. Ce mai fac, nimic.

Dix mă priveşte cu ochi mari din capătul celălalt al camerei, agăţat parcă de perete, prea speriat pentru a fi în stare să fugă pe lîngă mine spre ieşire.

— Ce cauţi aici? îl întreb obosită.

Se îneacă. Trebuie să încerce de două ori înainte de a reuşi să articuleze cuvintele.

— Ai spus că pot să mă întorc să stăm de vorbă dacă îmi ard legătura...

— Ţi-ai ars legătura?

Înghite şi recunoaşte. Îşi şterge sîngele de pe faţă cu dosul palmei.

— Şi ce părere a avut Cimpanzeul despre asta?

— A spus... *chestia* a spus că e în regulă.

O încercare atît de transparentă de a mă linguşi, încît chiar îmi vine să-l cred că e singur în momentul ăsta.

— Deci i-ai cerut voie şi...

Se grăbeşte să încuviinţeze, parcă prea bucuros.

— Dix, nu-mi vinde baliverne...

— Cimpanzeul a propus chiar să-mi ard legătura.

— Mda, văd.

— Ca să putem vorbi, adăugă.

— Şi despre ce vrei să vorbim?

Îşi coboară ochii în podea şi dă din umeri. Eu mă ridic şi înaintez spre el, observînd cum începe să devină tensionat.

— E în regulă, e în regulă, încerc să-l liniştesc.

Ajung în faţa lui cu cea mai nevinovată postură pe care o pot adopta, mă sprijin de perete şi mă las să alunec pînă la nivelul lui, stînd pe podea. Aşteptăm aşa, în linişte, o vreme.

— A trecut atît de mult timp, decid să sparg liniştea într-un tîrziu.

Se uită la mine mirat, neînţelegînd. Nici eu nu mai înţeleg ce înseamnă mult timp aici.

Aşa că încerc din nou:

— Se spune că nu există de fapt altruism, ştiai?

Pentru o clipă ochii îi rămîn complet lipsiți de orice fel de expresie, doar pentru a fi imediat umpluți de panică. Se pare că tocmai a încercat să caute definiția prin legătură, eşuînd. Deci chiar sîntem singuri.

— Altruismul este opusul egoismului. A comite o acțiune care presupune un sacrificiu din partea ta şi de care beneficiază altcineva. Se spune că orice fel de act dezinteresat se reduce de fapt la o reciprocitate, condiționare sau manipulare, dar nu e adevărat. Aş fi... aş fi putut...

Nu mă aşteptam să fie atît de greu. Dar pare măcar să înțeleagă.

— Aş fi putut fi fericită doar ştiind despre Kai că este în regulă, că, la fel, Connie e fericită. Chiar dacă nu aş fi beneficiat în nici un fel din asta, chiar dacă m-ar fi costat să ştiu, chiar dacă nu ar fi fost vreo şansă să-i mai văd vreodată. Aş fi dat orice doar să-i ştiu în siguranță, doar să cred asta. Chiar dacă n-am mai văzut-o de cinci construcții, chiar dacă Kai nu şi-a sincronizat programul cu al meu de la Sagittarius încoace. Erau doar în stază. Poate data viitoare. Întotdeauna există data viitoare.

— Aşa că n-ai verificat, ghiceşte Dix.

Sîngele încă i se prelinge peste buza inferioară, dar pare să nu bage în seamă asta.

— Nu, nu mai verificăm.

Doar că eu am facut-o şi acum sînt dispăruți. Amîndoi. Mai puțin cîteva nucleotide canibalizate de Cimpanzeu, folosite la crearea lui Dix. Defect. Neadaptat. Sîntem singurele mamifere pe o rază de cel puțin o mie de ani lumină. Mă simt atît de singură.

— Îmi pare rău, şoptesc şi mă aplec spre el, lingînd sîngele închegat de pe buzele lui învinețite.

• • •

Înainte, pe Pămînt – pe vremea cînd mai exista Pămîntul – existau nişte animale micuțe, numite pisici. Am avut şi eu una pentru o vreme. Uneori o priveam dormind ore în şir, mă uitam cum îi tresar furios mustățile şi urechile prin somn,

urmărind o pradă imaginară prin cine ştie ce peisaj îi crea creierul ei amorţit. Exact aşa arată şi fiul meu, în somn, în timp ce somnul îi este penetrat de Cimpanzeu. E aproape prea literal pentru a metaforiza, cablul lipit de cap precum un parazit, hrănindu-se direct din creierul lui, acum că opţiunea wireless nu mai este valabilă. Hrănindu-se şi hrănind cu forţa, căci otrava circulă spre, nu dinspre capul lui Dix.

Nici nu ar trebui să fiu aici, mai ales după scandalul pe care tocmai l-am făcut în legătură cu invadarea propriei intimităţi. Tocmai, adică în urmă cu douăsprezece zile-lumină – totul este relativ aici. Numai că nu văd nici o intimitate care să poată fi invadată. Pereţii nu sînt decoraţi în nici un fel, nu există tablouri, artă de nici un fel, indicii referitoare la hobby-uri, nimic. Jucăriile sexuale prezente în fiecare apartament zac nefolosite în rafturi. Aş fi presupus că îşi administrează inhibitoare de libido dacă n-am fi trecut amîndoi printr-o experienţă intimă de curînd.

Mă tot întreb ce caut totuşi aici, dacă o fi din cauza vreunui instinct matern degenerat, o expresie vestigială a unei subrutine din Pleistocen. Sînt într-o asemenea măsură un robot încît creierul meu m-a trimis aici să-mi joc rolul de protector? Să-mi protejez copilul? Partenerul?

Iubit sau larvă, oricum e irelevant. Casa lui e doar o cochilie goală, lipsită de orice urmă a lui. La fel şi corpul, ghemuit în receptacul, cu degetele tremurînd şi ochii mişcînd frenetic pe sub pleoape în răspuns la locurile prin care se plimbă mintea lui.

Nimeni nu ştie că mă aflu aici. Cimpanzeului i-am neutralizat ochii indiscreţi în urmă cu un miliard de ani, iar Dix... pentru Dix, în momentul ăsta, nu există nici un „aici".

Ce să mă fac cu tine, Dix? Pînă şi gesturile te trădează, indică faptul că ai crescut într-o cuvă, cu toate că nu sînt primul tău contact cu un om nici pe departe. Ai crescut într-un anturaj bun, oameni pe care îi ştiu, în care am încredere. Cel puţin am avut încredere. Cum de-ai ajuns de partea cealaltă? Cum de te-au lăsat să te îndepărtezi?

Şi de ce nu m-a avertizat nimeni? Sigur, există reguli în legătura cu asta, ameninţarea spionajului din partea inamicului în timpul lungilor nopţi în care puntea e părăsită şi altele, dar asta e o situaţie diferită, complet lipsită de precedent. Cu

siguranță cineva ar fi putut lăsa un mesaj, un indiciu ambalat într-o metaforă prea subtilă pentru a putea fi descifrată de mintea lipsită de intuiție a mașinii.

Ar fi interesant dacă m-aș putea cupla la conducta înfiptă în Dix. Dar nu pot risca asta, bineînțeles, m-aș da de gol în momentul în care aș încerca să decodez orice altceva în afară de rata de flux. Care este mult prea scăzută. Nu e destul nici măcar pentru grafică de rezoluție mare, deci informațiile tactile sau olfactive ies din calcul. Copilul e înconjurat de o schiță în cel mai bun caz.

Și totuși, uite-l cum se agită. Ochii, degetele, exact ca pisica visînd urmăriri, retrăind emoția pîndei, ca mine vizualizînd de mult pierdutele oceane, panoramele montane ale Pămîntului, pe vremea cînd încă nu știam că a trăi în trecut e doar un mod de a muri în prezent. Rata de transfer indică un model de test în timp ce corpul lui arată semnele imersiunii complete într-o lume deplină. Cum a reușit mașinăria asta să te convingă că aceste firimituri reprezintă un festin? De ce ar vrea să facă asta? Orice informație este cu atît mai bine asimilată cu cît este mai substanțială, cu cît poate fi văzută, gustată, atinsă mai bine. Creierele noastre sînt proiectate pentru nuanțe mai pronunțate decît puncte și linii. Pînă și cele mai sterile specificații tehnice sînt mai senzuale decît ce trăiești tu acum. De ce să te rezumi la schițe cînd poți picta, cînd poți folosi holograme?

De ce ar simplifica oricine orice? Pentru a reduce numărul de variabile? Pentru a putea gestiona inimaginabilul? Neprevăzutul?

Kai și Connie, de pildă. Două exemple elocvente de sisteme de date întortocheate și imprevizibile. Înainte de accident. Înainte ca scenariul să fie simplificat.

Cineva ar fi trebuit să mă avertizeze în legătură cu tine, Dix.

Poate că au încercat.

• • •

Și s-a ajuns la momentul în care fiul meu părăsește cuibul, îmbrăcînd o carapace și dezmorțindu-și picioarele prin Cosmos. Evident, acompaniat de un robot de-ai Cimpanzeului, ca nu cumva un pas greșit să-l integreze în fundalul înstelat.

Poate că nu se va ajunge niciodată ca asta să reprezinte mai mult decît o instrucție, poate că acest scenariu catastrofal nu va avea niciodată loc, căderea tuturor sistemelor de control, lăsînd întrega operațiune în mîini prin care curge sînge, poate că este totul doar o repetiție pentru un spectacol care nu va avea niciodată premieră. Dar chiar şi ceea ce frizează imposibilul devine o certitudine în intervalul vieții unui univers. Aşa că executăm coregrafia exersată de atîtea ori, inspirăm adînc şi plonjăm în exterior. Chiar şi în carapacele protectoare, timpul tot este o resursă prețioasă; la viteza cu care înaintăm, radiația de fond ne va transforma în friptură în doar cîteva ore.

Lumi au apărut şi s-au năruit în timpul care a trecut de cînd nu am mai folosit stația din apartamentul meu.

— Cimpanzeule.

— Aici, ca întotdeauna, Duminică.

O voce omogenă, lină, prietenoasă. Ritmul uşuratic al unui psihopat.

— Ştiu ce încerci să faci.

— Nu înțeleg la ce te referi.

— Crezi că nu înțeleg ce se întîmplă? Construieşti o nouă generație. Bătrînii au devenit prea mofturoşi pentru tine şi vrei să scapi de ei, să începi de la zero cu personal care nu are nici un fel de noțiune despre exterior, despre înainte. Cu oameni pe care i-ai simplificat.

Cimpanzeul nu răspunde. Ecranul îl înfățişează pe Dix, cățărîndu-se într-o învălmăşeală de bazalt şi aliaje metalice.

— Dar nu poți să creşti un copil, nu singur. Chiar dacă ai încercat.

Şi ştiu că a încercat. Nu există nici un fel de mențiune despre Dix nicăieri în jurnale, a apărut pur şi simplu ca adolescent la un moment dat şi nimeni nu s-a întrebat ce-i cu el pentru că nimeni nu se mai întreabă, nimeni nu mai caută.

— Uite ce-ai făcut din el. Se descurcă foarte bine la iterații, bucle logice, e imbatabil cînd vine vorba de calcule, dar nu ştie să gîndească. Nu poate să facă cel mai mic salt intuitiv. Pe Pămînt, pe vremea cînd cititul nu era aşa o pierdere de vreme, era un mit, cu un copil crescut de lupi. Cam asta faci tu acum. Îl poți învăța să meargă în patru labe, dinamica haitei, cum să

aibă grijă de el, dar nu îl poți învăța cum să fie om. Cum să vorbească, cum să gîndească. Pentru că ești prea prost, Cimpanzeule, și ți-ai dat și tu seama de asta. De-asta mi l-ai pus în brațe. Vrei să repar ce ai stricat tu.

Inspir adînc și sper ca gambitul meu să fie acceptat.

— Dar el nu reprezintă nimic pentru mine, înțelegi? Mai puțin decît nimic, este un potențial risc. Un spion, o risipă de oxigen. Dă-mi un motiv, un singur motiv pentru care nu l-aș încuia acum pe dinafară ca să-l privesc cum se prăjește acolo.

– Este fiul tău.

Răspuns prompt evident, pentru că Cimpanzeul a citit psihologia umană și pentru el totul este ori alb, ori negru, e prea prost pentru a putea percepe nuanțe.

— Ești un idiot, Cimpanzeule, un mare idiot.

— Îl iubești.

— Nu e adevărat.

Spunînd asta, o gheară rece începe să-mi strîngă pieptul. Articulez cuvinte care îmi ies din gură lipsite de orice inflexiune, măsurate.

— Nu pot să iubesc, mașină lipsită de creier. Pe nimeni. De asta și sînt aici, credeai că ar fi lăsat cineva în voia sorții toată operațiunea asta, la mîna unor păpuși de porțelan impulsive conduse de nevoi atît de primare?

— Îl iubești.

— Îl pot omorî oricînd am chef. Și exact asta voi face dacă nu muți poarta.

— Te voi împiedica, răspunde Cimpanzeul, plat.

— Păi, e foarte ușor, mută poarta și obținem amîndoi ceea ce vrem. Sau te poți încăpățîna și va trebui să împaci nevoia ta de o prezență maternă cu nevoia mea de a-i suci gîtul pipernicitului. Sîntem într-o călătorie lungă, Cimpanzeule, și vei vedea că nu sînt atît de ușor de simplificat cum au fost Kai și Connie.

— Nu poți opri misiunea. Ai mai încercat.

— Păi nici nu o voi opri. Doar o voi încetini cîte un pic. Scenariul optim va fi întotdeauna intangibil. Ca acum, singurul mod în care poarta va fi terminată la timp va fi dacă ori salvezi insula, ori îți iei rămas bun de la prototipul tău. E doar alegerea ta.

Evident că ecuația cost-beneficii e simplă, Cimpanzeul a rezolvat-o înainte de a termina eu de vorbit. Dar încă nu a spus nimic totuşi, şi liniştea se tot întinde. Caută probabil o a treia opțiune, încearcă să găsească un artificiu de calcul. Verifică premisele scenariului, dacă cuvintele mele au valoare absolută, dacă ceea ce a citit despre dragostea maternă poate fi la fel de eronat ca în toate celelalte dăți cînd ne-a tratat ca pe nişte modele matematice finite. Probabil sondează statistici referitoare la omucideri intrafamiliale. Caută cu siguranță o chichiță, şi cu siguranță există, dar nu-l va ajuta cu nimic. Pentru că în final el nu reprezintă decît un sistem mai simplu, care încearcă să înțeleagă un sistem mai complex. Ceea ce evident mă avantajează.

— Mi-ai rămîne datoare.

Într-un final, vine şi răspunsul, care aproape că mă face să pufnesc în rîs.

— Ți-aş *ce*?

— Sau îi voi spune lui Dixon că ai amenințat că îl vei omorî.

— Te rog chiar.

— Nu vrei ca el să ştie.

— Nu îmi pasă dacă ştie sau nu. Ce crezi, că va încerca să mă omoare ca să fim chit? Crezi că îi voi pierde devotamentul sau dragostea?

Lungesc ultimul cuvînt pentru a evidenția cît de ridicol sună.

— Îi vei pierde încrederea. Trebuie să aveți încredere unii în alții, aici.

— A, da, încrederea, ideea de la care a pornit toată misiunea asta. Exact.

Cimpanzeul nu mai zice nimic. După o vreme rup liniştea:

— Hai să zicem, de dragul discuției, că aş fi de acord. Zi-mi exact ce ți-aş datora.

— O favoare. Pe care o voi încasa la o dată ulterioară.

În acest timp, fiul meu înoată dezinvolt printre stele, neştiind că viața lui atîrnă atît de greu în balanță.

• • •

Dormim în timp ce Cimpanzeul face miliarde peste miliarde de microcorecții în traiectoriile şantierului. Am setat alarma să

mă trezească la fiecare cîteva săptămîni, în urma deciziei de a-mi irosi zilele pentru a verifica dacă nu cumva dușmanul încearcă o escrocherie. Dar se pare că nu a abuzat de încrederea acordată. DHF428 se apropie sacadat, în ritmul trezirilor mele – momente ale vieții delimitate clar precum mărgelele de pe un șirag infinit. Fabrica se răsucește lent la tribord, rafinării, rezervoare și microfabrici, nori de roboți von Neumann înmulțindu-se și canibalizîndu-se, transformîndu-se în circuite, scuturi, componente și consumabile. Apogeul tehnologiei Cro Magnon mutîndu-se ca o metastază de-a lungul Universului precum un cancer metalic. Și ca o cortină între noi și acest spectacol licărește o formă de viață irizată, în același timp eternă și fragilă, care reduce tot ceea ce a realizat vreodată specia mea la nivel de noroi și căcat prin simpla sa existență.

Nu am crezut niciodată în zei, în binele universal sau în răul absolut. Doar în ceea ce există și funcționează și ceea ce nu. Restul nu reprezintă decît trucuri, artificii menite să manipuleze carnea de tun, pe cei ca mine. Dar acum cred în insulă, pentru că nu sînt constrînsă. Nu are nevoie de credință, zace exact în fața noastră, existența ei e un fapt empiric. Nu îi voi cunoaște niciodată mintea, detaliile originii sau evoluției ei. Dar o pot vedea: masivă, inextricabilă, atît de departe de tot ceea ce este uman, încît nu se poate să nu fie mai bună decît noi, decît orice am putea deveni vreodată. Mai demnă de a trăi.

Cred în insulă. Am blufat cu fiul meu pentru a-i salva viața. L-aș omorî pentru a o răzbuna. S-ar putea să fie nevoie să o fac, în stadiul actual.

În toate aceste milioane de ani irosite am reușit, în sfîrșit, să fac ceva care să conteze.

• • •

Ultima oprire.

Reticule peste reticule se îngrămădesc înaintea mea, un ansamblu hipnotizant de cursoare centrîndu-se asupra țintei. Chiar și acum, cînd doar minute ne despart de combustie, distanța reduce poarta nenăscută la neant. Nu va exista nici un moment în care ochii vor putea captura destinația. Trecem așa prin ac atît de repede, încît o vom lăsa în urmă înainte să ne dăm

seama. Sau, dacă ajustările de traiectorie sînt greşite fie şi infinitezimal, dacă curba noastră de trilioane de kilometri se abate cu doar o mie de metri, vom fi morţi înainte să ne dăm seama.

Instrumentele arată că destinaţia este cea intenţionată. Cimpanzeul îmi spune că vom ajunge exact la ţintă. *Eriophora* cade înainte, trasă la infinit prin vid de propria-i masă defazată ca prin magie. Mă întorc spre monitorul frontal, o veritabilă fereastră către istorie – chiar şi acum există o latenţă de cîteva minute – în timp ce trecutul şi prezentul se află într-o cursă nebunească a convergenţei. Proaspăta poartă se conturează întunecată şi sumbră pe fundalul de stele, o gură căscată parcă pentru a devora însăşi realitatea. Vonii, rafinăriile, liniile de asamblare parcate în lateral, aşezate ordonat în coloane, misiunea lor încheiată, rostul lor depăşit, eradicarea lor colaterală iminentă. Din nu ştiu ce motiv, îmi e milă de toate astea. Întotdeauna mi-a fost, aş vrea să le putem culege din zbor şi să le înscriem în circuitul următoarei construcţii, dar regulile economiei guvernează Universul şi este întotdeauna mai ieftin să construim unelte specifice pe care să le folosim o dată şi apoi să le aruncăm. Melancolie? Oricum, este o regulă pe care Cimpanzeul şi-a însuşit-o mai bine decît oricine.

Măcar am reuşit să salvez insula, deşi mi-ar fi plăcut să fi zăbovit un pic. Primul contact cu o prezenţă extraterestră inteligentă, şi nu am făcut decît schimb de semnale de trafic. Mă întreb ce face insula în timpul în care nu pledează pentru propria-i viaţă. M-am gîndit să întreb. M-am gîndit să mă trezesc cînd defazajul temporal va trece de la prohibitiv la doar inconvenient, să încerc să găsesc un limbaj formal reciproc care să poată formula adevărurile şi filozofia unei minţi mai vaste decît întreaga omenire, dar e doar o fantezie puerilă. Insula există mult în afara grotescului proces darwinian care m-a născut. Nu poate exista o comuniune aici, o contopire a minţilor. Îngerii nu le vorbesc furnicilor.

Mai puţin de trei minute pînă la aprindere. Maşina timpului accidentală a *Eriophorei* aproape că priveşte în prezent, îmi pot ţine răsuflarea în intervalul necesar ca *atunci* să devină *acum* şi instrumentele indică în continuare faptul că ne aflăm

pe traiectorie. Încep să văd lumina de la capătul tunelului. Cînd difuzorul ecranului tactic începe să țiuie.

— Primim un semnal, raportează redundant Dix.

Şi da, în inima ecranului soarele a început să clipească din nou. Inima începe să-mi galopeze; oare îngerul a decis să vorbească cu noi pînă la urmă? Recunoştință? Cunoaştere?

— E... înaintea noastră, murmură Dix, în timp ce şi eu realizez că bucuria a fost pripită.

Ceva mi se înnoadă în gît. Două minute.

— Am calculat greşit? N-am mutat poarta destul? şopteşte Dix înmărmurit.

— Ba da. Am mutat-o exact unde a vrut insula.

— Dar *e tot în fața noastră. Uită-te la soare.*

— Uită-te la *semnal*, îl îndemn.

Pentru că nu seamănă deloc cu semnalele monotone de trafic pe care le-am urmărit în ultimele trei trilioane de kilometri. E aproape aleatoriu, cumva. Spontan, *panicat*. Este reacția bruscă a unei entități luate prin completă surprindere, cu doar cîteva secunde la dispoziție pentru a face ceva ca să se salveze. Şi chiar dacă nu am mai văzut acest model de puncte şi curbe, ştiu exact ce trebuie să însemne.

Stop, stop, stop, stop.

Nu ne oprim. Nu există vreo forță în universul ăsta care să ne poată măcar încetini. Trecutul este echivalent prezentului. *Eriophora* trece prin centrul porții într-o nanosecundă. Masa inimaginabilă a corpului său negru, rece, agață o dimensiune îndepărtată şi o trage cu violență aici. Portalul erupe înapoia noastră, înfloreşte într-o coroană incandescentă şi fiecare lungime de undă este letală pentru materia organică. Filtrele noastre posterioare se luptă pe viață şi pe moarte. Frontul de unde ne urmăreşte prin beznă ca de fiecare dată.

În timp, crampele naşterii se vor atenua, gaura de vierme se va stabiliza în zgarda ei şi poate, doar poate, vom fi încă destul de aproape cît să putem întrezări o nouă monstruozitate transcendentală ivindu-se prin poarta fermecată.

Mă întreb dacă va observa cadavrul pe care l-am lăsat în urmă.

— Poate că n-am văzut ceva, spune Dix grăbit.

— Nu vedem mai nimic, oricum, îl lămuresc.

DHF428 alunecă în deplasare spre roşu în urma noastră. Vestigiile lentilelor clipesc spre senzorii posteriori. Poarta e stabilă, gaura de vierme funcţională, suflînd lumină, spaţiu şi timp într-un balon iridescent prin marea-i gură de metal. Ne vom uita în urmă pînă vom depăşi limita Rayleigh, mult după punctul în care nu vom mai vedea nimic. Pînă acum totuşi, nu a ieşit nimic.

— Poate că am făcut o greşeală pe undeva, poate că datele de pornire nu erau bune.

Dar erau. Calculele sînt corecte. Le verific oră după oră, acelaşi rezultat. Insula a avut inamici, aparent. Victime, în orice caz. Am avut totuşi dreptate în legătură cu ceva. Rahatul ăla era cu adevărat deştept. Să ne vadă venind, să găsească o modalitate de a comunica cu noi astfel încît să ne transforme dintr-o ameninţare într-o armă, într-o... paletă de muşte...

— Poate că am dat peste un război, mormăi. Sau poate voia mai mult spaţiu. Poate era o... ceartă în familie.

— Poate că nu ştia, sugerează Dix. A crezut că acele coordonate sînt vacante.

De ce ai crede aşa ceva? mă întreb. *De ce ţi-ar păsa?* Şi abia atunci înţeleg, nu-i pasă. Nu de insulă în orice caz, nu mai mult decît i-a păsat vreodată. Nu încearcă să inventeze o justificare optimistă pentru conştiinţa lui.

O face pentru mine.

N-am nevoie să fiu menajată, oricum am fost o proastă. Mi-am dat voie să cred în viaţă lipsită de conflict, de agitaţie, în conştiinţă lipsită de păcat. Pentru un scurt interval am trăit într-o lume de vis în care viaţa nu este egoistă, bazată pe manipulare, unde fiecare entitate nu luptă pentru supravieţuire în defavoarea altora. Am deificat ceea ce nu am putut înţelege, cînd adevărul era cel pe care îl ştiam deja.

Dar acum îmi e mai bine.

S-a terminat. Încă o construcţie, încă un punct de pe traseu bifat, încă o felie din viaţă care ne aduce mai aproape de scopul final. Nu contează cît de mult succes avem. Nu contează

cît de bine ne facem treaba. „Misiune îndeplinită" sînt cuvinte care nu îşi au rostul pe *Eriophora*, un oximoron ironic de toată frumuseţea. E posibil ca la un moment dat să eşuăm, dar e imposibil să ne oprim. Perseverăm la infinit, tîrîndu-ne prin Univers ca nişte furnici cărînd în spate blestemata voastră de şosea intergalactică.

Şi încă mai am atît de multe de învăţat!

Măcar îl am pe fiul meu să mă înveţe.

♦♦♦♦♦

Traducere din limba engleză: Radu Mihai Haulică

Titlul original: The Island.
Copyright © 2009, Peter Watts.
Text publicat iniţial în The New Space Opera 2, *antologie editată de Gardner Dozois şi Jonathan Strahan, Harper Voyager, 2009*

Michael Haulică (născut în 1955), cunoscut pentru cele peste 70 de povestiri şi cele aproape 500 de articole publicate, abordează în această nuvelă un univers post-cyberpunk, pe care l-a anunţat în „Vremea zăpuşelii" (publicată în 2005, în prima antologie AtelierKult).

Michael Haulică
O HUCĂ ÎN MINUNATUL INAND

Pentru a înţelege de ce s-au întîmplat toate acestea, care este semnificaţia lucrurilor, ar trebui să mă întorc în timp la momentul în care am primit ultima comandă: *Kill Lotek*. Mi-a sunat ca un titlu de film. Ca al unei cărţi poliţiste. Ca numele unui blog.

Acesta este blogul *Kill Lotek* scris de mine, William Tally Metro Holografix, gibson de două ore şi, ca orice gibson, dornic şi dator să pîrlească în fiecare zi cîte ceva. Nu ştiu dacă, pentru acest blog, va mai exista şi un mîine. Nu ştiu nici măcar dacă pentru mine va mai exista un mîine. Aşa că, dacă vreau cu adevărat să desluşesc înţelesul întîmplărilor din ultima vreme, dacă vreau cu adevărat să aflu cine sînt, ce sînt, să nu mai pierdem vremea, să încep să scriu faptele, aşa cum au fost, aşa cum le-am trăit. Cum zicea cineva, „Viaţa nu este cea pe care ai trăit-o, ci aceea pe care ţi-o aminteşti şi cum ţi-o aminteşti spre a o povesti".

Prolog

În meseria asta e bine să lucrezi cu o agenţie. Ai parte de clienţi simandicoşi, cîştigi bine, treaba se face curat şi beneficiezi şi de

asigurare în caz că ceva nu merge ca lumea. Greu e să iei proba, să obții angajarea. Dup-aia, totul e OK. Discreție maximă. N-ai grija zilei de mîine. Stai acasă, primești telefonul, te duci, se face Transferul – adică îți faci treaba, care-o fi aia –, iei banii. Și habar n-ai de nimic. Ca și cînd lucrul ăla nici nu ți s-ar fi întîmplat.

Habar n-am cum se face Transferul ăsta. Nu mă întrebați, că nu știu. Îmi cumpăr televizor și îl folosesc și nu mă interesează cum ajung imaginile alea pe ecran. Așa cum nu mă interesează ce se întîmplă în cipurile și în sîrmele din calculator sau cum funcționează un telefon. De ce m-ar interesa Transferul?

Știu doar că și clientul, și gazda sînt băgați în niște cilindri uriași și, cînd iese de-acolo, clientul iese într-un alt trup, cel al gazdei. Cei doi cilindri sînt în camere separate și asta îi asigură clientului protecție. În relația asta a lor „de serviciu" doar clientul își cunoaște gazda, ea niciodată nu-și cunoaște „chiriașul". Ca de obicei, atunci cînd unul plătește, iar celălalt este plătit, cel care dă banul este avantajat. Dar practica, în timp, duce la niște proceduri, la niște termeni contractuali în care nici cel care-și vinde ce are de vîndut nu este lăsat de izbeliște.

Mai rău e dacă nu iei proba la agenție și trebuie să-ți cauți un pește. Ăștia sînt cam ciudați. Odată ți-o trag – cică te testează! – și se știe că nu dispun de cine știe ce condiții. Operatorii lor sînt tot niște marginali, la limita legii, indivizi care au pierdut la viața lor, dar măcar au lucrat în laboratoare cîndva, știu meserie. E ca atunci cînd mergi cu trenul urban: mai pe la suprafață, mai pe sub pămînt... Dar măcar ai peștele care veghează, se interesează de clienți, cine sînt, de ce au nevoie de tine, ce vor de la viața ta. De reținut e asta: veghează. Să nu pățești nimic. Să te simți în siguranță.

Și mai rău e cînd ajungi pe străzi și ești la mîna tuturor dezaxaților. Nu știi niciodată cine îți sînt clienții și care sînt scopurile lor. Și nici nu cîștigi cine știe ce. Trebuie să ai operatorul tău (care mai vrea și el mici „servicii" gratis!) și, în condițiile astea nu poți spera decît la unul care nu mai are dreptul de a profesa, unul care-și face treaba clandestin, în laboratoare improvizate, cu tehnică depășită, dar funcțională. Din cauza condițiilor precare în care operează ai toate șansele să rămîi cu sechele. Să nu uiți, să te trezești uneori din somn crezîndu-te

altcineva, dînd telefoane unor oameni pe care nu-i cunoşti, mergînd la adrese neştiute fiind convins că mergi acasă.

Dar asta aveam s-o aflu cu timpul, pe propria-mi piele, cum se spune. La început n-am ştiut, n-a ştiut nimeni. Acum ştiu că probabilitatea ca, după Revenire, să rămîi cu ceva din fostul client, nu e neglijabilă. Ăsta e riscul tău, ca gazdă, dar şi riscul clientului care-şi joacă identitatea, dincolo de toate poveştile despre confidenţialitate... Se spune că fiecare primeşte de la viaţă atît cît poate plăti.

Şi dacă asta nu e de-ajuns?

Eu am trecut prin toate stadiile şi nu sînt chiar mîndru de mine. Dar am supravieţuit. Aşa că, în condiţiile ştiute, ar putea totuşi să fie şi ăsta un motiv de mîndrie. Nu însă şi ăla că am ajuns ceea ce sînt.

Sînt o hucă, da. Dar asta sîntem toţi, indiferent dacă lucrăm cu agenţii, cu peşti sau pe cont propriu. Sînt o hucă şi îmi place. Cred că îmi place, din moment ce n-am renunţat la asta după toate cîte mi s-au întîmplat. Problema, pentru mine, n-a fost dacă voi deveni o hucă sau nu. Problema mea a fost ce fel de hucă voi deveni.

1. Un client ca oricare altul

Totul a început după divorţ. Cine crede că divorţul e o treabă uşoară se înşală. Şi nu e vorba de bani, numai de bani. Deşi Camelia m-a lăsat fără un chior. Mi-a luat casa, banii, copiii. Cică să se asigure pentru viitor. Cică n-avea încredere în mine că aş putea contribui constant la creşterea copiilor. Şi de-aia a vrut să aibă totul de la început. Iar judecătorului i s-a părut OK. Judecătoarei, că era femeie. Aşa îmi şi explic...

Nu, n-a fost vorba de bani, numai de bani. Aveam o meserie bună, puteam găsi oricînd angajamente noi, puteam face bani. Dar a mai fost şi sentimentul ăla de abandon, m-am simţit aruncat la gunoi, la gunoiul societăţii, şi nu mi s-a părut drept. Mi-a părut că societatea şi-a bătut joc de mine luîndu-mi totul: casa, banii, copiii.

Cred că am vrut să mă răzbun. Pe ea, pe societate. Şi cum puteam s-o fac mai bine decît încurajînd lucrul care, îmi părea mie atunci, era cel mai periculos pentru ea? Cum puteam să mă răzbun mai bine decît punînd umărul la alunecarea societăţii pe panta aia periculoasă de care tocmai aflase? Ziarele erau pline de semnale de alarmă care dezvăluiau consecinţele negative ale răspîndirii pe scară din ce în ce mai largă a ceea ce s-a numit Transfer... Iar fraza asta sună exact ca un citat dintr-un ziar, e o mostră de limbaj de celuloză, limbajul presei...

Aţi observat, cred, ce uşor ajungem să ne pliem limbajul pe subiectul care ne obsedează, ce uşor ajungem să vorbim exact ca indivizii în mijlocul cărora trăim. Aşa cum fac scriitorii cu personajele lor, cînd le pun să vorbească diferit, tocmai pentru a le individualiza... Dacă îi interesează asta, dacă respectă regulile, dacă nu cumva romanele sau povestirile lor nu sînt decît nişte monoloage auctoriale, nişte discursuri şi, eu cel puţin, trebuie să recunosc că accept şi asta dacă frazele îmi sună într-un fel, într-un anume fel, de neconfundat. OK, să vorbească toate ca unul, dar să nu fie felul în care vorbesc încă o sută de scriitori, aşa cum ziarele folosesc toate acelaşi limbaj, ăla pe care l-am numit de celuloză.

Să ne întoarcem la Transfer...

• • •

A fost ca un joc mai întîi, o joacă de bogătaşi (şi sînt destui cei care zic că mai bine rămînea aşa, ca multe altele), apoi ca o boală – s-a descoperit că dădea dependenţă. Tot mai mulţi oameni solicitau Transferul, aşa cum am zis, la început ca o joacă, ca un capriciu, ca o satisfacere a curiozităţii. Apoi au găsit o adevărată plăcere în asta. Apoi nu s-au mai putut abţine şi au făcut-o din nou şi din nou... cheltuindu-şi banii şi neuronii în folosul agenţiilor care se ocupau de treaba asta. Iar cînd n-au mai avut bani suficienţi şi-au căutat gazdele pe străzi... Cît de degenerat poţi fi ca să salţi tot felul de nenorociţi de pe stradă să le acaparezi trupurile fie şi numai pentru cîteva ore? Sau cît de disperat?

Am fost şi eu un client al agenţiilor. O dată, de două, de nouă. Ca fiecare. Ştiţi cum e. Probabil, la o vîrstă, toţi vrem să avem ochii albaştri, să fim bruneţi, cu un sac de muşchi pe noi, să se uite

femeile în urma noastră, să fim doriți de femei, de femeile măritate mai ales, alea pe care ni le închipuim scoase pe vecie de pe piață. Ei aș! Pe vecie! Haida-de! Am aflat că ele de-abia așteaptă să calce strîmb, iar cele care n-au făcut-o n-au făcut-o pentru că nu au avut ocazia, pentru că n-au întîlnit bărbatul pentru care să fie dispuse s-o facă. Adică, în alți termeni, nu li s-a ghicit prețul corect. Că, pînă la urmă, la asta ajungem, la prețul corect.

Toată treaba asta e valabilă și pentru femei. Numai că ele n-au a se lupta pentru a atrage privirile bărbaților, pentru a-i face să calce strîmb. Ei calcă strîmb din construcție. La ei călcatul strîmb e chestie congenitală, de parcă s-ar fi născut toți cu luxație de șold. Ei n-au nevoie decît de o privire, de un zîmbet... Femeile au puterea asta de a mișca lucrurile doar cu privirea. E de-ajuns să se uite la un bărbat mai mult de două secunde, că sîngele său îi schimbă automat mersul și, în loc să circule conform algoritmului prestabilit, o ia razna și se adună în... acolo... În fine.

Îmi amintesc că marea descoperire am făcut-o cînd, în catalogul agenției pe care o frecventam, am dat peste Conan, grădinarul vecinilor noștri. De multe ori, în după-amiezele de vineri, îl admiram, da, ăsta este cuvîntul, cum tundea iarba Ambersonilor. Cum le aranja florile și copăceii din fața casei. N-am făcut niciodată legătura între prezența lui acolo, vinerea, și absența lui Ted Amberson care, întotdeauna, în weekend avea de făcut deplasări lungi... Ei, aveam să aflu, cu altă ocazie, că deplasările lui nu erau chiar atît de departe. Dar toate la timpul lor.

Ziceam că într-o zi l-am găsit pe Conan în catalogul agenției. OK, mi-am zis, ia să vedem cum e să fii grădinarul Ambersonilor... L-am ales, am plătit, am intrat în sala de operații și am plecat de acolo pe picioarele lui. Era într-o vineri, evident. Urma să petrec o după-amiază tunzînd gazonul familiei Amberson, stînd în preajma Veronicăi, fără ca ea să știe că, în trupul sportiv după care li se scurgeau ochii tuturor femeilor de pe stradă, eram eu. Speram să aflu secrete bine ascunse? Niscaiva picanterii? Speram să profit și eu de...? Habar n-am. Poate cîte ceva din toate astea.

Era o vineri frumoasă de septembrie, lumina cădea pieziș peste case colorînd iarba într-un verde care-ți creștea pofta de viață, un verde erotic, plin de pofte disimulate...

E o lumină specială în cartierul nostru, în Sistemul Solar. Aici, la marginea oraşului – a nu ştiu cîta margine a oraşului care îşi adaugă la fiecare cîţiva ani cîte un nou cartier, pe măsură ce imigranţi de toate naţiile, de toate rasele vin valuri-valuri – lumina vine parcă pieziş, profitînd de lipsa formelor de relief. E mai lumină, mai... Spre deosebire de partea veche a oraşului, de străduţele umbrite de sub Muntele, de clădirile vechi făcute din materiale tradiţionale care nu ştiu să reţină lumina, s-o concentreze pentru a o reda străzilor echilibrînd astfel puterea soarelui.

Cele 20 de grade şi efortul pe care-l făceam scoteau transpiraţia din mine, năclăindu-mi tricoul. Am terminat de tuns iarba, am înlăturat-o pe cea tăiată, am instalat furtunul şi am început să stropesc gazonul proaspăt ferchezuit. Veronica nu se arătase deloc, dar îi ghiceam privirile pe după perdelele bucătăriei. Mi-am scos tricoul şi m-am stropit cu furtunul, să mă răcoresc. Peste drum, madam Kujewski încremenise cu pungile în mîini într-o căutare a cheilor în geantă care părea să nu aibă sfîrşit. Alături – la mine acasă! – perdelele de sus – de la dormitorul nostru! – parcă s-au dat la o parte lăsîndu-mă să ghicesc şuviţele blonde ale Cameliei. Mă aştepta, îi spusesem la telefon că am ceva de lucru şi voi veni mai tîrziu. Mă aştepta... cu ochii pe Conan. Pe mine. Pe el.

— Conan, nu vrei un pahar cu apă? Îmi pare că te-ai cam încălzit...

A naibii Veronica! Poate că ea avea nevoie de ceva care s-o mai răcorească... M-am dus în bucătărie aşa cum eram, cu bustul gol, cu bretelele salopetei atîrnîndu-mi pe lîngă coapse, cu stropii de apă încă sclipindu-mi pe braţele de împrumut ale lui Conan.

— Şi ia zi, Conan, ce mai faci tu?

— Păi, stropesc gazonul, doamnă Amberson.

— Veronica, te rog...

— Veronica, mi s-au arcuit buzele cărora, dacă aş fi fost femeie, nu le-aş fi rezistat nici o clipă în plus, nici o clipă care să le dea prilejul să zică mulţumesc, acum mă duc să-mi termin treaba.

I-am simțit tremurul, în bărbie, în mușchii faciali. I-am văzut degetele de la mîini, nervoase, agățîndu-se de un șervet de bucătărie. Se ținea tare, tipa! Voia și nu voia.

Am dat pe gît apa din pahar și i-am spus ce era de spus:

— Mulțumesc doamnă, Veronica, acum mă duc să-mi termin treaba.

Și ea n-a mai zis nimic, m-a lăsat să plec! A dracu' muiere! A trebuit să mă stropesc din nou cu furtunul, de data asta mă încălzisem pe dinăuntru și îmi aminteam senzația, era aia pe care-o simțeam de fiecare dată cînd, de la geamul biroului meu de la masardă, o vedeam pe Veronica Amberson, pe terasa din spatele casei ei, acolo, la etaj, unde nu putea fi văzută din stradă, făcînd plajă. Goală, goală în toată splendoarea ei. Asta se întîmpla în fiecare vară, în weekendurile în care Ted Amberson era plecat în călătoriile lui de afaceri. Cred că în zilele alea mi s-a înșurubat mie în minte ideea...

Ce e aia fidelitate? Să nu te culci cu alte femei? Să nici nu te gîndești la asta? Să-ți impui să n-o faci? De ce? Dacă tot îți zboară mintea... Care e diferența dintre gînd și faptă? Cu ce e mai păcătoasă fapta decît gîndul?

Problemă falsă, bineînțeles, pentru că a minți, a fura, a ucide... a preacurvi... sînt fapte, nu gînduri. Faptele se pedepsesc, nu gîndurile. Sîntem o societate bazată pe fapte, nu pe gînduri. Tribunalele judecă fapte și se bazează pe mărturii, pe dovezi care înseamnă fapte, lucruri concrete. Pedeapsa este ceva concret, deci nu poate avea drept cauză decît tot ceva concret, adică fapte...

În sîmbăta și duminica ce au urmat am stat lipit de biroul meu de la masardă, cu ochii prinși ca niște abțibilduri pe geam. A fost cald, foarte cald pentru luna septembrie, Ted era plecat, iar Veronica a petrecut foarte mult timp pe terasă. Goală, așa cum avea obiceiul. A stat pe burtă, pe spate, pe-o parte și pe cealaltă. Parcă o făcea într-adins, parcă știa că sînt acolo. Știa? La un moment dat, era sîmbătă, a început să se mîngîie, să se joace cu păsărica și mi-a părut că mă privește fix în ochi, mi-a părut că pentru mine face toată chestia aia, că totul nu este decît o reprezentație pentru un singur spectator, eu. Evident, o făcea pentru ea, dar dacă așa mi s-a părut mie?

Toată săptămîna am stat cu ochii pe casa lor. Cînd plecam la serviciu, cînd veneam. Am schimbat chiar vreo două vorbe cu Ted într-o dimineață, mai multe decît o făcusem tot anul. Chiar şi ei i-am spus o dată

— Bună dimineața, doamnă Amberson.

— Bună dimineața, vecine, mi-a răspuns ea şi mi-a aruncat un zîmbet, frate geamăn cu acel zîmbet pe care mi-a părut că mi-l adresase sîmbătă după... după.

Chiar ştia că mă uitasem la ea, că o spionam din spatele geamului, de la mansardă?

Vineri i-am spus încă de dimineață Cameliei că voi întîrzia, am plecat chiar mai repede şi de la serviciu, am trecut pe la agenție, am semnat formularele, am răspuns din nou afirmativ la întrebarea „sînteți de acord să fiți grădinar pentru o zi?" – mă avertizaseră, ca şi data trecută, că omul avea un job în după-amiaza aia.

Da, gazdele erau de două feluri: unele disponibile total, altele aveau programul lor care nu putea fi deturnat. Era şi ăsta un criteriu în alegerea pe care o făcea clientul. Erau clienți care se transferau în paraşutişti, în polițişti... Fiecare cu damblaua lui, fiecare căutînd ce-i lipsea sau ce credea că-i lipseşte, că ar vrea să fie. Mereu m-am întrebat cum pot să mai fiu eu într-o gazdă cu anumite talente şi ele să nu se piardă. Nu ştiu cum, dar am aflat că se poate. Nu sînt o fire foarte curioasă, adică sînt, dar în limite normale, nu-mi duc curiozitățile pînă la extrem, nu-mi dedic viața cine ştie căror mari revelații... Sînt curios, dar atît. Poate de aceea nu sînt decît ceea ce sînt. Chiar dacă, uneori, mi-aş dori mai mult de la mine, mi-aş dori să fiu mult mai mult. Dar totul rămîne doar dorință, o dorință ascunsă, aşa cum, probabil, au toți oamenii pe lumea asta.

Am ajuns la casa Ambersonilor cu inima bubuindu-mi în piept, eram sigur că asta avea să fie ziua, acea zi în care fanteziile mele se vor împlini.

Cînd am auzit-o pe Veronica strigîndu-mă, am simțit pe loc că am o erecție cum nu mai avusesem în viața mea. E drept că nici un instrument ca al lui Conan nu mai avusesem...

Am intrat în bucătărie ud leoarcă, cu bustul gol, cu bretelele salopetei atîrnîndu-mi pe lîngă coapse. Parcă retrăiam

CAMELIA – SĂNĂTATE ŞI FRUMUSEȚE, NUMĂRUL 1, 2016

aceeaşi secvenţă, parcă intrasem într-o buclă, dar speram ca, de data asta, deznodămîntul să fie altul, graful să fie mai bine trasat, mai atent, variabilele să fie identificate mai corect.

Veronica m-a poftit să iau loc pe un scaun, mi-a adus paharul cu apă şi a rămas acolo, lîngă mine, aproape atingîndu-mă. Era într-un halat subţire prin care îi ghiceam formele, şi nici nu-mi era greu să i le ghicesc, doar o văzusem de atîtea ori goală, pe şezlongul de pe terasa din spate. Am dat paharul pe gît şi un fir de apă mi s-a prelins din colţul gurii spre bărbie. S-a aplecat şi uşor, cu limba, a cules pentru ea cîteva picături. I-am băgat o mînă pe sub halat şi am urcat tot mai sus pe pulpa ei pînă am dat de locul acela care era gata să mă primească. Şi chiar m-a primit, n-avea nimic pe ea decît halatul ăla care, nu ştiu cum, s-a deschis deodată lăsîndu-i la vedere pielea pe care, de dincolo de geamul biroului de la mansardă, am tot încercat s-o ghicesc cît era de fină, de mătăsoasă... Ei, uite că pielea ei era dincoace de închipuirile mele, era chiar la marginea mea, o simţeam în vîrful degetelor şi era mai mult decît orice închipuire avusesem vreodată. Veronica era o femeie minunată şi a fost o amantă desăvîrşită şi atunci şi în alte zile de vineri care au urmat.

Apoi a venit ziua în care nu l-am mai găsit pe Conan în catalogul agenţiei. Şi n-am mai lipsit nici eu vinerea de acasă. Într-o altă zi Camelia mi-a spus:

— Ştii că, la un moment dat, intrasem la bănuieli cu vinerile alea ale tale? Am crezut că profiţi de faptul că vecinul nostru, domnul Amberson, e plecat mereu din oraş şi ţi-o pui cu nevastă-sa.

— Şi? Acum nu mai crezi asta?

— Nu, între timp am aflat care era treaba. Madam Amberson şi-o trăgea cu grădinarul. Ştia toată strada, numai bărbat-su nu ştia. L-au concediat şi l-au mai acuzat şi de agresiune sexuală. Pe grădinar. Pe Conan.

— Şi?

— Şi-atît.

— Doar atît?

— Da. Ce vrei mai mult? m-a întrebat ea, un pic arţăgoasă, mi-a părut.

Ce voiam mai mult... Voiam să-mi spună cum fugise Conan în seara în care Ted Amberson a apărut acasă şi l-a prins făcînd nebunii cu nevastă-sa. Voiam să-mi spună cum a fugit Conan pe geamul din spate şi cum, tot pe geamul din spate, a intrat la noi în casă. Cum a găsit-o pe ea, Camelia, singură, ieşind de sub duş şi fîţîindu-se prin casă în pielea goală, aşa cum îi era obiceiul, şi tare-mi mai plăcea chestia asta!, cum i-a spus ea

— Şi? Ai venit să mi-o tragi şi mie?

cum a spus el

— Da, am venit să ţi-o trag şi ţie.

şi cum s-a lipit ea de el spunîndu-i

— Atunci trage-mi-o!

şi cum i-a tras-o el în toate felurile, inclusiv în alea pe care ea nu le-a practicat niciodată cu mine, pe care mi le-a refuzat întotdeauna, că-i era ruşine, zicea. Voiam să-mi spună toate astea, să le recunoască, deşi eu le ştiam, le ştiam pentru că, în seara aceea, Conan eram eu, eu, eu, dar ea nu ştia asta.

Atunci s-a dus dracului căsnicia mea, chiar dacă a mai trecut o vreme pînă la divorţ, dar şi obiceiul meu de a frecventa, ca orice om de bun-simţ şi cu o oarecare doză de responsabilitate, agenţia.

Ceea ce n-a însemnat că m-am lăsat de sportul ăsta definitiv. După o vreme am început să experimentez, să mă afund în mocirlă, să văd pînă unde pot merge cu ticăloşia, că ticăloşie e să-ţi baţi joc de alţii şi tot ticăloşie e şi atunci cînd îţi baţi joc de tine însuţi. Mi-am căutat gazde prin cîrciumi. Am luat bătaie de la peşti – e drept, de cîteva ori le-am cam deteriorat marfa, băgîndu-mă în tot felul de încăierări din care gazdele mele ieşeau mai mereu tare şifonate. Apoi am renunţat la protecţia pe care o ofereau peştii, deşi pe toţi pereţii erau anunţuri care îi atenţionau pe cei care aveau de gînd să apeleze la astfel de servicii. Peştii încă mai ofereau o garanţie, o protecţie cît de cît. Mi-am căutat gazde pe stradă şi am ştiut ce înseamnă umilinţa şi durerea şi neputinţa, suferinţa fizică şi psihică, am aflat cum e să faci lucruri împotriva credinţelor proprii, cum e să faci lucruri care nu se fac, pe care nici un om cît de cît sănătos la cap nu le face.

De cîteva ori, mort de beat, am ajuns acasă în trupurile gazdelor mele şi i-am spus cuvinte urîte Cameliei...

După o vreme, sătulă de toate aventurile astea ale mele, a divorțat, lăsîndu-mă singur, fără casă, fără bani, fără copii, fără nimic pe care să-mi sprijin viața ca s-o pot duce mai departe.

* * *

Am zis că totul a început după divorț, dar din cele povestite pînă acum se pare că mă contrazic. Poate e doar tendința omenească de a da mereu vina pe alții. Poate că, dacă n-ar fi fost incidentul ăla cu Conan, eu şi Camelia... Viața mea ar fi fost alta. N-aş mai fi făcut lucrurile care au dus la divorț şi, evident, n-aş mai fi făcut lucrurile pe care le-am făcut după divorț. Pentru că lucrurile grave, cu adevărat grave, s-au întîmplat după divorț şi au fost generate de starea mea de după.... Sau poate, din nou, încerc să dau vina pe alții: pe Camelia, pe judecătoare...

Tot ce pot să spun acum e că, după divorț, a trebuit s-o iau de la cap, şi ce era să fac dacă nu lucrul pe care începusem să-l învăț, lucrul care-mi intrase deja în sînge, numai că acum trebuia s-o fac din cealaltă perspectivă, cea a gazdei...

Aveam nevoie de o schimbare în viața mea, de o schimbare majoră, ceva care să-mi răstoarne planurile, perspectivele. Atunci, după divorț, m-am hotărît să fiu o hucă.

Ce fel de hucă? Urma să aflu...

2. William Rikki Ardha-Matsyendra

Cînd am intrat în sediul agenției am fost întîmpinat cu un zîmbet, genul acela de zîmbet complice.

— N-ați mai venit de mult pe la noi. Să vă arăt catalogul? Avem ceva noutăți... Un înghițitor de săbii, un săritor cu parapanta, un vînător de lei, un gibson...

Aici am tresărit. Un gibson? Auzisem de ăştia, erau un fel de sectă care-l venera pe William Gibson, văzînd în el Profetul lumii de azi. Gibson a fost un scriitor din secolul 20 şi scria nişte chestii considerate SF la vremea aia, dar pe care, încet-încet,

am ajuns să le trăim. Cineva spusese că Gibson (şi mai era unul, unul care făcea filme, un soi de pulp-fiction... nu-i mai ştiu numele) trăise în acest secol înaintea noastră şi că scrierile lui nu erau doar nişte romane, ci erau profeţii.

Cam aşa se întîmplă cu toţi profeţii: ăia scriu romane, ficţiune adică, şi noi le luăm de bune, ajungem să ne închinăm lor... Gibsonii se închinau lui William Gibson. Pe bune. Chiar se închinau. Se spunea că au postere cu el pe pereţi, îi colecţionau cărţile în ediţii vechi, tipărite pe hîrtie, că îşi luau nume din cărţile lui, numele lor de gibsoni.

Nu-i găseai oriunde. La noi în cartier, de pildă, n-am auzit de vreunul din ăştia sau de vreun loc în care să se adune (dacă practicau chestia asta). Ştiam că trăiesc în Oraşul Vechi, unde totul era altfel, casele, oamenii, obiceiurile... Eu nu ajunsesem niciodată acolo, dar, cine ştie?, poate într-o zi, îmi ziceam, într-o zi... De ce nu azi? m-am întrebat atunci, stînd în faţa fetei de la recepţia agenţiei, şi tot eu mi-am răspuns: pentru că azi am zis că mă angajez, am zis că mă fac hucă. Da, dar azi au un gibson aici. Cînd o să mai am ocazia? N-am auzit niciodată pînă acum de vreo gazdă-gibson. Cred că ar trebui să mă simt flatat că mi-a fost propus... Sînt client vechi, de-aia... Huca poate să mai aştepte. Adică eu-huca. Hai, hotărăşte-te, zi.

— Vreau gibsonul.

Aşa, scurt, direct. La naiba cu huca! mi-am zis. Şi mîine e o zi. Cum naiba era să rezist tentaţiei... Ispitei, că despre ispită era vorba.

Nu prea cred în ăia care rezistă ispitelor. Întotdeauna am bănuit că e ceva în neregulă cu ei, că e ceva fals în opţiunea lor, că au ceva mult mai grav de ascuns, iar cînd vin şi se laudă că au rezistat ispitei o fac doar aşa, pentru public, e chestie de PR, îşi vînd imaginea, ne bagă pe gît o imagine care, de fapt, nu este a lor, dar le aduce oarece beneficii.

De ce era să rezist ispitei de a mă transforma într-un gibson? Eram un om obişnuit, n-aveam de dovedit nimic nimănui...

— Vreau gibsonul, am repetat, iar fata de la recepţie a închis catalogul pe care-l frunzărise şi mi-a zis:

— OK. Ştiţi unde este biroul agentului dumneavoastră, da? O să-l anunţ că veniţi.

Mi-a zîmbit şi am avut senzaţia că nu era un zîmbet obişnuit, că era ceva *făcut*, un zîmbet construit cu grijă, învăţat, repetat de zeci de ori, ceva special.

I-am zîmbit şi eu, dar n-am ştiut să-i ofer decît zîmbetul meu obişnuit, cel pe care-l ştia, cel pe care i-l adresam de fiecare dată cînd ne vedeam. M-am ridicat şi am luat-o pe hol, a treia pe stînga era uşa agentuui meu, Imelda Stoican, fostă prezentatoare de ştiri pentru canalul *24:ore*, reprofilată, după ce acesta s-a închis, în agent de Transfer.

Cînd am intrat în biroul ei, Imelda era cufundată într-un dosar şi aveam să aflu că era dosarul viitoarei mele gazde.

— Săru'mîna, am salutat-o eu ca de fiecare dată, cu expresia asta învechită, desuetă ar spune unii, dar care mie îmi plăcea, îmi părea foarte potrivită pentru a te adresa unei femei, deşi ştiu că mulţi o luaseră pe coajă din cauza asta, mulţi au fost daţi în judecată pentru hărţuire sexuală şi chiar au pierdut procesele, dar mie mi-a părut întoteauna că se exagerează mult pe această temă.

— Bună, dragă, şi-a ridicat ea ochii din hîrtii, şi privirea ei îmi spunea, ca de fiecare dată, „stai liniştit, n-o să te dau în judecată pentru asta, mie chiar îmi face plăcere să te aud salutîndu-mă aşa, mă faci să mă simt femeie chiar şi în timpul programului de lucru, şi asta mi se întîmplă foarte rar..." Numai o clipă, da? Ia loc, te rog, termin imediat.

Imelda nu era o femeie frumoasă, avea o faţă comună, neîmbunătăţită, dar cred că asta îmi şi plăcea la ea, sinceritatea. Fardurile, machiajele ascund o intenţie de a păcăli, de a „prezenta marfa", de a vinde un produs, de a te face să duci mîna la un buzunar virtual şi de a-ţi induce gîndul „o cumpăr". Imelda, prezentîndu-se aşa cum era ea, parcă îţi spunea „nu vreau să vînd nimic, *What You See Is What You Get*, dacă mă vrei ia-mă aşa cum sînt". Aş putea zice că, în felul ei, Imelda era frumoasă ca o floare de cîmp, ca o frunză de copac în bătaia lunii, ca o...

— Gata. Am înţeles că vrei un gibson.

— Da, vreau un gibson.

— Dar ştii, avem unul singur şi este femeie. Nu ştiu dacă...

Femeie? Femeie... O singură dată o mai făcusem cu o femeie şi amintirile acelei zile nu-mi erau din cale-afară de

dragi. Poate nici n-am ales-o bine, era o stripteuză, şi am aflat atunci lucruri pe care nu cred că voiam – sau nu eram pregătit – să le aflu. Despre femei, despre bărbaţi. Dar poate că o femeie-gibson era altceva. Şi, la urma urmei, era un gibson, ce naiba?! *Take it or leave it!* Aşa se punea problema.

— Nici o problemă. E bine aşa.

— E bine? Şi de ce vrei un gibson? De ce nu te deranjează că e femeie?

Răsfoia alt dosar, am dedus că este dosarul meu, după cîteva clipe.

— Văd că ai mai avut o dată o femeie şi dup-aia nu. S-a întîmplat ceva? E ceva ce ar trebui să ştiu? Ştii că asta e procedura...

— Da, ştiu, nu-ţi face probleme.

— Eu nu-mi fac deloc. Tu îţi faci? Repet: e ceva ce ar trebui să ştiu?

— Nu... Nimic. Doar că, atunci, nu mi-a plăcut deloc ce am aflat... Nu m-a încîntat prea tare să fiu femeie.

— Ei, dacă ar face toţi bărbaţii treaba asta măcar o dată în viaţă, poate soarta noastră, a femeilor, ar fi alta...

— Poate... Dar poate că un gibson-femeie este altceva.

— Te aştepţi să fie ceva mai... lipsit de sex? Ceva mai androgin? Crezi că tehnologia schimbă natura femeii? O face mai apropiată de un bărbat?

— Nu, nu cred. Dacă ar fi aşa, nici nu ştiu dacă ar mai avea importanţă că e bărbat sau femeie. Nu-s sigur nici că noi am mai purta această conversaţie.

— Deci?

— Nu ştiu ce să zic. Nu ştiu prea multe despre gibsoni. N-am cunoscut niciodată unul. Am auzit cîte ceva, foarte vag, despre ei, şi cred că vreau să ştiu... Nu ştiu. Vreau să ştiu cine sînt şi ce vor. De ce îl venerază pe William Gibson ăla, de ce trăiesc doar în Oraşul Vechi...

Mă urmărea, atentă, din cînd în cînd îşi mai nota cîte ceva în agendă. Ce? Asta era o informaţie care avea să rămînă îngropată în agenda aia, în dosarul meu pe care agenţia îl păstra laolaltă cu ale celorlalţi clienţi şi cu ale angajaţilor.

— Eu n-am fost niciodată în Oraşul Vechi, Imelda. N-am avut de ce. Toată viaţa mea s-a desfăşurat în Solar: aici m-am

născut, aici am făcut şcoala, aici am lucrat, am locuit, totul s-a petrecut aici, de parcă lumea întreagă ar fi fost concentrată în acest cartier. Mi-au trebuit ani de zile să aflu că dincolo de Poarta Soarelui mai există ceva, mai există viaţă, oameni, şi că, de fapt, dincolo de Poartă e leagănul Oraşului, că, poate, dincolo de Poartă există adevăratul Inand.

— Şi crezi că acest Transfer ar fi o bună ocazie să cunoşti, să afli nemijlocit ce este dincolo de Poartă, dincolo de Sistemul Solar?

— Da.

Da, da, da. Ce mai era de adăugat? Că mereu am avut senzaţia că pînă şi numele cartierului, Sistemul Soar, a fost ales anume pentru a ne induce ideea că asta e tot? Că universul este atît cît este cartierul?

— Da, Imelda. Cred că a venit vremea să aflu. Să aflu pe ce lume trăiesc.

— OK, atunci am bifat-o.

şi chiar am văzut cum bifează o căsuţă în fişa Transferului.

— Acuma hai să ne lămurim cu femeia, a mai zis Imelda, şi mi-a împins în faţă fişa ei. Dincolo de faptul că e singurul gibson de care dispunem, mai ai şi alte motive să te transferi într-o femeie?

— Nu cred. Nu.

— Nu crezi? Sau nu? N-are nici o legătură cu experienţa ta anterioară?

— Poate. Acuma, că zici tu... Poate are. Poate vreau să-mi fac o a doua părere. Să suprapun aceste două experienţe şi să trag o altă concluzie.

— Dar ştii? Gibsonii nu sînt foarte relevanţi dacă vrei să afli caracteristici bărbaţi-femei. Din cauza specificităţii lor... Ea nu este o femeie, este o femeie-gibson.

În tot acest timp am stat cu ochii pe fişa viitoarei mele gazde. Era o femeie la vreo treizeci şi ceva de ani, brunetă, cu ochii verzi, bine făcută, cu un zîmbet interesant – mi-a amintit de zîmbetul fetei de la recepţie, ăla care-mi păruse mie cam artificial –, cu cîteva tatuaje pe corp, pozele de detaliu erau foarte bine realizate, dar n-am înţeles mare lucru, adică n-am reuşit să găsesc cine ştie ce semnificaţii în tatuajele alea, dar mi-a plăcut trupul femeii, mă gîndeam în momentele în care

Imelda îmi punea întrebări că poate nu am să-mi petrec ziua uitîndu-mă prea mult în oglindă doar ca să-i admir trupul.

Asta, firește, după ce voi depăși momentul primei priviri în oglindă, care întotdeauna este... Este ceva. Senzația aceea că nu exist, că mă uit în oglindă și văd acolo pe altcineva, că mă aștept să mă ițesc și eu din spatele acelui cineva sau că mă uit în jurul meu să văd cine e acel cineva care se uită în oglindă de lîngă mine, care îmi ia fața, cum se zice, dar, în acel caz, drept se zice, că așa e, parcă cineva îmi ia fața la propriu. Deși am trecut de multe ori prin asta, parcă tot mi-e greu, tot nu mă pot abține și fac gesturile alea tîmpite: mișc mîinile, fac cu ochiul, dau din cap pînă mă conving că există o legătură între persoana pe care o văd în oglindă și gesturile mele, apoi spun cuvinte cu voce tare ca să văd sincronizarea sunetelor cu mișcarea gurii, am aceeași senzație pe care o avea, probabil, un actor care făcea post-sincron pe vremuri (citisem despre asta în *Istoria cinematografică* a lui Pierre Moudy – ciudate lecturi mai aveam și eu într-o vreme!).

— Știi? Cred că n-are importanță, am revenit eu în discuție. Asta, că e femeie. Oricum aș fi ales gibsonul. E ceea ce într-adevăr mă interesează.

— Bine... Gata, m-am lămurit. Semnează formularul. Citește-l și semnează-l.

Am semnat, iar în acest timp Imelda a chemat operatorul. Acesta m-a escortat pînă în sală, unde am fost pregătit pentru Transfer. Știam că, între timp, Imelda a contactat gazda care urma să sosească la agenție pînă ce eu voi fi fost pregătit.

Acum încerc să mă adun, să pun cap la cap amintirile, senzațiile, lucrurile cu care am rămas.

Numele ei era William Rikki Ardha-Matsyendra. E inutil să spun că habar n-am cum și-a ales acest nume cînd a intrat în secta, ghilda, asociația sau ce-o fi a gibsonilor. Erau nume din romanele și povestirile lui William Gibson, asta e clar.

Cînd am ieșit de la agenție în noul meu trup (adică al ei) am luat un taxi pînă la Poarta Soarelui, limita maximă pînă la care te ducea un taxi în această parte de oraș. Am trecut pe jos prin Poartă și, într-adevăr, am ajuns într-o altă lume. Străzile erau străzi, nu bulevarde, iar unele erau pavate cu piatră cubică.

Clădirile nu aveau mai mult de trei-patru etaje şi arătau ca în cărţile de istorie. Era lume pe străzi, mult mai multă lume decît în Sistemul Solar. N-aveau treabă? Erau şomeri? Din ce trăiau toţi oamenii care umblau creanga pe străzile Oraşului Vechi?

Într-unul din multele buzunare ale pantalonilor aveam un bilețel pe care era notată adresa lui Rikki. N-aveam nici cea mai mică intenție s-o folosesc, nu înainte de a vedea Oraşul Vechi. Mai ales după ce trecusem de Poartă şi începusem să văd. Între Poarta Soarelui – la sud – şi Poarta Castelului – la nord – era o întreagă lume de descoperit. Am sărit într-un autobuz şi mi-am zis că merg şi eu vreo două staţii, nu neapărat să ajung undeva, într-un loc anume, cît mai degrabă să văd cum e cu autobuzul, să văd oamenii mai de aproape.

Şi i-am văzut. Se îmbrăcau altfel. Vorbeau altfel. Zîmbeau altfel, priveau altfel. Mergeau altfel, aveau altfel de case, de străzi... Şi totuşi, dincolo de toate astea, nu păreau altfel decît noi. Erau şi ei locuitori ai Inandului.

La întorcere, singurul gînd pe care-l aveam şi pe care-l dezvoltam întruna, construind scenarii după scenarii, era acela că, de fapt, voiam să fiu o hucă. Ăsta fusese gîndul dintîi.

Aşa că am încercat din nou.

3. Vom uita pentru dumneavoastră

Şi din nou:

Cînd am intrat în sediul agenţiei am fost întîmpinat cu un zîmbet, genul acela de zîmbet complice.

— N-aţi mai venit de mult pe la noi. Să vă arăt catalogul? Avem ceva noutăţi... Un înghiţitor de săbii, un săritor cu parapanta, un vînător de lei... Sau poate doriţi o lesbiană, îmi făcu cu ochiul fata de la recepţie. E liberă toată ziua, n-are slujbă, n-are obligaţii. Faceţi ce vreţi, cît vreţi.

— Nu, mersi, am răspuns. Nu vreau pe nimeni azi. Vreau să mă angajez. Vreau să fiu o hucă.

— Hmmm... O gazdă. Angajaţii noştri sînt gazde, domnule. Da... Trebuie să vorbesc cu conducerea. Bineînţeles că

experiența dumneavoastră de client vă recomandă înainte de toate, dar... trebuie să vorbesc cu cineva din conducere.

A plecat, s-a întors după cinci minute, a scotocit prin dulapuri, a luat un dosar şi a plecat iarăşi. După alte zece minute a revenit şi mi-a spus:

— Sînteți aşteptat. Pe hol, a doua la dreapta, mi-a făcut semn, îndrumîndu-mă spre un birou pe a cărui uşă scria PERSONAL.

Am ciocănit la uşă, am aşteptat pînă ce o voce a spus pe un ton care nu-mi era cu desăvărşire străin:

— Intră.

Am intrat şi m-am trezit față în față cu doamna Amberson, Veronica Amberson, fosta mea vecină. Nu mai ştiam nimic despre ea de vreun an, de cînd Ambersonii se mutaseră de pe strada noastră, la puțin timp după scandalul în care, într-un fel, fusesem implicat şi eu, fără ca nimeni s-o ştie. Sau, cel puțin, aşa credeam eu în momentul acela. Pentru că, în momentul următor, uitîndu-mă în ochii ei am înțeles că întîmplarea nu mai era un secret pentru ea. Pe birou zăcea desfăcut dosarul meu de client. Cu nume, date, tarife, cîte şi mai cîte.

— Presupun că n-are nici un rost să ne prefacem că nu ne cunoaştem, nu?

— O, doamnă Amberson, ce surpriză! Am fost vecini..., am încercat eu – am încercat, ce era să fac?, mi-am zis că încercarea moarte n-are –, dar ceva din privirea ei, din zîmbetul ei atîrnat de colțul gurii – ah, da, zîmbetul ăla pe care-l avea în şezlong cînd făcea plajă pe terasă! – îmi îngheță orice idee – proastă! – pe care aş fi avut-o cînd m-am gîndit să...

— Am zis că n-are rost să ne prefacem, da?

— Bine, doamnă Amberson. Veronica...

— Doamna Gyurcsany e bine, a zis ea. Am divorțat de Ted.

— Îmi pare rău. Sau nu ştiu...

— Mie nu-mi pare rău. Ted avea secrete față de mine, secrete mari, periculoase... Dar acum au trecut toate astea. Poate că, dacă nu divorțam de Ted, n-aş fi ajuns niciodată aici, unde, trebuie să recunosc, am o activitate cît se poate de interesantă. Şi de plăcută. Şi plină de surprize uneori. Ca acum, de pildă.

— Da, cred...

Ce era să zic? Am zis şi eu ceva, ca să nu tac. Aveam emoţii, toată viaţa mea depindea de această întîlnire şi, deocamdată, perspectivele nu erau tocmai încîntătoare. Mă întrebam cît ştie din toată povestea. Care-i sînt sentimentele. Dacă mă făcea responsabil pentru eşecul vieţii ei. Dar, în acelaşi timp, mă agăţam şi de posibilitatea ca ea să nu regrete prea mult viaţa ei de dinainte, cu Ted, ba chiar să păstreze o amintire plăcută momentelor petrecute în compania lui Conan, deşi ştiu că, în afacerea aia, poate nu eu eram cel cu meritele principale, ci Conan, trupul lui... Doamne-ajută! Fie ce-o fi! Şi mai era şi treaba aia cu plaja ei pe terasă... Să nu-mi zică acum că nu ştia. Că nu ştia că biroul meu avea o fereastră care dădea spre terasa ei. Că nu ştia că ar fi fost posibil ca, măcar din cînd în cînd, să fiu în dosul perdelelor şi s-o pîndesc. Să mă uit la ea, ca orice voyeur. Să nu-mi spună că, în clipele acelea, se considera singură pe lume, fără vecini, fără griji, fără reguli.

— Te uitai la mine cînd făceam plajă pe terasa din spate, aşa-i?

— Nnn...da.

Am recunoscut, ce era să fac? Să neg? Uneori adevărul serveşte mai bine decît o minciună oricît de elaborată, de iscusită.

— Vrau să ştii, de la începutul relaţiei noastre, această relaţie a noastră, de afaceri – mi-a părut că a subliniat *această* –, că nu-ţi port pică în nici un fel. La urma urmei, ne-am urmat fiecare fantezia lui: eu să mi-o trag cu Conan, tu să mi-o tragi mie.

Directă, fata. Dar ştiam deja asta...

S-a oprit. Cred că aştepta ceva din partea mea, o confirmare... ceva care să-i susţină ipoteza, ceva ca un fel de scuză. Însă eu n-am zis nimic. De ce să-mi cer scuze? De ce să caut pretexte, de parcă aş fi greşit cu ceva? De parcă totul s-ar fi întîmplat din greşeală... Nu, domnule, n-a fost nici o greşeală, nici un prost/pisica 13/crocodilul galben. Am vrut să i-o pun. Am fost provocat s-o fac. Săptămînă de săptămînă am fost provocat.

Siiigur că da. Toţi infractorii sînt, de fapt, nişte victime, nu? Culmea e că sînt destui cei care găsesc (sau aşa îşi imaginează ei) şi argumente pentru asta.

Se pare că nu i-a picat bine tăcerea mea, pentru că i-am văzut o sclipire în ochi, a fost ceva... ca un avertisment? Poate nu era bine s-o ambiţionez. Nu în sensul rău.

— Şi vrei să te angajezi la noi...

— Da, vreau. De-asta am venit.

— Păi, atunci... Să fie într-un ceas bun.

Gata? Asta a fost tot?

I-am văzut iar sclipirea aceea din ochi, care nu ştiu ce înseamna. Oare ea o să-mi aleagă clienţii? Nu, asta în nici un caz. Ştiu că ei aleg întotdeauna. Dar le poate sugera... Cine ştie ce nebuni vin pe-aici şi ce-or să facă din mine? Cu mine. La urma urmei, cum mi-o fi norocul, mi-am zis. Şi asta i-am zis şi ei.

— Cum mi-o fi norocul.

De data asta am avut parte de zîmbetul de pe terasă. Doar că Veronica nu mai era goală. Şi nici nu se mîngîia... Ba mai mult, mai rău: era în poziţia superioară, de conducere. La fel ca atunci cînd făcea plajă pe terasă, de fapt, ce s-o mai dau pe după cireş. Tot ea era la conducerea treburilor şi atunci. Woman on top. Da, o mai avusesem deasupra, bine? Gîndul meu rînjea. Grosier. Porceşte.

Cît am stat la agenţie am fost o loază. Ori eu aveam ceva defect, ori era o problemă cu aparatele, cu cilindrele alea. Ceva nu era în regulă. De fiecare dată cînd îmi reluam în stăpînire corpul, aveam amintiri. Nu durau mult, nici nu erau foarte coerente. Erau ca nişte flash-uri cu care mă trezeam deodată, te miri cînd.

Într-o zi stăteam leneş în fotoliul meu, cu telecomanda într-o mînă şi cu o bere în cealaltă, trecînd de pe un canal pe altul – îmi plăceau blogurile la vremea aia, canalul de bloguri era favoritul meu, nici prin gînd nu-mi trecea atunci că o să am şi eu cîndva un blog – şi îmi aminteam cum am intrat în reţea, cum am căutat nişte fişiere ale cuiva, cum le-am găsit şi le-am copiat, avînd grijă să-mi şterg toate urmele... Eu nu mă pricep la lucruri de-astea, zău. Nu puteau fi amintirile mele. Şi-atunci, ce erau?

Şi tot aşa...

Totul a culminat cu un vis erotic pe care l-am avut într-o noapte, dar atît de intens, cu atît de multe amănunte... Am visat cum am sunat la uşa unei case, cum mi-a deschis un individ bine făcut, dar nu genul atlet, părea un familist convins, soţ model şi tată aşijderea... Părea, pînă în clipa în care, după ce m-a poftit să stau jos, pe canapeaua acoperită cu o cuvertură

ecosez, şi să-i spun pentru ce venisem – i-am zis că am ceva de vînzare – a început să se uite mai ciudat la mine, la mîinile mele, la pieptul meu, ba i-am simţit privirea încercîndu-mi fermoarul de la pantaloni. Nu auzea nimic din ceea ce-i spuneam, el avea altă treabă. Şi şi-a făcut-o excelent, se pare, din moment ce m-am trezit că mă ia de mînă şi eu m-am lăsat în voia lui, urmîndu-l pe scările cu balustrada albă de lemn, trăgînd cu ochiul, în treacăt, la tablouaşele cu flori atîrnate pe pereţi, pînă am ajuns în dormitor unde m-am lăsat dezbrăcat, pipăit, mîngîiat, lins, supt, apoi a fost rîndul meu să-i fac toate astea şi chiar mai mult decît atît, în viaţa mea nici măcar nu mi-am imaginat cum e să penetrezi un bărbat, dar trebuie să recunosc că nu mi-a fost nici scîrbă, în vis, că vis era!, de toate alea cîte le făceam, le făceam chiar cu o doză de încrîncenare, cu ură la un moment dat...

A doua zi dimineaţa m-am trezit oripilat, scîrbit de mine, m-am spălat îndelung, mi-am tocit dinţii cu peria şi am consumat un sfert din sticla de apă de gură, apoi am dat un telefon la agenţie anunţîndu-i că a intervenit ceva şi am să întîrzii, după care am ieşit în stradă, uitîndu-mă chiorîş la oricine îşi lăsa privirea asupra mea mai mult de trei secunde.

M-am dus la adresa pe care o reţinusem, aia din vis, şi am sunat la uşă. Urma să mă dau drept comis-voiajor, ca în vis, şi-apoi... Apoi habar n-aveam ce urma să fac. Chiar aşa, ce era-n capul meu? Că un individ îmi va deschide şi eu am să-l întreb „nu vă supăraţi, nu vă amintiţi cumva dacă noi doi ne-am pus-o?" Ce era să-l întreb?

Cînd mă hotărîsem că totul era o prostie şi că mai bine era să plec pînă nu ieşea cine ştie ce dandana, uşa s-a deschis şi în pragul ei stăteau o femeie – frumoasă, da, frumoasă mai era! – şi, probabil, soţul ei. Nimeni altul decît amantul meu din vis! Cînd au dat cu ochii de mine, el s-a înroşit, s-a fîstîcit, parcă voia să spună ceva între „bună ziua" şi „ce mă-ta cauţi aici, acum?", iar ea... Ei bine, ea a rămas cu privirile înfipte în ochii mei, a început să-i tremure ceaşca de ceai pe care o avea în mînă... în timp ce eu aruncam priviri iscoditoare în casă sperînd să nu fie adevărată canapeaua lor acoperită cu o cuvertură ecosez, iar dincolo de ea, să nu văd scara cu balustrada albă şi

tablouaşele cu flori de pe pereţi. Dar toate erau acolo. Erau acolo, şi ei în faţa mea.

— Presupun că nu vă interesează ce am eu de vînzare, am zis, încercînd să-mi intru în rolul de comis-voiajor.

N-am nimerit-o. Pentru oricare alte fiinţe din lume, în afara lor, fraza aia n-ar fi fost decît încercarea timidă a unui comis-voiajor începător, la prima lui ieşire pe teren. A unui comis-voiajor neîncrezător în puterea lui de convingere, în marfa pe care o avea de vînzare, în destinul lui. Mi-am dat seama atunci că vorbele, frazele nu sînt de fapt ale celui care le rosteşte, nu înseamnă nimic în gura lui, ci sînt ale celui care le aude. Că numai cel care aude o frază îi dă un înţeles, adevăratul înţeles. Iar pentru cei doi, acea frază a mea însemna cu totul şi cu totul altceva decît am intenţionat eu să spun. Deşi cuvintele şi ordinea lor erau aceleaşi.

— Şantajist ordinar!

Nu mi-am dat seama imediat care dintre ei vorbise, deşi în urechi îmi sunau ambele voci. Pînă să am eu vreo reacţie la vorbele lor – ce şantaj! Nici vorbă... dar vorbele, tocmai vorbele au fost acelea care, de fapt, asta şi spuneau. Atunci, în contextul ăla, asta şi spuneau. Deşi ar fi putut fi adevărate şi dacă eram doar un comis-voiajor obişnuit... – s-au privit unul pe altul, de-abia atunci, şi m-a întristat şi pe mine tristeţea din ochii lor, felul în care îşi cerau aşa, pe muteşte, iertare unul altuia, chiar dacă, în caz că totul ar fi fost adevărat, se cereau anumite explicaţii... din partea amîndurora.

M-am gîndit în clipa aceea că poate n-a fost doar un vis. Că visasem ceva ce, poate, chiar am făcut. Sau, mă rog, eu, ca gazdă, am făcut. Dar ce amestec ar fi putut avea ea, femeia, în toată povestea asta? În fond, ea l-a surprins pe el roşind la vederea mea, fîstîcindu-se... Era clar că bărbatul îi ascundea ceva, ceva nasol evident, ceva ce avea legătură cu mine... Şi totuşi nu părea că e doar atît. Părea mult mai mult. Îmi aminteam că ea rămăsese pironită cu privirea în ochii mei de cum am deschis uşa. De ce? Mă ştia de undeva? Mă mai văzuse intrînd în casa lor? Mă susprinsese vreodată cu bărbat-su? Exclus! N-ar mai fi fost surpriza la care tocmai asistasem. Şi-atunci? M-am gîndit *cînd* am mai fost eu pe-acolo, în casa lor. Dacă visul era o amintire, ea

nu era a mea. Era una dintr-alea pe care le aveam... una dintr-alea de *după*. De după ce reveneam în trupul meu.

Şi-atunci am înţeles: fusesem gazda ei. A vrut şi ea să-l fută în cur, să vadă şi el cum e. Sau poate a vrut să se convingă că soţul ei e gay. Sau naiba ştie! Ce mai conta ce-a vrut sau n-a vrut? Mie mi-era de-ajuns că înţelesesem cum stă treaba. Şi treaba era urîtă rău. Din cale-afară de urîtă.

Atunci, pe loc, am renunţat la agenţie.

Un lucru pe care ar trebui să-l ştie şi, probabil, chiar îl ştie fiecare dintre noi este că, uneori, în viaţă, apar momente în care trebuie să renunţi la ceva sau la cineva. Pentru că dacă nu renunţi tu, va renunţa acel ceva sau cineva la tine şi asta e mult, mult mai greu de îndurat. Cîteodată chiar periculos.

Periculoasă era şi situaţia mea de atunci. Nu mă mai puteam întoarce la agenţie pentru că imediat ce uşa acelei case s-a închis în urma mea, probabil că femeia a sunat să facă plîngere. Or, odată aflată povestea cu amintirile mele (de neexplicat ştiinţific, tehnologic sau cum vreţi), situaţia mea numai roz n-ar mai fi fost. Devenisem contraexemplul care ar fi dus de rîpă nu numai afacerea agenţiei, dar chiar conceptul însuşi al Transferului. Cine ar mai fi fost de acord să se transfere într-o gazdă care îşi putea aminti? Care ar fi putut dezvălui ororile? Care ar fi putut recurge la şantaj? Sau care, în ultimă instanţă, ar fi putut fugi, conştientă, cu mintea, cu posibilităţile, cu viaţa celui care, dintr-un capriciu, dintr-o nevoie de defulare, din oricare-ar fi fost motivul, voia ca, din cînd în cînd, să trăiască în alt corp? Uneori să se ascundă...

A doua zi am primit un telefon prin care eram anunţat că agenţia renunţă la serviciile mele. Foarte bine! Era clar că *Vom uita pentru dumneavoastră*, sloganul lor scris cu litere mari pe peretele de la intrare, nu mai era valabil în cazul meu.

4. Déjà vu

Rămas fără agenţie, fără posibilitatea de a mă angaja la alta – bănuiam că se fac verificări la orice angajare –, am dus-o o vreme rătăcind pe străzi, prin cîrciumi, apelînd din nou la

gazde, reluîndu-mi vechile obiceiuri. Bani aveam, cîştigasem ceva la agenţie, îmi mai trecuse şi deznădejdea de după divorţ...

Aşa am avut tăria să-mi văd copilul, pe cel mic, şi l-am văzut de cîteva ori. Cînd ieşea de la şcoală, cînd juca baschet... Da, am fost la un meci, am stat în sală, spectator, sus în tribune, departe de teren, ca să nu mă poată vedea, să nu-i distrag atenţia.

O dată l-am văzut şi pe cel mare. Pe stradă l-am văzut. Nu m-am apropiat de el. Ce era să-i spun? Că-mi pare rău? Bănuiesc că ştia. Sper că ştia.

Începusem să mă obişnuiesc cu noua mea viaţă, cu noile căutări. Nu aveam dorinţe proprii, nu voiam să fac nimic. Dar voiam să fac ce făceau ceilalţi. Şi căutam gazde cu profesii. Cît mai diferite. Uneori ieşea bine, alteori prost.

De pildă, o dată, am vrut să fiu profesor de matematică. Mă bazam pe reziduurile gazdelor, pe partea din personalitatea lor care rămînea activă – sau pe care o solicitam eu să rămînă activă, că şi tehnologia Transferului avansase între timp. Nu mi-a mers în cazul ăla. Reziduurile nu mi-au fost de-ajuns. Am fost dat afară de la şcoală, de fapt gazda mea a fost concediată. Bietul om! Cine l-a pus s-o facă pe gazda, dacă avea un astfel de job?!

M-am întîlnit cu el într-o seară în *Babylon*.

Babylon era cîrciuma pe care o descoperisem într-o „amintire" şi pe care m-am dus s-o văd, să mă conving de existenţa ei, apoi am început s-o frecventez.

Mă atrăgea fauna de-acolo, era frecventată de oameni de toate rasele, de naţionalităţi diferite, era locul în care nou-veniţii în oraş, în partea asta a oraşului, se căutau unii pe alţii, era locul în care văzusem pentru prima dată pe cineva venit din Oraşul Vechi – şi da, îl ghiceai dintr-o mie, se purta altfel, era îmbrăcat altfel, vorbea altfel –, era locul în care se vorbea pe faţă despre Transfer.

Profesorul era singur, singur cu un pahar de băutură în mînă. Cred că era gin. Cînd m-a văzut, şi-a luat paharul în mînă, s-a ridicat de la masa lui şi a venit spre mine. S-a aşezat în faţa mea fără să mă întrebe nimic, şi-a înfipt privirile în ochii mei şi atît. Nu zicea nimic. Doar mă privea. Am tresărit cînd mi-am dat seama cine era, i-am zîmbit tîmp, ce era să fac, cum s-o dreg? Aproape că am intrat în panică atunci cînd mi-am

dat seama că şi el ştia cine sînt. Era unul dintr-ăia... Ca mine. Era dintr-ai mei, gazde care aveau amintiri.

— Ce mai faci? l-am întrebat.

— Nimic, a răspuns el. Nu fac nimic.

— Şcoala?

— Ştii că m-au dat afară. O vreme am încercat să revin în învăţămînt, am dat examene peste examene, să-i conving că ştiu, că sînt pregătit... Am picat mereu la testul psihologic. Aveam dosar... Dar ştii asta foarte bine, nu? Tu m-ai căptuşit cu dosarul ăla!

— Îmi pare rău, regret sincer...

— Ei hai, lasă, lasă... Nu mai are importanţă. Ţi-am zis că o vreme am încercat... Am renunţat pînă la urmă. Aşa am conştientizat că, de fapt, eu nu eram matematician. A fi matematician e o chestie de-aia ultimativă: ori eşti, ori nu eşti. N-ajunge să ştii matematică, n-ajunge s-o poţi face cu oarecare rezultate. Dacă n-ai performanţă înseamnă că te minţi de unul singur. Că-ţi petreci viaţa mimînd. Or, nu asta am vrut eu de la viaţă. Am crezut că talentul meu, ambiţiile mele... asta însemnau, că sînt matematician. Mă simţeam matematician... dar nu eram. Nu eram. Aveam abilităţi, aveam chiar un pic de talent. Aveam. Dar îmi lipsea vocaţia. Şi asta am aflat-o datorită ţie. Dacă n-ar fi fost episodul ăla, dacă nu m-ar fi dat afară atunci, probabil că mai trăiam şi azi cu iluzia că sînt matematician, că a preda matematica era totuna cu a fi matematician, că doar matematicienii asta fac, predau matematica, nu? Fals! Cît se poate de fals! Matematicienii fac matematica să fie ceea ce este, o fac să evolueze. Ştii cum se zice, nu? Cine ştie să facă un lucru îl face. Cine nu, învaţă pe alţii. Eu îi învăţam pe alţii matematică, atîta cît să le fie de ajuns să descopere ei înşişi dacă au vocaţia asta sau nu, dacă vor deveni matematicieni sau vor ajunge la rîndul lor profesori sau, poate mai bine, să transforme matematica în ceva practic, să facă matematică aplicată, să construiască modele... Cîndva am încercat şi eu să folosesc lanţurile Markov într-un model educaţional...

A plecat ochii în jos.

— Mă cam bag în amănunte care fie te depăşesc, fie nu te interesează...

A tăcut apoi, a sorbit din pahar şi privirile lui mi-au străpuns din nou ochii, voind parcă să treacă dincolo de ei, să-mi cotrobăie prin creier, să afle măcar dacă am habar ce-i ăla un lanţ Markov, să afle ce-i cu mine, ce-am căutat eu în viaţa lui, ce voiam eu, poate, de la viaţa mea.

— De cînd ai amintiri? l-am întrebat direct, fără nici o introducere, fără vreun apropo de...

— Nu ştiu. Cred că deja începusem să am atunci cînd ne-am cunoscut, cînd ai apelat la serviciile mele.

Încă nu mă întrebase de ce am făcut-o, de la începutul conversaţiei noastre bănuiam că o să vină şi clipa în care o va face, dar el tot întîrzia să aducă vorba.

Am sărit şi eu la alt subiect, oarecum.

— Ştii că am fost şi eu gazdă? Cîndva?

— Da? l-auzi! Şi? Ce s-a-ntîmplat?

— Păi tot aşa... Amintirile. Am început să am amintiri. S-a aflat şi mi-am pierdut jobul la agenţie.

— A... Ai lucrat cu o agenţie...

— La fel ca tine.

— Şi? Ai făcut ceva? Mă refer la... după ce s-a aflat că ai amintiri. Ai vorbit cu cineva? Ai căutat şi alţii ca tine?

— Vorbit? Căutat?

— Da. Nu te-a tentat niciodată să afli dacă mai sînt şi alţii care au amintiri?

— Cum să aflu? De unde?

— Printre cei daţi afară de la agenţii. Acolo îi găseşti. De obicei, în ultima vreme, ăsta e şi motivul principal pentru care sînt concediate gazdele.

— N-am observat. N-am ştiut. Uite că nu m-am gîndit la asta.

— Eu, da. Şi am început să fac săpături. Am găsit o grămadă.

— O grămadă? Sînt atît de mulţi?

— Mulţi şi organizaţi.

Cum adică organizaţi? Ce voia să spună? Adică era chestia aia cu minorităţile care devin minorităţi tocmai pentru ca indivizii care sînt... „altfel", să zicem, să nu o ia razna? Era vorba de nevoia oamenilor de a se grupa? Sau – de fapt acelaşi lucru – era vorba despre nevoia unora de a fi lideri? De a căuta

mereu indivizi cu trăsături comune pe care să-i organizeze şi apoi să-i conducă? Şcoala micilor dictatori, cum se zice...

Ia uite ce-mi zicea ăsta?!

— Nu ştii? reluă el prinzîndu-mi momentul de nedumerire, derută, nelinişte...

— Nu, nu ştiu. Cum sînt organizaţi?

— Tu n-ai auzit de *Déjà vu*?

Îmi era cunoscută sintagma, văzusem şi eu cîteva titluri prin ziare, dar n-am insistat, nu le-am dat importanţă. Erau unii care protestau împotriva Transferului, dar interesele mele erau mereu canalizate spre alte aspecte ale lumii şi vieţii... Politica mă lăsa rece, întotdeauna a fost aşa.

— Am auzit ceva, i-am răspuns, mai mult ca să nu par cu desăvîrşire un ignorant.

— Păi ăştia sînt, cei cu amintiri. Ei au sesizat pericolul şi asta de-abia cînd au început să se întîlnească. Înţeleg că n-ai fost la nici o întrunire a lor.

L-am privit, tăcut, şi ăsta a fost răspunsul pe care i l-am dat la întrebarea lui subînţeleasă.

— Nu vrei să mergi? m-a întrebat.

— Adică tu eşti unul dintre ei?

— Nu unul activ. Mă mulţumesc să fiu şi eu pe-acolo. Îi sprijin, evident, dar fără să mă implic efectiv. Ştiu, simt, înţeleg că treaba asta cu Transferul ar trebui să înceteze, sînt conştient de pericolul social...

Cred că am făcut o grimasă, poate am avut o umbră de îndoială, de neîncredere în priviri, pentru că s-a grăbit să adauge:

— Nici eu nu m-am gîndit cu adevărat la asta decît după ce am început să-i frecventez. Nu-i de glumă, zău. Ce naiba! Vînd castraveţi grădinarului... Ai păţit-o şi tu, ştii foarte bine despre ce vorbesc.

Oho! Ştiam chiar mult mai mult decît îşi imagina el. Şi mi-am amintit din nou episodul cu visul ăla al meu, cu familia aia care... Cu nevasta care m-a folosit ca gazdă... De ce trebuie să retrăiesc toată chestia asta, ha? Scăpasem de ea, o lăsasem în urmă, trecusem peste, aşa, cu tot preţul...

— Da, vreau.

— Ce?

— Să merg la o întrunire, nu asta m-ai întrebat mai devreme?

— OK, atunci. Mîine la şase după-amiază, la Biserica Reînvierii.

— Ce? Biserică?

Nu mai auzisem de mult de biserici. Ştiam că există, ştiam că adepţii se adună în tot felul de săli... Dar nu mai credeam de mult că mai există biserici. Religia nu mai era de mult... Sau poate doar se transformase, manifestările ei se înnoiseră, se adaptaseră nevoilor – şi spaimelor – de azi.

— Bine. Mîine, la biserică.

Am mai luat un rînd, pe care s-a oferit să-l plătească el. Eu, o bere Corona, el, un gin tonic. Ce băuserăm şi pînă atunci.

M-am dus la Biserică. Atunci, şi în altă zi, şi în alta, şi tot aşa. Mă integrasem în organizaţia aia a celor cu amintiri, mă convingeam cu fiecare întrunire că trebuia făcut ceva, că situaţia nu mai putea continua.

Vedeam cum, pe zi ce trece, discursurile, prelegerile, discuţiile devenau din ce în ce mai agresive, mai vehemente. Dar nu se întîmpla nimic altceva şi puneam agresivitatea pe seama luptei pentru putere în cadrul organizaţiei. Din noianul de membri, apăruseră deja unii care se voiau lideri, care – se vedea de-acum asta – voiau să facă din *Déjà vu* o organizaţie implicată politic. A fost momentul în care m-am întors la ale mele, fără a abandona cu totul întîlnirile. Dar îmi părea că îmi pierd vremea.

Aşa că m-am hotărît să-mi reiau vechile obiceiuri, începea să-mi lipsească orele în care eram altcineva.

O vreme am fost din nou client, apoi, cînd mi s-au terminat banii, a trebuit să redevin... Gazdă?

5. Peştele Rick

De-abia cînd am plecat în căutarea unui peşte am acceptat că, în adîncul meu, devenisem o hucă.

N-a fost greu să-mi găsesc un peşte. Cunoşteam genul încă de pe vremea cînd eram client. Ştiam că, în caz de nevoie, peştii oferă protecţie. Ştiam că huca este urmărită pas cu pas de

peştele ei, ca să nu i se întîmple, Doamne ferește!, ceva rău. Nu știi niciodată cine îți este clientul. Și nu e vorba aici despre onorabilii tați de familie care vor să-și facă și ei de cap fără riscul de a fi văzuți. Nici despre oameni care toată viața și-au dorit să fie altceva decît erau, dar au pierdut ocaziile, nu și acea dorință însă, care le-a rămas undeva, în adîncul lor, ascunsă. Cel mai nasol lucru pentru o gazdă (o hucă, na!) e să dea peste vreun sinucigaș prea milos cu propriu-i trup, un sinucigaș care vrea să-și zboare creierii, dar să-și păstreze capul într-o singură bucată... Înțelegeți ce vreau să zic.

Problema nu e că îți omoară corpul, că ți-l fură, de fapt. Problema e că Transferul devine în aceste cazuri ireversibil și cel care a fost gazdă trebuie transferat apoi în trupul fostului client. E ultima protecție de care se bucură o hucă din partea agenției. Și, în unele cazuri, din partea peștelui. Acuma nu că asta ar fi vreo chestie de mare dificultate pentru cineva care e de meserie gazdă. Dar să te înveți cu un trup nou, pentru toată viața... cu cine știe ce beteșug sau și mai și: bărbat tînăr, vînjos, spaima și bucuria muieretului, să te trezești fără trusa de scule, în corpul vreunei mamaie care a vrut și ea să copilărească puțin și-a cam mierlit-o... că se puteau întîmpla și accidente.

Știam toate astea, eram vechi în meserie, cunoșteam pericolele care îi pîndesc atît pe clienți, cît și pe gazde. De-aia am zis că mi-a fost ușor să-mi găsesc un pește. Tocmai pentru că știam despre ce e vorba n-am abordat căutarea cu emoții, n-am fost genul de hucă în devenire, hucă-aspirantă, care face deliciul peștilor – cam sadici uneori, cam violenți, și nici n-ar fi putut fi altfel dacă voiau să se impună, să-și impună regulile.

Înainte să plec în căutarea unui pește am rememorat cîteva dintre experiențele mele de client, încercînd să-mi amintesc cu cine am lucrat, în ce condiții...

Și mi-am amintit de Rick. Rick era, poate, cel mai cunoscut pește din branșă. Poate și pentru că lucra la vedere. Funcționa ca un fel de agenție, ilegală, bineînțeles, avea un loc al lui unde putea fi găsit, el, cu angajații lui, gazdele pe care ți le propunea după o scurtă discuție. Se pricepea la oameni, Rick. N-am fost niciodată nemulțumit de gazdele pe care mi le-a propus. Știa să facă împerecherile astea, destul de dificile de altfel. Știa ce nevoi

ai, te ghicea după numai cîteva vorbe. Ştia imediat dacă tu, clientul, apelezi la el doar din curiozitate sau ai alte taine pe care vrei să le depăşeşti sau ai cine ştie ce gînduri nu tocmai curate...

Rick lucra cu Roberto, despre care se zicea că este operatorul unei agenţii, dar mai făcea şi el cîte un ciubuc în timpul liber. Îşi făcuse acasă un laborator, nu se ştie de unde îşi procurase – şi cum! – o pereche de cilindri dintr-ăia în care ne băga, client şi gazdă, pentru Transfer. N-am auzit să aibă nici o plîngere, toate Transferurile lui fuseseră OK sau, cel puţin, nu se ştia nimic care să arunce pînă şi o umbră de îndoială asupra lui.

L-am căutat pe Rick în Micul Monaco, unde-şi făcea veacul, la *Casablanca*. Acuma, nu ştia nimeni dacă îşi botezase cîrciuma aşa pentru că îl chema Rick sau şi-a luat acest nume pentru că deţinea *Casablanca*.

Micul Monaco era un cartier aflat la graniţa dintre lumi: imediat după zidul care delimita Oraşul Vechi, în partea nouă a Inandului, în sîmburele noului cartier care a apărut după ce imigranţii au început să se adune şi au simţit nevoia unei alte vieţi decît cea care li se oferea în interiorul zidurilor, sub Muntele. Acolo se stabilise Rick atunci cînd părăsise Oraşul Vechi, acolo trăia, rupt între dorinţa unei noi vieţi şi nostalgia celei vechi. Într-un fel, *Casablanca* era o imagine a sufletului său.

Am intrat pe uşile înalte şi am pătruns în salonul al cărui tavan boltit forma mai multe arcade sprijinite pe stîlpi groşi. Prin colţuri erau lampadare şi plante ornamentale. Pe pereţi atîrnau felinare şi pe fiecare masă se găsea cîte o lampă aprinsă. Din loc în loc nişte paravane din lemn formau separeuri în care, pe scaune din nuiele, clienţii îşi vedeau de ale lor. Cei care avuseseră noroc şi fuseseră acceptaţi de Rick beau un brandy din partea casei înainte să intre pe mîna operatorului. Cei care nu, dar care nu-şi pierduseră speranţa, aşteptau, aşteptau, aşteptau...

În mijlocul salonului era un pian la care cînta Sam. Sam? De fapt îl chema Momo, dar toată lumea îi zicea Sam, evident. Era negru, cînta al dracului de bine şi se spunea că e prevăzut în contractul de proprietate al localului. Dacă Rick s-ar fi hotărît să-şi vîndă cîrciuma, noul proprietar era obligat s-o ia cu tot cu Sam.

Ştiam ritualul, aşa că m-am apropiat de el şi i-am spus:

— Cîntă-l o dată, Sam. De dragul vremurilor trecute.

Sam mi-a zîmbit, mă recunoscuse, şi a intrat în joc:

— Nu ştiu despre ce vorbiţi, domnule.

— Cîntă *As Time Goes By*, am zis, şi am început să fredonez: ta-di-da-da-di-dam, ta-di-da-da-di-dam...

I-am pus pe pian un bacşiş care era, de fapt, tariful întîlnirii cu Rick. Acuma Sam putea să-mi dea banii înapoi şi să-mi spună.

— Îmi pare rău, domnule, nu cunosc acest cîntec.

ceea ce însemna că am picat primul test (Sam avea un instinct în a-i descoperi din prima pe clienţii periculoşi) sau putea începe să cînte, semn că totul era OK, tranzacţia era pe rol.

A început să cînte. *A kiss is just a kiss...*

Am văzut, cu coada ochiului, că Rick tocmai îşi făcuse apariţia în uşa biroului său. Acum urma etapa a doua, testul lui Rick.

Rick a venit spre noi, s-a oprit în faţa mea şi m-a privit lung, lung. Ştiam că mă scanează, că mă caută în bazele de date, că-mi citeşte dosarul, că judecă, ia decizia... Da sau ba? Dacă era de acord, îmi spunea replica aia. Dacă nu, îl atenţiona pe Sam:

— Ţi-am spus să nu mai cînţi asta, Sam, ţi-am spus? după care pleca.

Dar l-am auzit spunîndu-mi

— Dintre toate cîrciumile din toată lumea asta mare, ai intrat tocmai aici... Bine-ai făcut. Hai să bem ceva.

Am răsuflat uşurat şi mi-a părut că toţi cei aflaţi atunci, acolo, au făcut la fel. S-au liniştit, eram de-al lor adică. Ei nu ştiau de trecutul meu, de amintirile mele. Dar Rick? El ştia cu siguranţă. Şi-atunci?

Ce rost avea să-mi mai fac probleme? Mă acceptase, nu?

— Vino cu mine, mi-a spus Rick, şi l-am urmat pe cele cîteva trepte care duceau spre biroul lui.

Am intrat, a închis uşa.

Calm, mi-a turnat ceva într-un pahar, nu m-a întrebat dacă vreau una sau alta, ştiam că nu obişnuieşte, în multele mele vizite anterioare pe-acolo aflasem că nici nu are decît un singur fel de băutură, Johnny cu etichetă verde. De unde naiba făcea rost de el? Băutura aia parcă era din alt film.

— Şi zi aşa, vrei să lucrezi la noi.

— Da, vreau.

Eram într-un déjà vu, parcă mai trăisem secvența asta, într-o altă viață, într-un alt corp, deși știam sigur că de data asta era amintirea mea.

— Déjà vu, nu?

Am tresărit. Suspiciune? Paranoia? De ce folosise Rick cuvintele alea? Ce știa? Ce voia să știe?

M-am uitat în ochii lui așteptînd să mai spună ceva, invitîndu-l s-o facă, să înțeleg și eu la ce naiba se referea.

— Ai *Déjà vu*. Ești unul dintr-ăia...

— Da, sînt unul dintre ei, am recunoscut.

Mă scanase. Mă ghicise? Eram într-o bază de date la care avea el acces?

Și mi-am amintit de fiecare privire mai insistentă asupra mea pe care o observasem la întrunirile noastre. De fiecare privire mai insistentă asupra altora. De suspiciunile din unele priviri. De agresivitatea crescîndă a celor care se voiau lideri.

La dracu'! Se știa de noi. Eram înregistrați, fișați, orice agenție, orice pește avea, într-un fel sau altul, lista cu numele noastre, cu dosarele noastre. Dar cine, cum, cînd? Cîți dintre noi erau securiști infiltrați? Cîți erau plătiți de Securitatea Statului?

— Deci știi...

Am lăsat la o parte orice brumă de prefăcătorie. Știa, era clar că știa.

— Da, știu.

— Înseamnă că n-am nici o șansă să mă angajezi...

Dar îmi luase banii! Dăduse răspunsul *ăla*, de față cu toți cei din local. Ce naiba...

Fusese o întrebare, dar semnul întrebării îl păstrasem doar pentru mine, el era pus după cuvintele astea, dar numai în mintea mea.

— Nu. De ce să n-ai nici o șansă? Uneori amintirile astea ale voastre pot fi un avantaj... Dacă știți – și vreți – să profitați de el.

Nu înțelegeam unde bate. Cum să fie un avantaj? Fusesem dat afară de la agenție tocmai din cauza asta. Cum să fie un avantaj? A zis „dacă știți să-l folosiți"...

— Și cum l-am putea folosi?

— Simplu. Vînzîndu-vă amintirile.

— Cui?

— Mie? Sau, dacă au valoare pentru alții, acelora?

— Dar ce valoare pot să aibă...?

— Hai, nu te prosti! mi-a tăiat-o scurt. Știi bine că printre clienții noștri sînt oameni băgați în politică, artiști, formatori de opinie, bloggeri... Crezi că e de colo să știm care le sînt punctele vulnerabile? Micile secrete?

— Adică vrei să mă faci turnătorul tău?

— Ei, eu n-aș numi-o chiar așa... Mai stăm și noi de vorbă despre una, despre alta... Despre unii... Poate despre Organizație...

— *Déjà vu*? Ești nebun? Mă rad ăia!

— Să fii tu sănătos cîți dintr-ăia vin la spovedanie după fiecare întrunire a voastră! Cîte dintre gazdele care au amintiri...

Futu-i! *Casablanca* e o speluncă oficială! A statului! Să-mi bag... Cum dracu', dintre toate cîrciumile din lume am nimerit tocmai aici? Mai mare adevăr ca ăsta...

Cîte coincidențe poate îndura un om? Cîte sînt de ajuns ca să-l facă să creadă că viața lui nu se întîmplă în realitate, ci e o poveste dintr-o carte...? Conan, gazda din catalogul agenției pe care o frecventam era tocmai grădinarul Veronicăi Amberson, pe care visam s-o... Apoi Veronica era șefa personalului agenției la care m-am angajat. Rick, căruia îi fusesem client de atîtea ori, iar acum voiam să-i fiu angajat, era funcționar de stat. În cîte coincidențe poți să crezi că sînt întîmplătoare, că nu sînt decît simple coincidențe? Dacă ești paranoic nu însemană că nu te urmărește nimeni. De cîtă vreme eram în programul lor? De la ce gazdă mi s-a tras? De la ce client?

— Poți începe de mîine, dacă vrei.

— Și dacă nu vreau? Dacă nu mai vreau?

Mi-a aruncat o privire de-aia... ca de la patron la angajat, ceva gen „nu-ți permiți să nu vrei". Dar mi-a zis

— E bine să vrei.

— Ori?

— Ori.

Mi-am dorit să-mi fi spus „ori ai s-o pățești". Mi-am dorit să mă fi amenințat, să mă fi șantajat, să... Să nu spun, pur și simplu, „o fac". Să nu fie alegerea mea.

A fost încă unul dintre momentele în care am simțit nevoia ca lucrurile să se desfășoare astfel încît să pot da vina pe alții pentru faptele mele. Poate sînt momente de lașitate astea, momente în care refuzăm să ne asumăm responsabilitatea, în care ne dorim ca viața să fie ceva călduț, moale, pufos. Dar viața e o scîndură negeluită, cu așchii care-ți intră în carne la cea mai mică ezitare, la cea mai mică neatenție, la prima mișcare greșită. Lemnul lăcuit e pentru morți...

— Bine, o fac.

Am acceptat fără să-l întreb măcar ce-mi iese la afacerea asta. Măcar așa, de ochii lumii, de ochii lui Rick și ai celor cărora le va raporta recrutarea mea. Măcar așa, ca o justificare, să nu creadă că sînt atît de ticălos, că sînt atît de putred pe dinăuntru, și o fac – habar n-aveam ce urma să fac – doar așa, din plăcere, din curiozitate, din voluptatea tăvălirii în mocirlă... Chestie căreia întotdeauna mi-a fost cel mai greu să-i rezist.

Am făcut multe lucruri urîte la viața mea și niciodată n-am reușit să mi le justific. Dacă stau să mă gîndesc bine, multora dintre ele nici nu știu dacă le-am căutat vreodată o justificare. Dar de fiecare dată cînd eram pe punctul de a face ceva rău, în momentul ăla, în clipa aia ultimă, în care îți mai pui o dată întrebarea dacă să mergi mai departe sau nu, imediat după ce-mi spuneam că nu e bine ce fac, îmi ziceam: și cînd o să mai am ocazia să fac asta? Cînd o să mai am ocazia să văd dacă sînt dispus să ajung mai jos de atît? Și mergeam mai departe. Mai departe, mai jos... Și de fiecare dată descopeream că e suportabil, că puteam trăi și asta, că nu mi-am atins nivelul cel mai de jos, că se poate să fac și ceva mult mai rău, că aș putea face lucruri încă mai oribile...

Ca atunci cînd, în trupul lui Conan fiind, am intrat la mine în casă și i-am tras-o Cameliei făcînd-o să-și înșele soțul, adică pe mine. Ca atunci cînd m-am dus la școală în trupul matematicianului și am făcut să-l dă afară din învățămînt... Și cîte și mai cîte...

— Bun, am încheiat eu discuția. Atunci aștept mîine un telefon.

Am plecat știind că, din clipa aceea, eram o hucă, o gazdă pentru peștele Rick, și că urma să am clienți importanți,

persoane periculoase pentru securitatea statului. Pentru Securitatea Statului.

La urma urmei, deveneam un bun cetățean al Inandului.

6. El Mariachi

A doua zi, telefonul lui Rick n-a fost tocmai cel pe care-l aşteptam. Dar nici n-aş spune că m-a întristat.

— Azi aveți întîlnire la *Déjà vu*. Du-te acolo şi cască ochii şi urechile. Mai vorbim.

Cred că am vrut să spun ceva, dar mi-a tăiat-o brusc. Nu purtam o conversație, primeam ordine. Relația noastră se schimbase. Trăiam deja într-o altă lume.

— Te caut eu. Să nu vii pe-aici nechemat.

Unde-i erau zîmbetul, vorbele amabile, unde era paharul de Johnny pe care mi-l oferise de atîtea ori? Da, trăiam deja într-o altă lume, cu alte reguli, cu alți stăpîni. Nici decorul nu mai era acelaşi. Unde era canapeaua pe care mă invitase de atîtea ori să stau? Unde era biroul lui la care stătea lejer, relaxat? Unde era trabucul pe care mi-l dăduse uneori ca să-mi facă mai lină trecerea din trupul meu în cel al gazdei pe care tocmai o închiriasem? Unde era starea aia a mea în care mi se făcea pielea de găină şi ştiam că viața e frumoasă, frumoasă, frumoasă...?

— Am înțeles.

Ce era să spun? Mă adaptam deja noii lumi în care mă trezisem aşa, pocnind parcă din degete. Nu, nu pocnind eu din degete, ci o vrăjitoare rea, rea...

Am căutat partea bună din toate astea, şi anume că activitatea mea de turnător nu începea chiar din acea zi. Mai aveam timp să mă gîndesc. Să mai rumeg lucrurile care mi se întîmplau. Ați colaborat vreodată cu Securitatea? Cu voie sau fără de voie... Că, uite, eu m-am trezit colaborator fără să-mi fi dorit aşa ceva. Trebuia să mă împac cu gîndul, nu? Să-mi accept soarta şi să văd cum voi putea trăi cu asta. Sau cum să n-o fac. Cum să mă revolt, cum să-mi asum consecințele şi să apar, contrar celor indicate (amenințării?), la *Casablanca* şi să-i arunc în față lui Rick un NU cît mine de mare, cît toată cîrciuma aia nenorocită a lui care,

cîndva, era pentru mine un loc al speranței, cîndva, mare cît tot Sistemul Solar ăsta în care trăiam parcă pe altă lume şi aflasem deodată, atunci, că într-adevăr trăiam pe altă lume, mare cît cartierul ăsta, ziceam, în care majoritatea oamenilor de-abia dacă auziseră de Transfer, mare cît tot Inandul, minunatul meu Inand, care creştea şi creştea, cu miile de imigranți care tot veneau şi mai adăugau cîte o stradă-centură pe marginile căreia să-şi ridice casele.

M-am dus la întrunire.

Înăuntru, lumea obişnuită, cîteva fețe noi, dar nimeni dintre cunoscuți, dintre cei cu care legasem oarecum un fel de relație, oricum, nu mai mult de o conversație plată, amabilă, cel mult o bere, fără a fi urmată de o a doua.

Profesorul lipsea. Nu mă simțeam confortabil într-un loc în care nu cunoşteam pe nimeni suficient cît să stăm împreună. Dacă nu aveam un amic acolo cu care să conversez toată seara, preferam să nu ştiu deloc pe nimeni, ca să pot fi singur, să-mi petrec în singurătate ora de politeturi. Aşa, cu oameni pe care trebuie să-i saluți fals, cărora să le răspunzi neutru la un „ce mai faci?" care ştii bine că nu aşteaptă răspuns...

— Ce mai faci? am auzit un glas lîngă mine.

M-am întors spre cel care-mi vorbise. Nu-l cunoşteam. Era o figură nouă pentru mine, dar nu şi pentru ceilalți, din cîte mi-am dat seama. O fi început să frecventeze întrunirile în perioada în care n-am mai dat eu pe-acolo.

— Nimic, i-am răspuns. Am mai venit şi eu pe-aici...

Mi-am întors privirile în altă parte, ca şi cînd aş fi căutat pe cineva, şi chiar căutam pe cineva, lipsa profesorului îmi dădea un sentiment de disconfort, parcă mă rătăcisem într-o pădure şi singurul om care cunoştea potecile, brusc, nu mai era lîngă mine.

Nici el n-a insistat – am zis eu că indivizii ăştia te întreabă „ce mai faci?" doar aşa, să treacă vremea... L-am văzut mergînd prin mulțime, strîngînd mîini, apoi, după ce a ajuns în față, l-am auzit vorbind:

— Azi am fi avut ceva important de discutat.

Individul îşi plimba privirea prin sală, oprindu-se din cînd în cînd asupra cuiva. I-am simţit şi eu privirea în ochi timp de o clipă, apoi a trecut mai departe. A continuat:

— Dar evenimente care tind să se precipite mă fac să amînăm tema întrunirii noastre de azi. Îmi pare rău că v-am pus pe drumuri degeaba, ne vedem data viitoare. Veţi fi anunţaţi asupra acesteia. La revedere şi păziţi-vă.

Da, interesant discurs. Interesant şi finalul. Uite ceva nou, mi-am zis. Tare grijulii deveniseră! Păziţi-vă. De ce dracu' să ne păzim? Ce putea să ni se mai întîmple?

Începea să mă calce pe nervi toată povestea asta. Se adunau, vorbeau şi nimic. Nimic concret. Doar văicăreli. Nici o acţiune pe care s-o pună la cale. Aflam mai multe din presă decît de-acolo. De pildă ziarele vorbeau despre o iminentă revoltă a celor care contestau Transferul. Vorbeau despre infiltrări în Parlament, despre parlamentari corupţi care pregăteau în secret – un secret care apărea mare, pe prima pagină a ziarelor! – o lege prin care să se interzică Transferul... Şi la adunările astea – nimic.

Ce aştepta Rick de la mine? De la ceilalţi turnători ai lui?

Mă trimisese acolo să casc ochii şi urechile. Am fost o jumătate de oră un măgar exoftalmic şi degeaba. N-aveam nimic pentru el. Să fie sănătos! Nici nu mă simţeam rău pe chestia asta. Raiul turnătorilor fără-de-voie: să nu aibă nimic de povestit.

La ieşire am văzut că pe trotuar, în faţa bisericii, era un afiş cu El Mariachi. Nu chiar mare, ostentativ, dar nici mic, să treacă neobservat. Ca mărime, era suficient cît să atragă atenţia cui ar fi trecut pe stradă, cui ar fi intrat în biserică. Şi chiar celor care ieşeau, ca mine.

N-am stat să citesc ce scria, cine era El Mariachi şi unde/cînd urma să-şi ţină concertul. Dar ştiu că mi-am zis: ia uite, ai naibii lăutari! Îşi fac reclamă pînă şi-n biserici!

Am plecat acasă, mi-am petrecut seara citind bloguri, am adormit liniştit. Cred că de multă vreme n-am mai adormit atît de liniştit. Deşi n-aveam motive. N-aveam deloc.

Şi, la fel, de multă vreme nu m-am mai trezit cu telefonul sunîndu-mi în cap. Era Rick.

— Vino la mine. Acum.

Şi a închis. Era 11 noaptea. Iar Rick probabil înnebunise.

Am intrat în biroul lui, i-am aruncat un bunăseara morocănos – la care el nu mi-a răspuns – şi am primit în faţă rafala de întrebări:

— Ai văzut ceva neobişnuit?

— Nu.

— Nimic?

— Ce să văd?

— Gîndeşte-te bine. Era ceva altfel, ceva în plus? Nu ţi-a atras atenţia nimic?

— Ceva în minus. Că întîlnirea, practic, nici n-a fost. S-a amînat pe altă dată. Cică nu ştiu ce evenimente care se precipită...

— A-ha, a făcut Rick, de parcă ar fi înţeles totul, şi tare mult mi-ar fi plăcut să înţeleg şi eu ce înţelesese el, să mă lămuresc şi eu ce-a fost cu întîlnirea aia...

— Şi a vorbit un tip cu aer de şef, pe care nu l-am mai văzut pînă atunci.

— Un tip nou? Cu aer de şef?

Papagal. Rick era un papagal. Repeta cuvintele spuse de mine. Sau gîndea... Punea ceva la cale...

— Şi cum arăta individul?

— Normal. Nimic deosebit. Unul lung, deşirat, cu o claie de păr creţ şi cu o ureche parcă neterminată, fără lob...

Apucasem să văd chestia asta cînd m-a întrebat „ce mai faci?" şi eu m-am întors spre el.

— A-ha, a repetat Rick. Deci începe...

Ce-o fi începînd? m-am întrebat intrînd şi eu în tagma întrebătorilor, deşi se presupunea că rolul meu acolo, în biroul lui Rick, era acela de a da răspunsuri. Dar dacă nu avem întotdeauna la noi răspunsuri? Dacă nu ştim să...? Uneori o întrebare e mai utilă decît două răspunsuri. Sau chiar trei.

— Şi? Altceva? Nu-ţi mai aminteşti nimic? Nimic-nimic?

Nimic. Doar afişul ăla cu El Mariachi, dar ce importanţă avea că-şi făceau unii reclamă? M-am hotărît să-i spun totuşi.

— Afişul ăla cu El Mariachi.

— Era un afiş Mariachi?

— Da, la intare. Dar cînd am intrat eu nu cred că era. L-am văzut numai cînd am ieşit. Dar nu ştiu...

— Gata. Ai terminat-o cu *Déjà vu*. El Mariachi, în limbajul lor, înseamnă turnător. Cîntăreţ. Cu ghilimele. Înseamnă că se ştie că printre ei este un turnător. Dacă zici că nu era cînd ai intrat, dar era cînd ai ieşit, poate e vorba chiar despre tine. Sigur nu era cînd ai intrat?

Am ezitat o clipă, am rememorat momentul ajungerii mele la biserică şi da, sigur nu era acolo cînd am intrat.

— Da, sînt sigur.

— Îmi pare rău, dar misiunea ta în *Déjà vu* încetează din clipa asta. Şi bine-ar fi să dispari şi din peisaj o vreme...

— Şi unde să plec?

Toată viaţa mea trăisem aici, în Sistemul Solar. O singură dată trecusem de Zid, în Oraşul Vechi, dar atunci eram Rikki, William Rikki Ardha-Matsyendra, femeia-gibson care-mi fusese gazdă pentru cîteva ore. Nu se punea. N-aveam nici o treabă cu Oraşul Vechi. Eram la fel de străin de el ca şi înainte... Doar că ştiam ceva mai multe. Îi văzusem străzile, clădirile, oamenii. Un zîmbet, o privire... Adică tot nimic. Unde să mă fi dus? Unde să fi dispărut din peisaj?

Şi, la urma urmei, de ce trebuia să dispar? Era chiar atît de periculos? De unde ştia Rick că tocmai eu eram ăla de care aflaseră? Cînd să fi aflat? De unde?

Rick, gînditor, cu o faţă calmă, dar sub care bănuiam o mare agitaţie, îmi părea că desenează trasee, calculează orbite, construieşte destine. Apoi, deodată, s-a întors spre mine şi şi-a înfipt privirile în ochii mei.

— Ai fost vreodată în Oraşul Vechi?

— Da, o dată. Am avut o gazdă de-acolo, un gibson.

— Ai fost? Gibson? Mmm... Şi nu vrei să mai mergi? Nu eşti curios?

— Nu ştiu de ce am impresia că tu eşti mai curios decît mine. Sau, cel puţin, mai interesat...

— Eu vin de-acolo. M-am născut acolo.

Da, ştiam asta. Auzisem.

Despre Rick circulau fel şi fel de poveşti în lumea asta a noastră, a celor care foloseau Transferul. Rick era o legendă. El şi *Casablanca* lui. Cele mai cunoscute poveşti despre el le-am auzit chiar acolo, la *Casablanca*, în perioadele de aşteptare prin care trecusem şi eu cîndva, acolo, pe scaunele de nuiele din jurul meselor... Că asta făceau toţi cei care aşteptau, aşteptau, aşteptau... Îşi povesteau vieţile, aventurile, experienţele, povesteau despre ceilalţi. Şi despre Rick. Cu detaşare uneori, încrîncenaţi, cu ciudă, alteori. Rick era omniprezent, tot timpul, chiar şi cînd nu ieşea din biroul lui, semn că refuza întîlnirea cu unul sau cu altul. Mai ales atunci.

L-am privit şi parcă mi-am continuat gîndurile:

— Şi? De ce-ai plecat?

Tăcere. Tare mi-ar fi plăcut să am un aparat de scanat imaginile de dincolo de retina lui, de scanat gîndurile, în acel moment. Se vedea pe faţa lui că revede lucruri din trecutul său, că îşi aminteşte...

— Zi, vrei?

— Am de ales? Chiar am de ales? Văd că eşti tare pornit... Bine, mă duc. Ai vreun gînd? Există un motiv pentru care să merg acolo?

— Da, există un motiv. Nu te trimit la plimbare.

— Eu aşa mă gîndeam...

M-a privit şi a fost ultima încercare de glumă din partea mea în acea seară.

— Am o misiune pentru tine...

— OK.

— Dar e ceva deosebit...

— Am zis c-o fac, o fac.

— Să nu te sperii...

— Trebuie să omor pe cineva? am mai încercat totuşi o glumă, am vrut să-i arăt că sînt relaxat şi, în acelaşi timp, gata să-mi slujesc autorităţile...

N-a zis nimic. Nimic însemna că...

— Ce??!

— Da.

— Ce da?

— Trebuie să elimini pe cineva. Au început să se miște și trebuie să ne mișcăm și noi. Trebuie să ripostăm rapid, că altfel cine știe unde ajungem?

Nu-mi venea să cred ce auzisem. Următoarele cuvinte mi-au țîșnit pe gură firesc, ca o întrebare normală, de parcă asta aș fi făcut toată viața.

Nu știu ce se întîmpla cu mine. Mă transformam. Alunecam încet, încet de tot, în altcineva. Într-un alt eu pe care nu l-am bănuit niciodată. Unde-mi era ezitarea? Lupta interioară? Principiile morale? Ha! Principiile morale! Eu, care am fost client angajînd cele mai ordinare gazde. Eu, care am profitat de Conan ca să i-o trag Veronicăi Amberson și da, și Cameliei. Eu, care am agățat clienți pe stradă. Despre ce principii vorbeam? Care morală?

Alunecam încet-încet în pielea unui ucigaș plătit.

Nici măcar plătit. Doar mituit. Șantajat. Și nici măcar șantajat. Doar închipuindu-și că e șantajat.

L-am întrebat de parcă aș fi purtat dialogul cel mai normal cu putință:

— Și pe cine trebuie să omor?

A scos dintr-un sertar un dosar și mi l-a pus în față. L-am deschis și pe prima pagină era poza ăluia... Omul cu urechea ruptă. Sau ce va fi avut el la ureche. Ăla care se dădea șef la *Déjà vu*.

— Dar de unde știați voi de el? Abia ți-am spus...

— Îl urmărim de-o vreme.

M-am uitat din nou prin dosar. Valeriu Muntean, adresa, aha, Orașul Vechi, păi da, n-a zis să mă duc în Orașul Vechi?, căsătorit cu Adela Muntean. Poza ei. Iote-al dracu' ce nevastă are! N-am putut să mă abțin. Tipa era bună, bună rău.

Am ridicat ochii din dosar. Cu greu, dar i-am ridicat. Oricum nu era complet, era doar fișa de identitate.

— Și de ce...?

Am făcut un gest care voia să exprime și eliminarea – acum îmi dau seama că nici măcar o dată n-am mai folosit în seara aia vreun cuvînt din familia OMOR sau UCIS –, dar și să indice spre dosar.

— De ce, ce? De ce pe el?

Am dat din cap, nu nimerise exact definirea nedumeririi mele, am dat din cap şi aprobator, dar şi evaziv în acelaşi timp.

— De ce trebuie eliminat? mai făcu el o încercare.

Am dat iarăşi din cap – Doamne, unde-mi erau cuvintele? – ceva gen „şi şi".

— Nu vrei să-mi laşi mie grijile astea? Crede-mă că-ţi va fi mult mai uşor dacă nu te vei gîndi la aşa ceva. Crede-mă pe cuvînt. Ai mai omorît pe cineva?

— Nu! am sărit instantaneu, şi uite că nu-mi pierdusem cuvintele, erau acolo, în gîtul meu, doar că nu prea mai voiau să iasă în lume, sau poate că nu în lumea aia în care tocmai aflasem că am început să trăiesc.

Aşa e de la o vreme, mereu aflu că trăiesc într-o altă lume decît cea în care cred că trăiesc.

Nu mai omorîsem pe nimeni şi nici nu mă credeam în stare s-o fac. De ce ucide un om pe altul? Din răzbunare, din gelozie – adică tot aia, nu? Din... din... că aşa e omul, aşa e firea lui, a ăluia care ucide, pentru că e constrîns, şantajat... pentru că-i place...

Rick se uita la mine cu o faţă de parcă ştia ce-mi trece prin cap.

— Ei? Ce zici? O faci sau...

Sau? Ce? Mă dădea pe mîna celor care-i vînează pe cei cu amintiri? Păi mă puteau găbji şi pînă acuma dacă... dacă nu eram sub protecţia lui. Asta era, nu? Asta era.

Se pare că alunecarea nu era chiar atît de lină...

— Am nevoie de capul lui, a mai zis Rick şi s-a uita la mine suficient de direct cît să înţeleg că era vorba chiar despre capul nenorocitului.

Adică nu voia doar să-l omor, voia să-i aduc capul... O, Doamne! Şi ziceam că a fi o huică pe stradă e cel mai jos unde pot ajunge...

— Nu mă interesează cum o faci, dar presupun că vei găsi o gazdă, nu? N-o să mergi după el cu faţa ta, că nici măcar eu n-am să te mai pot proteja. Ia şi tu un amărît de pe stradă şi du-te la Orlando să te facă. OK? Îmi aduci capul lui la *Casablanca*.

Mă uitam la el. Ce era să fac? Mă uitam la el şi-l ascultam.

— Şi ia şi ăştia. O să ai nevoie.

A aruncat pe birou, în faţa mea, un teanc de bani. Mare teancul. Mulţi banii. Doar nu voia să-mi cumpăr maşină? Nu

voia să-i iau lui Muntean cameră la Palace şi să-i angejez şi vreo două Zîne (mi-am amintit de prostituatele de lux din Oraşul Vechi) înainte să-i fac felul. Nu voia asta, nu?

Dar m-am gîndit că ştie el mai bine, aşa că am luat banii.

N-am avut nevoie să iau cu mine dosarul, pentru că-i reţinusem figura, numele, adresa. Şi nevasta, da, şi nevasta.Tot ce aveam de făcut era... Floare la ureche. Piece of cake. Prăjiturică. Un fleac. Să-l omor pe Valeriu Muntean şi să-i tai capul. Apoi să vin cu el în geantă la *Casablanca*.

Ceea ce am şi făcut.

7. Gri-ri. Datoria

Am plecat de la Rick şi m-am dus la Cosmo, centrul comercial de la intersecţia Marte cu Venus, singurul loc din Sistemul Solar în care noaptea de-afară nu era decît absenţa temporară a luminii naturale, singurul loc viu din cartier la orele acelea tîrzii – sau prea matinale? –, locul în care oamenii făceau abstracţie de alternanţa zi/noapte, în care viaţa nu era pusă în stand by, un ocean de lumină radiind în jurul acelei insule care era centrul comercial, ocean în care găseam deschis oricînd orice magazin voiam, orice restaurant, bar, salon de masaj sau ce-şi mai doreşte omul de la viaţă.

Am lăsat în stînga lanţul de magazine ale Caselor Vechi – Dior, Armani, Valentino, Chanel –, am strîns din dinţi şi m-am împotrivit picioarelor care voiau să se întoarcă în clipa în care m-am gîndit la la perioada în care numele lui John Galliano era legat de Dolce&Gabbana, dar tot atunci mi-am amintit că, în fond, şi ei au ajuns la Academie.

Oricum aveam chef de ceva mai îndrăzneţ, mai din secolul nostru...

Am intrat la *NatsuoKirino*, care îmi păcea cum evoulase ca designer de cînd abandonase cariera de scriitoare, şi am cumpărat o combinaţie *Out*, mărimea 42. Apoi la *ECEG* şi am cumpăra lenjerie – sutienul 3C – amuzîndu-mă din nou de sloganul scris de o mînă grăbită sus, pe peretele opus intrării: *Easy Come, Easy Go*. Apoi la *Bonheur des femmes*, adevăratul paradis al femeilor,

şi am cumpărat o pereche de pantofi mărimea 37. Am preferat Manolo Blahnik ca să nu iasă în evidenţă, că se umpluse oraşul de Blahnik ca pe vremuri de Guban. În final, am intrat la *Ōto Shimizu* (am evitat în ultimul moment *Luka*, preferatul meu, magazinul celui care, după ce i-a fost designer lui Cătălin Botezatu, i-a suflat afacerea, rebotezînd-o, voilà!, reuşind să aducă îndrăzneala vechii case înapoi spre liniile clasice) şi am cumpărat un rînd de haine pe mărimea mea, de bărbat. Şi iată la ce-au fost buni banii lui Rick...

Am mai intrat doar la *No Name* pentru o geantă în care am băgat tot ce cumpărasem şi m-am dus drept pe Rîndunicii, acolo unde ştiam că ies hucile la stradă. Nu mi-a fost prea greu să-mi găsesc o gazdă, o femeie care purta mărimea 42 la haine, 3C la sutien şi 37 la pantofi. Adică o femeie normală, comună... Eram un cunoscător, aşa că mi-a fost de-ajuns o privire s-o culeg din mulţime, să văd dincolo de aparenţa murdară, neglijentă, vulgară, decăzută, să-i intuiesc potenţialul, ca un veritabil domn Higgins aflat în căutarea Elizei din care să facă o doamnă, lucru costisitor, evident, foarte costisitor, dar Rick îmi dăduse o grămadă de bani pentru a duce la bun sfîrşit misiunea.

Ne-am dus la Orlando – m-a costat ceva în plus să mergem la operatorul meu –, am făcut Transferul, apoi, în noul trup, cu geanta *No Name* pe umăr, m-am dus acasă.

Mi-am făcut cîteva poze, le-am pus bine într-un sertar, apoi am făcut un duş. Mi-a plăcut să fac duş, trebuie să recunosc, am prelungit duşul cît am putut, urmărind cu bucuria exploratorului cum în mîinile mele şi sub jetul duşului se deconspira, ieşea la suprafaţă din spuma gelului femeia pe care o intuisem acolo, în stradă, îmi plăcea să mă spăl, să mă îmbrac în spumă, să văd toată acea transformare în pereţii-oglindă ai băii, îmi plăcea să mă frec bine-bine pe trup, chiar bine...

Şi cine ştie cît aş mai fi stat sub duş dacă nu mi-ar fi sunat alarma: băi, trezeşte-te! Eşti doar la început şi te aşteaptă o groază de lucruri de pregătit, de făcut...

Mi-am făcut exerciţiile de dicţie – am spus poezii, am cîntat, am spus bancuri – şi asta în timp ce m-am îmbrăcat în noile haine.

Lenjeria îmi venea la fix, bluza plesnea încercînd să-mi cumințească sînii care împungeau cu sfîrcurile întărite sutienul, adulmecînd mătasea de dincolo de el, tînjind să se gudure, să se lase mîngîiați, alintați, să se înfăşoare în cîntecul viermilor care au trăit doar ca să dea lumii acea fîşie de mătase din care cineva a făcut o bluză, pantofii au fost OK, mi-au cuprins tălpile într-un sărut şi am făcut cîțiva paşi fîțîindu-mă de colo-colo şi nu-mi era teamă că am să le strivesc sărutul călcînd, nu-mi era teamă, pentru că doar ăsta era rolul lor, nu? Cum să le refuz sacrificiul? Ce zeiță aş mai fi fost? Arătam bine, ce mai, sînt bun, bun, bun... Am ochi... Şi în noaptea aia aveam şi sîni, şi buze, şi dorințe, dorințele unui bărbat captiv în trupul unei femei pentru care ar fi dat orice ca s-o aibă, ea era acolo, eu eram acolo, în ea, ha! ce ironie, eram în ea şi cea mai arzătoare dorință a mea tocmai asta era, să fiu în ea, s-o simt pe dinăuntru, dar nu aşa, nu aşa...

M-am smuls cu greu din momentul acela poetic-erotic al unuia care se pregătea să devină ucigaş plătit.

A, nu, nu din nou, lasă treaba asta cu ucigaşul plătit, neplătit, şantajat... Las-o, ai mai zis-o, ai mai gîndit-o, ce importanță mai avea cum şi în ce fel? Mă pregăteam să devin un criminal şi asta era tot.

Cu noua înfățişare, bine aranjată, am mers pe jos pînă al colț, am luat un taxi pînă pe Saturn, iar de acolo am mers din nou pe jos pînă pe Zorilor, o altă stradă pe care ieşeau hucile la agățat.

Am luat altă gazdă, bărbat de data asta, pe măsura mea, cel adevărat, şi m-am întors cu el la Orlando.

După Transfer, n-am avut nevoie decît de cîteva minute, în baie, suficient cît să spun în fața oglinzii:

În ajunul Crăciunului din 1955, Benny Profane, în levişi negri, geacă de piele, tenişi şi o pălărie mare de cowboy, trecea întîmplător prin Norfolk, Virginia.

Era totul OK, puteam să mişc gura aceea astfel încît cuvintele să iasă curate, aşa că m-am dus acasă. Trebuia să-mi fac planul, să mă pregătesc pentru noul meu rol. Mai era puțin pînă în zori

şi a doua zi aveam de îndeplinit o misiune. Aveam de omorît un om. Aveam de tăiat un cap. Tava-mi mai lipsea. Şi taraful...

Calm. Calm am mai fost. Neverosimil de calm. Dar, cum spuneam, parcă alunecasem în altcineva. Într-un alt eu care stătuse ascuns undeva, într-un cotlon întunecat, un eu pe care nu-l văzusem nici în cele mai negre perioade din viaţa mea.

Alt duş, apoi m-am culcat. Fără somnifere, fără umblat în reţea, fără bloguri, romane sau glitchuri. M-am culcat de parcă a doua zi m-aş fi dus la serviciu. Şi, într-un fel, aşa şi era, aveam un serviciu nou şi nu se făcea s-o dau în bară chiar din prima zi.

M-am trezit pe la prînz şi am intrat în baie să fac un duş. Primul meu impuls, cînd am deschis uşa băii, a fost să mă retrag zicînd un „pardon" stînjenit, apoi mi-am dat seama că, de fapt, eram la mine acasă, în baia mea, că petrecusem noaptea singur, iar individul care mă privea din peretele-oglindă nu puteam fi decît eu. Am mai încercat o dată figura cu intratul în baie şi da, gesturile îmi erau întoarse în oglinda peretelui, dar faţa pe care o vedeam era din alt film, nu era faţa mea.

Deci n-am visat. N-a fost un coşmar al celui racolat cu forţa, temător de serviciile pe care va fi obligat să le îndeplinească. Totul era cît se poate de real. Lucrurile alea chiar mi se întîmplaseră, chiar le trăisem, erau parte din viaţa mea, o viaţă pe care, iată, o trăiam într-o altă lume, pe care n-am ales-o eu, o lume în care m-am trezit aşa cum mă trezisem în dimineaţa aceea în trupul care urma să mă ascundă de ochii eventualilor martori la ceea ce avea să fie „botezul" meu în cariera de ucigaş, căci nu mă mînţeam spunîndu-mi că se va întîmpla doar o dată şi gata, n-avea rost, ştiam că nu va fi aşa, nimic nu va mai fi de-acum înainte aşa cum fusese cîndva. Cîndva, adică pînă în urmă cu cîteva ore...

Am făcut duş, m-am aranjat, m-am bibilit, apoi am pus pe mine noile haine. M-am uitat în oglinda mare, de pe hol. Arătam bine. Cam teatral, cu haina aia lungă, neagră, de piele, îmbrăcată peste costumul negru, dintr-un material uşor, cămaşa gri, cravata uni, ceva între negru şi gri. Părul negru, strîns în coc în vîrful capului (am avut ceva emoţii că nu o să găsesc o gazdă cu părul suficient de lung, nu se mai purta de multă vreme), ochii albaştri, cam teatral, ziceam, sau mai mult ca în filme,

eram un fel de Keanu Reeves combinat cu Alain Delon în rolul unui samurai din secolul 21.

Ce să facem şi noi, ucigaşii, sîntem plini de clişee... În meseria noastră, originalitatea nu e un semn bun.

Corect. Bună observaţia. Am renunţat la haina de piele. Oricum mă mişcam mai bine în costumul care-mi venea ca turnat, eram obişnuit să mă mişc în costum, întotdeauna mi-au plăcut costumele, nu le-am îmbrăcat niciodată pentru că situaţia impunea o anume ţinută, mie chiar mi-a plăcut să port costum...

I-am găsit un loc hainei în dressing şi m-am mai privit o dată în oglindă. Era bine... Ba nu. Mi-am desprins părul din coc şi l-am lăsat să-mi cadă, liber, pe umeri. De-abia aşa era bine.

Am deschis dulapul cu săbii, singurele lucruri pe care le luasem de-acasă cînd am plecat. De fapt, nici n-aveam ce să iau altceva, doar cărţile, dar alea le-am lăsat copiilor, să aibă şi ei bibliotecă... Sau să aibă ceva de la mine... M-am uitat îndelung la săbii, amintindu-mi poveştile lor, călătorind înapoi în timp şi spaţiu, rememorîndu-mi împrejurările în care le-am cumpărat pe fiecare dintre ele (sau primit, că aveam şi cîteva pe care le primisem).

Alunecam, încet-încet, în altcineva, în cel în care alunecasem şi atunci cînd eram în faţa lui Rick şi primisem comanda. Uşor-uşor începeam să nu mai fiu eu, ci un altul, celălalt, cel care avea o treabă de făcut, o treabă importantă, folositoare Inandului.

Era folositoare, nu? Era necesară. Treaba aia... Fără ea ne duceam de rîpă cu toţii. Eram eu mîna destinului, instrumentul voinţei divine care cerea, pentru binele nostru, al tuturor, ca Valeriu Muntean să înceteze să mai existe pe acest pământ, în acest oraş, în Inand, minunatul meu Inand.

Am ales Hattori Hanzo pentru că îmi amintea de Tarantino şi de Uma Thurman. O iubeam pe femeia asta, aşa şleampătă cum era, cum părea, o mai iubeam încă, deşi anii au trecut şi peste ea şi n-aş zice că au fost chiar miloşi, dar o iubisem toată viaţa, cum era s-o trădez tocmai acum, cum era să mă dezic de sentimentele mele din tinereţe? Poate dacă iubirea asta s-ar fi materializat în vreun fel, poate dacă am fi trăit împreună o vreme, nişte ani, poate acele sentimente s-ar fi tocit, ar fi eşat în rutina de zi cu zi

şi noapte de noapte, dar aşa... Întotdeauna iubirile ratate rămîn pe piedestalul lor pînă dăm colţul, şi poate că ăsta este secretul mumificatelor prime iubiri care înfruntă anii şi ies victorioase din toată fandoseala asta pe care o numim viaţă, tocmai pentru că după prima iubire urmează celelalte, pentru că prima iubire rămîne cea mai ratată dintre toate şi, aşa, nu se face praf şi pulbere cum ajung celelalte. Uma Thurman a fost prima mea iubire, prima ratare sentimentală, şi am purtat-o mereu în sufletul şi în mintea mea prin tot hăţişul de întîmplări, de amănunte care mi-au desenat viaţa, găsindu-se mereu cîte ceva care să-mi amintească de ea, de ochii ei, de zîmbetul ei, de mîinile şi de tălpile ei ciudate, ieşite din orice standarde de frumuseţe, iar cînd am găsit într-un mic magazin de obiecte pierdute, uitate, abandonate, furate acea sabie Hattori Hanzo am ştiut că numai bunul Dumnezeu mi-a scos-o în cale, am ştiut că pe mine mă aştepta, şi am plătit preţul porcesc pe care stăpînul magazinului mi l-a cerut, întristîndu-l, poate, că nu m-am tocmit, că n-am jucat jocul ăla stupid de-a ştiu că mi-ai da-o şi la jumătate de preţ, iar tu ştii că aş lua-o şi la preţul cerut, dar hai să ne hîrjonim un pic, să ne înţelegem la trei sferturi... Am sărit şi peste momentul în care ar fi trebuit să-l întreb: şi washizaki? la care el ar fi răspuns, probabil, ei, washizaki nu, nu există, şi, înainte să termine de zis cît voia pe sabie i-am şi trîntit banii pe tejghea, am înşfăcat-o şi am ieşit în stradă cu ea şi cu surîsul Umei urmărindu-mă de undeva, de nu ştiu unde.

De dragul Umei Thurman şi de dragul vremurilor vechi am ales Hattori Hanzo.

M-am aşezat în fotoliu, cu sabia pe genunchi, şi am închis ochii.

Gri-ri. Datoria.

Voi respira de şapte ori şi mă voi hotărî.

Voi scoate haina de piele din dressing, o voi pune peste costum şi peste sabie, îmi voi ridica părul în coc şi nu mă voi gîndi că am să fac totul ca să nu fiu prins, mă voi gîndi că am să fac totul ca să-mi îndeplinesc misiunea, voi lua şi geanta *No Name* şi voi pleca să-l ucid pe Valeriu Muntean, să-i tai capul şi să i-l duc lui Rick la *Casablanca*.

Voi ieşi din casă, voi lua un taxi pînă pe strada Marte, la intersecţia cu Venus Est. Voi intra în Oraşul Vechi prin Poarta Soarelui (îmi voi scoate haina de piele şi o voi ascunde în geantă) şi voi merge o vreme pe străzi, admirînd casele, oamenii de pe stradă, femeile în special, purtătoarele de artă contemporană, căci fiecare femeie va fi un suport al unei opere de artă, un manechin care va expune o rochie, o combinaţie bluză–fustă (sau pantalon), pantofi, geantă, machiaj şi, mai mult, un zîmbet, o privire, gesturi, toate catalogate, înseriate, înregistrate conform legii drepturilor de autor.

Voi merge încet, cu paşi măsuraţi, arătîndu-mi, la rîndul meu, combinaţia vestimentară (care în Solar nu înseamnă nimic, dar acolo.. acolo...), încercînd să reproduc diferite mărci de zîmbete, priviri cu nume caraghioase sau doar poetice, salutînd cu voci piratate – şi iată la ce îmi va folosi trecuta plimbare prin Oraşul Vechi, la aceea că atrăgeam atenţia ca unul de-ai lor, şi nu ca un novice, ca un turist aflat pentru prima oară acolo şi care se zgîieşte şi rînjeşte – astea două fiind singura combinaţie privire-zîmbet de care ar fi în stare –, unul pe care, cu siguranţă oricine l-ar reţine şi despre care ar putea da relaţii mai tîrziu. Aşa, încercînd să fiu unic prin ceea ce afişam (nu-mi va fi teamă că mi se vede sabia, ea va fi parte din vestimentaţie), voi reuşi să mă topesc în mulţime, în normalitate, în normalitatea lor, a celor din Oraşul Vechi. Şi cocul, cocul cu siguranţă mă va ajuta să mă integrez în mulţime.

Nu-mi va fi greu să găsesc clădirea în care-şi are biroul Valeriu Muntean şi voi intra într-o cafenea de peste drum, mă voi aşeza la geam, chipurile să trag cu ochiul la femeile care vor continua să treacă pe stradă, dar, de fapt, stînd cu ochii pe uşa clădirii, să prind momentul în care Valeriu Muntean îşi va face apariţia.

Îmi va fi greu să refuz două pretendente la locul liber de la masa mea – voi lua o masă de două persoane, ca şi cînd aş aştepta pe cineva –, dar pe a treia îmi va fi imposibil. Pentru că deja vor fi trecut două ore de stat singur, privind din cînd în cînd ceasul din perete, la început nerăbdător, apoi frămîntat, apoi trist, dezamăgit... şi pentru că femeia care se va opri în faţa mea va fi într-adevăr de nerefuzat.

Cine ar putea s-o refuze pe Uma Thurman? Eu nu, în nici un caz.

Voi mai sta la masă încă o oră jumate cu Uma, sau cine va fi femeia de sub machiaj, mă voi lămuri şi cu machiajele-sosii după ce prin faţa mea vor fi defilat fel şi fel de vedete rock sau de cinema, de unde să ştiu că voi intra tocmai în Cafeneaua Zînelor, prostituatele de lux ale Oraşului Vechi, cele care satisfac visurile ascunse ale oricui, ghicind care sînt acestea...?

Dar poate vederea Umei îmi va lua mințile...

Aşa că, subit, mă voi relaxa, conversaţia noastră o va lua în alte direcţii, pe alt ton, şi zău dacă n-aş fi tentat de o mică escapadă chiar şi cu o falsă Uma Thurman, voi gîndi fix în momentul în care Valeriu Muntean va ieşi pe uşa clădirii de birouri în stradă, uitîndu-se după un taxi. Fluierînd după un taxi.

Va fi el, Valeriu Muntean, omul cu urechea ruptă. Amănuntul ăla mă va asigura că e cine trebuie. Că, dacă va fi să omor pe cineva, va fi cine trebuie...

Un taxi se va opri în faţa lui, aspirîndu-l parcă de pe trotuar, plecînd apoi lent, ducîndu-se, ducîndu-se...

În faţa mea Uma Thruman va continua să aştepte să fac mutarea din ce în ce mai evidentă pentru amîndoi, dar în loc de asta mă voi ridica de la masă.

Adio, dragă Nelă, sau cine vei fi, dar de spus voi spune adio, dragă Uma, te las, trebuie să salvez lumea.

Voi ieşi în fugă în stradă, fluierînd, la rîndul meu, după un taxi, voi urca şi voi spune replica aia tocită de n-a mai rămas nici umbra de ea „urmăreşte taxiul ăla".

Taxiul lui Valeriu Muntean va opri în faţa unei case cu etaj aflate pe o străduţă... habar n-o să am pe ce străduţă voi fi atunci. La parter, pe una dintre ferestrele cu perdeaua trasă în lături, voi vedea o femeie lungită în pat. Îmbrăcată într-un neglijeu mult prea transparent pentru o cameră cu ferestre la stradă şi fără perdele. Nu va părea că ar auzi portiera maşinii trîntindu-se, nu va face nici un gest care s-o trădeze. Dar mie nu-mi va scăpa privirea care nu-i va atinge în nici un caz paginile cărţii pe care s-ar presupune că o citeşte, nu-mi va scăpa încordarea trupului ei. Cu siguranţă ea, acea femeie, va fi destinaţia lui Valeriu Muntean şi, mult mai sigur voi fi că femeia

nu va fi Adela, soția victimei mele. De fapt, totul va fi mult mai simplu: adresa aceea va fi departe de casa lui Valeriu Muntean. Şi sigur femeia respectivă nu va fi colega de serviciu, bolnavă, căreia el îi va aduce un dosar pentru grabnică rezolvare.

Grabnică va fi doar dispariția lui Valeriu Muntean în casă, grabnică va fi trezirea femeii din starea de de încordare de la început.

Aceasta se va ridica din pat, va trage perdeaua acoperind fereastra, apoi – voi deduce eu – se va apropia de uşă, o va deschide şi-l va primi pe Valeriu Muntean.

Apoi...

Apoi fiecare cu bucuria lui.

A mea va fi aceea că voi aştepta afară, în stradă, pînă cei doi îşi vor degusta bucuria lor, pînă ce Valeriu Muntean va reapărea. Măcar o să moară fericit, îmi voi spune. Cu ciudă, parcă. Nu parcă. Cu ciudă.

Între timp, seara se va transforma în noapte, întunericul va schimba culorile caselor, adormindu-le, luminile de la ferstrele caselor din jur se vor stinge una cîte una, cîinii se vor retrage în curți, pisicile vagaboande vor dispărea şi ele, doar undeva, la capătul străzii, se va auzi o voce:

— Motănel, vin' la mama, motănel!

Şi:

— Iar şi-a pierdut asta motanul în crucea nopții, voi auzi pe cineva, o voce bărbătească, gîjîită, îmbătrînită, spunînd de undeva de peste drum.

Iar eu, milos de voie, de nevoie, mă voi ruga ca femeia să-şi găsească motanul cît mai repede. Şi să intre în casă.

Cînd e să te audă Dumnezeu, te aude. Mai ales atunci cînd cineva e pe cale să-i strice planurile. Voi auzi deodată:

— Motănel, ce faci aici, motănel? Unde-ai fugit, dragul mamii? Hai acasă, hai la frățiorii tăi...

După care doar liniştea va mai bîntui pe stradă. Şi Valeriu Muntean. Şi eu, în urma lui.

Cum să fac? mă voi întreba. Să-l străpung din spate şi apoi să-i tai capul? Mă voi teme că nu voi suporta să-l privesc în ochi în clipa în care... Mă voi teme că nu voi fi în stare. Că voi renunța în ultima clipă şi se va duce dracului totul... Da, aia cu

străpunsul inimii din spate va fi cea mai bună soluție. Voi avea eu timp să mă obișnuiesc să omor oameni și privindu-i în ochi.

Îmi voi compune un ritm al pașilor de om preocupat, grăbit, care-l va depăși pe Valeriu Muntean, apoi, chiar în timp ce voi trece pe lîngă el, îi voi înfige sabia în spate. El va rămîne o clipă pe loc, ca pentru a-mi da răgazul să-mi recuperez sabia din trupul lui, apoi se va prăbuși întorcîndu-și fața spre mine. Și, cum de ce ți-e frică nu scapi, mă va privi în ochi.

Va trece cu privirea dincolo de ochii mei și mă voi întreba dacă nu cumva o fi și el un soi de scormonitor, unul de-ăla de se bagă în amintirile oamenilor... Fără voia mea îi voi privi urechea, da, omul cu urechea ruptă, apoi voi reveni la gîndul de mai devreme.

Dacă mă va ghici? Dacă își va aminti, la rîndu-i, că ne-am cunoscut la *Déjà vu*, că trupul care se va afla în fața lui ținînd sabia în mîna dreaptă, voi fi eu, ăla, Mariachi, turnătorul, acum asasinul lui? Nu voi ști nimic din ce-i va umbla prin minte în clipele acelea, dacă-i va mai umbla ceva, dar mie tot îmi va fi teamă, deși omul se va afla prăbușit în fața mea, străpuns de Hattori Hanzo.

Ne vom privi în ochi. El speriat, contrariat, eu speriat de asemenea. Ca unul care n-a mai văzut niciodată pe cineva murind, mă voi holba la el și din aceeași sperietură mă voi trezi și mă voi pregăti pentru ultimul act. Voi ridica sabia deasupra capului și harșt! Nu se va prăbuși imediat, nici capul nu i se va rostogoli imediat pe caldarîm. Așa că-l voi lua chiar eu dezlipindu-i-l de trup, apoi îl voi îndesa în geantă. Îl voi aranja mai bine în geantă, întorcîndu-l cu fața în jos. Prea mă va privi fix, cu o întrebare nerostită, dar vizibilă în gheața ochilor lui.

Și gata. Asta va fi tot.

Îi voi lăsa trupul în stradă, oricum, pînă dimineața nu i-l va găsi nimeni, iar cînd îl vor găsi... eu voi fi departe, în Sistemul Solar, în casa mea, în trupul meu.

Dar în trupul meu, ăla în care voi fi, voi fi chiar eu? Mă voi mai putea întoarce? Sau celălalt, creația lui Rick, îmi va lua locul fără să fie nevoie măcar de Transfer? Cine voi fi eu mîine? Cine îmi va locui trupul?

Pentru o clipă voi avea impresia că acel trup abandonat pe o străduță întunecoasă din Orașul Vechi va fi cadavrul meu, de

fapt. Al celui care voi fi fost pînă în clipa în care sabia mea Hattori Hanzo îl va străpunge pe Valeriu Muntean.

Şi dacă eu voi fi acela care îmi va locui trupul care mă va aştepta cuminte într-un cilindru la Orlando, nu voi putea afla decît într-un singur fel: trezindu-mă, a doua zi, în el.

Aşa că voi trece înapoi în Sistemul Solar, voi merge la Rick şi îi voi preda capul lui Valeriu Muntean.

Am deschis ochii.

Eram aşezat în fotoliu, cu sabia pe genunchi.

Am respirat de şapte ori şi m-am hotărît.

Iar lucrurile s-au desfăşurat întocmai cum le-am gîndit.

Mai puţin faza cu Uma Thurman.

8. Profesorul

Am omorît un om. Prea uşor. Prea uşor m-am lăsat. Dar, de cînd mi-a spus Rick ce trebuie să fac, parcă am alunecat în altcineva, care eram tot eu, dar un alt eu. Sună aiurea, ştiu. Şi mai e şi ca o placă veche pe care o tot pun căutîndu-mi justificări, şi asta se întîmplă chiar de-atunci, din clipa aia în care am aflat ce vrea Patria de la mine. Adică Rick. Adică tot aia. Confundam Patria cu autorităţile, dar nu e tot aia? Patria face ce vor autorităţile. Patria este ce vor ele să fie. Şi noi sîntem ce vrea ea. Adică ele, autorităţile.

Dar era Rick autoritatea? Aia care hotăra cum şi ce să fie Patria? Mă întreb de parcă m-aş întreba dacă un popă e reprezentantul legitim al lui Dumnezeu. Sigur că era! Aşa cum credinţa te face să asculţi preotul, tot aşa, credinţa în Patrie te face să-l asculţi pe cel ce vorbeşte în numele ei. Pentru mine, Rick era Patria. Iar Patria mi-a cerut, prin vocea lui, să ucid. Am făcut-o, ca dovadă a credinţei mele. L-am ucis pe Valeriu Muntean, i-am tăiat capul, i l-am adus lui Rick, la *Casablanca*, aşa cum mi s-a spus. Aşa cum mi-a grăit Patria care, fiinţă imaterială fiind, a vorbit prin glasul reprezentantului ei.

Am omorît un om. Şi de acum va trebui să trăiesc cu asta. Va trebui să mă uit în ochii oamenilor cu ochii ăştia care l-au

văzut pe Valeriu Muntean murind. Omorît cu sabia mea, Hattori Hanzo. Cînd am cumpărat-o am crezut că va sta în teaca ei, în dulapul cu săbii. Ei, uite că n-a stat. Săbiile nu sînt făcute să stea în teci. Au şi ele destinul lor.

Am vrut să nu mai ies din casă. Mi se părea că mîinile îmi sînt pătate de sînge, oricît m-aş spăla. Şi m-am spălat, m-am spălat, toată noaptea mi-am petrecut-o spălîndu-mă. Şi tot aveam impresia că-mi zăresc pe mîini pete de sînge. Şi mă spălam din nou. Şi tot aşa...

Într-un tîrziu, după ce am mai făcut un duş şi am rămas rezemat de pereţii-oglindă ai băii privindu-mă-n ochi, mi-am dat seama că mai aveam ceva de făcut în seara aia. Trebuia să desfac suveica, să ies din trupul gazdei mele, să trec în trupul femeii şi de-acolo de-abia să ajung înapoi în trupul meu. Mi-au luat ceva vreme toate astea, am luat şi hainele lui, şi pe-ale ei, dar şi un rînd din hainele mele, şi m-am dus la Orlando.

Am făcut tot ce trebuia acolo, inclusiv aranjarea feţelor celor doi după pozele pe care le făcusem înainte.

Revenit acasă, în trupul meu, am intrat din nou sub duş. Nu, nu mai aveam sînge pe mine, îmi era foarte clar asta. Dar oricît mi-am înroşit pielea frecîndu-mă cu buretele, amintirea acelei zile nu am putut s-o curăţ. Poate pe cale chirurgicală... Auzisem că se fac operaţii din astea. Dar mă îndoiam că şi în cazul criminalilor. Astea le raportau imediat şi, oricum, nu intrau în înţelegerea mea cu Rick. De ce? De fraier ce-am fost, de-aia! De unde era să ştiu că-mi va cere să fac aşa ceva?!

M-am culcat. Am zis că m-am culcat, nu că am şi adormit.

Îl vedeam întruna pe Valeriu Muntean, îi vedeam ochii privindu-mă cînd i-am aruncat capul în geantă, îi vedeam trupul tresăltînd acolo, în stradă, îi simţeam mirosul pişatului şi căcatului pe care sfincterele nu le mai reţinuseră, e urîtă moartea, urîtă, urîtă... Şi pute a dracului!

Cum o să fie viaţa mea de-acum înainte? mă întrebam şi, orice răspuns găseam, nu era cel corect. Nu ştii, nu cîştigi, îmi spuneam, încercînd să mă motivez, să mă pun pe picioare, să-mi întorc arcul, să-mi pun benzină, să mă bag în priză...

Nu ştii, nu cîştigi.

Cum dracu' o să fie viața mea de-acum înainte? Cum a fost și pînă acum, așa o să fie!

Am strigat asta, chiar am strigat, singur, în dormitorul meu, îmi amintesc foarte bine, îmi amintesc pentru că ăla era răspunsul, stimabililor, ăla era răspunsul.

Și am adormit. Fără somnifere, fără alte stimulente. Nici măcar nu mi-a trecut prin minte să mă îmbăt. Am adormit ca un prost. Adică unul care n-a omorît pe nimeni la viața lui, nu?

N-am vrut să sune așa, dar... Iată că asta am zis. Am gîndit. Ceea ce, într-un fel, tot aia e.

După ce m-am sculat, adică spre prînz, am ieșit din casă. N-aveam nici cea mai mică idee unde aveam să merg, am ieșit, pur și simplu, din casă. Și nu, nu m-am strecurat pe străduțe neumblate, nu m-am înfundat în vreun cinematograf, nu m-am băgat în vreo sală a Muzeului de Istorie Naturală, pe care știam că nu-l vizitează nimeni, dar nimeni, în timpul săptămînii. Am luat-o la pas pe străzile cele mai aglomerate. Am intrat în locurile cele mai vizitate. Voiam să văd oameni, să mă vadă ei pe mine, să le studiez reacțiile la vederea mea, să văd dacă ceva din atitudinea mea, din gesturile mele, din felul în care priveam și vorbeam le spunea ceva, le dădea vreo idee despre omul pe care-l aveau în față.

Nimic. Nici o reacție. Nu s-au ferit din calea mea, nu și-au luat copiii în brațe, apărîndu-i de Rău, nu s-au uitat la mine cu reproș. Trăiam printre ei ca și pînă atunci. Da, răspunsul cîștigător...

Tot umblînd așa, printre oameni, cerșindu-le parcă o vorbă de reproș, un arătat obrazul măcar, dacă nu doi pumni în față, am dat nas în nas cu Profesorul.

Nu m-a privit în ochi, nu mi-a zîmbit, nu m-a salutat, n-a dat nici un semn că m-ar fi recunoscut. Mi-am propus să trec pe lîngă el, să mă fac că nu-l văd. Aveam motivele mele, nu că n-aveam chef de cineva cunoscut – deci pînă la urmă tot laș eram –, dar așa fac întotdeauna: dacă omul nu se uită în ochii mei înseamnă că ori e prea adîncit în gîndurile lui și n-are rost să-l întrerup, ori n-are chef de mine nici cît de-un salut. În ambele situații trec mai departe. Așa am vrut să fac și atunci,

numai că, în momentul în care am trecut unul pe lîngă altul, l-am auzit vorbind şi am fost convins că mie îmi erau adresate cuvintele: după-masă, la 4, la *Josephine*. la o hucă.

Era important să nu fim văzuți împreună, asta a fost concluzia mea. Şi că avea să-mi spună lucruri.

Aş fi avut şi eu. Doamne, cît aş fi vrut să spun cuiva, să mă descarc, de parcă, dacă aş fi împărțit cu el treaba pe care-o făcusem, aş fi împărțit şi vina, şi pedeapsa, şi... Şi ce? M-ar fi iertat? Mi-ar fi dat de zis de zece ori Tatăl nostru şi m-ar fi izbăvit? Nu era popă, şi nici autoritate. Nici prieten nu-mi era... Ceea ce ne lega pe noi era altă treabă, altă vină... Fiecare vină cu preotul ei, de parcă şi ăştia lucrează pe departamente. Au un triaj de la care eşti trimis: mergeți, vă rog, la Departamentul Preacurvie, mergeți la Hoție, la Adulterini, la Ucigaşi...

Nu aveam ce să-i spun. Trebuia să se mulțumească cu ce avea el să-mi spună.

Aşa că m-am dus acasă, am căutat în agendă numărul de telefon al unui peşte de stradă pe care-l ştiam din vremurile mele de dezmăț, am aranjat o întîlnire. Nu puteam risca să merg la agenția mea, nici la alta. Formulare, dosare, înscrisuri... Nu voiam să-mi ia cineva urma. Chiar nu era cazul. Presupuneam că astea erau condițiile întrevederii mele cu Profesorul.

M-am întîlnit cu Zoran Z – Zizi pentru cunoscuți –, peştele, care m-a dus într-un bloc de la marginea oraşului, în cartierul săracilor. Da, aveam şi noi, în Solar, săracii noştri. Acolo s-a făcut Transferul, şi mi-am ales o hucă-femeie. Mi-a părut că o femeie şi un bărbat într-o cîrciumă atrag mai puțin atenția. Şi la cum arăta femeia aia... era clar că scopul întîlnirii lor nu putea fi decît unul singur.

La cîteva minute după ora 4 am intrat în *Josephine*. Am vrut să mă asigur că ajunge el primul, în eventualitatea că doar eu urma să-mi iau o gazdă, şi l-aş fi putut recunoaşte. Cu o singură privire am fotografiat toți clienții de la acea oră. Profesorul nu era acolo. Dar dacă îşi luase şi el o hucă? Dacă lucrurile pe care voia să mi le spună erau periculoase? Dacă era urmărit? Sau dacă ştia că eu voi fi cel urmărit? Îmi puneam întrebările astea, făceam scenarii în minte şi chiar nu întrevedeam nici o

rezolvare, cînd un tip de la bar, cam afumat după cum pronunța cuvintele, a început să strige:

— Cînd euam eu puofesou...

Dar a fost imediat întrerupt de cîteva voci:

— Lasă-ne, nene, e a treia oară cînd începi fraza asta şi n-o duci la capăt!

— Bagă-ți nasu-n băutura aia şi plînge-ți de milă în gînd, cum facem cu toții.

Să fi fost Profesorul? Aşa îmi atrăgea atenția asupra lui?

Mi-am oprit privirile pe fiecare dintre fețele de la mese, cumpănindu-le ca şi cînd le-aş fi cîntărit, de fapt, portofelele ascunse prin buzunare, măsurîndu-le musculatura, ca şi cînd mi-aş fi ales victima.

Un socialist, ras în cap, cu cinci cercei în urechea stîngă, singur la masă, citind o carte cu o locomotivă pe copertă. Un tip cu părul alb, cu barba albă, care se ținea de mînă, peste masă, cu o junǎ cu vreo douăzeci de ani mai tînără. Un tip spilcuit, singur, care se uita întruna la ceas, semn că nu va mai fi singur pentru multă vreme. Doi tipi bine făcuți, dar şi bine, mult prea bine implicați într-o relație despre care nu voiam să ştiu mai multe.

Ca şi cînd m-aş fi hotărît, m-am apropiat de tipul de la bar.

— Şi zici că ai fost profesor la viața ta?

— Da, am fost... Pînă cînd un nenouocit...

— Ți-a luat locul şi te-au dat afară. Unul care habar n-avea de lanțuri Markov, de pildă...

S-a uitat la mine, drept în ochii mei, parcă încercînd să se convingă că sînt eu. Să găsească pe fața mea ceva care să-i amintească de mine. I-am făcut cu ochiul, m-am uitat spre ceasul din perete, am ridicat din umeri ca şi cînd mi-aş fi cerut scuze pentru întîrziere... Dar tot nu părea convins. Îi dădusem şi amănuntul de care să se agațe, dacă era Profesorul sigur îşi amintea discuția noastră despre lanțurile Markov...

— O Leffe, domnişoară? m-a întrebat, şi sclipirea din ochii lui, gestul cu care îşi aranja paharul, ținîndu-l între degete, rotindu-l în stînga şi-n dreapta, m-au făcut să cred că întrebarea lui nu era decît un nou test pentru mine.

Leffe? Ce dracu' am băut atunci, cu el?

Am rămas cu privirea pironită la paharul lui, şi mirosul de ienupăr mi-a ajuns în nări, a luat-o spre conexiunile nervoase şi mi-a declanşat amintirea acelei întîlniri. Gin. În pahar avea gin, ca şi-atunci. „Încă un rînd" şi gestul care arăta spre paharul lui cu gin şi spre al meu, cu bere Corona.

— Lia. Aşa mă cheamă.

— Lia. Puo să-ți ofeu şşeva de buăut? O Leffe? a întrebat din nou, dar eram pregătit acum.

— Cu multă plăcere...

— Hhans. Aşa mă 'eamă.

Mi s-a părut mie, sau a strîmbat din nas?

— Bineînțeles, Hans. O bere Corona, dacă nu te deranjează. Asta beau eu cu profesorii.

Eşti mulțumit acum? Liniştit? M-ai recunoscut?

Îi străluceau ochii şi am înțeles că trecusem testul, dădusem răspunsul cel bun. Din nou, în ultimele 24 de ore, dădusem răspunsul cîştigător.

— Da, sigur, Corona... Aşa e.

Probabil că asta a fost pentru mine, să mă liniştesc şi eu. Confirmarea că era cine credeam eu că este. Şi îi dispăruse şi împleticeala limbii...

— Îmi pare bine să te văd, a mai spus, şi mi-a făcut semn să ne aşezăm la o masă mai retrasă, într-un colț.

Am luat-o în direcția aia şi el m-a urmat. Îi simțeam privirile decupîndu-mi conturul trupului în aer, ştiam că asta face, cum să nu ştiu, aveam eu trup de femeie, dar în el era închis un bărbat, ce naiba!

Ne-am aşezat la o masă retrasă, ca orice bărbat şi femeie care se agață într-un bar. Chelnerul ne-a adus băuturile, ne-a zîmbit complice, ca unul care deja începea să aibă fantezii de voyeur. I-am întors zîmbetul, da, sper să mi-o pun cu bețivanul ăsta dacă îmi oferă şi o cină, da, sper să marchez în seara asta şi să nu mă coste prea mult gagica, aşa i-am zîmbit noi, la rîndul nostru.

Zumzăitul din jur era perfect, discuția noastră *sotto voce* era justificată.

A continuat de unde rămăsese, de parcă nici n-am fi traversat toată cîrciuma, de parcă nu fuseserăm întrerupți de chelner, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat între timp:

— Chiar mă bucur să te văd. Mă bucur mult.

Mă bucur mult, cu ochii-n decolteul meu. Asta-mi mai lipsea, să se dea la mine!

De parcă nu eram şi-aşa destul de tensionat.

Nu-mi era bine în prezenţa lui. Deşi recunosc că mi-a făcut bine să-l ştiu alături la cîteva adunări ale *Déjà vu*, mi-a făcut bine să cunosc pe cineva acolo, să nu fiu singur. Dar... – că există şi-un „dar"! – nu-mi puteam reprima un sentiment de vinovăţie pe care, cînd nu eram în prezenţa lui, nu-l aveam. Da, mă simţeam vinovat pentru ce-i făcusem, pentru felul în care i-am influenţat viaţa. Ştiu, mi-a spus că, într-un fel, s-a simţit eliberat după concediere, eliberat şi liber o dată ce aflase că nu este un matematician adevărat. Totuşi viaţa lui de după acel incident a fost o viaţă ratată. Pierduse tot ce cîştigase pînă atunci şi nu-i mai rămăsese decît disperarea celui care vede în Transfer rezolvarea tuturor problemelor. Mă simţeam vinovat pentru că era un om liber, adică fără obligaţii, dar şi fără un scop în viaţă. Îmi era greu să-l privesc în ochi, chiar şi din spatele acestei priviri pe care o aveam acolo, la *Josephine*, eu – femeia fatală, tîrfa sublimă, el – un nene oarecare, puţin băut, puţin nesigur pe el, puţin dezorientat.

Eram nerăbdător să-mi spună de ce mă chemase, să-mi spună de ce voise să ne vedem, chiar şi în condiţiile în care aflase, poate, că eu eram turnătorul (unul dintre ei) infiltrat în *Déjà vu*.

— Ce mai faci? m-a întrebat Profesorul.

— Nimic important, i-am răspuns.

Iaca, am omorît şi eu un om. Dar nu e important, nu?

— N-ai mai venit la Biserica Reînvierii.

Nici tu n-ai mai venit. Dar ce rost avea să încep o discuţie pe tema asta? Eram curios să aflu de ce mă chemase acolo.

— N-am mai avut timp, i-am zis.

Mi-a aruncat o privire pe desupra ochelarilor, ceva gen „nu zău?!", privire îndelung exersată în Oraşul Vechi, privire obţinută de unii printr-o tehnică specială, deprinsă la cursuri, nu mai ştiu ce nume i-au dat, cu siguranţă că avea un nume la fel de artistic ca *Pasăre de noapte culegînd roua* sau *Cosaşi odihnindu-se*...

— De fapt, nu prea aveam de ce să mai vin, m-am hotărît eu să spun adevărul, sau cel puţin o parte din el. N-am găsit acolo ceea ce speram să găsesc. Nu se întîmpla nimic. Nici măcar nu

m-am lămurit ce e cu amintirile, de ce mă căptușesc cu ele. Tu știi?

— Nu, nu știu. Nu mi-a zis nimeni.

— Te mai duci acolo? Ultima dată cînd am fost nu erai..., am hotărît eu să revin în realitate, în adevărul ăla parțial.

— Nu, n-am venit. N-am avut timp.

Ce dracu' facem? mi-am zis. Ne dăm replici din filme? Are sau n-are ceva să-mi spună?

— Uite de ce te-am chemat...

Aha! În sfîrșit!

— Are legătură și cu *Déjà vu*. Se întîmplă niște lucruri pe-acolo... Au apărut niște indivizi noi, nu știu dacă ești la curent.

— Am văzut și eu cînd am fost ultima oară. Era un tip cu o ureche neterminată...

A căscat ochii mari. L-am surprins. Sau i-am zis ceva ce-i era cunoscut și lui.

— Da, da, ăla e unul dintre ei.

Nu mai e.

Dar am zis:

— Mi-a părut că-și cam dă aere de șef...

— Păi, și e un fel de șef pe-acolo. El și alți cîțiva au cam preluat *Déjà vu*. Și nu-mi place. Nu-mi place deloc. Ăștia chiar vor să interzică Transferul.

Ăștia nu. Poate ăilalți...

Normal, am zis altceva:

— Dar nu ăsta era scopul? Eu așa am înțeles...

— Da, sigur că da. Numai că ei... Ei...

S-a oprit. De parcă i-ar fi dispărut cuvintele. De parcă cineva i le-ar fi scos din gîtlej și le-ar fi făcut transparente.

— Tu ai auzit de Îngeri?

— Îngeri? am întrebat. Ce fel de îngeri?

— Îngerii de Jos.

A spus-o șoptit, de parcă se ferea să nu-l audă cineva. Cine să-l audă? Eram în Orașul Vechi, ce naiba! Ce treabă aveau Orășenii cu noi? Cu *Déjà vu*, cu Biserica Reînvierii, cu hucile...

— Nu, n-am auzit de ei. Cine sînt?

— Se vorbeşte prin tîrg... în Solar, omule, nu aici. Se vorbeşte de o organizaţie care vrea schimbări radicale. Una dintre ele este interzicerea Transferului. Apoi.. cine ştie ce mai vor, nici eu n-am auzit prea multe, totul e confuz încă, se pare că nici Securitatea nu e foarte în temă.

— Ei aş! Asta n-o mai cred. Nu poa' să mişte o gînganie în Inand – şi zic Inand, nu Sistemul Solar, nu Oraşul Vechi – fără ca ei să ştie.

— Hai să mai mergem la Biserică, mi-a zis el, însufleţit de un gînd, de nişte planuri, de o exaltare pe care nu i-o cunoscusem pînă atunci.

— Şi să facem ce? Să vedem ce?

— Poate aflăm ceva...

— Eşti nebun, ce să aflăm? Tu crezi că dacă ăia au ieşit la vedere chiar se lasă văzuţi?

Îmi dau seama cum suna întrebarea asta a mea, habar n-am cum mi-au venit cuvintele pe limbă, dar acum, după ce totul s-a terminat, văd că exprimasem exact ce era de exprimat.

Am continuat:

— Dacă pun ceva la cale, tu crezi că o s-o facă în văzul lumii?

— Nu ştiu. Dar hai să încercăm. Mă obsedează chestia asta. Şi tu... tu eşti singurul cu care aş putea vorbi despre aşa ceva. De-aia te-am chemat. Nu ştiu... N-am încredere în nimeni.

— Şi ai în mine...

— Nu, nici în tine, după ce mi-ai făcut. Dar în alţii nici atît. Hai, mergem?

— Acum? Unde?

— Nu, nu acum. Mîine. Hai mîine la Biserică.

Ce vrea ăsta de la mine, Doamne? Cu ce-am... Ei, las' că am greşit cu multe... Şi, la urma urmei, de ce nu? Să mergem. Să vedem. Poate ne întîlnim cu Îngerii.

— Bine, mergem.

— Mai luăm un rînd?

— Mai luăm.

Şi n-a fost doar unul. A mai fost unul. Şi încă unul. Nu mai ştiu cîte au fost cu totul.

Am ieşit din *Josephine* înlănţuiţi – şi nu aşa îi stătea bine unui cuplu format într-o cîrciumă? Ne-am hăhăit pe străzile

Oraşului Vechi, am mai intrat în baruri, am văzut şi un concert de glitchuri – aflasem despre ele la prima mea vizită în Oraş – şi pînă la urmă am ajuns într-un hotel.

Nimic neobişnuit, nu? Deseori un bărbat şi o femeie care s-au cunoscut într-o cîrciumă ajung la hotel. Da, ajung, e normal, numai că noi... noi... nu eram chiar un bărbat şi o femeie...

Să-i spuneţi asta ălora de se hlizeau în faţa oglinzii de pe hol.

A pus mîna pe mine. A sărit pe mine de-a dreptul – urcasem cu el în cameră, nu? A... Şi care era treaba, în definitiv? Eram într-un trup de femeie, o mai făcusem şi cu alte ocazii, ştiam cum s-o fac ca femeie... Bine, dar aşa? Cu el, pe care-l ştiam? Şi, mai ales, care mă ştia? Ştia că, înăuntru, nu eram femeie, ba mai mult, eram un bărbat pe care-l cunoştea...

Eu îmi tot puneam întrebări încercînd să desluşesc situaţia, iar el devenise din ce în ce mai agresiv. Încercam să ripostez, dar nu mă puteam împotrivi, gazda mea era o femeie fragilă, era o femeie şi-atît. Şi parcă nici mintea mea (unde mai pui şi găleţile de alcool) nu voia să reziste prea mult. Din ce în ce mai des mă gîndeam să-l las, să-şi împlinească răzbunarea – pînă la urmă am ajuns la concluzia că despre asta era vorba. Dar nici nu voiam – nici nu trebuia! – să cedez, trebuia să rezist cît puteam, să mă împotrivesc, să vadă asta, să simtă că mă violează, că-mi face rău, că mă umileşte, că se răzbună pentru tot răul pe care i l-am făcut cîndva, pentru răul pe care i l-au făcut ceilalţi, pentru răul pe care şi l-a făcut singur după aceea.

Iar eu voiam să ispăşesc... Să ispăşesc vina de a-i fi distrus viaţa, vina de a-l fi omorît pe Valeriu Muntean, nenumăratele şi, unele, poate, uitate vini care s-au adunat în cîrca mea, care-mi cocoşau viaţa, zilele, anii. Simţeam nevoia să fiu călcat în picioare, să fiu rănit, s-o iau pe coajă, să am de ce-i urî pe toţi, pe toţi cei care m-au adus în starea în care eram şi în care urma să-mi petrec restul zilelor. A fost felul meu de a-mi face crestături pe mîini, pe coapse, a fost felul meu de a mă biciui.

A plîns. După, a plîns.

Mi-am adunat hainele, m-am îmbrăcat şi am plecat. Mi-am predat gazda spre dimineaţă (am avut de plătit şi penalizări, atît pentru întîrziere, cît şi pentru daune fizice), apoi m-am dus acasă.

N-am apucat să-mi fac un ciclu de somn, alea două ore care, pentru mine cel puțin, chiar însemnau un ciclu de somn, că m-a sunat Rick.

— Bună dimineața, votca taie greața! Ce faci? Mai trăieşti?

— Trăiesc, dar... cît e ceasul?

— Hai, hai, scoală-te, că-i dimineață! Vezi că azi ai treabă. Te duci la întrunire.

— Ce întrunire?

— La *Déjà vu*, bineînțeles. Nu eşti tu unul din ăia?

— Păi n-ai zis s-o tai, să nu mă mai duc? Să dispar din peisaj?

— A... nu, gata, s-a rezolvat. Nu tu erai cîntărețul. Îmi pare rău de el, dar de tine-mi pare bine.

Îi părea rău de el? Adică?

— Așa că poți să te duci liniştit.

Adică?!

– Bine, mă duc... Şi ?

— Şi ce? Cască ochii şi închide gura. Nu iei cuvîntul, nu te afirmi. Şi-apoi vii şi-mi zici.

— OK.

— Atunci așa rămîne. La douăsprezece te duci la Biserică.

— La douăsprezece? Profesorul mi-a spus că la patru... M-am întîlnit cu Profesorul...

— La douăsprezece. Au mutat ora.

N-a zis nimic de Profesor.

— Bine..., am zis eu.

— Atunci așa rămîne, a repetat. Şi... să-ți fie de bine!

— Ce să-mi fie de bine?

— Noaptea trecută. Am rîs de m-am crăcănat.

— Ce? Ce noapte?

— Ei, hai, cu mine vrei tu să ai secrete? Vrei să-ți dau filmul? Dar poate-l găseşti pe net...

Hohotul lui a fos ultimul sunet pe care l-am auzit înainte să închidă.

Băga-mi-aş! Trebuia să mă gîndesc... Bine măcar că nu eram în trupul meu. În film.

Fainâ zi, ce să zic? După aia de ieri... Asta era tot ce-mi mai trebuia.

La douăsprezece m-am dus la Biserica Reînvierii.

Aş fi vrut să-l anunţ şi pe Profesor de treaba cu schimbatul orei, dar n-aveam cum să dau de el. Mi-a părut rău că atunci, cînd l-am avut ca gazdă, n-am fost şi pe la el pe-acasă. Aş fi ştiut unde stă. M-aş fi dus să-l iau, să mergem împreună.

M-am îndreptat spre Biserică, atent pe unde mergeam, cu ochii jucîndu-mi în cap de la un trecător la altul, uitîndu-mă în urmă din cînd în cînd. Devenisem paranoic? Şi ce dacă? Dacă totuşi mă urmărea cineva? Mai ales că ar fi avut şi de ce. De vreo două ori mi-a părut că l-am văzut printre trecătorii grăbiţi pe Valeriu Muntean, dar imediat mi-am dat seama că n-aveam cum să-i văd chipul, din cel puţin două motive: era mort, şi capul lui se afla într-o geantă în biroul lui Rick de la *Casablanca*. La ora aia doar Rick îi mai putea vedea chipul.

Ei, nu, asta n-o mai credeam. Doar nu mi l-a cerut ca să-l pună într-un borcan, la păstrare. I-o fi trebuit lui la ceva...

La ce? Chiar aşa: la ce i-o fi trebuit lui Rick capul lui Valeriu Muntean? Nu l-am întrebat, că nu se făcea. Contractul nostru, înţelegerea, comanda nu prevedea şi explicaţii. Şi, probabil, era chiar în avantajul meu să nu ştiu prea multe. Probabil motivul era din categoria „dacă-ţi spun, va trebui să te omor după aceea". Nu, mersi. Treaba lui ce făcea cu capul lui Valeriu Muntean. Să fie sănătos! NU Muntean... Rick.

N-aş zice că mă gîndeam pentru prima oară la asta. Erau aceleaşi întrebări pe care mi le pusesem de zeci de ori, acelaşi dialog – sau lipsă de dialog – pe care mi-l imaginasem de nu ştiu cîte ori în ultimele ore. Cuvinte, cuvinte, cuvinte... Cuvinte care n-au fost spuse, dar au fost gîndite şi poate de aceea îmi tot jucau în cap combinîndu-se în fel şi chip, că, nu?, ce să facă şi ele, cuvintele, dacă tot existau? Rolul cuvintelor e acela de a fi spuse, nu doar gîndite, de-a fi eliberate pentru a face loc altora, pentru că, uite, afară e o zi frumoasă, oamenii trec pe străzi, zîmbesc... Şi cît de odihnitoare erau zîmbetele alea naturale, necatalogate, neexersate, ne-făcute...

Cum mergeam aşa, cu gîndurie împrăştiate, dar cu ochii la pîndă, l-am văzut pe Profesor. Era pe trotuarul celălalt, mergea

în aceeaşi direcţie cu mine. I-am făcut semn, n-a reacţionat în nici un fel. Mi-am zis să traversez la intersecţie şi să-i ies în faţă. Nu ştiam dacă aflase de reprogramarea adunării, poate nu era decît o întîmplare că avea acelaşi drum.

De fapt, cine era Profesorul? Ce ştiam despre el? Mai nimic. Doar că îi făcusem treaba aia urîtă, că avea şi el amintiri şi frecventa adunările *Déjà vu* şi era întrucîtva legat de mine, aveam, cum s-ar zice, amintiri comune...

Şi ce amintiri aveam, mai nou!

Chiar întîmplător aveam acelaşi drum?

Nu mai cred de mult în întîmpări. Adică, ce? Întîmplător un alt taxi s-a ţinut după taxiul în care era Valeriu Muntean, întîmplător din el a coborît un tip care avea cu el o sabie şi, culmea!, ce întîmplare! tocmai sabia aia l-a străpuns pe Valeriu Muntean, tocmai sabia aia i-a tăiat capul... Şi tot aşa. Întîmplare după întîmplare...

Da, domnilor juraţi, onorată instanţă, întîmplător victima s-a împiedicat şi a căzut cu pieptul în furca mea. Şi tot aşa, întîmplare după întîmplare, de vreo şaptesprezece ori... A fost un şir de întîmplări nefericite...

Cu un zîmbet larg am traversat, i-am ieşit în faţă Profesorului şi, cu un zîmbet şi mai larg, i-am dat bună ziua. A trecut pe lîngă mine de parcă nici n-aş fi existat. Dacă m-aş fi proptit fix în faţa lui, cred că ar fi trecut prin mine fără nici o problemă. Nu ştiu care i-o fi fost motivul. Din cauza nopţii trecute? Păi, ce? Mie-mi picase bine? Eu mă simţeam grozav pe chestia asta? Mie mi-era uşor să-l privesc în ochi?

Aşa că am strigat şi eu spre vitrina lîngă care mă aflam, dar suficient de tare cît să fiu sigur că mă aude:

— E la douăsprezece!

Două cucoane şi-au dat coate, şi-au zîmbit cu un înţeles numai de ele ştiut, s-au ferit din calea mea şi au mers mai departe. Toţi oamenii de pe stradă au mers mai departe, în treaba lor, lumea întreagă mergea mai departe, ce dacă eu am rămas acolo, în stradă, năuc, nedumerit, neînţelegînd nimic din ceea ce se întîmpla?

De parcă ar fi fost singurul lucru pe care nu-l înţelegeam! De parcă aş fi fost singurul care nu înţelegea ce-i cu el.

Dar poate ceilalți mimau mai bine indiferența. Nepăsarea.

Poate că nici ceilalți nu înțelegeau prea bine ce e cu viața lor, dar își interpretau mai bine rolul. Sau aveau o partitură mai bună, un scenariu care îi avantaja...

Mi-am văzut și eu de drum și, la douăsprezece fără cinci, am ajuns la Biserica Reînvierii.

Profesorul era acolo. Cînd am dat cu chii de el încă eram derutat, nu știam ce să fac, cum să reacționez.

— Salut, bine-ai venit. Nu știam dacă ai aflat de schimbarea orei...

Am...

Mi-a făcut un semn discret, apoi mi-a șoptit din vîrful buzelor:

— Scuze pentru treaba de mai devreme. A fost mai bine așa, crede-mă!

Mai bine pentru cine? Mai bine de ce? Ce altceva mai știa el și nu-mi spunea? Era clar de-acum că treaba din stradă n-avea nici o legătură cu noaptea trecută. Și-atunci?

Prea multe enigme, prea multe lucruri pe care ceilalți le știau și eu nu, prea eram doar un pion pe tabla de șah...

Și ce voiam să fiu? Regină fusesem noaptea trecută și nu mă simțeam prea bine pe chestia asta.

M-am uitat în jur, la ceilalți. Pe unii îi cunoșteam, adică îi mai văzusem pe-acolo. Pe alții, nu. Cine erau ei? De unde veneau? Ce căutau acolo? Aveau întrebări și căutau răspunsuri? Sau poate aveau răspunsuri și acolo, printre noi, găseau întrebările și, mai ales, pe cineva care să le pună... Pe cineva care să le fie apoi recunoscător pentru răspunsurile date. Pe cineva, mai mulți de cineva, care să se încoloneze și să pună în practică răspunsurile.

Încet, mutare cu mutare, pionul care eram începea să desluşească ceva din partida la care lua parte.

Da, așa e peste tot. O masă de oameni nasc întrebări, iar din neant apare cîte unul cu răspunsurile. Cu direcțiile de urmat. Și gloata se aruncă cu capul înainte și doar cînd dă de zid își dă seama – uneori nici atunci – că a fost manipulată. Că nu întrebările ei contau, ci răspusurile lui. Sau ale lor.

Rumoarea era tot mai accentuată, sigur ceva se petrecea acolo, și eu mă împleticeam printre gînduri, printre scenarii...

În sală apăruseră cîțiva indivizi, dintre care unul părea mai important după cum vorbeau ceilalți cu el, după cum era privit, după cîtă atenție era în privirile celor cărora le vorbea.

Chiar şi cei care erau departe de el tot despre el vorbeau, fie şi cu un glas mai scăzut.

Cu aceeaşi grabă cu care s-a înteţit, rumoarea s-a calmat, s-a stins cînd omul spre care erau aţintite toate privirile s-a dus spre microfon şi a început să vorbească.

— Lucrurile se apropie de sfîrşit. În curînd întrebările voastre, sau măcar unele dintre ele, îşi vor găsi răspunsurile. Sau rezolvarea. Ne adunăm aici de o bună bucată de vreme şi poate unii dintre voi n-au încetat să se întrebe de ce. Care este finalitatea acestor întîlniri? Ce răspuns dau ele întrebărilor care vă frămîntă, problemelor voastre. Ale noastre, ale tuturor. Ne adunăm aici pentru că simţim nevoia de a fi aproape de cei ca noi. Ne amintim, drag prieteni. Transferul lasă în noi urme despre care nu ni s-a spus nimic. De fiecare dată, după Transfer, ne este teamă pentru viaţa noastră din cauza amintirilor cu care rămînem. Ne este teamă că într-o zi nu vom mai putea reveni în trupurile noastre după un Transfer făcut în cine ştie ce condiţii. Ne este teamă că vom fi urmăriţi tocmai din cauza acelor amintiri pe care proprietarii lor nu le vor dori împărtăşite şi de alţii. Ne este teamă că vom uita unde locuim, că ne vom uita familiile, îi vom uita pe cei dragi. Ne este teamă. Şi cine poate trăi cu teama în suflet zi după zi după zi? Sîntem oameni la fel ca şi ceilalţi. Avem drepturi, avem datoria să fim fericiţi, să ne căutăm fericirea. Iar Transferul tocmai aici a intervenit. Mai este vreunul dintre voi fericit?

— Nu, nu sîntem fericiţi! s-au auzit mai multe voci, unele ezitante, altele hotărîte, poate chiar prea hotărîte pe ici, pe colo.

— Ei, vedeţi? Nişte oameni nefericiţi nu pot construi o ţară fericită. Trebuie să facem ceva. Prin oraş se vorbeşte despre o iniţiativă legislativă pentru interzicerea Transferului. Vrem noi asta?

— Ba bine că nu!

— De bună seamă!

— Jos Transferul!

Am auzit şi cîteva voci, mai timide, ce-i drept, care încercau să spună că nu asta era intenţia, nu asta trebuia să se întîmple,

că Transferul are şi părţile lui bune, că dacă n-ar fi aşa nu l-am mai fi încercat, că să nu aruncăm şi copilul odată cu apa din copaie, că...

— Am înţeles, mulţumesc, mulţumesc. Pot să vă anunţ azi, acum, aici, că aşteptarea noastră e pe sfîrşite. Demersurile noastre şi-au găsit cala cea dreaptă şi sprijinul acolo unde trebuie. E chestiune de zile... poate de ore. Mai aveţi un pic de răbdare şi totul va lua sfîrşit. Vom putea să ne bucurăm din nou de zile liniştite, să ne întoarcem din nou la ale noastre şi să lăsăm în urmă toate nefericirile pe care le-am trăit în ultima vreme. Legea antiTrafic va fi votată. Mîine. Cel tîrziu poimîine.

Urale. Aplauze. Ovaţii.

Şi totuşi de ce îmi părea că în ochii celor de lîngă mine nu sclipeşte bucuria, satisfacţia?

Drept să spun, nici pe mine nu mă încălzea prea tare treaba cu interzicerea Trasferului. Deşi, trebuie să recunosc că, în anumite momente de exaltare, am crezut şi eu că asta ar fi unica soluţie. Am sperat să fie. Am crezut că e logic să fie aşa, că *Déjà vu*-asta îşi propusese de la bun început. Dar dacă se va interzice Transferul... ce aveam să fac mai departe? Cum aveam să trăiesc doar eu cu mine, doar în acest trup care nu-mi aducea nici o bucurie, nici un pic de freamăt, nici un pic de acţiune? Ce aveam să mă fac în continuare, mă gîndeam acolo, în sală, schimbînd priviri cu profesorul şi neînţelegînd nici din privirea lui dacă se bucura sau nu.

Şi eu... Rick... ce urma să se întîmple cu mine?

Dar cu noi? Îmi spuneam că Rick nu va sta cu mîinile în sîn. Securitatea Statului nu va sta cu mîinile-n sîn. Dar ce naiba, ei nu ştiau? Nu... N-avea cum să nu ştie Securitatea Statului că mîine, cel tîrziu poimîine, se va vota legea antiTransfer. Şi? Rick nu-mi spusese nimic de treaba asta. M-a trimis aici să ce? Mi-a zis să ascult, să vorbesc cît mai puţin. De ce să vorbesc cît mai puţin? Ştia că...? Ştia! Rick ştia ce se va vorbi şi instrucţiunile lui erau mai mult un sfat. Mă sfătuise să-mi ţin gura, să nu ies în evidenţă.

Dacă aş fi spus tot ce-mi trecea prin cap, dacă mi-aş fi exprimat toate îndoielile cu privire la ce va ajunge societatea noastră în lipsa Transferului... n-aş fi fost în pericol? Nu aş fi devenit periculos pentru ceea ce se punea la cale?

N-aveam decît să-i fiu recunoscător lui Rick pentru sfat. Sigur că da. Nu se ştie niciodată...

— Cam asta am avut de spus. Să ne vedem sănătoşi în noua eră ce va să înceapă. La revedere şi... păziţi-vă.

Altul grijuliu cu noi. De ce să ne mai păzim acum? Dacă n-o să mai fie Transfer... nici amintiri nu vor mai fi. Şi-atunci, de ce să ne păzim? Ia uite, dom'le, ce i-a apucat pe toţi grija... Vezi că a mai zis unul aşa, păziţi-vă, şi mai bine o ţinea pentru el. Că nu l-a păzit nici dracu' de Hattori Hanzo a mea! Mai bine te-ai păzi tu, băi... ăsta.

Dar omul plecase de la microfon, nu-l mai vedeam nicăieri prin sală. Cine-o fi fost? Părea persoană importantă. Un şef. Un lider.

Da, un lider al unei mişcări din care făceam şi eu parte. În care mă vîrîsem nici nu mai ştiam cum. Ei, nu mai ştiam. Profesorul mă adusese aici. Profesorul...

Profesorul dispăruse şi el. Fusese lîngă mine, vorbise cu mine, ba mai mult, el insistase să vin aici, de-aia îmi dăduse întîlnirea la *Josephine*...

De-aia? Sau de-ailaltă? Dacă era, de fapt, la curent cu ce avea să se întîmple şi profitase de ultima seară ca să se răzbune pe mine?

Fraier am fost! Cum dracu' i-am căzut în plasă? Cum m-am lăsat...

Lumea pleca. Cîte unul, cîte doi.

Am plecat şi eu, nu ştiu dacă mai lămurit decît eram la venire, dar măcar ştiam acum răspunsul final. Nu, nu aflasem DE CE aveam amintirile, nu aflasem ce anume nu ştiau unii dintre operatorii de Transfer, sau ce anume nu mergea la cilindrele alea clandestine, lucruri care ne lăsau amintiri, dar aflasem că toate astea se vor termina a doua zi. Sau poate a treia.

Cum adică se vor termina? Dacă interziceau ăia Transferul îmi dispăreau şi mie amintirile? Încetam să devin o posibilă ţintă pentru... pentru... de-ăştia ca Profesorul, de-ăştia care nu uită şi nu iartă? Ce prostie mai era şi aia: toate se vor termina odată cu interzicerea Transferului?

Se vor termina zilele mele de satisfacţie. Zilele mele de huzurit, de pierdere a identităţii, de contopire cu Universul.

Dar, la fel de adevărat era că vor lua sfîrşit şi zilele de năuceală în care nu mai ştiam cine eram, în care mergeam „acasă", dar la alte adrese, zilele în care nu ştiam de ce făceam asta, dar o făceam, pentru că era singurul lucru care-mi aducea oarece energie şi-mi punea sîngele în mişcare.

Eram derutat, confuz, mă aflam în faţa unui lucru pe care, uneori, mi-l dorisem, şi uite că lucrul acela era pe cale să se întîmple. Şi-atunci de ce nu eram bucuros? De ce nu jubilam, de ce nu aplaudam cum o făcuseră ceilalţi, cei mai mulţi dintre cei care au participat la adunare... Cei mai mulţi, dar nu toţi. Asta însemna că or mai fi fost şi alţii ca mine? Derutaţi, confuzi, nesiguri dacă interzicerea Transferului era, de fapt, lucrul pe care şi-l doriseră?

Asta ar fi trebuit să mă facă să mă simt mai bine. Şi totuşi de ce nu mă simţeam aşa?

Adio Transfer, adio amintiri.

Adio gazde, adio clienţi. Şi... adio Rick, nu? Cum puteam să-l mai slujesc pe Rick în absenţa transferului?

Dar ei, Securitatea Statului, cum aveau să-şi mai facă treaba pe mai departe?

Nu m-am gîndit niciodată cît de important devenise Transferul în viaţa noastră. Cît de legaţi eram de el...

Hei, dar o grămadă de lume trăia bine-mersi fără să fi apelat niciodată la Transfer. Deci se putea trăi şi fără.

Da, cu siguranţă se putea. Şi eu am trăit cîndva fără Transfer. Dar se putea compara? Putea cineva să pună în balanţă viaţa cu Transfer şi viaţa fără Transfer?

Am mai privit o dată spre sală, înainte să ies pe uşă.

Futu-vă muma-n cur! La toţi!

10. Gabriela + Lotek = LOVE (sau ce va fi fost)

A doua zi, la Rick. I-am povestit ce-a fost la Biserică. I-am povestit despre ăla nou, şeful, liderul. Ba i-am zi chiar şi de povestea cu „păziţi-vă", pe care o mai auzisem la ăla de-l terminasem eu, Valeriu Muntean.

Mi-a arătat nişte poze. Am oprit una dintre ele, în care-l recunoscusem pe tip.

Rick s-a uitat la el o vreme, apoi la mine, apoi iarăşi la poză. Apoi a zis:

— Am o misiune pentru tine. Vei fi din nou client. Te duci la agenţia de pe Mercur Vest. E chiar lîngă Poartă.

Poarta de Vest? Nu ajunsesem niciodată pînă acolo. *Casablanca* era cel mai vestic punct al Sistemului Solar în care ajunsesem vreodată. Atunci cînd am luat gibsonul am intrat în Oraşul Vechi prin partea de est.

— Şi? l-am întrebat cu o uşoară notă de curiozitate, atît cît reuşea să răzbată în exterior dincolo de efortul meu de a părea relaxat, neutru, de a-mi ascunde împotrivirea faţă de ideea de a merge dincolo.

— Spune la recepţie că te-am trimis eu. Şi că vrei s-o angajezi pe Gabriela.

— Gabriela?

A scotocit printr-un sertar şi a scos un dosar.

— Uite dosarul ei. Ai acolo şi două pagini despre misiunea ta. O plănuisem pentru mai tîrziu, dar... Cum ziceai şi tu, lucrurile se precipită... Citeşti, bagi la cap, apoi îi dai foc. Hai, du-te acum. Şi mîine seară vii direct la mine, înţelegi? Direct la mine.

OK, OK, înţelesesem de prima dată.

Pe ăla, şeful de la *Déjà vu*, îl chema Lotek. Şi era gibson. Trebuia să stau cu ochii pe el, şi nu numai cu ochii, după cum veţi vedea mai departe. După cum am aflat şi eu în noaptea care a urmat şi pe care mi-am petrecut-o citind dosarul Gabrielei, instrucţiunile şi blogul lui Lotek.

Da, blogul. Oricum asta făceam în fiecare seară. Oricum umblam de nebun pe canalele de bloguri, oficiale sau canalepirat. Cine ştie dacă aş fi ajuns altfel pe blogul lui Lotek?

E mişto cînd jobul tău constă într-o chestie care oricum îţi place.

A nu se înţelege de aici că îmi plăcea ce aveam să fac. Parţial, da. Oraşul Vechi, un gibson pe care trebuia să-l cercetez... Dar cum aveam să fac asta...

Să nu anticipăm însă.

Știam că sînt o grămadă de străduțe în Micul Monaco, pe care aș fi ajuns mai repede la Poarta de Vest, dar am preferat s-o iau pe Venus Vest, artera principală care limita Micul Monaco spre sud, pînă am dat de Strada Marte. Am făcut-o la stînga, pe lîngă Zid, pînă am ieșit la Poarta de Vest. Dincolo de ea era Orașul Vechi. O singură stradă pleca de-acolo în Sistemul Solar: Mercur Vest. Așa că am luat-o pe stradă cu ochii după firma agenției. Am găsit-o ușor, era vizibilă de departe: *Luxul Occidentului*. Da... lux! Aveau gazde din Orașul Vechi! Sau poate că doar atunci aveau, în ziua aia, la ora aia. Am decis că nu e cazul să-mi bat capul căutînd explicații și am pășit pe ușa agenției.

Fata de la recepție era îmbrăcată într-un anume fel, avea un anumit machiaj, un zîmbet care... Da, îmi aminteam, mai văzusem așa ceva în Orașul Vechi. Apropierea de Zid își punea amprenta, mă aflam cu adevărat la granița dintre lumi, știam că sînt încă în Sistemul Solar, dar uitîndu-mă la ea aveam senzația că deja pășisem prin Poartă, că ajunsesem în Orașul Vechi.

— Bună ziua. Cu ce vă putem fi de folos?

Amabilă fata. Amabilă pe bani. Pe salariu. Amabilitate de funcționar, de angajat. Acuma, și eu! Dacă nu era, ziceam că... În fine.

— Vreau să angajez o gazdă. Rick m-a trimis.

Am așteptat o clipă, să-i văd reacția. Să văd dacă avea măcar habar de Rick. Fata m-a privit cu ochii ei mari – adică ce-i, tu, n-ai auzit de Rick? Te miri? Mirare e asta? N-aveam de unde să știu atunci că privirea aia se cheamă *Lacul Geneva*. De ce se cheamă așa... asta chiar n-am mai aflat. Atunci mi-a părut doar o fată mirată.

— Da, Rick, sigur că da. Spune-mi care-i treaba.

Adică trecuse de la dumneavoastră la tu așa, pocnind din dește. Căscînd ochii. Zîmbind. Că și zîmbetul era... Era ceva special. *Țara zăpezilor*, așa îi ziceau. Tot mai tîrziu aveam să aflu și asta.

— O vreau pe Gabriela. Este pe listă, da? E liberă, vreau să zic...

— Sigur că da. Pentru Rick. Este.

Altă privire, alt zîmbet. O fi avut şi ăla un nume. Sau poate că nu. Poate că existau în lumea aia şi zîmbete, pur şi simplu zîmbete, nefăcute.

— Presuspun că nu e prima dată cînd faci chestia asta, aşa că ştii procedura. Pe hol, la dreapta, a treia uşă. Agentul tău e Sonia.

— Red Sonia?

— O ştii?

— Nu, dar ziceam şi eu...

Am vrut să mă dau glumeţ. Spiritual. Dar o nimerisem. Ciudată lume! Dar ce mă miram, eram la graniţa cu Oraşul Vechi, mai fusesem acolo, ar fi trebuit să fiu pregătit pentru aşa ceva.

Red Sonia m-a întîmpinat cu un „sal'tare, ia loc" fără să ridice capul din dosarul pe care-l avea în faţă.

— Şi zici că te-a trimis Rick...

— Da, Rick.

— Şi? Ce mai face... Rick?

De-abia atunci şi-a ridicat ochii spre mine. Ca două puncte ezitante care-l aşteptau pe al treilea, dîndu-mi răgaz să... Să ce? Sau sugerîndu-mi... Insinuînd... Am remarcat doar pauza de dinaintea numelui lui Rick. Ce va fi vrut să însemne asta? să-i dau un detaliu, s-o convinParcă se îndoia de numele lui. Parcă ar mai fi vrut să spună ceva, ceva, nu ştiu ce, un amănunt acolo, ceva care să mă facă g că, într-adevăr, venisem acolo trimis chiar de Rick.

— Ce să facă? La *Casablanca*...

Oare ajungea? Era suficient s-o conving că veneam trimis de Rick?

— Oh, *Casablanca*... Mişto locul. Am fost şi eu o dată acolo... Client.

S-a schimbat ceva în privirea mea, probabil, pentru că s-a grăbit să adauge:

— Client-client, de băut. Am băut ceva acolo.

— Johnny cu etichetă verde?

Ştiu ce-ai făcut astă-vară. Acum ştiu! Ăsta era zîmbetul ei de-atunci... O atinsesem într-un loc sensibil. Ştia. Ştia de băutura din biroul lui Rick. Adică n-a fost ea pe-acolo doar la un pahar... Şi cu asta cred că i-am dat şi elementul pe care, poate, îl aştepta.

— Johnny cu etichetă verde? Habar n-am ce-i aia. Cointreau. Asta beau eu. Asta e băutura mea. Dar bănuiesc că nu de-asta ai venit tu aici. Uite dosarul Gabrielei. Vezi cu cine ai de-a face, pînă va fi pregătită.

Ştiam dosarul Gabrielei. Tocmai îmi petrecusem noaptea citindu-l. Renunţînd la răsfoitul cîtorva bloguri. Dar m-am prefăcut că-l iau cu nețărmurită curiozitate. Iar ea mi-a părut că se preface a-mi înțelege curiozitatea... nețărmurită.

Înainte să ies pe uşa agenţiei am fost la baie, ca de fiecare dată după Transfer. Trebuia să mă văd în oglindă, să mă familiarizez cu noua mea faţă, să fac cîţiva paşi, cîteva gesturi... Bafta mea a fost că gazda, Gabriela, nu purta pantofi cu toc. În picioare aveam nişte tenişi roz, apoi ginşi galben-deschis, strînşi pe pulpe, o bustieră lila care abia-abia îmi acoperea sînii... şi vă daţi seama că toate astea le-am văzut în ordine inversă. Cel puţin două minute m-am uitat la noua mea faţă. Aveam părul roz cu şuviţe blode, tuns pe umeri, un inel prins pe buza inferioară, în partea dreaptă, ochi machiaţi strident, *Călătorie la capătul nopţii* – habar n-am cum de ştiam că aşa se cheamă machiajul ăla şi... Am zîmbit. O dată. De două ori. De trei, de cinci, de şase. *Floare de cais*, *Visul lui Stephen King* (cine-o mai fi fost şi ăsta?!), *Roua dimineţii* şi tot aşa. Era bună, gagica. Eram bună.

— Halut, eu hînt Havîiela.

Futu-i! Ce mă-sa...?

Gazda mea avea biluţe trecute prin limbă. Cum naiba reuşea să vorbească?

Dar după ce am recitat prima pagină din *Un veac de singurătate* am reuşit să-l găsesc şi pe r, şi pe s, şi pe...

Cînd m-am simţit gata, am ieşit, mi-am luat la revedere de la fata de la recepţie aruncîndu-i peste umăr un *Angelina Balerina* la care ea mi-a răspuns cu ultimul zîmbet învăţat (probabil pentru că *ştiam* că e foarte nou), *Soţia călătorului în timp*. Şi ăsta mergea întotdeauna cu privirea *Unde te duci, cînd o să vii...*

Prostii!

Or fi fost ele prostii, dar în ziua aia ele făceau parte din lumea mea, din noua mea lume, iar eu mă pregăteam să păşesc prin Poarta de Vest în acea lume.

Oraşul Vechi. Leagănul Inandului. Străduţele înguste, unele dintre ele încă pavate cu piatră cubică, multele străduţe care se tot tăiau unele pe altele, făcîndu-şi loc spre centru, l'Ombelico del Mondo, Poarta Castelului. Străduţe, adică străduţe. Strada Ţesătorilor, care ajungea la Bastionul Ţesătorilor. Strada Sticlarilor, care ajungea la, evident, Bastionul Sticlarilor. Strada Pălărierilor, care nu mai ducea la nici un bastion, pentru că al lor arsese la 1689, în acelaşi incendiu care a înnegrit şi Biserica Sfînta Maria.

Ce aveam eu de făcut? Să-l supraveghez pe Lotek, un gibson pe numele lui William Lotek Sendai-Seven. Aveam adresa lui, ştiam ce aveam de făcut, trebuia să merg la el acasă, dar de ce să mă fi grăbit? De ce nu puteam merge şi eu, ca omul, pe îndelete, să văd oraşul mai întîi? Să-l revăd, de fapt.

Aşa că, o vreme, am admirat clădirile – scunde faţă de cele cu care eram eu obişnuit în Sistemul Solar. Erau clădiri cu doar un etaj sau două, însă vopsite în culori vesele, vii, pastelate, fiecare casă avea altă culoare şi, coincidenţă sau nu, în faţa multora vedeam femei îmbrăcate în culorile caselor.

De ce trăiam asta de fiecare dată cînd intram în Oraşul Vechi? Mă uitam la străzi, la case, la oameni şi parcă descopeream totul pentru prima oară.

Mi-am dat seama că mă uitam cam mult la acele femei, cam adînc, cam insistent, la zîmbetele lor, toate de firmă, cînd nişte vlăjgani îmbrăcaţi în costume de judo au început să-şi dea coate, rînjind – nu, rînjetul lor nu mai era de firmă sau, cel mult, ceva luat cu împrumut de la ceva ce s-ar fi putut chema *La Bărbatul Hăhăit*. Cînd s-au apropiat de mine am vrut s-o tai în grabă, cred că mă panicasem, dar imediat mi-am zis că nu-i bine, n-are rost să le atrag atenţia. De parcă nu tocmai asta făcusem.

— Şi? Ce face fata?

— Singurea în lumea asta mare şi rea?

— Nu vrei să te apărăm noi de nepoftiţi?

Nepoftit eşti tu, măi... N-am zis-o tare, evident că n-am zis-o.

— Singurea, dar cam sătulă..., am zis totuşi.

Banc vechi, răsuflat, dar altceva nu mi-a venit în minte. Nu aveam experienţa asta. Nu aşa ieşeam eu la agăţat – cînd ieşeam –, deci nu cunoşteam „antidotul". Nu ştiam cum ies

femeile din astfel de situații. Nu e prea ușor să fii femeie, nu? Cu siguranță că nu.

De ce-oi fi deschis gura, ce-oi fi vrut, habar n-am acum, dar îmi amintesc foarte bine că asta am zis.

— Sătulă de... De...?

— Hai, fata. De...?

A rîs gros, da, *La Bărbatul Hăhăit*, asta era firma lor.

— Dațivăn lemne! am mai zis, am făcut stînga-mprejur și am plecat în direcția spre care mă întorsesem.

„Dați-vă-n lemne" era propoziția, de ce-oi fi zis eu „dațivăn lemne"? Și cum de mi-am dat seama că așa am zis?

În timp aveam să aflu că așa vorbea Gabriela. Gabrela-fără-cratimă. Gabriela-doar-cu-litere. Nu observasem asta cînd am recitat din Marquez în baia agenției, înainte să ies. De ce? Poate era un feed-back al celor care mă auzeau care făcea să conștientizez și eu asta. Poate.

Am umblat aiurea pe străzi o vreme, timp în care am uitat pentru ce mă aflam acolo, dar mi-am amintit de prima mea vizită în Orașul Vechi, atunci cînd eram în pielea lui Rikki.

Încă eram pe Mercur Vest și mă îndreptam pe lîngă Zid spre Drumul Urșilor, strada de sub Muntele. Era o zonă prin care nu ajunsesem data trecută, atunci mă furase peisajul din miezul Orașului Vechi, teatrele, cluburile, spectacolele. Speram să ajung acolo și atunci, în ziua aia în care plecasem după Lotek.

Am trecut pe lîngă o clădire înaltă, singura cu patru etaje pe care am întîlnit-o, și am văzut că, undeva sus, pe fațada ei, străluceau chiar și la lumina zilei trei litere: F-G-H. În colțul de sus al celui de-al doilea băț al lui H era un fluture albastru imens. Am făcut la dreapta pe lîngă ea și am luat-o spre Poarta Castelului, știam că era undeva mai încolo. Pe-acolo pe undeva. Poate că, inconștient, pașii mă duceau spre *Josephine*, cîrciuma la care mai fusesem, un loc în care gibsonii se întîlneau cu arzătorii, cei care le ardeau blogurile pe sidiuri.

Dar aia era strada pe care stătea Lotek și uite cum subconștientul lucra, ducîndu-mă spre obiectivul meu. Pa, străduțe, pa, piețucă (era și o piață pe-acolo), am treabă, mi-am zis.

Ajuns în fața casei lui Lotek, am intrat, am urcat la primul etaj, am ciocănit la ușă. Mi-a deschis, am intrat.

Da, era el, tipul care se dădea un fel de şef la *Déjà vu*. Numai că îi lipsea atitudnea... Lotek, cel care-mi deschisese uşa, nu călca deloc a şef. În fine.

— Eu sînt Gabriela. Am venit să văd dacă nai nevoie de ceva. Dacă ţie bine. Dacă totul en regulă. Dacă ai vreo dorinţă neîmplinită.

La sfîrşitul fiecărei propoziţii ochii lui păreau a spune ceva – ce? – habar n-aveam. Dup-aia, după ce m-am întors în Solar, i-am citit blogul şi m-am lămurit. Ce chestie! Ce credeam eu că se întîmpla în camera aia şi ce se întîmpla de fapt!

Acum, cînd scriu, la rîndu-mi, toate astea, mi se pare aiurea ce trăia omul ăla, pe cînd pentru mine totul era atît de simplu.

— Eu sînt William Lotek Sendai-Seven. Prietenii îmi zic Lotek.

Am mimat mirarea, umirea, entuziasmul.

— Eşti gibson, aşa-i? Eşti gibson! Ştiam eu! Ştiam!

Bla-bla-bla...

Mi-am aruncat apoi ochii pe pereţi – trebuia să fiu curioasă – cercetîndu-i, lent, dar chiar eram curioasă, la urma urmei, na! Unde dracu' avea posterul ăla cu Gibson? Unde...? Am încercat să-mi amintesc ce citisem despre el. Am mizat pe faptul că Rick şi ai lui îşi făcuseră bine treaba. Am închis ochii, încercînd să vizualizez planul apartamentului, perete cu perete. Aha! Am deschis ochii şi m-am întors spre peretele dinspre nord-vest.

— Da! Sigur! Uite poza! Gibson, nu? William Gibson. Mamă, ce haios e! Ce fătucă are!

L-am văzut pe Lotek înnegurîndu-se. Era cenuşiu din cap pînă în picioare. Pînă şi hainele îi deveniseră cenuşii.

— Ştii ce, măi fato? Nu ştiu cine eşti, de unde mă cunoşti. Scopul şi durata vizitei, te rog. Ei? Acum?

— Ceai, nene? Ce ţia căşunat? Credeam căţi plac. Credeam că te excit, ia de miroase aici. Mam dat cu parfum deăla special, ştii tu. Dar se pare că nu te. Tu... Ce naiba am făcut? Ceam zis? Hai so luăm de la cap.

N-aveam nici o idee despre ce-l apucase, mă gîndeam că o s-o dau în bară. Şi atunci mi-a venit o idee. Dau andu şi reiau, mi-am zis. Andu? Nu era undo? Dar da, aşa era în Oraşul vechi, aveam amintiri. M-am întors, am ieşit pe uşă, am închis-o, apoi am ciocănit din nou. Mi-a deschis uşa şi am reluat secvenţa.

— Eu sînt Gabriela. Am venit să văd ce mai faci. Neo tragem?

L-am luat de-a dreptul, îmi ajunsese experiența primei tentative. Nu era genul cu care să lugu-lugu, că se speria. Ce naiba! Trebuia să știu asta, doar îi citisem blogul, trebuia să știu ce fel de om este. Singuratic, frustrat, timid...

Și nu numai că i-am spus-o, dar l-am și înșfăcat de tricou, l-am tîrît pînă la pat și m-am aruncat peste el. Cîteva mișcări și băiatul era dus. Puteam să fac cu el ce voiam. Orice. Am profitat de momentul în care-și trăgea tricoul peste cap să-mi fixez Inscriptorul, în timp ce m-am strecurat și eu din bustieră. Aș fi vrut să am o fustă, să nu fie nevoie nici măcar să-mi scot chiloții, puteam doar să-i dau puțin într-o parte, să-i fac loc să intre...

Am coborît de pe el, mi-am scos și pantalonii, și chiloții, da!, și chiloții, în timp ce s-a dezechipat și el. L-am văzut cum trăgea cu coada ochiului spre mine, la naiba!, sînt bărbat totuși, cum de uitasem că faza asta cu dezbrăcatul e o chestie... Că doar și eu trăgeam cu ochiul tot la mine, pe măsură ce mă dezbrăcam... Pfui! Da, e o chestie... Dar nu întotdeauna. Și atunci nu era cazul. Era... era... focul pasiunii, da. Focul pasiunii. Halal pasiune. Cînd mă gîndesc că urma să înregistrez totul... Toate gesturile lui, toate cuvintele, mai ales cuvintele... Ce spera Rick? Ce se aștepta Rick să spună sau să facă fraierul ăla? Cine era Lotek, prin ce era el atît de important pentru Securitatea Statului? Dacă nu i-aș fi recunoscut mecla aia de sifon ciobit, aș fi zis că am greșit adresa. Cît despre cum se purta în pat...

Mă bucura lipsa lui de experiență în treburile astea, m-a ajutat să trec cu bine peste momentul cam delicat. Mult prea delicat. Nu insist asupra lui. Mă consider norocos. Toată aiureala aia putea să se ducă naibii dacă Lotek ar fi fost mai obișnuit cu femeile... În fine. M-am descurcat. Oricum, nu era prima dată cînd o făceam într-un trup de femeie. Chestie care, trebuie să recunosc, mi-a ajutat la viața mea, după, cînd am făcut-o din nou, revenit în trupuri de bărbați. Aveam amintiri, știam chestii pe care înainte doar le bănuiam, le intuiam, mi le imaginam, le experimentam. N-ar fi rău ca toți bărbații să aibă experiența asta. N-ar fi rău pentru femei. Sau n-ar fi rău. Pur și simplu.

A durat puțin – doar nu mă așteptam la altceva! – dar, dar! Mult, puțin, depinde ce scoți din asta. E clar că e nevoie de doi

pentru un futai corect. Dar fiecare cu-a mă-sii, nu? Ce naiba! Fiecare dă ce poate şi ia ce poate. Sau dă ce e-n stare şi ia cît poate. E important să dai, dar cel mai important e să ştii să iei, nu? Ei bine, eu am luat. Am luat, frate! Cînd m-am prăvălit peste el l-am sărutat pe umăr, exact în locul în care-l muşcasem. Cînd l-oi fi muşcat, nu ştiu. Era muşcătură proaspătă, era clar că eu îl muşcasem. Că doar nu s-o fi muşcat singur! Să-l văd şi eu pe-ăla care se muşcă singur de umăr în locul în care-l muşcasem eu!

L-am sărutat, ca un fel de „mulţumesc", apoi am cules ce era al meu prin încăperea aia, i-am făcut cu ochiul lui William Gibson de pe perete şi am plecat.

Misiune îndeplinită. Nu ştiu de ce i-o fi zis Rick „supraveghere". Supravegherea se face cu ochii, nu cu... În fine. Rick ştie mai bine. Ştia. Mă gîndeam eu. Credeam.

M-am întors în aceeaşi după-amiază la agenţie, mi-am preluat trupul, am recuperat Inscriptorul. Le-am zis că îmi cumpărasem ceva din Oraşul Vechi, o amintire, şi m-au lăsat să scotocesc prin pantalonii Gabrielei înainte s-o lase să se îmbrace. Apoi m-am prezentat şi la Rick. Nu ştiu dacă a fost mulţumit de ceea ce a găsit în chestia aia, în Inscriptor. Deşi acum, ştiind ce ştiu, dacă mă gîndesc bine...

11. Kill Lotek / Călugăriţa

Am ajuns acasă, m-am întins pe canapea şi am aştepat... Voiam să citesc blogul lui Lotek, însemnarea scrisă în ziua aia. Voiam să văd dacă pomenea ceva de mine. De Gabriela.

Dar pînă atunci m-am gîndit.

Cum dracu' era ăla şeful de la *Déjà vu*? Cele două imagini ale lui nu se pupau. La *Déjà vu* era un tip care impunea respect, era un individ ascultat, unul care manipula oameni, era un şef, un lider.

Şi eu, în camera aia a lui, am dat peste... un băiat, că asta era. Unul nedat cu viaţa, unul timid, care se bîlbîia în faţa unei puştoaice.

Şi-apoi chestia asta cu gibsonii... Era o ciudăţene, zău! Lasă ineditul, lasă partea aia mişto din toate astea. Dar să te închini la poza unui scriitor din secolul trecut, să iei de bune toate aiurelile ăluia, să te comporţi ca un fan... Şi tot tu, de parcă în tine s-ar ascunde două personalităţi, să fii după cîteva ore, sau înainte cu cîteva ore, un nene şef de trib...

Ce viaţă avea ăsta? Cine era el, de fapt? Care dintre cei doi era cel adevărat?

Ce dracu' se întîmpla acolo?

Mă gîndeam că Rick, la ora aia, se gîndea şi el la aceleaşi lucruri. De nu cumva el ştia mai multe, că doar nu degeaba m-a trimis după Lotek... să-l cercetez...

Ce s-o fi înregistrat pe Inscriptorul ăla? Ce mai înregistrează chestiile alea, în afară de imagini şi sunete?

Pot săpa în conştiinţele oamenilor? Pot pătrunde în mintea lor, să le scormonească printre gînduri, printre amintiri?

La 6 am intrat în reţea, căutînd blogul lui Lotek.

Mititelul de el! Ce simplu era... Un băiat, acolo...

Blogul era despre Cornelia care a intrat la el... Cornelia? Doar i-am zis că mă cheamă Gabriela. Un gentleman, sigur... N-a vrut să-mi divulge numele. În rest... n-a avut nici o reţinere. Mi-a divulgat sînii, curul şi tot ce mai aveam în dotare. A inventat figuri – Leonardo! nu m-am gîndit niciodată să-i zic aşa la poziţia aia... Dar mintea. A fost cît se poate de sec, de obişnuit.. Cred că în el zace un pui de scriitor... Una face şi alta scrie că a făcut. Se dă mare, ca să impresioneze... Ăştia, scriitorii, îşi pot striga fanteziile în public fără să-i aresteze nimeni. Cică fac artă. Literatură. Dacă m-aş apuca eu să strig pe stradă toate măscările alea m-ar lua Poliţia. Bine că ei au voie. Şi mai cer şi bani pe chestia asta. Bine că pe mine m-ar reclama la Poliţie. Dar cînd e vorba de ei... Toate ţaţele alea bigote scot bani din buzunar să le citească elucubraţiile.

Bravo, nene. Halal!

A sunat la fix telefonul. Mă cam ambalasem.

Era Rick:

— La mine. Acum!

Şi zdrang, a închis.

Ce era? Ce se întîmpla? Unde ardea?

Am intrat în *Casablanca* şi Sam mi-a făcut semn să urc la Rick.

— Te-aşteaptă, mi-a zis, ca să fie sigur că am înţeles.

Că era urgent? Că era important? Deosebit de important?

Am deschis uşa şi n-am apucat să zic bună seara, că Rick mi-a aruncat în faţă vorbele:

— Te întorci în Oraşul Vechi, la prietenul nostru gibson. Lotek trebuie să dispară. Acum.

Atît? Asta era tot? Credeam că trebuia să trec o bătrînică strada... Cînd colo, nu trebuia decît să mai omor un om. Încă unul. Dimineaţa îl futusem şi seara trebuia să-l omor. Normal, nu? Puteau să-mi dea numele de cod Călugăriţa.

Bun. Am închis uşa în urma mea – nu apucasem s-o închid, cum nu apucasem să spun bună seara – şi am plecat. Pe drum mi-am făcut din nou planul. De fapt, l-am rememorat pe cel vechi, de cînd îl elimineasem pe Valeriu Muntean. Cu mici variaţii...

Aveam hainele acasă, îmi mai trebuia un trup. M-am dus tot în Zorilor, sperînd să mai găsesc gazda pe care o luasem şi atunci... N-am găsit-o, şi bine-a fost. Cum naiba mă putusem gîndi să iau aceeaşi gazdă? Aceeaşi meclă să se afişeze în Oraşul Vechi şi să ucidă de două ori? În schimb nimerisem bine strada. Pe Zorilor nu venisem atunci cu mutra mea, aşa că era OK. Am găsit altă gazdă cu care să merg în Oraşul Vechi, trebuia să sar peste suveică, nu mai aveam timp, poate „acum" ăla pe care mi-l lătrase Rick însemna chiar „acum".

Ne-am dus la Orlando, am făcut Transferul, apoi acasă, hainele, sabia...

Am respirat de şapte ori şi m-am hotărît.

De parcă-mi mai trebuiau mie alea şapte respirări!

Am trecut în Oraşul Vechi şi am furat o maşină, aşa cum plănuisem pe drum. Nu voiam să mai întîrzii mergînd pe jos pînă pe strada lui Lotek.

Se înserase bine, pînă am ajuns în apropierea străzii lui era deja întuneric. Am aprins farurile, tocmai la timp.

Cînd am dat să intru pe Castelului, era să dau peste cineva. Şi cineva ăla era chiar Lotek.

Unde mergea la ora aia? Îmi strica tot planul. Mă gîndeam că-l voi găsi acasă, evident că singur, şi totul va merge şnur. Fără complicaţii, fără martori.

Unde mergea?

Am rulat încet, aproape în paralel cu el. Din cînd în cînd privea spre maşină, parcă voia să mă vadă.

Hai, puiu, că-ți luminez drumul cu farurile. Felinarele astea...

Cînd a ajuns la capătul străzii şi se pregătea să intre pe Drumul Pădurii am ştiut că mergea la *Josephine*.

La *Josephine*, tăticu! La *Josephine*!

Am băgat într-a treia şi maşina a luat-o la goană. Asta, cu viteza a treia, era cea mai mişto chestie de făcut cu maşina. Mereu mi-a plăcut. Simți cum îți depăşeşti condiția de om. Parcă zbori... Parcă te desprinzi de lume.

Am oprit în faţă la *Josephine*, am intrat. Din fericire era un separeu liber. Am chemt chelnerița – Silvia scria pe ecusonul ei –, am comandat un Martini şi am aşteptat să intre Lotek.

Fata, Silvia, era şi ea cu ochii pe uşă. Aştepta pe cineva?

N-a trecut mult şi l-am văzut intrînd. Era îmbrăcat în blugi, cămaşă, pulover. Căuta o masă liberă. Ăla era momentul, trebuia să fiu rapid, să nu-l scap.

— Domnişoară, fii drăguță...

Şi ea era. A răspuns imediat:

— Da, domnule. Vă rog?

— Domnişoară, spune-i, te rog, domnului care tocmai a intrat că-l invit la masa mea.

S-a apropiat încet de el, parcă o prinsese timiditatea, apoi din ce în ce mai hotărîtă. N-am auzit ce şi-au spus, dar l-am văzut pe Lotek venind spre mine.

— Bună seara, luați loc, l-am întîmpinat

Chelnerița se apropiase şi ea şi aştepta comanda.

— Ne cunoaştem? m-a întrebat Lotek.

— Nu, nu ne cunoaştem, i-am răspuns. Aş spune că ăsta a fost norocul dumneavoastră, domnule. Norocul de pînă acum. Eu sînt cel care, în noaptea asta, o să vă ia viața.

— Ce, mă?! Ce, mă?

Revoltat băiatul. Sau doar speriat. L-am poftit să se aşeze.

— Luați loc, vă rog. Martini? Cinzano? Campari?

— O votcă.

— Da, sigur, evident... O votcă, drăguță!

Nimic.

— O votcă, da? am repetat şi i-am şi făcut un semn cu mîna fetei, care nu dădea semne că ar mai fi făcut parte din lumea asta.

S-o fi speriat şi ea, săraca. Sau nu ştia dacă nu era cumva vreo glumă.

După ce i-a adus votca am vrut să-l conving şi pe el că nu glumeam, deşi nu mi-a părut să creadă aşa ceva.

— Nu ştiu de ce trebuie să vă omor, nu ştiu ce aţi făcut, pe cine-aţi supărat, nu e treaba mea, nu mă bag, nu mă interesează. Dar am să vă omor.

Şi Silvia, şi Lotek erau fără glas. Fără mişcare. Parcă nici nu respirau. Piese de mobilier. Am plusat:

— O facem acum sau vreţi să mai întîrziaţi? Poate vreţi să v-o trageţi cu Silvia, aşa mi s-a părut... Se poate, nici o problemă, se poate aranja...

După un moment de uluială mi-a răspuns.

— Mi-aş trage-o, şefule. Mi-aş trage-o, zău. Măcar să mor futut de mi-o fi să mor.

Recunosc, m-a surprins răspunsul lui. Chiar nu mă aşteptam la aşa ceva. Hopa! Ăsta chiar m-a luat în serios. Cel puţin în problema cu fata.

M-am ridicat de la masă, m-am apropiat de ea şi i-am înfipt privirea în ochi. Nu glumeam. Speram să înţeleagă şi ea asta. M-am uitat la ea cît de urît – sau de hotărît – am putut. Iar ea...

Ei bine, ea a început să se dezbrace. Nu ştiu ce-a hotărît-o. Nu ştiu ce din atitudinea mea i-a transmis că nu-i de glumă, că nu accept un refuz. Şi-a scos agrafa din păr, lăsîndu-l să-i cadă pe umeri.

Am ieşit din separeu şi i-am lăsat singuri. Treaba lor dacă chiar aveau de gînd s-o facă.

Evident, nu le-am dat prea mult timp. Probabil mi s-a părut că n-a fost o idee tocmai bună să-i las singuri. Aşa că am intrat după cîteva minute.

— Să-ţi fie de bine. Gata, avem treabă.

M-am uitat la ei, ea era goală, întinsă pe masă, el era cu pantalonii în vine, în faţa ei. O făcuseră? Nu?

Dar pe cine mai interesa asta?

Cînd m-a văzut, Lotek a îngenuncheat în fața mea. Foarte nimerită poziția! Exact ce voiam.

Tăcea. Tăceau amîndoi, și el, și fata.

Am scos sabia de sub pulpana hainei, am ridicat-o desupra capului, harșt!

Și gata. Gata cu Lotek.

Silvia privea și nu-i venea să creadă. Continua să stea acolo, întinsă pe masă. Se uita la mine. Pe Lotek nu-l mai vedea, capul i se rostogolise sub masă, trupul i se prăbușise.

— Hai că m-ai dat pe spate, a zis Silvia.

— Ce vrei să spui? am replicat, și chiar nu știam ce-a vrut să spună.

Dar am văzut-o acolo, goală, întinsă pe masă, așteptînd... Așteptîndu-mă?

La urma urmei, de ce nu? mi-am zis. Și m-am aruncat peste ea. Am pătruns-o, am posedat-o, am terminat repede și de-abia atunci m-am simțit cu adevărat ucigaș.

— Asta a fost o adevărată Hattori Hanzo! a spus Silvia după...

După.

— Ce? am întrebat nedumerit. Ah, da...

Da, a fost bine. Mi-a fost bine. Chiar aveam nevoie de așa ceva. Mă eliberasem. Toată tensiunea acelei zile țîșnise din mine și ea... ea... Ea fusese acolo, să primească, să mă primească, să-mi vărs amarul și năduful și...

A fost bine? Și? Mai departe? Ce urma să fac? S-o ucid și pe Silvia, să scap de martori? Și cu ceilalți din local cum o rezolvam?

Uneori soluția cea bună e cea mai simplă. Sau poate, cea mai tîmpită, la prima vedere. Sau și una, și alta.

I-am făcut semn Silviei, ducîndu-mi degetul la buze, adică șșș... taci, da? Rămîne între noi...

De unde știam atunci că așa va fi? Că va rămîne între noi? Că nu va spune nimic Poliției? N-avea cum să nu spună. Nici ea, nici ceilalți care m-au văzut cînd am intrat în separeu. Era evident că, după ce aveam să plec, ea va țipa, se va aduna lume, vor chema Poliția. Ea va raporta crima, violul... Va spune și asta? Sau va avea grijă să se îmbrace, să-și aranjeze hainele și de-abia după aceea să țipe?

I-am făcut din nou semn să tacă, i-am făcut semn să se îmbrace şi, cît şi-a pus hainele pe ea, am scotocit prin geantă. Da, aveam tot ce-mi trebuia. Trusa de urgenţă.

— Vei trăi, dar trebuie să ai încredere în mine acum, i-am zis, şi nu ştiu ce mă făcea să cred că ea chiar se va conforma.

Dar aşa a fost. După ce s-a îmbrăcat am legat-o, i-am pus o bandă adezivă pe gură, i-am făcut semn să se aşeze, am legat-o şi de un scaun şi... cam asta a fost cu martorul.

Apoi am ridicat capul lui Lotek de sub masă, unde se rostogolise, l-am aruncat în geantă şi am plecat.

Trebuia să ajung de urgenţă la Rick. Aşa că am mers cu maşina. Ştiam că Rick avea cum să scape de ea, nu-mi făceam nici o grijă că a doua zi dimineaţă ar mai fi existat piesă lîngă piesă din maşina aia.

Am ajuns la *Casablanca*, în biroul lui Rick, i-am predat geanta cu totul, i-am zis şi de maşina pe care o lăsasem două străzi mai încolo, apoi am scăpat de gazdă.

Acasă... Din nou acasă.

Ce mai aveam de făcut?

Cum aveam să trăiesc mai departe? Urma să fiu ucigaşul lui Rick? În două zile Tansferul avea să fie interzis. Cu sau fără Lotek, ăia de la *Déjà vu* s-ar fi descurcat. Oricum era treaba Parlamentului şi, din cîte spusese Lotek la ultima întîlnire, lucrurile erau clare, tot ce era de făcut se făcuse.

Aşa că... fără Transfer tot n-aveam cum să-i mai fiu de folos lui Rick. El şi ai lui aveau de muncit, totul trebuia schimbat, reorganizat...

Iar mie îmi ajunsese. Nici nu eram bun pentru treaba asta. Lăsasem un martor, chiar dacă faţa mea, aia ştiută de Silvia, nu avea cum să ducă Poliţia pe urmele mele. Dar nu se ştie niciodată, nu?

În noaptea aia m-am hotărît să dispar. Să mă topesc în peisaj, să încep o nouă viaţă, să mă nasc din nou.

Am vrut să ies în stradă, să-mi caut o hucă şi să-mi încep noua viaţă cu un nou trup. Să-l fur.

Speram ca dimineaţa, cînd mă voi spăla pe faţă şi mă voi privi în oglinda de la baie să nu-l văd pe cel are fusesem?

Şi chiar în momentul în care întrebarea asta mi s-a formulat în minte mi-am dat seama că nu conta. Tot aia ar fi fost.

Şi-apoi... unde era ispăşirea? Unde tăiatul cu lama, biciuirea?

Mi-am petrecut restul de noapte privind pereţii, mobilele, cărţile, săbiile... Lor aveam să le duc dorul, cu siguranţă. Doar lor, săbiilor...

A doua zi am trecut în Oraşul Vechi, în zori, pentru că lucrurile importante încep dimineaţa, nu?

Am găsit o cameră de închiriat, apoi, după cîteva zile m-am mutat din nou. Se eliberase un apartament pe strada Castelului. Fostul chiriaş murise, fusese ucis în împrejurări dramatice. Trupul îi fusese găsit decapitat, la *Josephine*. Poliţia încă îl mai căuta pe făptaş...

N-am schimbat nimic în casă. Calculatorul, portretul lui Wiliam Gibson de pe perete a rămas, le-am moştenit, cum ar veni.

Şi cine era mai îndreptăţit să le moştenească decît mine?

Ceremonia de primire în Organizaţia Gibsonilor a fost mai simplă decît credeam. Cam ca la Starea Civilă: vrei să fii membru al etc. etc.? Da, vreau. Şi gata, eram gibson. Nici măcar n-a trebuit să umblu după poster... Îl aveam deja acasă. Aveam chiar şi cîteva volume pe hîrtie din opera Profetului.

Cîndva am fost o hucă. Acum sînt gibson. De cîteva ore sînt gibson şi mă cheamă William Tally Metro Holografix. Iar aceasta e prima mea însemnare pe blog. Poate va fi şi ultima.

Cine ştie?

Viaţa începe din nou, în fiecare secundă.

♦♦♦♦♦

Copyright © Michael Haulică, 2010

Mircea Opriță (născut în 1943) reprezintă cazul fericit în care scriitorul de proză SF se întîlnește cu criticul literaturii SF. Autor al celebrei *Anticipația românească*, scriitorul a revenit în atenția publicului cu volumele *Povestiri de duminică* (Millennium Books, 2010) și *H.G. Wells. Utopia modernă* (Millennium Books, 2011).

Mircea Opriță
MAI-MULT-CA-TRECUTUL VIITORULUI

Termenul de „paleoastronauți" denumește un grup de alieni care ar fi vizitat planeta noastră în vremuri imemoriale, lăsând urme arheologice și mărturii mitologice suficient de pregnante încât pe seama lor să se poată formula această ipoteză insolită. Teoria în cauză răstoarnă cursul acceptat al dezvoltării umane, introducând pe traseul ei elementul unei intervenții civilizatorii extraterestre și permițându-ne să discutăm despre trecutul îndepărtat ca despre viitorul nostru îndepărtat. Nu întâmplător una dintre cărțile de largă circulație pe acest subiect se intitulează chiar *Amintiri despre viitor*.

E greu de stabilit cu toată certitudinea cine a pus în circulație teoria paleoastronauticii, în avalanșa de scrieri care îi vehiculează argumentele, multe apărute aproape simultan în jurul anului 1960. Istoriografia rusă a domeniului a fost interesată să-l impună în această poziție pe etnologul și matematicianul sovietic Matest (uneori scris și Mates) M. Agrest, care susținea încă din 1959 că terasa construită din lespezi

megalitice la Baalbek, în actualul Liban, a servit ca platformă de decolare pentru navele unor vechi vizitatori din spațiul cosmic. Afirma, de asemenea, că distrugerea cetăților biblice Sodoma și Gomora s-a datorat exploziilor nucleare detonate de niște ființe extraterestre. Dacă ar fi să rămânem încă în aceeași arie de speculație științifico-fantastică, nu putem omite faptul că Ivan A. Efremov formulase încă din 1945, în nuvela „Corăbii astrale", ideea prezenței ipotetice a extratereștrilor într-o epocă străveche a Pământului, chiar dacă nu făcea din aceasta o construcție cu pretenții preponderent științifice. S-a mulțumit să-i testeze doar sunetul literar.

Prin articole de popularizare apărute în *Știință și tehnică*, dar și în alte reviste, Agrest intra în atenția noastră încă din 1960. În 1962, revista *Planète* îi prezenta ideile pentru publicul francez, sub un titlu încă dubitativ („Des cosmonauts dans l'antiquité?"). Subiectul se pretează la o conviețuire confuză cu cel, mai general, al farfuriilor zburătoare, ceea ce explică de ce prioritatea sa se transferă, deseori interesat, asupra mai multor autori care l-au abordat în perioada amintită: Louis Pauwels și Jacques Bergier, cu al lor „realism fantastic" din *Le matin des magiciens* (1960), Serge Hutin (*Les civilizations inconnues*, 1962), Robert Charroux (cu articole prelucrate ulterior în *Le livre des maîtres du monde*, 1967), chiar și Alexandr Kazanțev, în contribuții apărute la Moscova în 1963. Cu caracterul său senzațional și incitant, motivul „paleoastronauților" a făcut repede carieră în sfera culturii populare. Sinteza lui Erich von Däniken cu titlul pomenit mai sus (*Amintiri despre viitor*, 1969) exploata intensiv sursele profitabile pentru susținerea ipotezei vizitelor străvechi. Mitologia sumerienilor, pasaje obscure din Biblie, hărțile lui Piri Reis (creditate cu o vechime de 11.000 de ani), „carele cerești" din *Ramayana* și *Mahabharata* ori din vechi cărți tibetane, picturile rupestre cu imagini care ne sugerează un costum spațial, statuile uriașe de pe Insula Paștelui, calendarele amerindienilor, legendele orale ale unor populații primitive contemporane – toate aceste curiozități inexplicabile pentru majoritatea cercetătorilor devin, la Däniken, argumente clare și irefutabile pentru teoria vizitării planetei noastre de către extratereștri, precum și a intervenției acestora

în istorie. Autorul elvețian nu lasă nici urmă de îndoială în privința lor, prin urmare nu mai avem de-a face cu o simplă ipoteză, ci cu o pretenție doctrinară de tip esoteric:

„Putem afirma cu tărie că strămoșii noștri au primit în timpuri preistorice vizita unor ființe venite din Cosmos! Deși pentru moment nu știm încă cine au fost aceste ființe inteligente extraterestre și de pe care astru îndepărtat au venit, susținem totuși că acești «străini» au nimicit o parte a omenirii, creând, totodată, un om nou, poate primul *homo sapiens*."

Concluziile de bază sunt aceleași ca și la Agrest, poate doar argumentația, adunată cu sârg, e mai bogată. Ca idei „lipsite de prejudecăți", ca rezultate ale unei incursiuni pline de curiozitate prin „lumea neverosimilului", aceste concluzii insolite încearcă să se impună unei societăți savante pe care autorul o taxează drept inerțială, sclerozată în modelele rutinei și în comoditatea de a reconstitui trecutul „potrivit unor idei și dorințe prealabile". Fără îndoială, o critică venită dinspre știința oficială n-ar scăpa prilejul de a întoarce prompt asemenea reproșuri împotriva celui ce le emite, descoperind și la adepții paleoastronauticii interesul *pro domo*, „dorințe prealabile" și prejudecăți susținute prin argumente ajustate precar.

Volumul *Amintiri despre viitor* s-a publicat în numeroase ediții și în tiraje masive în toată lumea. Traducerea românească a apărut imediat după cea originală, în 1970, cu o prefață a lui Ion Hobana. Deși interesat de subiect, prefațatorul nu se sfia să-și exprime cu eleganță rezervele față de aserțiunile fără acoperire riscate de autor. O cercetare asemănătoare, mai puțin tributară mijloacelor jurnalistice decât cartea lui Däniken, avea să producă în 1973 Victor Kernbach: *Enigmele miturilor astrale*. Lucrarea se menține în limitele mai rezonabile ale unui studiu de ipoteză. „Ipoteză de lucru", cum e numită în „Argumentul" volumului, dar pe care Kernbach insistă să și-o revendice în virtutea unor contribuții proprii oferite anterior cititorilor săi. Este vorba de un ciclu de articole publicate în 1968 în revista *Viața studențească* sub titlul „Orizontul vizitelor nepământene",

dar, mai ales, de romanul *Luntrea sublimă*, apărut cu mai bine de un deceniu în urmă (1961). Sensibil la prioritățile în domeniu, autorul pare să fi uitat că existau abordări și mai vechi, provenite chiar de la colegi de condei români. Mihu Dragomir s-a arătat în epocă la fel de sensibil la mirajul ipotezei paleoastronautice. Într-un număr din revista *Luceafărul* (nr. 6 din 1960), semnătura celui ce avea să producă în curând culegerea *Povestiri deocamdată fantastice* apare sub un comentariu entuziast la ipoteza lui Agrest. „Plecarea în Cosmos va fi întoarcerea unei vizite?" se întreabă acolo Mihu Dragomir, iar din perspectiva faptelor sale următoare e limpede că întrebarea nu era doar rodul unei curiozități pasagere pentru subiectul insolit. Ample fragmente din povestirea „Legenda îngerilor" se tipăresc în presa noastră literară tot în 1961, odată cu romanul amintit al lui Victor Kernbach.

Înainte de a explora aspectele literare ale subiectului, să le parcurgem – spre convenabilă orientare în domeniu – pe cele de teoretizare paleoastronautică, așa cum le găsim expuse în *Enigmele miturilor astrale*. Refuzând postura de publicist improvizator, Kernbach se dorește un cercetător autentic, dar necanonic, al mitologiei. Supuse unei reinterpretări „lucide", miturile, tradițiile, monumentele de artă și arhitectură ale omenirii constituie pentru el un material prețios, pe seama căruia tinde să construiască un sistem de argumente coerent pentru ipoteza de lucru. Studiul „științific" al enigmelor vizează un larg evantai de surse utile pentru paleoastronautică: construcțiile materiale neexplicate, civilizațiile istorice considerate „fără copilărie", tradițiile obscure, folclorul fantastic, diverse forme oculte de conservare a memoriei, precum și un număr de referințe stranii, descoperite în scrieri de dată ceva mai recentă (Dante pomenind constelația Crucea Sudului înainte ca emisfera australă a Pământului să fi fost explorată, Swift care ar fi determinat „numărul, orbitele, dimensiunile și vitezele sateliților planetei Marte", sau Hieronymus Bosch, în ale cărui tablouri par să se vadă uneori vehicule spațiale în plin zbor. Miturile sunt acceptate ca surse paraistorice, valabile însă prin nucleele de realitate străveche pe care le-au putut conserva și transmite mai departe prin timp. Încifrat, firește.

Sarcina exegetului contemporan ar fi tocmai aceea de a le descifra, de a descoperi fragmentele de adevăr originar sub straturile de balast așternute pe ele de fabulație.

Autorul discută meticulous ipotezele paleoastronautice, conectându-le la toate proto-civilizațiile mitologice imaginabile: cultura giganților alcătuitori de sculpturi „mega-monumentale", cultura (tot de tip ipotetic) a atlanților, a hiperboreenilor, a fabuloaselor continente Lemuria, Mu, Gondwana și Antarctica. Se explorează marile evenimente catastrofale evocate în mituri, la loc de cinste fiind Diluviul, dar și alte dezastre interpretabile ca efecte ale unor conflicte spațiale străvechi, ca modificări intervenite în mecanica cerească, fenomene de care prezența și acțiunile vizitatorilor de odinioară ai Terrei ar putea fi legate cu folos pentru ipoteză. În cele din urmă, paleoastronauții încep să prindă contur, fie prin proprie înfățișare, în calitate de personaje extraterestre, fie intermediate, prin vocile „profeților" sau ale „persoanelor de contact". Unii dintre acești martori privilegiați au chiar șansa unor „călătorii paradoxale", precum Enoh (din apocriful etiopian al *Bibliei*), însoțit de un înger în călătoria celestă, sau Isaia (dintr-un vechi apocrif slavon), care vede în cer lucruri „sugerând de departe aspectul unor instalații tehnice rafinate". Dacă Erich von Däniken se mulțumea cu un număr de argumente considerate suficient de convingătoare prin spectaculozitatea și insolitul interpretărilor la care se pretează, Kernbach, asemeni unui arhivar conștiincios, caută dovezi în miturile de pretutindeni, din jungla Amazonului până în delta fluviului Mekong, din papirusurile egiptene până la iconografia creștinismului medieval, de la turnul Babel și până la megaliții de tip Stonehenge, ori la platoul-„cosmodrom" de la Nazca. O asemenea explorare totală n-are însă drept scop doar exhibarea siluetelor extraterestre din negurile mitologiilor omenești, ci și formularea unor deducții privitoare la rostul prezenței și al manifestărilor acestora pe globul terestru. Paleoastronautica face din extratereștri mai mult decât simple apariții accidentale în viața de odinioară a planetei: niște experimentatori savanți, inclusiv în domeniul hibridărilor umane, formatori – la nivel fizic și spiritual – ai speciei noastre, ctitori

ai civilizațiilor primordiale de pe Pământ. Să vedem, de pildă, structura unui clan îngeresc, foarte activ în relația sa cu băștinașii, așa cum reiese din lectura „paleoastronautică" a unor pasaje din *Biblie:*

„Mai mult decât oricare alta, Cartea lui Enoh (apocriful etiopian) informează amănunțit asupra celei de-a doua clase de îngeri: grupul, ulterior damnat, al lui Semyaza. După Enoh, acest grup avea o organizare paramilitară. «Și iată numele căpeteniilor lor: Semyaza, prințul lor; Arakib, Aramiel, Kokabiel, Tamiel, Daniel, Ezeqiel, Baraqiel, Asaël, Asmaros, Batariel, Ananiel, Zaquilé, Samsapeel, Satariel, Turiel, Yomeyal, Arazeyal. Aceștia sunt căpetenii peste câte zece» (VIII, 7). Potrivit textelor comparate, grupul era compus din 221 persoane: unul era *prințul* Semyaza, conducătorul expediției; douăzeci erau conducătorii grupelor divizate pe specialități științifice; iar ceilalți două sute puteau fi exploratorii și cercetătorii de rând. Resistematizând materialul mitologic, găsim următoarele nume (desigur, alterate) împreună cu specializarea științifică a fiecăruia: *Yekon,* cel care i-a convins pe îngeri să coboare pe Pământ și le-a sedus pe fiicele oamenilor; *Asbeel,* cel care i-a sfătuit pe ceilalți îngeri «să-și întineze carnea lor cu fetele oamenilor»; *Gadriel,* care le-a arătat oamenilor toate plăgile morții, i-a învățat folosirea uneltelor morții și a sedus-o pe Eva, în miturile mai târzii fiind omologat cu Șarpele; *Penemu,* dezvăluitorul semnificațiilor amare și dulci ale vieții și al secretelor îngerești, i-a învățat pe oamni să scrie și să citească (corespondentele lui sunt: Thot, Prometeu, Agni, Quetzalcoatl); *Qasdeya,* cel care a indicat plăgile sufletești, plaga fătului în sân, plaga vieții și mușcătura șarpelui; *Azazel,* care i-a învățat pe oameni să-și facă spade și săbii, scuturi și pieptare, le-a relevat secretul metalelor, arta de a le lucra și tainele împodobirii trupului și sulemenirii ochilor și, mai ales, cum zice textul apocrif etiopian, le-a arătat taina prefacerii lumii; trebuie spus că Azazel s-a împovărat cu faima cea mai rea în fața îngerilor morali: «nelegiuirea a fost mare și obștească; (oamenii) au preacurvit, s-au rătăcit și toate căile lor au fost desfrânate»; textul canonic al *Bibliei* (*Leviticul,* 16, 10) informează

însă că Azazel se afla în pustie atunci când Iahve i-a cerut lui Aaron să-i trimită acolo tocmai acestui înger damnat *un țap viu;* apoi, *Amiziras* este cel care i-a instruit pe vrăjitori și pe vraci; *Armaros* le-a descoperit oamenilor arta desfacerii farmecelor; *Baraqiel* a fost dascălul astrologilor; *Kokabiel* a dezvăluit înțelesul semnelor cerești; *Asdariel* a explicat mersul Lunii; *Uriel* era îngerul lumii și infernului; *Rafael* – îngerul sufletelor omenești întinate; *Raguel* – purtătorul ideii de răzbunare a *lumii luminătorilor; Saraquiel* era emisarul straniu pe lângă sufletele care păcătuiau împotriva sufletului. Circulau și alte nume, dar fără atribuții precise."

În doctrina paleostronautică, tot ce-l privește pe om ca specie și ca individ este generat și controlat de extratereștri, ca într-un mare experiment cosmic al cărui scop îl putem bănui, dar nu-i ghicim încă sfârșitul. Ar fi prea simplu să credem că alienii de odinioară, superdotați ca inteligență și tehnicitate, dar și râvnitori la îmbrățișările fecioarelor de pe Pământ, s-au retras pur și simplu din scenă, ca niște infractori dispuși să uite repede și bucuroși să fie la rândul lor trecuți în uitare. Dimpotrivă, interesați în continuare de buna desfășurare a experimentului declanșat cu deliberare, ei s-ar fi dedicat unui soi de misionarism științific cu bătaie lungă. Acesta le-ar fi reținut amintirea în construcții ciclopice aflate la vedere și în mari depozite inițiatice care ar ascunde inestimabile comori de informație galactică, fie în niște sanctuare săpate sub lanțul munților Himalaia (ca în miturile ariene resuscitate de Horbiger pentru uzul ideologiei naziste), fie pe fața invizibilă a Lunii (cum se hazardează să afirme unii savanți ai contemporaneității noastre, bunăoară Carl Sagan). Întreruperea experiențelor paleoastronautice, spune Kernbach, ar fi declanșat și miturile mesianice: civilizatorii de odinioară și-au înregistrat în legendele noastre promisiunea de a reveni pe Pământ la o dată neprecizată din viitor. Amerindienii legau această revenire tutelară de figura zeului alb și bărbos Viracocha. Adepții de azi ai paleoastronauticii au tendința s-o vadă mai degrabă în farfuriile zburătoare, în eventualitatea că ele ar reprezenta

cu adevărat niște nave cosmice care bântuie periodic atmosfera globului pământesc.

Textele literare publicate la noi în perioada de erupție și de vogă a ipotezei paleoastronautice sunt, în mare măsură, reprezentări fidele ale conceptelor și argumentelor propuse de varianta ei teoretică. Înainte de a deveni exegetul din *Enigmele miturilor astrale*, Victor Kernbach le dădea o versiune „însuflețită" în romanul *Luntrea sublimă*, unde găsim toate motivele importante, într-o ilustrare dinamică, nelipsită de dramatism (ușor artificial), iar pe alocuri de poezie. Vizitatorii din spații sunt câțiva marțieni tributari concepției antropomorfice generalizate în epocă, iar momentul de rezonanță mitologică ales drept cadru al prezenței lor pe Pământ combină fabulațiile privitoare la Atlantida cu cele desprinse din legendele biblice, babiloniene și egiptene vechi. Rolul de liant între toate elementele de sugestie paleoastronautică existente în asemenea surse îi este încredințat aici sclavului negru Auta, căzut într-o robie privilegiată la atlanți, și din care autorul face la un moment dat capul din umbră al revoltei populare, cu un ceas înaintea dispariției continentului înghițit de ocean. Însă nu clișeele politice ale cărții le vom urmări acum, ci pe cele aflate în strânsă relație cu subiectul acestui articol. Trimis să lămurească zvonurile privitoare la căderea într-un lan de grâu a unei „stele" stranii de pe cerul preistoric, Auta va fi acceptat în intimitatea marțienilor descinși dintr-o utopie umanitară într-o lume a intrigilor de curte și a războaielor fără capăt. Le învață limba, se lasă purtat prin văzduh cu „luntrile" lor prevăzute cu motoare reactive și rotoare de elicopter, ba chiar încearcă să-i atragă pe extratereștri în sprijinul unei lupte de eliberare pe care aceia nu prea au cum s-o înțeleagă, din lipsa corespondențelor între cele două civilizații distanțate enorm în timp și în conduita morală. Extratereștrii nu vor mai refuza totuși atât de categoric implicarea în conflictul lumii vizitate, atunci când acest conflict se mută în Egipt și în Orientul Apropiat, odată cu supraviețuitorii lumii atlante și cu relele civilizației lor. Spre a se atinge și alte jaloane ale ipotezei paleoastronautice, orașele corupte Sodoma și Gomora sunt nimicite prin explozii atomice, după ce Lot și ai săi, ca și familia lui Avraam, avertizați cu toții de prăpădul

iminent, se refugiază – după scenariul biblic – în zone ocolite de pericol. Cuvintele „ehe așer ehe" („eu sunt cel ce este") se pun tot în seama extratereștrilor, mai precis a unuia dintre aceștia, care, dintr-o dificultate de a-și traduce prompt gândul în limbaj pământean, va fi confundat cu însuși Dumnezeu. Platforma necesară decolării „zeilor" veniți din cer se construiește cu tehnici uluitoare pentru posibilitățile epocii, așa cum pretinde noua interpretare a dovezilor mitologiei.

„Sus, pe podișul Baalbek, Auta, Uh și celălalt străin găsiră altă priveliște neașteptată: oameni numeroși lucrau în jurul unui turn larg, ce se alcătuia din lespezi uriașe de piatră pe care o mie de oameni n-ar fi putut să le ridice, dar care erau ridicate cu ușurință de un singur ins: de cârmaciul Min. Lespezile erau tăiate din stâncă tot de el, cu un fel de sabie de flacără deasă. Apoi erau netezite de oamenii aceia. Iar pe urmă Min așeza sub fiecare lespede câte patru cârlige în patru colțuri, fiecare cârlig (așa îl socoteau oamenii) având un soi de cutie cu pâlnie. Min se dădea la o parte și mișca un mâner de pe un fel de tobă. Din cele patru pâlnii îndreptate în jos pornea un șuier și un fel de văpaie, iar la altă mișcare a lui Min lespedea se muta spre locul ales și se așeza peste altă lespede."

Laserul și forța reactivă se manifestă astfel, în mod anacronic, în societățile istoriei umane timpurii, iar aventura ultimă a lui Auta ni-l amintește pe Einstein: îmbarcat pe nava principală împreună cu marțienii și cu pământencele pe care aceia și le aleseseră, fostul sclav africano-atlant săvârșește o călătorie cosmică în regim de paradox relativist, revenind încă viu după trecerea a șase secole, spre a-și auzi isprava străveche lăudată în cântecele poeților din Babilon.

O poveste mai simplă, dar cu multe puncte comune, avem și în „Legenda îngerilor" de Mihu Dragomir. Paleoastronauții vin tot de pe Marte, o lume ajunsă însă în pragul ruinei totale, lipsită de aer, de apă și de resursele biologice care odinioară îi dăduseră bogăția și frumusețea. Știința avansată și mijloacele tehnice aflate la dispoziția civilizației extraterestre nu mai pot împiedica

declinul planetar, și nici exodul, refugiul marțienilor într-un spațiu mai primitor din alt sistem solar. Cei ce debarcă forțat pe Pământ au inițial sentimentul că descind pe o planetă fatală, ocolită până atunci sistematic din cauza numeroaselor eșecuri în tentativele anterioare de abordare. Spre surprinderea lor, ei găsesc o lume îmblânzită, înzestrată cu resursele vitale și de frumusețe ale unui veritabil Paradis. Ca și în *Luntrea sublimă*, apar scene de travaliu mecanizat, în care „fierăstraiele de oțel galactic" taie cu spor enorme cuburi de piatră din masa unui munte, iar transportoare cu articulații sofisticate le montează în construcții de tip Baalbek. Prin alte dispozitive rafinate, marțienii admiră de la distanță peisaje naturale „exotice" și scene de viață de pe planeta vizitată. Contactul cu așezările primitivilor descoperiți pe neașteptate se produce în același regim de idealizare poetică, iar femeile pământene trezesc în ei emoții de veritabili adolescenți. Cu mijloacele precare ale unei arte incipiente, localnicii le înregistrează prezența, spre a fi transmisă posterității:

> „...Lor îi răspunsese neatent. Privea la una dintre lespezile de piatră ce mărgineau focul. Es privi și el. Toate pietrele erau împodobite cu desene zgâriate, probabil cu o altă piatră mai dură. Desenele întruchipau scene naive ale venirii lor pe planeta albastră. Astronava era desenată ca un stâlp în jurul căruia roiau păsări cu cap de om. Alte desene îi arătau pe astronauți cu aripi, plutind în văzduh. Erau și câteva încercări de portrete, în linii stângace, înfățișându-i pe astronauți purtând în jurul capului cercul tremurător al costumului de raze."

Seduși de vraja Pământului, marțienii de pe ultima astronavă a planetei lor muribunde au sentimentul că și-au găsit aici adevărata țintă a zborului lor. Mihu Dragomir optează clar pentru o asemenea rezolvare a contactului interplanetar: un accident cauzat de fanatismul monoman al comandantului Es constrânge echipajul să rămână pentru totdeauna în lumea terestră, contopindu-și destinele cu ea.

Motivul paleoastronautic apare și în alte scrieri românești de SF. Kernbach îl reia în povestirea „Enoh pleacă la cer", unde

clanul „îngeresc" al lui Semyaza, așa cum ni l-au revelat comentariile deja citate din *Enigmele miturilor astrale*, își continuă experimentele științifice și de modelare morală a pământenilor din vremurile biblice, confruntându-se totodată cu un alt grup de străini – aceștia figurați în tiparul „demonic" al unor furnici uriașe și periculoase. Pe deasupra conflictelor de natură umană se desfășoară un război ceresc între forțele „strălucitorilor" și orașul spațial Tripurasura, construit de purtătorii malefici ai unui rău universal. În romanul lor de debut, *Constelația din ape* (1962), Romulus Bărbulescu și George Anania își imaginează paleoastronauții (aici „siderantropi") refugiați în străfundurile Oceanului Pacific încă de la începuturile Erei Cuaternare, ca să fie descoperiți abia astăzi, într-un moment de dificultate al civilizației lor. Chiar dacă pe parcursul evoluției umane liniile lor de evoluție pe Terra nu par să fi interferat, fenomenul are șanse să se întâmple de acum înainte. La Georgina Viorica Rogoz, paleoastronautul vine sub o formă radical neantropomorfică, întruchipat de „angioproteul" ajuns în mările Mezozoicului, unde contactul cu o specie rațională este absolut exclus (povestirea „Himerozaurul"). În schimb, motivul paleoastronautic apare într-o variantă „ortodoxă" în „Planeta albastră a lui MAG": supraviețuitorii corpului ceresc autodistrus dintre Marte și Jupiter vor întemeia pe Pământ primele state civilizate, Egiptul faraonic și mitica Atlantidă. Tot o influență extraterestră este sugerată ca motor al vechii civilizații egiptene și în romanul *Măreția și decăderea planetei Globus* de Mioara Cremene, unde nava exploratoare transferă pe Pământ nu doar modele de civilizație avansată, ci chiar și nume „aliene" cu o simbolică rezonanță pentru noi: Am'n, N'fer, Keps, Ka, Tut. Pe măsură ce ne îndepărtăm în timp de momentul efervescenței inițiale a ipotezei paleoastronautice, putem constata deplasarea motivului de la starea „pură", strâns aplicată faptelor stabilite de exegeza problemei (pe aceasta din urmă literatura silindu-se s-o ilustreze detaliat), spre o interpretare mai laxă, fragmentară, cu efecte poetice mai curând decât gnoseologice. Lucrul se întâmplă și la Leonida Neamțu, în nuvela „Întoarcerea focului" (1964), unde o sprintenă aventură adolescentină în

peisaj montan conduce la descoperirea unui uriaș ecran luminos (lumină curgătoare, manifestată în „lungi draperii de flăcări") pe care se transmit, dintr-o înregistrare străveche, imagini de semnalare a intervenției extraterestre de odinioară.

„Pe neașteptate marele ecran de lumină aproape se stinse. Culori cu totul neobișnuite pentru ochii noștri pâlpâiră la intervale, ca aurora boreală. Credeam că neobișnuitul spectacol se terminase, dar ne înșelam. Încet se născu o nouă imagine, extrem de clară, și care dură câteva secunde. Văzurăm o stranie constelație de stele duble, cum nu există pe harta cerului nostru, și care ne duse cu gândul la adâncimile necunoscute ale Cosmosului... Constelația păru că se îndepărtează și în clipa următoare, cutremurător de clar, văzurăm o formă prelungă, strălucitoare, înaintând cu o viteză, pare-se, neînchipuit de mare. [...]
O imensă dâră, sclipitoare, rămânea în urma presupusei nave, lucru greu de explicat dacă ne gândim că deplasarea se făcea în spațiul cosmic... De jur împrejur se formau unde luminoase de forma unor semicercuri, rămânând repede în urmă. Prezența lor ne dădu mai apoi ideea că nava înainta cu o viteză superioară celei a luminii..."

Pe măsură ce motivul paleoastronautic e asimilat de gen, prozatorii – la fel ca în cazul altor motive care și-au tocit resursele de fascinație inițială – tind să-l utilizeze ca pe un element de construcție familiar, ce nu mai trebuie descris de fiecare dată amănunțit și nici demonstrat în toate argumentele sale. Totuși, ipoteza mai simte din când în când nevoia de a se reașeza în clișeele sale teoretice, măcar din rațiuni comerciale și de popularizare. Deși utilizează cam aceeași bibliografie ca Däniken sau Victor Kernbach, unii autori repun în discuție subiectul cu sentimentul că, abil condusă atât printre jaloane de cultură populară, cât și printre reperele convenabil selectate din știință și filozofie, sinteza personală va arunca spoturi mai vii de lumină asupra enigmelor pe seama cărora paleoastronautica și-a construit un un sens și un obiect de studiu. Așa procedează, de

pildă, Mihai E. Șerban în *Semenii întru rațiune* (1982), carte tributară surselor livrești, dar cu informația trecută printr-o grilă de intergații proprii. Și Dan Apostol, cu sinteza intitulată *Extratereștri în preistorie* (2003), reia pentru publicul larg chestiunile deja știute. E și greu să se mai aducă în domeniu informații cu adevărat noi. Alexandru Mironov, în schimb, găsește o soluție originală de a pătrunde în universal paleoastronautic. El verifică obiectivele surselor livrești prin propria sa prezență la locurile disputate aprig de adepții ipotezei vizitatorilor de odinioară ai planetei: Baalbek, Tassili, platoul Nazca, piramidele egiptene și aztece, construcțiile megalitice ale Europei. Volumul *Enigmatic, Pământul* (1977) este o relatare de călătorie, redată dinamic prin amănuntele trăite intens ale imensului traseu parcurs. În regimul emoției sunt notate și întâlnirile autorului cu simbolurile cruciale din paleoastronautică:

„La capătul platoului Jabbaren – cuvânt care în limba tuareg înseamnă «uriaș» – am întâlnit «Marțianul». Din spatele unui hublou, din costumul său de scafandru sau cosmonaut, modelul ne privește de la distanța celor – probabil – opt mii de ani de când pictura asta se află pe stâncă. Produs al imaginației înfierbântate a creatorului sau realitate – dramatică și uluitoare realitate – «Marțianul» se află în acele înspăimântătoare coclauri din motive absolut de neînțeles. Iar pe pereții alăturați alte figuri, tot în costume de scafandru sau de astronaut, cu antene și cabluri sau tuburi legate de căști, în mașini rectangulare ce înaintează printre turmele roșii de mufloni și girafe, nu sunt în măsură să ne lămurească. Părăsim buimăciți aceste ciudate și nerezonabile fresce."

Chiar confirmându-i-se *de visu* motivele, paleoastronautica rămâne în continuare disciplina unui mister greu penetrabil.

Copyright © Mircea Opriță, 2010

Graham Sleight (născut în 1972) este unul dintre colaboratorii permanenți ai revistei Locus. Semnează în mod regulat în mai toate revistele importante ale genului, iar acesta este al treilea articol care îi apare în Galileo.

Graham Sleight
JAMES TIPTREE, Jr.

Her Smoke Rose Up Forever, James Tiptree, Jr., Arkham House, iunie 1990, Tachyon Publications, 2004
Brightness Falls from the Air, James Tiptree, Jr., Tor, martie 1985
Meet Me at Infinity, James Tiptree, Jr., Tor, februarie 2000

Dintotdeauna am fost încredințat că James Tiptree Jr. e femeie. Sînt aproape convins că prima dată cînd i-am văzut numele a fost în adolescență, pe cînd citeam *Interzone*. În 1987, revista anunța moartea lui Alice Sheldon şi a soțului său, Huntington, laolaltă cu informația că Alice scrisese SF sub numele Tiptree. Aşadar, cînd am făcut cunoştință cu opera lui Tiptree, prin intermediul celui de-al doilea şi ultim roman al său, *Brightness Falls from the Air* (1985), împrumutat de la biblioteca publică, lipsa informațiilor biografice din acea carte a fost compensată de ceea ce ştiam deja. Curînd după aceea a venit ediția Arkham House a lui *Her Smoke Rose Up Forever* (1990), unul dintre primele volume cartonate pe care le-am cumpărat vreodată şi una

dintre cărțile pe care le-am recitit cel mai des. În introducerea de John Clute se precizau și alte aspecte din și despre viața lui Tiptree, inclusiv faimoasa afirmație a lui Robert Silverberg că scrisul ei era „neîndoielnic masculin". Am ajuns să observ faptul că apartenența sexuală a lui Tiptree se dovedise greu de precizat pentru alții, fără însă ca eu însumi să mă lovesc de problema asta. (Sau așa credeam.) Sînt convins că astăzi mai toată lumea care citește Tiptree are cunoștință de adevărata ei identitate; și că pentru mulți, ca și pentru mine, nu pare să fi existat vreodată un văl acoperitor care să necesite înlăturare.

Ne aflăm acum în plină renaștere a lui Tiptree. Superba biografie scrisă de Julie Phillips, *James Tiptree, Jr.: The Double Life of Alice B. Sheldon*, care a fost publicată anul trecut*, a primit aplauzele meritate atît în interiorul SF-ului, cît și în exterior. *Her Smoke Rose Up Forever* se retipărește la Tachyon deși, inexplicabil, fără introducerea lui Clute. Iar despre Premiul Tiptree, înființat după moartea lui Alice Sheldon și acordat lucrărilor SF ce explorează problematica gender, s-ar putea spune că are o vizibilitate la public mai mare decît a multor premii SF cu caracter mai general – nu în ultimul rînd datorită seriei de antologii ale Premiului Tiptree tipărite la Tachyon.

Premisa volumului *Her Smoke Rose Up Forever*, în concepția regretatului James Turner, editorul de la Arkham House, a fost că lucrările cele mai valoroase ale lui Tiptree sînt povestirile scrise aproximativ între 1970 și 1977, care pînă atunci apăruseră răspîndite în patru culegeri de povestiri originale paperback, dar niciodată împreună, în același volum. Prima povestire din carte, „The Last Flight of Doctor Ain" (1969), întruchipează cîteva dintre preocupările și metodele tipice autoarei. La o primă lectură, este în cea mai mare parte deconcertantă. Doctorul călătorește prin toată lumea, trece prin aeroporturi în care toți par a suferi de gripă, și în tot acest timp pe el îl preocupă o femeie fără nume. La o conferință științifică, ține o prelegere stranie despre un virus al leucemiei creat de el însuși. Colegii săi aflați la conferință își dau seama că doctorul a răspîndit acest virus în călătoriile sale, cu intenția de a șterge

* În 2006. (n.trad.)

omenirea de pe fața planetei pe care aceasta a jefuit-o. Femeia pe care o iubește este Terra însăși. Petele de petrol și despăduririle amintite mai devreme în povestire, aproape la întîmplare, se dovedesc de fapt detalii plasate cu bună știință. Doctorul moare la final – prevestire a nenumăratelor morți ce vor urma –, visînd, în delirul său, la planeta liberă de ființe omenești. Și toate astea în doar șapte pagini.

Densitatea este trăsătura cea mai frapantă a povestirii „The Last Flight of Doctor Ain". Dar există aici și o ambivalență interesantă în legătură cu consecințele civilizației. Pe de o parte, desigur, se deplînge violența cu care omenirea și-a tratat propria planetă. (Atitudinea aceasta este încă și mai franc exprimată în „Comment on the Last Flight of Doctor Ain", inclusă în culegerea de texte ale lui Tiptree *Meet Me at Infinity*, din 2000.) Dar, pe de altă parte, cred că există și regretul pentru ceea ce urmează a fi distrus de Ain. Nu doar pentru uriașa (poate integrala) pierdere de vieți omenești, ci și pentru totalitatea realizărilor civilizației. Conferința științifică la care se oprește reprezintă o realizare de nivel foarte înalt (una negentropică, asta ca să folosim un cuvînt preferat de Tiptree). Oricine va veni după Ain va trebui să reia totul de la zero.

Ideea aceasta este prezentată mult mai explicit într-o altă povestire despre o civilizație amenințată, „On the Last Afternoon" (1972). Personajul principal, vîrstnicul Mysha, aparține unei mici colonii de pe o altă planetă. De la bun început ni se oferă această imagine de ansamblu:

> *Privi încruntat la întinderea verzuie a mării, frecîndu-și coapsele zdrelite. Noionul se înălța pe un promontoriu, în dreptul fîșiei de plajă. În stînga se afla aria principală a coloniei, mărginită de junglă. Sub el, spre dreapta, se vedeau acoperișurile de paie, cuiburile. Hambar, cuptoare, cisternă, tăbăcărie și ateliere, pescăria. Dormitoarele și patru adăposturi individuale, unul pentru el și Beth. În centru era inima dublă: creșa și biblioteca-laborator – viitorul și trecutul lor.*

Colonia este amenințată de gigantice creaturi băștinașe care urmează să sosească aici în scurt timp pentru a se

împerechea, aşa cum o fac dintotdeauna. Cînd vor sosi, vor distruge aşezarea umană fără măcar să observe existenţa ei. Mysha merge la *noion* – care pare a fi o plantă străveche sau o formaţiune geologică asemănătoare unui „muşuroi de termite abandonat" – deoarece simte că acesta transmite un soi de speranţă. Crede că *noionul* ar putea, printr-un soi de telepatie, să întoarcă din drum creaturile pornite să procreeze. Devine clar că noionul e capabil de asta, dar şi de a-i oferi lui Mysha o scăpare – transcendenţa printre stele. Chinul lui Mysha de a hotărî ce să aleagă este descris pe fundalul sosirii creaturilor. Scenele apocaliptice care se desfăşoară aici sînt captivante, dar la fel este şi frămîntarea interioară a lui Mysha. Oare ar trebui să aleagă în favoarea sa ca individ, sau în favoarea grupului? Probabil că trăsătura cea mai caracteristică a scriiturii lui Tiptree este francheţea. În momentele ei cele mai bune, e în stare să creeze structuri ficţionale care să susţină astfel de întrebări simple fără să decadă în sentimentalism ieftin ori teatralitate. În final, la momentul hotărîtor, Mysha şovăie şi nu alege nici una dintre ofertele *noionului*; după cum citim în cutremurătoarea frază finală, „Un gigantesc tonaj impersonal se prăvăli asupra sa şi stelele se destrămară şi se topiră din creierul lui". „On the Last Afternoon" este o povestire la capătul căreia încerc mereu o senzaţie de extenuare fizică, ceea ce mi se întîmplă cu foarte puţine texte.

Viziunea lui Tiptree din această lucrare are un tragism hamletian: lucrurile ajung la un sfîrşit catastrofal din cauza unui cusur al personajului principal. Multe dintre povestirile ei însă au finaluri tragice din pricina unor defecte inevitabile din biologia sau cultura unei fiinţe. De pildă, în „And I Awoke and Found Me Here on the Cold Hill's Side" (1972) avem un spaţioport unde oamenii se întîlnesc cu extratereştrii. Povestea, spusă de unul dintre oameni, caută să demonstreze că rasa umană, din cauza dorinţei sale permanente de a explora şi a descoperi noul, va fi mereu nesatisfăcută şi că această stare de insatisfacţie se va exprima prin dorinţe sexuale. Este o inversare strălucită a motivelor SF referitoare la umanitatea care învinge datorită faptului că este specia cea mai bravă/tenace/isteaţă din parcare. „A Momentary Taste of Being" (1975), cea

mai lungă povestire din culegere, duce argumentația și mai departe printr-o narațiune despre o misiune de explorare în profunzimile spațiului. Oamenii își doresc întîlnirea cu un extraterestru, dar cînd aceasta se întîmplă descoperă că viețile lor sînt sleite, lipsite de vise, pustii. (Imaginea care ni se oferă este a oamenilor ca niște cozi de spermatozoizi rămase după livrarea încărcăturii informaționale.) Iar „Love Is the Plan the Plan Is Death" (1973) conturează o biologie extraterestră cu consecințe brutal autolimitatoare.

Cu atît mai mult, în acest context, este remarcabil faptul că Tiptree găsește uneori asemenea resurse de optimism – ca, de pildă, pentru a scrie, în mottoul la *Her Smoke Rose Up Forever*:

> *De-aș putea descrie o „ființă omenească" aș fi mai mult decît sînt – și probabil aș trăi în viitor, fiindcă mă gîndesc la ființele omenești ca la ceva ce urmează a se realiza... Dar, în mod evident, „ființele omenești" au ceva în comun cu imaginea luminoasă pe care o vezi în ochii unui copil inteligent – minunata, frenetica explorare nedistructivă în căutarea vieții. Văd acest spirit indescriptibil ca fiind fundamental pentru noi toți.*

Însă Tiptree a fost preocupată în aceeași măsură de punerea sub semnul întrebării a axiomelor societății în care trăia, fapt evident mai ales într-o serie de povestiri celebre cu subiecte din zona gender. „Houston, Houston, Do You Read?" (1976) are ca personaje trei bărbați astronauți care călătoresc în timp spre un viitor în care Pămîntul este locuit în întregime de femei – de fapt clone ale unui număr relativ mic de femei. Povestirea se constituie într-o argumentație a ideii că o astfel de societate ar funcționa mult mai bine decît cea actuală și că în plus ar evita efectul coroziv al existenței bărbaților. Pînă și personajul narator – care, dintre toți cei trei astronauți, este cel mai înclinat să admită punctul de vedere al femeilor – înțelege la final că existența sa n-ar face decît să corupă o astfel de lume. „The Screwfly Solution" (1977) reprezintă într-un fel contrapartida povestirii „The Last Flight of Doctor Ain"; este descrisă o curățare perfect ecologică a planetei de rasa umană, în acest caz pentru a le deschide calea coloniștilor extratereștri.

Dar de data aceasta operațiunea de curățare este realizată de o molimă aeropurtată ce face ca ideile latente să capete pregnanță: bărbații încep să ucidă femeile. Sînt unele lucruri aici a căror asemănare cu realitatea îți dă fiori; cum ar fi un reportaj de actualitate:

Papa Paul al IV-lea a lăsat astăzi să se înțeleagă că nu are de gînd să facă nici un comentariu oficial despre așa-numitele secte pauline purificatoare care propovăduiesc eliminarea femeilor ca o cale de absolvire în relația cu Dumnezeu. Un purtător de cuvînt a subliniat ideea că Biserica nu ia nici o poziție în chestiunea acestor secte, dar că neagă orice doctrină care implică o „provocare" către sau dinspre Dumnezeu care are ca scop revelarea planurilor Sale de viitor cu omenirea. Cardinalul Fazzoli, purtător de cuvînt al mișcării pauline europene, și-a reiterat viziunea că Scriptura definește femeia doar ca pe o însoțitoare temporară și un instrument al bărbatului.

Din nou, firul narativ este expus într-o manieră deopotrivă fragmentară și directă. Este fragmentară deoarece se compune în cea mai mare parte dintr-un schimb de scrisori între un soț (care desfășoară o „cercetare în domeniul controlului dăunătorilor" la „2 grade Nord 75 de grade Vest") și soția sa, rămasă acasă, în SUA. Conștientizarea a ceea ce se petrece în jurul lor se manifestă intermitent – de pildă, prin fragmente precum cel citat mai sus. La fel ca în povestea doctorului Ain, și aici există încercări neuniforme, dar valoroase de a înțelege științific problema. Însă sugestia copleșitoare a acestei proze este că o denaturare infimă a lumii reale este suficientă pentru a ajunge într-o asemenea situație cumplită; că felului în care bărbații au folosit și au controlat femeile de-a lungul timpului nu-i trebuie decît o ajustare infimă ca să se ajungă la acest cumplit final.

O argumentație similară este oferită în „The Women Men Don't See" (1973), în care două femei și bărbatul care le pilotează aeronava rămîn izolați într-o zonă nepopulată din Mexic. Pilotul ajunge să-și dea seama că dacă ei vor dispărea de pe fața pămîntului nimeni nu va băga de seamă, tocmai pentru că

lumea e proiectată ca un instrument al înțelegerii, al uzului, al *posesiei* pentru bărbați. Dar el nu-şi percepe (cred) propriul rol în toate astea: gîndul său fugar, undeva în miezul narațiunii, despre „sfidarea pe care o reprezenta crupa ei mică la douăzeci de centimetri de șlițul meu – pentru doi pesos aș da jos șortul ăsta şi mi-aș face prezentarea" (125), este *plasat* acolo la fel ca referințele la pata de petrol în povestea doctorului Ain. Este realitatea străfulgerînd de sub aparența de bunăvoință a vorbelor pilotului. Că femeile dispar în cele din urmă răpite de extratereştri, nu de dragoni sau în fuioare de fum, aproape că nu mai contează; ce contează în realitate este că aceștia vin din altă lume decît cea a poveștii noastre. Însă „Houston, Houston... " demonstrează că Tiptree era capabilă să imagineze şi alte genuri de povestiri cu femei. Dacă e să am o problemă cu biografia scrisă de Julie Phillips, e o problemă comună şi la Clute, şi la mulți alții care au scris despre Tiptree. Ei afirmă că opera lui Tiptree a devenit mai slabă calitativ după ce identitatea ei a fost făcută publică, în 1977 (lucru cu care sînt de acord), dar ca urmare nu-i acordă considerația pe care cred că o merită. Ca roman, *Brightness Falls from the Air* are hibe, dar are şi o forță extraordinară. Iar unele dintre ultimele ei proze scurte, cum ar fi „Yanqui Doodle" (1987) sau „The Color of Neanderthal Eyes" (1988), merită să fie aşezate alături de cele mai bune lucrări din domeniu. Ultima în mod special, o poveste despre consecințele exogamiei, lungă şi detaliată cu pasiune (publicată în culegerea *Meet Me at Infinity*), se întoarce la unele dintre temele centrale din *Her Smoke Rose Up Forever*, dar pe un ritm mai puțin epuizant.

Acelaşi lucru s-ar putea spune despre *Brightness Falls from the Air*, cu toate că aceasta este, fără nici o jenă, o melodramă. Acuzația care i se poate aduce (ceea ce şi face Phillips) este că situațiile prezentate sînt fabricate, în loc să ia naştere cu naturaleța celor din, să zicem, „The Screwfly Solution". Un grup de turişti se adună la un avanpost izolat de pe planeta Damiem ca să privească ultima răbufnire strălucitoare a unei nove muribunde, care străbate atmosfera planetei. Două secrete se dezvăluie în ziua evenimentului: cauza creării acelei nove şi motivul pentru care planeta şi locuitorii ei se află în carantină.

Ambele sînt niște atrocități și în ambele cazuri unii turiști intenționează să exploateze atrocitățile. Așadar Tiptree ne oferă o versiune SF a unei clasice intrigi polițiste în decor pastoral. Decorul este izolat, protagoniștii au secrete și totul se desfășoară într-un interval de timp limitat. Dar intriga polițistă în decor pastoral este un gen, un model schematic la fel ca space opera sau cyberpunkul, să zicem. Contează ceea ce faci folosindu-te de convențiile genului. În cazul lui Tiptree – și povestirea aceasta nu este un exemplu singular – șurubul e strîns pînă cînd tensiunea atinge cote aproape inimaginabile. Da, decesele care au loc și catharsisul care se înfăptuiește au un aer artificial, dar m-am pomenit transportat de siguranța absolută a autoarei, în asemenea măsură încît nu m-au mai deranjat pînă la finalul lecturii. Iar Tiptree acordă atenție în cartea aceasta și altor lucruri, ca de pildă vizualului, ceea ce n-a mai făcut pînă acum. Moartea novei are în mod evident valoare simbolică, dar este și un fragment descriptiv uluitor.

Dacă *Brightness Falls from the Air* îmi pare a se înscrie în tonul obișnuit al prozelor lui Tiptree, consider că povestirea ce dă titlul volumului *Her Smoke Rose Up Forever*, publicată în 1974, este emblematică pentru întreaga ei operă. Ni se prezintă în acest text o serie de amintiri din viața unui bărbat, toate pline de speranță, toate finalizate dezastruos sau umilitor. Pe măsură ce înaintăm în narațiune, devine clar că Pămîntul e o planetă moartă, iar amintirile acestea sînt tot ce mai rămîne de pe urma unei ființe omenești. „Esența noastră o constituie cele mai rele lucruri care ni s-au întîmplat" este un rezumat corect al acestei povestiri, dar în același timp este reductiv. Este evident că Tiptree întîmpină cu bucurie posibilitatea unui viitor favorabil după cum se vede din prima portretizare: tînărul pornind la drum cu arma abia cumpărată, în timp ce primele stoluri de rațe sălbatice zboară pe deasupra capului său. Faptul că sfîrșitul e cumplit reprezintă într-un fel o chestiune secundară: ceea ce contează, obiectul descrierii detaliate a lui Tiptree, este lupta. Mulțumită lui Phillips, cei care doresc pot acum să citească opera oglindită în viață sau invers, beneficiind pentru asta de mai multe detalii decît în cazul majorității scriitorilor de SF. În orice manieră s-ar purta însă discuția

aceasta, cred că opera va dăinui. Laolaltă cu, de pildă, Joanna Rus, Theodore Sturgeon şi Gene Wolfe, cred că Tiptree ne-a dăruit una dintre cele mai strălucite şi mai mişcătoare felii de proză scurtă SF din toate timpurile.

♦♦♦♦♦

Traducere din limba engleză de Ona Frantz

Titlul original: Yesterday's Tomorrows: James Tiptree, Jr.
Copyright © Graham Sleight, 2007.
Textul a apărut iniţial în Locus, *iunie 2007*

Jon Davis
ROBERT SILVERBERG: O SCURTĂ ISTORIE

ÎNCEPUTURILE

Robert Silverberg s-a născut în New York la 15 ianuarie 1935, unicul fiu al lui Helen şi Michael Silverberg. În general, autorului nu-i place să vorbească despre sine, dar în diferite ocazii a dat de înţeles că era un copil singuratic şi cam ursuz, care şi-a găsit refugiul în science-fiction şi fantasy.

În 1949 a iniţiat publicarea unui fanzin intitulat *Spaceship*. În 1953 a vîndut primul său text unei publicaţii profesioniste, un articol despre fanzine care a apărut în numărul pe decembrie al revistei *Science-Fiction Adventures*. Cea dintîi proză publicată – nuvela *Gorgon Planet* – avea să apară cîteva luni mai tîrziu în revista britanică *Nebula Science-Fiction*. Debutul editorial avea să mai aştepte un an, pînă în 1955, cînd apare primul său roman, *Revolt on Alpha C*.

În 1956 a absolvit Universitatea Columbia, specializarea Literatură Comparată, şi s-a căsătorit cu Barbara Brown, de profesie inginer electronist. Pregătirea filologică avea să se vădească mai tîrziu în proza lui Silverberg. Pentru un timp însă, stilul său s-a menţinut la acelaşi nivel, autorul producînd

scrieri de aventuri care nu se deosebeau prea mult de science-fiction-ul obişnuit al epocii.

Moara de cuvinte

După debut, a început să publice proză scurtă în revistele pulp, într-un ritm ameţitor, ceea ce avea să-i aducă şi un premiu Hugo (fiind astfel cel mai tînăr laureate al celebrei distincţii). În vara lui 1955, cînd încă nu-şi încheiase studiile, s-a mutat într-un apartament la New York, iar acest lucru i-a schimbat viaţa. Alături locuia Randall Garrett, un autor consacrat de science-fiction. Harlan Ellison, un alt debutant promiţător, locuia în aceeaşi clădire. Garrett l-a prezentat pe Silverberg multora dintre editorii vremii, iar cei doi au colaborat în numeroase ocazii, cel mai adesea utilizînd pseudonimul Robert Randall. Trei dintre povestirile scrise împreună – *The Chosen People*, *The Promised Land* şi *False Prophet* – au fost reunite în 1957 între copertele unui volum şi adaptate pentru a alcătui un roman, *The Shrouded Planet*. Au urmat şi alte povestiri şi romane.

Dar Silverberg nu s-a mulţumit cu colaborările. În perioada respectivă scria cu frenezie, atît de mult încît s-a văzut nevoit să utilizeze mai multe pseudonime, pentru a evita suprasaturarea pieţii. Astfel au apărut, între alte pseudonime, David Osborne, Ivar Jorgenson şi Calvin M. Knox. Silverberg avea un talent rar, acela de a scrie la comandă pentru editorii săi; la solicitarea acestora, era capabil să producă o povestire pe o temă şi de o lungime dată în numai o zi. Se pare că motivaţia acestei prodigioase productivităţi a fost teama de a nu avea soarta altor scriitori pe care îi întîlnise, care, în ciuda talentului, nu erau capabili să se întreţină din ceea ce scriau. Între 1957 şi 1959 a publicat (sub diverse pseudonime) mai bine de 220 povestiri şi 11 romane (cea mai mare parte dintre acestea n-au fost niciodată reeditate). Nu scria doar science-fiction, ci aborda şi alte genuri, scriind cu aceeaşi uşurinţă literatură western, poliţistă sau erotică.

În această perioadă, după cum avea să recunoască ulterior, scriitorul şi-a devenit cel mai aprig duşman, fiind atît de de-

pendent de vînzarea a ceea ce scria încît nu se mai ostenea să pună suflet în creațiile sale. Scrisul a devenit ca o slujbă pentru el. Producea tot ce cerea piața, rapid și la un nivel îndejuns de bun pentru ca textele să fie achiziționate, dar nu mai mult. Silverberg părea a fi redevenit băiețelul singuratic și neadaptat de odinioară, legănat de fantezii escapiste, incapabil însă să integreze un dram de maturitate în producția sa literară.

Numeroasele fețe ale lui Robert Silverberg

În 1959 Silverberg și-a declarat public retragerea din science-fiction. Cu toate acestea, în anii ce au urmat au continuat să apară cărți care aveau pe copertă numele său, fiind însă vorba fie de culegeri care adunau laolaltă povestiri risipite prin reviste, fie de extinderi la dimensiunile unor romane ale unor texte de amploare mai mică.

În prima parte a anilor șaizeci, literatura pe care avea să o producă autorul nu aparținea genurilor science-fiction și fantasy. A publicat numeroase lucrări de non-ficțiune, începînd cu *Treasures Beaneath the Sea* în 1960. Odată cu *Lost Cities and Vanished Civilizations* (1962) a abordat domeniul profitabil al lucrărilor documentare destinate tineretului. Între 1960 și 1972 avea să publice aproximativ 70 de volume de popularizare științifică, îndeosebi despre preistorie, arheologie și explorare, domenii care-i erau familiare. În aceeași perioadă, sub pseudonimul Eliot sau Don Elliot a publicat o cantitate enormă de romane cvasi-pornografice.

Se pare că Frederik Pohl, pe atunci editor al revistei *Galaxy*, a fost cel care l-a convins pe Silverberg să-și îndrepte din nou atenția asupra science-fictionului. El l-a convins că venise timpul pentru un nou tip de proze, cu adevărat literare. Noile povestiri ale lui Silverberg dovedeau o profunzime a personajelor și emoțiilor acestora net superioară operei sale anterioare. Intriga a devenit mai complexă, personajele au prins viață. Silverberg a început să ia exemple nu doar de la maeștrii genului, ci de la cei mai valoroși autori din toate domeniile, de la clasicii greci la maeștrii modernității, integrînd în sfîrșit în

operă și cealaltă față a personalității sale. Textele sale au devenit mai puțin previzibile.

La sfîrșitul anilor șaizeci, Silverberg părea a se fi dedicat pe deplin explorării laturii întunecate a personalității sale, scriind povești despre singurătate și izolare. Eliberat de constrîngerile necesității unui happy-end (datorită schimbării gusturilor editorilor și publicului deopotrivă), autorul a imprimat scrierilor sale o tonalitate întunecată, iar finalurile au devenit ambigue sau de-a dreptul sumbre. Temelor complexe li s-a adăugat o căutare a transcendenței care transpare în numeroase texte: dacă viața umană e plină de o mizerie de neevitat, cu siguranță există undeva o alternativă, par să afirme personajele sale.

Scrierile majore ale acestei perioade sînt *Nightwings*, *Dying Inside*, *Tower of Glass*, *Thorns**, *Downward to the Earth*, *The Book of Skulls* și *Shadrach in the Furnace*. Dintre scrierile de mai mică amploare se cuvine să menționăm excelentele *Sundance*, *Born with the Dead*, *Caliban* și *In Entropy's Jaws*. Practic însă, întreaga producție a autorului dintre 1969 și 1974 este de cea mai înaltă calitate. Este și perioada în care i-au fost decernate cele mai multe premii.

Din 1973 a început din nou să se simtă obosit, sătul. Era însă un alt fel de oboseală decît în urmă cu paisprezece ani. Dacă atunci renunțase la scris fiindcă era deranjat de standardele mult prea coborîte care dominau science-fictionul vremii, de astă dată epuizarea se datora efortului enorm pe care îl depunea pentru a produce o scriitură de care să fie pe deplin mulțumit. A renunțat cu totul la a mai scrie proză scurtă și a mai publicat doar cîteva romane înainte de a-și anunța din nou retragerea.

Renașterea: Majipoor și mai departe

În ciuda rugăminților intense ale cititorilor și editorilor săi, Silverberg avea să rămînă departe de masa de scris pînă în 1978, cînd s-a trezit lucrînd la ceea ce avea să devină *Lord Valentine's*

* Romanul a fost tradus în românește de Alina Popov și Aurel Cărășel, sub titlul *Joc crud*, la Editura Graphis, 1995.

Castle. Din nou, retragerea s-a dovedita a fi doar o vacanță mai lungă. Din 1980 reîncepe să publice și proză scurtă, livrîndu-i în sfîrșit lui Harlan Ellison nuvela *Waiting for the Earthquake*, pe care i-o promisese în 1975 pentru antologia *Medea*.

În general, scrierile anilor optzeci și nouăzeci aveau să fie mai ample și mai aducătoare de satisfacții pentru cititori, deși unii critici au remarcat o mai scăzută reflectare a personalității autorului, față de scrierile sale din deceniul anterior. Ceea ce frapează la Silverberg în această etapă de creație e pasiunea cu care își abordează personajele, chiar și pe cele negative. El nu judecă acțiunile acestora, ci ni le înfățișează prin mijlocirea gîndurilor, vieților și motivațiilor lor, indiferent cît de îndepărtate de normă ar fi acestea. Chiar și un canibal are parte de acest tratament plin de fairplay. Cu toate acestea, povestirile nu devin plictisitoare, ci dimpotrivă. Acțiunea și conflictele abundă, dar nu mai avem parte de o perspectivă unică. La urma urmei, cine are nevoie de ticăloși de carton care să debiteze replici pline de clișee?

În plan personal, anii optzeci aveau să aducă schimbări majore în viața autorului. În 1986 a divorțat de prima sa soție, Barbara, și un an mai tîrziu s-a căsătorit cu scritoarea Karen Haber, alături de care avea să semneze romanul *Mutant Season* și avea să editeze o serie de antologii.

Între cele mai importante scrieri ale perioadei post-Valentine se numără romanele *Star of Gypsies*, *Tom O'Bedlam* și trilogia inițială a ciclului *Majipoor*, alcătuită din *Lord Valentine's Castle*, *Majipoor Chronicles* și *Valentine Pontifex*. Se cuvin menționate și două scrieri care nu țin de science-fiction: *Gilgamesh the King* și *Lord of Darkness*. Textele excelente de mai mică aploare din această perioadă sînt numeroase: *Enter a Soldier. Later: Enter Another*, *House of Bones*, *Our Lady of the Sauropods*, *The Pope of the Chimps*, *The Secret Sharer*, *Thebes of the Hundred Gates* și *A Thousand Paces Along the Via Dolorosa*.

În prezent, Robert Silverberg și Karen Haber locuiesc la San Francisco. Autorul semnează o rubrică lunară de „Reflecții" în *Asimov's* și, din vreme în vreme, își uimește cititorii cu cîte un roman sau o nuvelă. Ciclul *Majipoor* s-a îmbogățit cu o nouă trilogie a cărei acțiune e situată anterior romanelor cu Valentine

(*Sorcerers of Majipoor, Lord Prestimion* şi *King of Dreams*) şi o serie de nuvele. Dintre romanele recente mai trebuie amintite *Hot Sky at Midnight, The Alien Years* şi *The Longest Way Home* şi istoria alternativă *Roma Eterna*. În calitate de editor, Silverberg a făcut senzaţie cu trei antologii masive: *Far Horizons, Legends* şi *Legends II*. Mare parte din scrierile etapelor de creaţie anterioare îi sînt reeditate în permanenţă, iar în 2004 SFWA i-a decernat titlul de Grand Master.

♦♦♦♦♦

Traducere din limba engleză: Horia Nicola Ursu

Titlul original: Robert Silverberg: A Brief History
Copyright © Jon Davis, 2010
Acest text a fost publicat pe site-ul Majipoor.com

NEVOIA DE A NE SPUNE POVEȘTI
...în exclusivitate cu Robert Silverberg

Horia Nicola Ursu: Cum s-a produs prima dumneavoastră întîlnire cu literatura science-fiction? Ce lecturi avea tînărul Bob Silverberg?

Robert Silverberg: Am descoperit *Mașina timpului* de H.G. Wells cînd aveam în jur de zece ani și mi-a încins mintea. Cam în aceeași perioadă am descoperit *20.000 de leghe sub mări* a lui Jules Verne. Apoi, cînd aveam doisprezece ani, am dat peste o antologie realizată de Donald Wollheim, *Portable Novels of Science*, care includea cărți de Wells, Lovecraft, John Taine și Stapledon. Și asta a pus capac.

HNU: Cum ați început să scrieți? Și cum s-a întîmplat să fiți publicat?

RS: Am început să citesc la o vîrstă foarte fragedă, aveam trei sau patru ani, și mereu mi-a venit ușor să folosesc cuvintele, așa încît m-am apucat de scris imediat ce am învățat cum se face. A fost cel mai natural lucru posibil. După ce am început să citesc SF, numai asta am vrut să scriu. La treisprezece ani am descoperit revistele de SF și am observat că nu e neapărat nevoie să scrii un roman întreg ca să fii publicat. Astfel, împreună cu un prieten, am scris o povestire pe care am expediat-o

unei reviste. Sigur că n-a fost acceptată. Dar am mai scris una, şi încă una, şi pe cînd aveam nouăsprezece ani eram publicat în mod regulat.

HNU: Proza scurtă se spune că este germenul literaturii SF. Sînteţi un autor prolific de proză scurtă, plănuita serie în 10 volume „Collected Stories" de la Subterranean Press stă mărturie pentru acest lucru. Ce preferaţi: proza scurtă, romanele de sine stătătoare sau seriile ample, desfăşurate pe mai multe volume? Ce vă mulţumeşte mai mult ca autor (nu ca răsplată pecuniară, aici răspunsul e de la sine evident)?

RS: E greu de spus. Proza scurtă şi romanele reprezintă provocări diferite pentru un scriitor. Cînd lucrez la un roman, duc lipsa concizie dintr-o povestire – în universul unui roman trăiesc săptămîni la rînd, uneori chiar luni, iar asta e obositor. Cînd scriu proză scurtă însă, ştiu că fiecare cuvînt trebuie să fie cel mai nimerit, nu este loc pentru greşeli de construcţie, iar asta îmi dă o stare de încordare şi mă gîndesc la cum, atunci cînd scrii un roman, poţi să te abaţi de la drum preţ de un capitol sau două, şi asta să nu afecteze în vreun fel întregul.

HNU: Lucrările dumneavoastră clasice sînt încontinuu reeditate, deopotrivă în Statele Unite şi în Marea Britanie, inclusiv cîteva de la începutul foarte prolific al carierei domnieivoastre. Există vreo carte care consideraţi că ar fi mai bine să cadă în uitare?

RS: Sincer, nu. Chiar şi cea mai nereuşită dintre ele prezintă un interes de natură istorică, să zicem, ca indicator al devenirii mele ca scriitor. Tocmai de aceea îmi dau acordul ca scrierile mele timpurii să fie retipărite ori de cîte ori cineva îşi manifestă interesul în acest sens.

HNU: Şi dacă ar fi să alegeţi una dintre cărţile dumneavoastră, una pentru care v-ar plăcea să rămîneţi în posteritate, care ar fi aceea?

RS: Grea întrebare. Poate *Dying Inside*, poate *Son of Man*. Sau poate culegerea de nuvele care conţine „Sailing to Byzantium",

„Born with the Dead" şi alte cîteva. Nu-mi place totuşi să fac diferenţieri între ele.

HNU: În cea mai bună parte din ultimele şase decenii ai fost activ în domeniul SF şi Fantasy, sînteţi deci, probabil, una dintre cele mai competente persoane care să răspundă la următoarea întrebare: Priviţi cu optimism sau pesimism viitorul genurilor SF şi Fantasy?

RS: Cred că *fantasy*-ul, un gen vechi de cînd oamenii au început să-şi spună poveşti (şi care include genul SF), va trăi atît cît va exista nevoia de-a ne spune poveşti. Nu sînt însă la fel de optimist în privinţa viitorului literaturii, ca artă distinctă. Am impresia că ne îndepărtăm constant de tot ce ţine de inteligenţă, cultură şi literaturizare, cel puţin în Statele Unite. Pe de altă parte, sigur că oamenii se plîng de lucrul acesta încă din timpul faraonilor.

HNU: La un moment dat, ai renunţat la SF şi ai urmat o carieră foarte prolifică de autor de romane erotice. Ai făcut-o doar pentru bani? V-a fost greu să scrieţi şi să vindeţi cărţile acelea?

RS: Sigur că am făcut-o doar pentru bani, deşi am avut parte şi de unele cîştiguri secundare, cum ar fi perfecţionarea, prin practică, a artei construirii intrigii unui roman. (Născoceam cărţile din mers, într-un ritm alert, şi asta m-a făcut să învăţ multe despre cum să înjghebi o intrigă.) Eram tînăr, nu uitaţi – am scris cărţile acelea de la 23 la 30 de ani – şi, cînd vînzările cărţilor SF în State s-au prăbuşit în 1958, a trebuit să găsesc o altă modalitate de a-mi duce traiul. N-a fost deloc greu să scriu genul acela de cărţi – pe fiecare am scris-o în aproximativ şase zile lucrătoare – şi a fost şi mai uşor să le vînd, dat fiind că eram sub contract cu o editură care se obligase să cumpere cît de multe romane eram eu în stare să scriu.

HNU: Ai publicat, de asemenea, cîteva cărţi de popularizare a ştiinţei, precum Isaac Asimov sau Arthur C. Clarke şi mulţi

alți scriitori de SF. Cum vă alegeați subiectele despre care să scrieți?

RS: În funcție de ce mă interesa. Cum trebuia să mă documentez mult pentru fiecare carte înainte să o scriu, era ca şi cum aş fi urmat un curs pe un subiect dat, iar cartea în sine era examenul final.

HNU: În calitate de editor, ne-ați oferit nouă, cititorilor, cîteva nestemate fără preț, cum ar fi antologiile *Legends*, sau *Far Horizons*, sau prima antologie *SFWA Hall of Fame*. De curînd ați scris prefața pentru antologia *Sfîrşitul lumii*, de Martin H. Greenberg, publicată de Skyhorse (şi care urmează să apară şi în România). Ce alte planuri aveți în derulare ca editor? Munca de editor e la fel de satisfăcătoare ca aceea de scriitor?

RS: Voi continua probabil să editez, ocazional, diverse antologii. Aceasta a fost însă întotdeauna o ocupație secundară pentru mine. Personal, mă consider un scriitor care a făcut şi muncă de editor. E-o muncă plăcută, dar nu reprezintă preocuparea mea principală.

HNU: De care dintre marile curente actuale ale literaturii SF şi Fantasy vă simțiți mai apropiat?

RS: Ştiu foarte puține lucrurile despre marile curente actuale din SF şi Fantasy.

HNU: Continuați să citiți cărți de SF şi Fantasy? Aveți preferințe printre vedetele momentului?

RS: Nu mai citesc aşa ceva aproape deloc. Am citit probabil destul pentru o viață şi sînt multe alte lucruri pe care vreau să le citesc în timpul care mi-a rămas.

HNU: Subterranean a început să publice ediții electronice ale unora dintre cele mai căutate cărți ale dumneavoastră. Ce părere aveți despre ebooks? Deținеți şi folosiți un ebook-reader? Sînt cărțile tradiționale, pe hîrtie, pe cale de extincție?

RS: Urmăresc să ofer tot ce am scris vreodată şi în format ebook. Nu cred că volumele tipărite vor dispărea complet, cel

puțin nu în viitorul apropiat, dar e clar că tipăriturile electronice vor ocupa primul plan. Nu dețin un ebook-reader, dar îi recunosc avantajele, mai ales atunci cînd călătorești. Personal, prefer însă vechiul format.

HNU: De curînd v-ați întors la unul dintre cele mai celebre universuri ale dumneavoastră, Majipoor, într-o nuvelă publicată în cel mai recent număr din Subterranean Magazine (Iarna 2011). Pregătiți cumva o revenire-surpriză, de lungimea unui roman, în acest spațiu ficțional?

RS: Nu. Cea mai surprinsă persoană din lume, dacă aș mai scrie un astfel de roman, aș fi eu.

HNU: De mai multe ori ați lăsat pana jos, ca să zic așa. Decizia a fost influențată cumva de-o criză de creație?

RS: Nu cred. A fost vorba doar de oboseală, presupun. Am lucrat pe brînci de-a lungul anilor.

HNU: De fiecare dată cînd ați „revenit", să zicem, v-ați reinventat personal, ați luat-o de la capăt într-o direcție la care fanii nu s-au așteptat. Ce v-a determinat să vă reapucați de scris?

RS: Într-un rînd s-a întîmplat pentru că-mi era dor să scriu science-fiction. Altă dată, pentru a face față cheltuielilor unui divorț. A treia oară, pentru că am întrevăzut noi provocări interesante în domeniu.

HNU: Acum la ce lucrați? Ce urmează?

RS: Iarna aceasta am scris trei povestiri – două în universul Majipoor și una în onoarea lui Poul Anderson. În clipa de față nu lucrez la nimic altceva în afară de rubrica mea din *Asimov's Science-Fiction*, și probabil că nu voi mai scrie deloc ficțiune anul acesta. Anul viitor? Da, poate. Sau poate că nu.

HNU: Aveți vreun sfat pentru scriitorii aspiranți?

RS: Citiți cît puteți de mult. Scrieți cît puteți de mult şi arătați produsul muncii voastre editorilor. Trăiți viața cît puteți de mult. Şi încercați să aveți răbdare.

HNU: Şi un ultim cuvînt pentru fanii dumneavoastră din România?

RS: E o țară pe care n-am vizitat-o niciodată. (Cine ştie, poate încă nu e prea tîrziu.) Cum ştiu însă puțină latină, mă fascinează limba voastră şi admir foarte tare filmele româneşti care rulează în ultima vreme în Statele Unite. E o țară interesantă. Sper să aflu mai multe despre ea şi sper că voi veți continua să mă citiți.

♦♦♦♦♦

Traducerea din limba engleză: Mircea Pricăjan.

Copyright © Millennium Books, 2010

Robert Silverberg
PE MARE, SPRE BIZANȚ...

Premiul Nebula 1986
Nominalizare la Premiul Hugo 1986

În zori se trezi şi păşi afară în patio, ca să privească pentru prima oară Alexandria, singurul oraş pe care încă nu-l văzuse. În acel an, cele cinci oraşe erau Chang-an, Asgard, New Chicago, Timbuktu, Alexandria — obişnuitul amestec de epoci, culturi, realităţi. El şi cu Gioia, după lungul zbor de la Asgard, din îndepărtatul nord, pe care-l făcuseră cu o noapte înainte, ajunseseră tîrziu, mult după apusul soarelui, şi se duseseră direct la culcare. Acum, în lumina blîndă, cu nuanţă de piersică, a dimineţii, turlele şi crenelurile avîntate ale Asgardului păreau să fi fost mai curînd un vis.

Umbla zvonul că vremea Asgardului se încheiase oricum. Nu peste multă vreme, auzise el, aveau să-l dărîme şi să-l înlocuiască, în altă parte, cu Mohenjo-daro. Deşi nu existau niciodată mai mult de cinci oraşe, se schimbau în permanenţă. Îşi aducea aminte de vremea cînd avuseseră Roma Cezarilor în loc de Chang-an şi Rio de Janeiro, mai curînd decît Alexandria. Pentru oamenii aceştia n-avea nici un rost să păstreze ceva mai mult timp.

Nu-i venea uşor să se adapteze tensiunii sufocante a Alexandriei, după splendorile îngheţate ale Asgardului. Vîntul, suflînd

dinspre mare, era înviorător şi torid deopotrivă. Valurile blînde, de culoarea peruzelei, clipoceau spărgîndu-se de diguri. Prezenţe puternice îi asaltau simţurile: cerul greu, fierbinte, mireasma înţepătoare a nisipului roşcat de pe cîmpie, aroma apăsătoare, mocirloasă, iscată de marea aflată în apropiere... În lumina abia născută totul tremura şi pîlpîia. Hotelul lor era aşezat într-o poziţie minunată, sus, pe panta dinspre nord a uriaşului deal artificial cunoscut sub numele de Paneium, care era închinat zeului cu copite de capră. De acolo aveau o vedere completă asupra oraşului: bulevardele largi, grandioase, obeliscurile şi monumentele avîntate, palatul lui Hadrian chiar la poalele colinei, impunătoarea şi copleşitoarea Bibliotecă, templul lui Poseidon, piaţa forfotind de lume, locuinţa regală pe care şi-o construise Marcus Antonius după înfrîngerea de la Actium. Şi, bineînţeles, Farul, magnificul Far, cu o mulţime de ferestre, a şaptea minune a lumii, această imensă îngrămădire de marmură, de calcar şi de granit roşu-purpuriu de Aswan, înălţîndu-se maiestuos la capătul digului lung de aproape o milă. Fumul negru de la focul de semnalizare din vîrful lui se încolăcea leneş pe cer. Oraşul se trezea. Nişte temporari cu fustanele scurte, albe, îşi făcură apariţia şi începură să tundă gardurile vii, dese şi închise la culoare, care se întindeau pe marginea marilor edificii publice. Cîţiva cetăţeni purtînd robe largi, într-un stil vag grecesc, hoinăreau pe străzi.

Peste tot în jur se aflau fantome, şi himere, şi năluci. Doi centauri zvelţi, eleganţi, un mascul şi o femelă, păşteau pe coasta dealului. Un spadasin voinic, cu coapse musculoase, apăru în pridvorul templului lui Poseidon, purtînd capul tăiat al unei Gorgone; îl flutură cu o mişcare largă, ca un arc, în timp ce un rînjet i se lăţea pe faţă. Pe stradă, sub portalul de la intrarea hotelului, trei sfincşi mici, rozalii, nu mai mari decît nişte pisici de casă, se întinseră şi căscară, apoi porniră după pradă de-a lungul rigolei. Un exemplar mai mare, de mărimea unui leu, veghea grijuliu de pe o alee; cu siguranţă, mama lor. Chiar şi de la o asemenea distanţă putea să-i audă torsul sonor.

Punîndu-şi mîna streaşină la ochi, privi în depărtare, dincolo de Far, peste ape. Spera să zărească spre nord ţărmurile abia ghicite ale Cretei sau ale Ciprului, ori poate curba largă,

întunecată, a Anatoliei. *Poartă-mă către acel Bizanț măreț*, gîndi el. *Unde totul e străvechi, cîrmind la rame...* Dar nu zări decît marea pustie şi fără de sfîrşit, strălucind orbitor în soare, deşi dimineața abia începea. Nimic nu mai era acolo unde se aştepta el să fie. Nici continentele nu păreau să-şi fi păstrat locurile cuvenite. Gioia, luîndu-l odată cu ea în micul său aparat zburător, îi arătase asta. Extremitatea Americii de Sud înaintase pieziş în Pacific; Africa se scurtase în mod ciudat; o limbă lată de ocean separa Europa de Asia. Australia nu părea să mai existe deloc. Probabil că o excavaseră şi o folosiseră la altceva. Nu mai exista nici o urmă a lumii pe care-o cunoscuse odinioară. Acesta era secolul cincizeci. „Secolul cincizeci, după *ce*?" întrebase el de cîteva ori, dar nimeni nu părea să ştie, dacă nu cumva nu se sinchiseau să-i spună.

— E frumoasă Alexandria? îi strigă Gioia dinăuntru.

— Vino afară şi vezi!

Goală şi somnoroasă, femeia ieşi în patioul acoperit cu teracotă albă şi se cuibări lîngă el. Se strecură cu îndemînare sub brațul lui.

— O, da, da! zise ea încetişor. E atît de frumoasă, nu-i aşa? Uite, acolo, palatele, Biblioteca, Farul! Unde-o să mergem mai întîi? La Far, cred. Da? Şi-apoi piața – vreau să-i văd pe magii egipteni – şi stadionul, cursele – crezi că vor fi curse astăzi? Oh, Charles, vreau să văd totul!

— Totul? Chiar din prima zi?

— Chiar din prima zi, răspunse ea. Totul!

— Dar avem destul timp, Gioia.

— Avem?

El zîmbi şi o trase strîns lîngă piept.

— Destul timp, repetă cu blîndețe.

O iubea pentru nerăbdarea ei, pentru înflăcărarea vie, clocotitoare. Gioia nu prea semăna cu ceilalți în această privință, deşi părea identică în rest. Era scundă, suplă, zveltă, cu ochi întunecați şi pielea măslinie, avea şolduri înguste, umeri laţi şi muşchi netezi. Toți erau aşa, fiecare de nedeosebit de ceilalți, ca o hoardă de milioane de frați şi surori — o lume de mediteraneeni mici şi vioi, ca niște copii, clădiți pentru jonglerii, pentru spectacole cu tauri, pentru vin alb şi dulce — ziua, roşu şi

aspru — noaptea. Aveau aceleaşi trupuri subţiri, aceleaşi guri largi, aceiaşi ochi mari şi lucitori. Nu văzuse niciodată pe vreunul care să pară mai tînăr de doisprezece ani sau mai în vîrstă de douăzeci. Gioia era întrucîtva diferită, deşi nu-şi dădea prea bine seama în ce fel; ştia în schimb că tocmai această diferenţă imperceptibilă, dar semnificativă, era motivul pentru care o iubea. Şi poate că de aceea îl iubea şi ea.

Îşi lăsă privirea să rătăcească de la apus la răsărit, de la Poarta Lunii, de-a lungul largii străzi Canopus pînă către port şi dincolo de mormîntul Cleopatrei, aflat la extremitatea lungului şi îngustului cap Lochias. Toate erau acolo şi toate perfecte — obeliscurile, statuile şi colonadele de marmură, curţile, altarele şi dumbrăvile, chiar marele Alexandru în coşciugul lui de cristal şi aur; un oraş păgîn, splendid şi strălucitor. Existau însă şi ciudăţenii — o moschee inconfundabilă lîngă grădina publică, şi ceea ce părea să fie o biserică creştină, nu departe de bibliotecă. Şi acele corăbii din port, cu toate pînzele lor roşii şi catargele zbîrlite — cu siguranţă erau medievale, şi încă de la sfîrşitul evului mediu. Mai văzuse şi înainte asemenea anacronisme. Fără îndoială, aceşti oameni le socoteau amuzante. Pentru ei, viaţa era un joc. Şi îl jucau neîncetat. Roma, Alexandria, Timbuktu — de ce nu? Să creezi un Asgard al podurilor translucide şi al palatelor învăluite cu gheaţă sclipitoare, apoi să te plictiseşti de el şi să-l desfiinţezi? Să-l înlocuieşti cu Mohenjo-daro? De ce nu? I se părea un mare păcat să distrugi aceste semeţe săli de ospeţe de dragul de a construi un oraş de cărămidă cafenie, lipit de pămînt, brutal şi ars de soare; dar aceşti oameni nu priveau lucrurile la fel ca el. Oraşele lor erau doar temporare. Cineva din Asgard zisese că Timbuktu avea să fie următorul care să dispară, iar Bizanţul se va înălţa în locul lui. Ei bine, de ce nu? De ce nu? Puteau să aibă tot ce-şi doreau. La urma urmei, acesta era secolul cincizeci. Singura regulă era că nu puteau exista mai mult de cinci oraşe deodată. „Limitele", îl informase Gioia cu solemnitate cînd începuseră pentru prima oară să călătorească împreună, „sînt foarte importante". Însă nu ştia de ce, sau nu se sinchisea să spună...

Privi încă o dată înspre mare.

Își imagină un oraș abia născut închegîndu-se brusc din ceturi, departe, dincolo de ape: turnuri strălucitoare, palate măreţe, boltite, mozaicuri de aur... N-ar fi un efort prea mare pentru ei. Puteau doar să-l invoce în întregime, din afara timpului, împăratul pe tronul lui şi soldăţimea cherchelită făcînd tărăboi pe străzi, dangătul de bronz al clopotului catedralei rostogolindu-se prin marele bazar, delfinii săltînd dincolo de pavilioanele de pe ţărm. De ce nu? Aveau Timbuktu. Aveau Alexandria. Doriţi cu ardoare să aveţi Constantinopol? Iată Constantinopol! Sau Avalon, sau Lyonesse, sau Atlantida... Puteau avea tot ce le plăcea. E un pur Schopenhauer aici: lumea ca voinţă şi reprezentare. Da! Aceşti oameni zvelţi, cu ochi negri, călătorind fără odihnă din miracol în miracol. De ce n-ar urma Bizanţul? Da! De ce nu? *Acea ţară nu-i pentru bătrîni. Cei tineri / Strîns îmbrăţişaţi, păsări în pomi* — da! Da! Tot ce le plăcea. Îl aveau chiar şi pe el. Brusc, se simţi înfricoşat. Întrebări pe care nu le pusese de foarte multă vreme i se revărsară în minte. *Cine sînt? De ce mă aflu aici? Cine e această femeie de lîngă mine?*

— Ai devenit dintr-odată atît de tăcut, Charles, observă Gioia, care nu putea să suporte tăcerea prea multă vreme. Vrei să stai de vorbă cu mine? Vreau să vorbeşti cu mine. Spune-mi ce cauţi acolo, afară.

El ridică din umeri.

— Nimic.

— Nimic?

— Nimic deosebit.

— Îmi dau seama că vezi ceva.

— Bizanţul, răspunse el. Îmi imaginam că pot să mă uit drept peste mare, pînă la Bizanţ. Încercam să zăresc o licărire a zidurilor de la Constantinopol.

— O, dar n-ai putea să vezi atît de departe de aici. Crede-mă!

— Ştiu.

— Şi oricum, Bizanţul nu există.

— Nu încă. Dar va exista. Mai tîrziu, va veni şi vremea lui.

— Chiar va veni? Ştii ceva precis?

— Din surse sigure. Am auzit în Asgard, îi răspunse el. Dar chiar dacă n-aş fi auzit nimic, Bizanţul ar apărea inevitabil, nu crezi? Cum am putea să nu facem şi Bizanţul, Gioia? Vom face

şi Bizanţul, cu siguranţă, mai devreme sau mai tîrziu. Ştiu că-l vom face. E doar o problemă de timp. Iar noi avem tot timpul din lume.

O umbră traversă chipul femeii.

— Aşa să fie oare? Chiar îl avem?

* * *

Ştia foarte puţin despre sine însuşi, dar în mod cert nu era unul dintre-ai lor. Asta foarte, foarte sigur. Ştia că numele lui era Charles Phillips şi că, înainte de a veni să trăiască printre aceşti oameni, trăise în anul 1984, o epocă în care existaseră lucruri precum computerele, aparatele de televiziune, jocul de baseball, avioanele cu reacţie, iar lumea era plină de oraşe, nu doar cinci, ci mii de oraşe — New York şi Londra, şi Johannesburg, şi Paris, şi Liverpool, şi Bangkok, şi San Francisco, şi Buenos Aires, şi multe, multe altele, toate în acelaşi timp. Existaseră patru miliarde şi jumătate de oameni în lume, atunci; acum, se îndoia că mai existau chiar şi patru milioane şi jumătate... Aproape totul se schimbase mai presus de înţelegere. Luna părea încă aceeaşi, la fel şi Soarele; dar noaptea căuta în zadar constelaţiile familiare... N-avea nici cea mai mică idee cum îl aduseseră de atunci în timpul lor, sau de ce. N-avea nici un rost să întrebe. Nimeni nu-i dădea nici un răspuns; nimeni nu părea nici măcar să înţeleagă ce anume încerca el să afle. După o vreme încetase să mai întrebe; după o vreme încetase aproape cu desăvîrşire să mai vrea să ştie...

El şi cu Gioia urcau în far. Ea o luase la fugă înainte, grăbită ca întotdeauna, iar el venea în urma ei, în felul lui mai nepăsător. Zeci de alţi turişti, cei mai mulţi în grupuri de cîte doi sau trei, îşi croiau drum în susul rampelor pavate cu lespezi late, rîzînd şi strigînd unul la altul. Unii dintre ei, văzîndu-l, se opreau pentru o clipă şi-l priveau intens, arătînd înspre el cu degetul. Deja se obişnuise cu asta. Era cu mult mai înalt decît oricare dintre ei; devenea limpede că nu semănau. Cînd arătau către el, le zîmbea. Cîteodată dădea uşor din cap, în semn de răspuns.

Nu găsi prea multe lucruri interesante la nivelul cel mai de jos, o structură masivă, pătrată, înaltă de două sute de picioare, construită din blocuri uriaşe de marmură; în galeriile sale reci

şi mucegăite se aflau sute de mici încăperi întunecoase, birourile paznicilor şi mecanicilor Farului, cazărmile garnizoanei, grajdurile pentru cei trei sute de măgari care cărau combustibil pînă la foişorul din vîrf. Nimic din toate acestea nu părea să-l atragă. Înaintă cu greu, fără oprire, pînă cînd ieşi pe balconul care ducea la nivelul următor. Aici, Farul se strîmta şi devenea octogonal; faţada lui, acum din granit, frumos canelată, se înălţa deasupra lor într-o curbă ameţitoare.

Gioia îl aştepta acolo.

— Asta-i pentru tine, zise ea, întinzîndu-i o bucată de carne înfiptă într-o frigăruie de lemn. Miel fript. Nemaipomenit de delicios. Am mîncat una, în timp ce te aşteptam.

Îi dădu şi o cupă cu un fel de şerbet verde, răcoritor, şi se repezi să cumpere o rodie. Zeci de temporari colindau prin balcon, vînzînd răcoritoare de tot felul.

Bărbatul muşcă din carne. Era arsă pe dinafară, dar de un roz plăcut şi umedă înăuntru. În timp ce mînca, unul dintre temporari se apropie de el şi îl privi cu blîndeţe drept în faţă. Era un tip îndesat şi oacheş, care nu purta nimic altceva în afara unei fîşii de pînză colorate în roşu şi galben, în jurul taliei.

— Vînd carne, vorbi el. Miel fript foarte bun, numai cinci drahme.

Phillips arătă bucata pe care o mînca.

— Am luat deja, răspunse el.

— E o carne excelentă, foarte fragedă. A fost înmuiată timp de trei zile în sucuri de...

— Te rog, zise Phillips. Nu vreau să mai cumpăr carne. Te superi dacă te rog să pleci?

Temporarii îl stingheriseră şi-l încurcaseră la început, şi erau încă multe lucruri în legătură cu ei care-i erau neclare. Nu erau maşini — arătau ca nişte creaturi din carne şi sînge — dar nu păreau să fie nici fiinţe umane, şi nimeni nu-i trata ca şi cum ar fi fost. Presupunea că erau făpturi artificiale, produse ale unei tehnologii atît de desăvîrşite încît rămînea invizibilă. Unii păreau mai inteligenţi decît alţii, dar cu toţii se purtau ca şi cum n-ar fi avut mai multă autonomie decît personajele unei piese de teatru, ceea ce şi erau, în esenţă. În fiecare dintre cele cinci oraşe exista un număr neprecizat de temporari, jucînd tot felul de

roluri: păstori şi porcari, măturători de stradă, negustori, barcagii, vînzători de carne friptă şi de băuturi reci, clienţi care se tocmeau în pieţe, copii de şcoală, căruţaşi, poliţişti, rîndaşi, gladiatori, călugări, meşteşugari, prostituate şi hoţi de buzunare, marinari — tot ceea ce era necesar pentru a susţine iluzia unui centru urban înfloritor, cu populaţie numeroasă. Oamenii cu ochi negri, poporul Gioiei, nu lucrau niciodată. Nu erau destui pentru a face să funcţioneze un oraş, şi, în orice caz, erau în exclusivitate turişti, după cum îi purta capriciul, din Chang-an la New Chicago, din New Chicago la Timbuktu, din Timbuktu în Asgard, din Asgard la Alexandria, înainte, mereu înainte.

Temporarul nu voia să-l lase în pace. Phillips se îndepărtă, iar acesta îl urmă, încolţindu-l cu spatele la peretele balconului. Cînd Gioia se întoarse, cîteva minute mai tîrziu, cu buzele drăgălaş pătate cu suc de rodie, temporarul încă mai stăruia pe lîngă el, încercînd, cu o perseverenţă lunatică, să-i vîndă o frigăruie de miel. Stătea mult prea aproape de el, aproape nas în nas, cu ochii mari şi trişti, de bovină, aţintiţi plin de zel într-ai săi, în timp ce-şi ridica în slăvi calitatea mărfii, cu un ton insistent, ca un muget jalnic. Lui Charles i se părea că avusese asemenea necazuri cu temporarii o dată sau de două ori mai înainte. Gioia atinse uşor cotul creaturii şi spuse, pe un ton tăios, pe care Phillips nu-l mai auzise niciodată pînă atunci la ea:

— Nu-l interesează. Pleacă de lîngă el!

Temporarul plecă de îndată. Lui Phillips, îi spuse:

— Trebuie să fii autoritar cu ei.

— Am încercat. N-a vrut să mă asculte.

— I-ai ordonat să plece şi a refuzat?

— I-am cerut să plece. Politicos. Poate prea politicos.

— Chiar şi aşa, insistă ea. Ar fi trebuit să se supună unei fiinţe umane, indiferent de împrejurări.

— Poate că n-a crezut că sînt om, sugeră Phillips. Din pricina felului în care arăt. Înălţimea, culoarea ochilor mei. Trebuie să fi crezut că şi eu sînt un fel de temporar.

— Nu, replică Gioia, încruntîndu-se. Un temporar n-ar aborda un alt temporar. Dar nici n-ar risca să nu se supună unui cetăţean. Există o limită foarte limpede. Nu se produce niciodată nici un fel de confuzie. Nu înţeleg de ce a continuat să te sîcîie.

Fu surprins de cît de tulburată părea ea: mult mai mult, socotea el, decît o îndreptățea incidentul. Un dispozitiv idiot, poate dereglat într-un fel oarecare, lăudîndu-şi marfa prea entuziast — şi ce-i cu asta? După o clipă, Gioia păru să ajungă la aceeaşi concluzie. Ridicînd din umeri, spuse:

— E defect, presupun. Poate că asemenea lucruri sînt mai obişnuite decît bănuim noi, nu crezi?

Era ceva forțat în tonul ei, care-l deranjă. Femeia surîse şi-i întinse rodia.

— Uite... Ia o înghițitură, Charles. E minunat de dulce. Dispăruseră, ştii. Urcăm mai departe?

* * *

Porțiunea mijlocie, octogonală, a Farului trebuie să fi avut cîteva sute de picioare înălțime, un tub apăsător, claustrofobic, umplut aproape în întregime de cele două rampe în spirală care se roteau în jurul puțului central al uriaşei construcții. Ascensiunea era lentă: un atelaj de măgari se afla la mică distanță în fața lor pe rampă, tropăind încărcați cu boccele pline cu vreascuri pentru focul din foişor. În cele din urmă însă, chiar cînd Phillips începea să-şi piardă răsuflarea şi să amețească, el şi cu Gioia ajunseră la al doilea balcon, cel care marca trecerea de la secțiunea octogonală la nivelul cel mai de sus al Farului, care era cilindric şi foarte subțire.

Gioia se aplecă mult peste balustradă.

— Oh, Charles, ce privelişte! Uită-te!

Era uluitor. Dintr-o parte puteau zări întregul oraş, mlăştinosul lac Mareotis şi prăfoasa cîmpie egipteană de dincolo de el, iar din cealaltă priveau în depărtare, la Mediterana cenuşie şi schimbătoare. Bărbatul arătă către nenumăratele recife şi locuri puțin adînci care împînzeau apele ducînd către intrarea în port.

— Nu-i de mirare că au nevoie aici de un far, observă el. Fără un reper gigantic de un fel oarecare, nu şi-ar găsi niciodată drumul din largul mării spre interior.

O explozie de sunet, un sforăit feroce, izbucni chiar deasupra lui. Ridică privirea, uimit. Statui imense ale unor tritoni purtînd trîmbițe ieşeau în afară la colțurile Farului la acest

nivel; sunetul puternic care țîşnise venea de la cel mai apropiat dintre ele. Un semnal, se gîndi Charles. O avertizare pentru navele care-şi căutau drumul prin acea trecătoare dificilă. Sunetul era produs de un soi de mecanism cu aburi, îşi dădu el seama, manevrat de echipe de temporari asudați, îngrămădiți în jurul focurilor deschise de la baza fiecărui triton.

O dată în plus se trezi cuprins de admirație pentru felul ingenios în care oamenii aceştia realizau reproducerile antichității. Dar oare *erau* ele reproduceri? se întrebă. Încă nu înțelegea cum le scoteau din neființă. După cîte ştia el, acest loc era chiar Alexandria cea autentică, extrasă din propriul său timp, exact ca şi el. Poate că acesta era Farul adevărat, originalul, iar nu o copie. N-avea nici cea mai mică idee cum stăteau lucrurile, şi nici care dintre alternative ar fi fost un miracol mai mare.

— Cum ajungem în vîrf? întrebă Gioia.

— Pe-acolo, cred. Pe uşa aceea.

Rampele în spirală pentru măgari se sfîrşeau aici. Poverile cu vreascuri pentru foişor urcau mai departe cu un ascensor din puțul central. Vizitatorii continuau pe o scară înghesuită, atît de îngustă la capătul de sus, încît era imposibil să te răsuceşti în timp ce urcai. Gioia, neobosită, alerga înainte. El se agăță de balustradă şi urcă încontinuu, cu trudă, numărînd micuțele deschizături cu rol de ferestre pentru a mai micşora plictiseala ascensiunii. Socoteala ajunsese aproape la o sută, cînd în sfîrşit intră, poticnindu-se, în vestibulul camerei farului. Vreo zece sau mai mulți vizitatori se îngrămădeau în ea. Gioia se afla în partea opusă, lîngă peretele deschis către mare.

I se părea că simte construcția legănîndu-se în vînt, aici, în partea de sus. Cît de sus erau? Cinci sute de picioare, şase sute, şapte sute? Încăperea farului era înaltă şi îngustă, despărțită de o pasarelă în două secțiuni, una sus şi una jos. Dedesubt, şiruri de temporari dădeau din mînă în mînă lemnul de la lift şi-l aruncau în focul arzător. Din locul în care stătea, la marginea platformei pe care era agățată uriaşa oglindă de metal lustruit, îi simțea căldura intensă. Limbile de foc săltau în sus şi în jos, dansînd în fața oglinzii care-şi arunca raza orbitoare departe, către mare. Fumul se înălța printr-o aerisire. Chiar în

GAUDIO – SCIENCE FICTION & FANTASY NUMĂRUL 3, TOAMNA 2018

vîrf, se afla o statuie colosală a lui Poseidon, austeră, feroce, ridicîndu-se amenințătoare deasupra foișorului.

Gioia traversă pasarela pînă cînd ajunse lîngă el.

— Vorbea ghidul înainte să vii tu, zise ea, arătînd cu degetul. Vezi locul acela de acolo, sub oglindă? Cineva care stă acolo și se uită în oglindă vede o imagine a corăbiilor de pe mare invizibile de aici cu ochiul liber. Oglinda mărește lucrurile.

— Crezi așa ceva?

Ea făcu un semn cu capul în direcția ghidului.

— El a spus că e așa. Și ne-a mai zis că, dacă te uiți într-un anumit fel, poți vedea direct peste ape, tocmai în orașul Constantinopol.

E ca un copil, gîndi el. Cu toții sînt așa. Replică:

— Mi-ai spus chiar tu, nu mai departe decît azi dimineață, că nu este posibil să vezi atît de departe. În plus, Constantinopol nu există în acest moment.

— Va exista, răspunse ea. *Tu* mi-ai spus, chiar azi dimineață. Și cînd o să existe, se va reflecta în oglinda farului. Ăsta-i adevărul. Sînt absolut sigură!

Gioia se întoarse către intrarea camerei farului.

— Oh, uite, Charles! Iată-i pe Nissandra și pe Aramayne! Și Hawk! Și Stengard!

Gioia rîdea și striga nume.

— Oh, toată lumea e aici! *Toată lumea!*

Cei numiți intrară înghiontindu-se în încăpere, atît de mulți nou-veniți încît cîțiva dintre cei care se aflaseră acolo fură siliți să coboare treptele de la capătul celălalt. Gioia se amestecă printre ei, îmbrățișîndu-i, sărutîndu-i. Phillips abia îi putea deosebi unul de altul — era dificil pentru el chiar și să-și dea seama care erau bărbați și care femei, așa cum erau îmbrăcați, în același tip de robe largi — dar recunoștea unele dintre nume. Aceștia erau prietenii speciali, gașca ei, cu care călătorise din oraș în oraș, într-un tur nesfîrșit al veseliei, în vremurile de altădată, înainte ca el să apară în viața ei. Pe cîțiva îi mai întîlnise și înainte, în Asgard, în Rio, la Roma. Ghidul din camera farului, un bătrîn temporar îndesat, cu umeri lați, care purta o cunună de laur pe capul chel, își făcu din nou apariția și își începu discursul răsuflat, dar nimeni nu-l asculta; erau cu

toții prea ocupați să se salute unii pe ceilalți, să se îmbrățișeze, să chicotească. Unii își croiau drum pînă la Phillips și întindeau mîinile, ridicîndu-se pe vîrfuri, să-i atingă obrazul cu vîrful degetelor, în acel salut ciudat al lor.

— Charles, rosteau ei cu gravitate, pronunțînd numele din două silabe, așa cum făceau deseori acești oameni. Ce bine-mi pare să te revăd! Ce plăcere deosebită! Tu și cu Gioia — un cuplu atît de frumos! Atît de potriviți unul pentru celălalt!

Așa era? Presupunea că da.

Camera fremăta de murmurul discuțiilor. Ghidul nu se auzea deloc. Stengard și Nissandra vizitaseră New Chicago pentru dansul acvatic — Aramayne aducea povești despre un ospăț din Chang-an care durase *zile* întregi — Hawk și Hekna fuseseră la Timbuktu să vadă sosirea caravanei cu sare, și urmau să se întoarcă acolo în curînd — o ultimă petrecere menită să sărbătorească sfîrșitul Asgardului, de la care nu trebuia cu nici un preț să lipsească — planurile pentru noul oraș, Mohenjo-daro — avem rezervări la deschidere, n-am fi lăsat să ne scape pentru nimic în lume — și, da, aveau cu siguranță să se ducă la Constantinopol după aceea, planificatorii erau deja cufundați adînc în cercetările pentru Bizanț — ce bine-mi pare să te văd, arăți atît de frumoasă tot timpul — ai fost deja la Bibliotecă? La grădina zoologică? La templul lui Serapis?

Pe Phillips îl întrebară:

— Ce crezi de Alexandria noastră, Charles? Desigur trebuie s-o fi cunoscut bine în vremea ta. Arată așa cum ți-o aduci aminte?

Întrebau mereu asemenea lucruri. Nu păreau să înțeleagă că Alexandria Bibliotecii și a Farului era de mult pierdută și intrată în legendă pînă în secolul douăzeci, în care trăise el. Pentru ei, bănuia, toate locurile pe care le readuceau la viață erau mai mult sau mai puțin contemporane. Roma Cezarilor, Alexandria Ptolemeilor, Veneția dogilor, Chang-an al dinastiei Tang, Asgardul Aesirilor, nici unul mai puțin real decît următorul, dar nici mai puțin ireal, fiecare dintre ele doar o fațetă a trecutului îndepărtat, trecutul imemorial și fantastic, o pană smulsă din acel abis întunecat al timpului rămas în urmă. Nu exista nici un context care să-i ajute să separe o epocă de alta. Pentru ei,

întregul trecut era un tărîm atemporal, fără hotare. Atunci, de ce să nu fi văzut Farul înainte, el care sărise în această eră din New Yorkul anului 1984? Nu reuşise niciodată să le explice. Iulius Cezar şi Hanibal, Elena din Troia şi Carol cel Mare, Roma gladiatorilor şi New Yorkul cu Yankees şi Mets, Ghilgamesh şi Tristan şi Othello, Robin Hood şi George Washington, regina Victoria — pentru ei, cu toţii păreau la fel de reali şi de ireali, nici unul dintre ei mai mult decît siluete luminoase mişcîndu-se pe o pînză pictată. Trecutul, trecutul, nebulosul şi fluidul trecut — pentru ei era un singur loc, de infinită accesibilitate şi infinită conectivitate. Sigur că aveau să creadă că mai văzuse Farul şi înainte. Ştia prea multe ca să încerce să explice iarăşi lucrurile.

— Nu, răspunse el simplu. Vin pentru prima oară la Alexandria.

* * *

Rămaseră acolo pe toată durata iernii, şi poate şi o parte din primăvară. Alexandria nu era un loc în care să fii prea conştient de schimbarea anotimpurilor, şi nici trecerea timpului nu se simţea prea limpede cînd cineva trăia o viaţă întreagă ca turist.

În timpul zilei exista întotdeauna ceva nou de văzut. Grădina zoologică, de exemplu: un parc minunat, miraculos de verde şi de luxuriant în această climă fierbinte şi uscată, unde animale uimitoare umblau prin ţarcuri atît de generoase încît nu păreau deloc nişte îngrădituri. Se aflau aici cămile, rinoceri, gazele, struţi, lei, măgari sălbatici; şi tot aici, alăturaţi ca din întîmplare acestor animale africane familiare, erau hipogrifi, inorogi, basilisci şi dragoni care scot flăcări pe nări, cu solzi în toate culorile curcubeului. Avusese originara grădină zoologică din Alexandria dragoni şi inorogi? Phillips se îndoia. Dar aceasta avea: evident, nu era mai greu pentru meseriaşii din spatele scenei să confecţioneze animale mitice decît să fabrice cămile şi gazele. Pentru Gioia şi pentru prietenii ei, toate erau oricum la fel de mitice. Erau la fel de cuprinşi de veneraţie în faţa unui rinocer ca şi în faţa unui hipogrif. Unul nu era nici mai ciudat, nici mai puţin ciudat decît celălalt. Atît cît reuşise Phillips să descopere, nici un mamifer şi nici o pasăre din

epoca lui nu supraviețuise pînă în aceasta, în afară de niște cîini și pisici, dintre care multe fuseseră reconstruite.

Și apoi Biblioteca! Toate acele comori pierdute, recuperate din ghearele timpului! Pereți imenși de marmură, cu coloane, săli de lectură cu bolți înalte, bine ventilate, grămezile spiralate întunecate, înălțîndu-se pînă la infinit. Mînerele de fildeș a șapte sute de mii de suluri de papirus răsărind din rafturi. Învățați și bibliotecari alunecînd în tăcere peste tot, scoțînd surîsuri palide, de cărturar, dar preocupați în mod clar de probleme serioase ale cugetului. Erau cu toții temporari, își dădu seama Phillips. Simpli auxiliari, parte a iluziei. Oare sulurile erau și ele tot o iluzie?

— Avem aici dramele complete ale lui Sofocle, zise ghidul cu o fluturare vioaie a mîinii, arătînd unul după altul rafturile cu texte.

Numai șapte dintre cele o sută treizeci și trei de piese supraviețuiseră arderilor succesive ale Bibliotecii în timpurile străvechi, de către romani, creștini și arabi; se aflau aici cele pierdute, *Triptolemus*, *Nausicaa*, *Iason* și toate celelalte? Și ar mai putea găsi aici, readuse în mod miraculos în ființă, celelalte comori ale literaturii antice — memoriile lui Odiseu, istoria Romei a lui Cato, viața lui Pericle scrisă de Tucidide, volumele lipsă ale lui Titus Livius? Dar cînd întrebă dacă ar putea explora teancurile, ghidul zîmbi cu un aer de scuză și spuse că toți bibliotecarii erau ocupați în acel moment. Altă dată, poate? Poate, răspunse ghidul. Asta nu schimba lucrurile cu nimic, trase concluzia Phillips. Chiar dacă acești oameni aduseseră înapoi cumva aceste comori pierdute ale antichității, cum le-ar putea citi? Nu știa greceşte.

Viața orașului zumzăia și pulsa în jurul lui. Era un loc atît de frumos, încît îți lua ochii: golful larg, înțesat de pînze, marile bulevarde trasate rigid de la est la vest și de la nord la sud, lumina soarelui reflectîndu-se aproape audibil în pereții strălucitori ai palatelor regilor și ale zeilor. Făcuseră asta foarte bine, se gîndi Phillips; chiar foarte bine. În piață, negustori cu ochi aspri se ciorovăiau în cîteva limbi misterioase pentru prețul abanosului, al tămîiei arăbești, al jadului, al pieilor de panteră. Gioia cumpără un dram de parfum egiptean deschis

la culoare, cu iz de mosc, într-un flacon conic, delicat, de sticlă. Magicieni şi jongleri şi scribi strigau strident spre trecători, implorînd cîteva clipe de atenţie şi cîteva monede pentru munca lor. Sclavi robuşti, negri şi cu pielea roşcată, dar şi unii care-ar fi putut fi chinezi, erau vînduţi la licitaţie, puşi să-şi încordeze muşchii, să-şi arate dinţii, să-şi descopere pieptul şi coapsele în faţa posibililor cumpărători. În gimnaziu, atleţi goi aruncau suliţe şi discuri şi luptau cu un zel înspăimîntător. Prietenul Gioiei, Stengard, veni în grabă cu un dar pentru ea, un colier de aur care n-ar fi făcut-o să se simtă stînjenită nici pe Cleopatra. O oră mai tîrziu, ea îl pierduse, sau poate că îl dăduse altcuiva în timp ce Phillips se uita în altă parte. Gioia cumpără altul, chiar şi mai frumos, în ziua următoare. Oricine putea avea toţi banii pe care-i dorea, doar cerîndu-i; erau la fel de uşor de obţinut ca şi aerul, pentru aceşti oameni.

A te afla acolo semăna foarte mult cu a merge la film, îşi zise Phillips. Un spectacol diferit în fiecare zi: fără cine ştie ce intrigă, dar efectele speciale erau magnifice, iar finisarea detaliilor ar fi putut fi doar cu greu întrecută. Un megafilm, un amuzament imens care se desfăşura în permanenţă şi care era jucat de întreaga populaţie a Pămîntului. Şi era atît de lipsit de efort, atît de spontan; după cum, atunci cînd se dusese la un film, nu-şi bătuse niciodată capul să se gîndească la nenumăraţii tehnicieni din spatele scenei, la operator şi la designerii de costume, la constructorii de decoruri, la electricieni, la creatorii de modele şi la cei care manevrează camerele şi microfoanele, tot aşa, aici prefera să nu-şi pună întrebări în legătură cu mijloacele prin care Alexandria fusese amenajată în faţa lui. Părea real. *Era* real. Cînd bea vinul roşu, tare, acesta îi dădea o euforie plăcută. Dacă ar fi sărit din camera farului, bănuia că ar fi murit, deşi poate că n-ar fi rămas mort prea multă vreme; fără îndoială, aveau o modalitate oarecare de a-l readuce la viaţă de atîtea ori de cîte era necesar. Moartea nu părea să fie un factor important în viaţa acestor oameni.

Ziua, vizitau locuri care meritau să fie văzute. Noaptea, el şi cu Gioia se duceau la petreceri, la hotelul lor, în vilele de la ţărmul mării, în palatele marii nobilimi. Obişnuiţii erau mereu acolo: Hawk şi Hekna, Aramayne, Stengard şi Shelimir,

Nissandra, Asoka, Afonso, Protay. La toate petrecerile existau cinci sau chiar zece temporari pentru fiecare cetățean, unii ca simpli indivizi, alții ca muzicanți și actori care distrau publicul sau chiar ca surogate de oaspeți, amestecîndu-se printre ceilalți liber și chiar cu o oarecare îndrăzneală. Dar fiecare știa în permanență cine era cetățean și cine era doar un temporar. Phillips începu să creadă că propria lui poziție se afla undeva la mijloc. Cu siguranță îl tratau cu o politețe pe care nimeni nu i-ar fi acordat-o unui temporar și totuși în purtarea lor se afla o condescendență care-i arăta că pur și simplu nu era unul dintre ei, ci era o persoană aflată la un nivel complet diferit de existență. Faptul că era iubitul Gioiei îi oferea o oarecare situație în ochii lor, dar nu cine știe ce; era limpede că avea să fie întotdeauna un străin, un primitiv, arhaic și bizar. De altfel, observă că și Gioia, deși fără îndoială membră a grupului, părea să fie privită oarecum ca o persoană din afară, ca o străstrănepoată a unui negustor într-o adunare de Plantageneți. Nu afla întotdeauna despre cele mai bune petreceri la timp ca să participe; prietenii ei nu-i întorceau de fiecare dată saluturile exuberante cu aceeași căldură; cîteodată o observa cum ciulește urechile ca să audă vreo bîrfă care nu-i era neapărat împărtășită. Se întîmpla asta din cauză că și-l luase pe el ca iubit? Sau era invers: că ea alesese să fie iubita lui tocmai pentru că *nu* era un membru deplin al castei lor?

Faptul că era un primitiv îi oferea cel puțin un subiect despre care să vorbească la petrecerile lor.

— Vorbește-ne despre războaie, îi cereau ei. Vorbește-ne despre alegeri. Despre bani. Despre boli.

Voiau să știe totul, deși nu păreau să fie foarte atenți; ochii lor deveneau repede sticloși. Cu toate acestea, puneau întrebări. Le descrise blocajele de circulație, politica, deodorantele și pastilele cu vitamine. Le vorbi despre țigări, ziare, metrouri, cărți de telefon, despre cărți de credit și despre jocul de baschet.

— Care era orașul tău? întrebau ei.

New York, le răspundea.

— Și cînd era? În secolul al șaptelea, zici?

Al douăzecilea, le răspundea. Ei schimbau priviri și dădeau din cap.

— Va trebui să-l facem, spuneau. World Trade Center, Empire State Building, centrul Citicorp, catedrala Sfîntului Ioan cel Divin — cît de fascinant! Stadionul Yankee, podul Verrazzano. O să le facem pe toate. Dar mai întîi trebuie să vină Mohenjo-daro. Şi apoi, cred, Constantinopol. Oraşul tău avea mulţi locuitori?

Şapte milioane, răspundea el. Numai în cele cinci cartiere. Ei dădeau din cap, surîzînd cu amabilitate, netulburaţi de număr. Şapte milioane, şaptezeci de milioane — pentru ei era acelaşi lucru, simţea Charles. Trebuia doar ca ei să producă temporari, în orice cantitate era necesară. Se întrebă cît de bine aveau să îndeplinească sarcina. La urma urmei, nu era un judecător potrivit pentru Alexandrii şi Asgarduri. Puteau avea inorogi şi hipogrifi în grădina zoologică, şi sfincşi vii umblînd după pradă prin şanţuri, nu-l deranja. Alexandria lor fantezistă nu era cu nimic mai rea sau mai bună decît cea din istorie. Cît de mult l-ar întrista şi l-ar deziluziona însă dacă New Yorkul pe care-l vor face să apară ar avea Greenwich Village la periferie şi Times Square în Bronx, iar newyorkezii, amabili şi politicoşi, ar vorbi cu accentul mieros din Savannah sau din New Orleans. Ei, dar n-avea de ce să-şi facă gînduri negre pentru asta acum. Foarte probabil, erau doar curtenitori cînd vorbeau despre construirea New Yorkului său. Le stătea la dispoziţie doar toată imensitatea trecutului din care să aleagă: Ninive, Memphisul faraonilor, Londra reginei Victoria sau a lui Shakespeare sau a lui Richard al III-lea, Florenţa familiei Medici, Parisul lui Abélard şi Héloïse sau Parisul lui Ludovic al XIV-lea, Tenochtitlanul lui Montezuma şi Cuzco din vremea lui Atahualpa; Damascul, Sankt Petersburg, Babilonul, Troia. Şi apoi erau toate oraşele, ca New Chicago, scoase dintr-un timp încă nenăscut pentru el, dar istorie antică pentru ei. Într-o asemenea bogăţie, o asemenea infinitate de posibilităţi, chiar şi măreţul New York ar putea aştepta multă vreme să-i vină rîndul. Oare avea să mai fie printre ei la vremea cînd ajungeau să-l reconstituie? Pînă atunci, poate că aveau să se plictisească de el şi să-l trimită înapoi în propria lui epocă. Sau poate că avea pur şi simplu să îmbătrînească şi să moară. Chiar şi aici, presupunea, avea să moară pînă la urmă, deşi nimeni altcineva

nu părea să moară vreodată. Nu ştia. Îşi dădu seama că, de fapt, nu ştia nimic.

• • •

Vîntul de miazănoapte bătu toată ziua. Stoluri imense de ibişi apărură deasupra oraşului, fugind de arşiţa din interiorul continentului şi ţipînd în timp ce traversau cerul, cu gîturile lor negre şi picioarele subţiri întinse. Păsările sacre, coborînd cu miile, se răspîndiră pe la fiecare răspîntie, năpustindu-se asupra păianjenilor şi gîndacilor, asupra şoarecilor, asupra rămăşiţelor din măcelării şi din brutării. Erau frumoase, dar iritant de prezente peste tot, şi împroşcau clădirile de marmură cu excrementele lor; în fiecare dimineaţă, detaşamente de temporari le spălau cu grijă. Gioia îi spunea puţine lucruri acum. Părea rece, retrasă, deprimată; şi se simţea la ea ceva aproape intangibil, ca şi cum ar fi devenit treptat transparentă. Bărbatul simţea că ar fi fost o încălcare a intimităţii ei dacă ar fi întrebat-o ce nu-i în regulă. Poate că era doar neastîmpăr. Gioia începuse să se preocupe de religie, şi oferea jertfe costisitoare la templele lui Serapis, Isis, Poseidon, Pan. Se ducea la necropola din vestul oraşului să depună coroane pe mormintele din catacombe. Într-o singură zi, urcă Farul de trei ori fără nici un semn de oboseală. Într-o zi, el se întoarse dintr-o vizită la Bibliotecă şi o găsi goală în patio; se unsese peste tot cu o alifie verde, aromată. Brusc, femeia zise:

— Cred că e timpul să plecăm din Alexandria, nu?

• • •

Voia să meargă la Mohenjo-daro, dar Mohenjo-daro nu era gata încă pentru vizitatori. În loc de asta, îşi luară zborul spre est, către Chang-an, pe care nu-l mai văzuseră de ani de zile. Era sugestia lui Phillips: spera că strălucirea ţipătoare şi cosmopolită a vechii capitale Tang avea să-i readucă buna dispoziţie.

De această dată, urma ca ei să fie oaspeţii împăratului; un privilegiu neobişnuit, pentru care de obicei trebuia să te înscrii cu mult înainte, dar Phillips le spusese unora dintre prietenii cu poziţie înaltă ai Gioiei că era nefericită, iar ei aranjaseră repede totul. Trei funcţionari cu robe galbene, unduitoare, şi

eşarfe violete îi întîmpinară cu plecăciuni nesfîrşite la Poarta Virtuţii Strălucitoare, din zidul sudic al oraşului, şi-i conduseră în pavilionul lor, aproape de palatul imperial şi de Grădina Interzisă. Era un loc luminos, aerisit, cu pereţi subţiri de cărămidă tencuită, sprijiniţi de coloane graţioase din lemn întunecat, aromat. Fîntînile jucau pe acoperişul de ţigle verzi şi galbene, creînd o nesfîrşită ploaie răcoroasă de apă recirculată. Balustradele erau din marmură sculptată, clanţele şi broaştele de la uşi erau de aur.

Exista un şir de camere private pentru el şi un altul pentru ea, deşi aveau să împartă dormitorul elegant, cu draperii de damasc, din mijlocul pavilionului. De îndată ce ajunseră, Gioia anunţă că trebuie să se ducă în încăperile ei ca să facă baie şi să se îmbrace.

— Díseară o să fie o recepţie oficială pentru noi la palat, îl anunţă ea. Se spune că recepţiile imperiale sînt splendide, mai presus de orice închipuire. Vreau să arăt cît mai bine.

Îi mai spuse că Împăratul şi toţi miniştrii săi aveau să-i primească în Sala Ţelului Suprem; urma să fie un banchet pentru o mie de oameni; dansatori persani aveau să dea un spectacol, ca şi celebrii jongleri din Chung-nan. După aceea, cu toţii aveau să fie conduşi în peisajul fantastic al Grădinii Interzise ca să vadă cursele de dragoni şi focurile de artificii.

Se duse în apartamentul lui. Două servitoare micuţe şi delicate îl dezbrăcară şi-l îmbăiară cu bureţi parfumaţi. Pavilionul era prevăzut cu unsprezece temporari care aveau să le fie servitori – chinezi discreţi, ca nişte pisici, făcuţi cu o verosimilitate perfectă: păr negru şi drept, piele strălucitoare, cute la pleoape. Phillips se întreba deseori ce se întîmpla cu temporarii unui oraş cînd vremea acestuia se încheia. Erau oare impunătorii eroi scandinavi din Asgard reciclaţi chiar acum în dravidieni vînjoşi cu piele întunecată pentru Mohenjo-daro? Cînd zilele oraşului Timbuktu se încheiau, aveau să fie convertiţi războinicii săi negri cu mantii strălucitoare în bizantini zvelţi care să populeze arcadele Constantinopolului? Sau înlăturau pur şi simplu vechii temporari, ca pe tot atîtea bunuri excedentare, îi depozitau undeva în magazii şi confecţionau cantităţile corespunzătoare din noul model? Nu ştia; şi

odată, cînd o întrebase pe Gioia despre asta, ea devenise stînjenită şi evazivă. Nu-i plăcea ca el s-o iscodească în căutarea informaţiilor, iar Charles bănuia că asta era din cauză că ea avea foarte puţin de oferit. Aceşti oameni nu păreau să pună sub semnul întrebării acţiunile propriei lor lumi; curiozităţile lui erau foarte tipice pentru secolul douăzeci, i se spunea adeseori, pe acel ton amabil, dar superior, pe care-l aveau cu toţii faţă de el. În timp ce micile servitoare îl frecau cu bureţii lor, se gîndi să le întrebe unde slujiseră înainte de Chang-an. Rio? Roma? Bagdadul lui Harun al-Raşid? Dar aceste fete fragile, ştia, n-ar fi făcut decît să chicotească şi să bată în retragere dacă ar fi încercat să le pună întrebări. Interogarea temporarilor nu era numai nepotrivită, dar şi lipsită de rost; era ca şi cum ai ai lua la întrebări bagajul cuiva.

Îmbăiat şi îmbrăcat în mătăsuri roşii somptuoase, hoinări puţin prin pavilion, admirînd zurgălăii de jad verde care atîrnau deasupra porticului, stîlpii roşcaţi lustruiţi, nuanţele de curcubeu ale grinzilor şi scoabelor complicat întreţesute care susţineau acoperişul. Apoi, plictisindu-se de singurătate, se apropie de perdeaua de bambus de la intrarea în apartamentul Gioiei. Un uşier şi una dintre servitoare stăteau imediat dincolo de ea. Îi făcură semn că n-ar trebui să intre; dar el se încruntă, iar ei se topiră în faţa lui ca nişte fulgi de zăpadă. Un iz de tămîie îl conduse prin pavilion către camera de toaletă a Gioiei, aflată în locul cel mai îndepărtat al apartamentului. Acolo se opri, chiar în pragul uşii.

Gioia stătea cu spatele la el, goală, în faţa unei măsuţe de toaletă dintr-un lemn rar, de culoarea flăcărilor, încrustat cu benzi de porţelan portocaliu şi verde. Se examina singură, cu multă atenţie, într-o oglindă de bronz lustruit ţinută de una dintre servitoare; culegea ceva de pe cap, cu unghiile de la mîini, aşa cum ar fi făcut o femeie care-şi caută firele cenuşii de păr.

Dar asta părea ciudat. Păr cărunt la Gioia? La un cetăţean? Un temporar ar fi putut arăta poate unele semne de îmbătrînire, dar cu siguranţă nu un cetăţean. Cetăţenii rămîneau mereu tineri. Gioia arăta ca o fată. Chipul îi era neted şi lipsit de riduri, carnea fermă, părul întunecat; asta era adevărat pentru toţi, pentru fiecare cetăţean pe care-l văzuse vreodată.

Şi totuşi, nu era nici o îndoială în legătură cu ceea ce făcea Gioia. Găsea un fir, se încrunta, îl întindea, clătina capul, îl smulgea. Încă unul. Încă unul. Îşi apăsa obrazul cu vîrful degetului, ca pentru a-i încerca elasticitatea. Apuca de pielea de sub ochi, trăgînd-o în jos. Mici gesturi de vanitate, atît de familiare; dar atît de ciudate aici, se gîndi, în această lume a celor veşnic tineri. Gioia, îngrijorată că îmbătrîneşte? Pur şi simplu nu reuşise el să observe semnele vîrstei? Sau ea muncea din greu pe la spatele lui ca să le ascundă? Poate că asta era. Atunci, se înşela în privinţa cetăţenilor? Îmbătrîneau, aşa cum făcuseră întotdeauna oamenii din epocile mai puţin binecuvîntate, dar aveau pur şi simplu mijloace mai bune de a ascunde acest lucru? Oricum, ce vîrstă avea ea? Treizeci? Şaizeci? Trei sute?

Gioia părea acum satisfăcută. Îndepărtă oglinda cu un gest al mîinii; se ridică; făcu semn spre veşmintele de banchet. Phillips, stînd încă la uşă, neobservat, o cercetă cu admiraţie: fesele mici, rotunde, aproape de băiat, dar nu chiar, linia elegantă a coloanei vertebrale, lăţimea surprinzătoare a umerilor. Nu, se gîndi el, nu îmbătrîneşte deloc. Trupu-i era încă al unei fete. Arăta la fel de tînără ca în ziua în care se întîlniseră prima oară, oricît de mult ar fi trecut de atunci – nu-şi putea da seama; aici era greu de ţinut socoteala timpului; dar era sigur că trecuseră cîţiva ani de cînd erau împreună. Acele fire cărunte, acele riduri şi pungi sub ochi, pe care le căutase adineauri cu atîta ardoare disperată, trebuie să fie complet imaginare, simple creaţii ale vanităţii. Chiar şi în această epocă din viitorul îndepărtat, aşadar, vanitatea nu dispăruse. Se întrebă de ce era ea atît de preocupată de teama de îmbătrînire. O poză? Simţeau aceşti oameni atemporali o plăcere perversă să se neliniştească pentru posibilitatea că ar îmbătrîni? Sau era o teamă personală a Gioiei, un alt simptom al misterioasei depresii care-o cuprinsese în Alexandria?

Nevrînd ca ea să creadă că o spiona, cînd tot ceea ce intenţionase era să-i facă o vizită, se strecură tăcut afară, să se îmbrace pentru seară. Gioia veni la el o oră mai tîrziu, îmbrăcată superb, înfăşurată de la bărbie pînă la călcîie într-un veşmînt de brocart în culori strălucitoare, ţesut cu fire de aur, cu chipul pictat, părul legat strîns în sus şi fixat cu piepteni de fildeş; din cap pînă-n picioare, o doamnă de la curte. Servitorii lui îl

făcuseră şi pe el să arate splendid, cu un caftan negru, lucios, brodat cu dragoni aurii, peste o cămaşă care mătura pămîntul, de mătase albă strălucitoare, un colier cu medalion de coral roşu, o pălărie cenuşie în cinci colţuri care se înalţa etaj peste etaj, ca un zigurat. Gioia, zîmbind larg, îi atinse obrazul cu vîrful degetelor.

— Arăţi minunat! îi spuse. Ca un mare mandarin!

— Iar tu, ca o împărătească, replică el. Una dintr-o ţară îndepărtată: Persia, India. Venită aici să-i facă o vizită Fiului Cerului.

Un val de iubire îi inundă spiritul şi, prinzînd-o uşor de încheietura mîinii, o trase spre el, atît de aproape pe cît era posibil, avînd în vedere cît de complicate erau costumele pe care le purtau. Dar cînd se aplecă în faţă şi în jos, avînd intenţia să-i atingă uşor şi cu afecţiune vîrful nasului, observă un lucru straniu, neaşteptat, o anomalie: stratul de fard alb care constituia machiajul ei părea, în mod bizar, să mărească în loc să mascheze contururile pielii, scoţînd în evidenţă şi dezvăluind amănunte pe care nu le observase niciodată pînă atunci. Văzu o reţea de linii fine pornind din colţurile ochilor, un început inconfundabil de riduri pe obraz, chiar în stînga gurii, şi poate adîncirea uşoară a liniilor de pe fruntea ei fără cusur. Un fior îi străbătu ceafa. Aşadar, nu era doar poză faptul că se studia în oglindă cu atîta îndîrjire. Vîrsta începea cu adevărat să-şi pună pecetea asupra ei, în ciuda a tot ceea ce ajunsese să creadă despre tinereţea eternă a acestor oameni. Însă o clipă după aceea nu mai era atît de sigur. Gioia se întoarse şi se îndepărtă uşor de el, cu jumătate de pas — trebuie să fi găsit stînjenitoare privirea lui insistentă — iar liniile pe care crezuse că le vede dispărură. O festă jucată de lumină? O plăsmuire a unei imaginaţii surescitate? Era complet zăpăcit.

— Vino, zise ea. Nu trebuie să-l lăsăm să aştepte pe împărat.

Cinci războinici mustăcioşi în costume albe, matlasate, şi şapte muzicieni cîntînd la chimvale şi fluiere îi escortară pînă în Sala Ţelului Suprem. Acolo găsiră aliniată întreaga curte: prinţi şi miniştri, înalţi funcţionari, călugări în robe galbene, un roi de concubine imperiale. La loc de onoare, în dreapta tronurilor imperiale, care se înălţau ca nişte eşafodaje aurite mult deasupra a orice altceva, se afla un mic grup de bărbaţi cu

GOLDEN — SONG DYNASTY — ROMAN © PANAS 2010

chipuri severe, în costumații străine: ambasadorii Romei și ai Bizanțului, ai Arabiei și Siriei, ai Coreei, Japoniei, Tibetului, Turkestanului. Tămîia fumega în vase smălțuite. Un poet cînta o melodie delicată, nazalizată, acompaniindu-se la o mică harpă. Apoi intrară împăratul și împărăteasa: doi oameni în vîrstă, mărunți, ca niște statui de ceară, mișcîndu-se cu o încetineală nesfîrșită, făcînd pași nu mai mari decît ai unui copil. Se auzi sunetul trompetelor în timp ce urcară pe tronuri. Cînd micul împărat se așeză, arăta exact ca o păpușă, acolo sus — arhaic, ofilit, împutinat și totuși, într-un fel, o figură de o putere extraordinară. Își întinse ambele mîini în față, și gonguri imense începură să bată. Era o scenă de o splendoare uluitoare, măreață și copleșitoare.

Sînt cu toții temporari, își dădu brusc seama Phillips. Văzu doar cîțiva cetățeni — opt, zece, poate doisprezece — împrăștiați pe ici, pe colo, prin încăperea vastă. Îi recunoștea după ochi, întunecați, umezi, cunoscători. Nu priveau numai spectacolul imperial, ci și pe Gioia și pe el; iar Gioia, surîzînd tainic, dînd din cap aproape imperceptibil în direcția lor, le mulțumea pentru prezență și pentru interes. Dar acești cîțiva erau singurii de aici care erau ființe vii autonome. Toți ceilalți — întreaga curte splendidă, marii mandarini și paladini, funcționarii, concubinele care chicoteau, ambasadorii trufași și plini de strălucire, chiar bătrîna pereche imperială, erau pur și simplu parte din decor. Mai văzuse vreodată lumea un spectacol la o scară atît de impresionantă? Tot acest fast, toată această desfășurare de forțe, făcută să apară în fiecare noapte pentru distracția a vreo zece spectatori?

La banchet, micul grup de cetățeni stăteau laolaltă la o masă așezată deoparte, o placă rotundă de onix acoperită cu mătase translucidă, verde. Se dovediră a fi șaptesprezece în total, inclusiv Gioia; ea părea să-i cunoască pe toți, deși nici unul, din cîte își putea da seama, nu era membru al grupului pe care-l întîlnise înainte. Ea nu încercă să facă prezentările. Nici nu era posibilă vreo conversație în timpul mesei; în încăpere domnea o zarvă asurzitoare, uluitoare. Cîntau trei orchestre deodată și erau și trupe de muzicanți ambulanți, iar un șuvoi permanent de călugări și de ajutoare ale lor umblau de colo pînă colo între

mese, psalmodiind cu voce tare sutre şi vînturînd cădelniţe în acompaniamentul asurzitor al tobelor şi gongurilor. Împăratul nu coborî de pe tron ca să se alăture banchetului; părea să fi adormit, deşi din cînd în cînd flutura mîna în ritmul muzicii. Sclavi uriaşi, cafenii, pe jumătate goi, cu pometi laţi şi guri ca nişte buzunare căscate aduceau mîncarea, limbi de păun şi piept de fenix îngrămădite pe movile de orez fierbinte, de culoarea şofranului, servite pe farfurii fragile de alabastru. Pe post de beţişoare, li se dăduseră vergele subţiri de jad întunecat. Vinul, servit în pocale de cristal sclipitoare, era gros şi dulce, lăsînd în gură un gust de răşini, şi nici unui pocal nu-i era îngăduit să rămînă gol pentru mai mult de o clipă. Phillips se simţea din ce în ce mai ameţit. Cînd apărură dansatorii persani, nu-şi putu da seama dacă erau cinci sau cincizeci; în timp ce-şi executau figurile învolburate, complicate, i se părea că siluetele lor zvelte, învăluite în muselină, se înceţoşau şi se topeau una într-alta. Se simţea înspăimîntat de iscusinţa lor şi ar fi vrut să întoarcă privirea, dar nu putea. Jonglerii din Chung-nan care urmară după ei erau la fel de talentaţi, la fel de îngrijorători, umplînd aerul cu coase, torţe aprinse, animale vii, vaze rare de porţelan, securi de jad roz, clopoţei de argint, cupe aurite, roţi de căruţă, vase de bronz şi nu scăpau niciodată nimic. Cetăţenii aplaudară politicos, dar nu păreau impresionaţi. După jongleri, dansatorii se întoarseră, făcînd de data asta un număr pe picioroange; ospătarii aduseră platouri cu carne aburindă de culoare palidă, ca levănţica, deloc familiară ca gust şi ca textură: filé de cămilă poate, sau pulpă de hipopotam, sau poate partea cea mai bună dintr-un cotlet de dragon tînăr. Se aduse mai mult vin. Cu un gest lipsit de putere, Phillips încercă să-l dea la o parte, dar servitorii erau implacabili. Acesta era un soi mai sec, auriu-verzui, auster, înţepător la limbă. Odată cu el, sosi o farfurie de argint, răcită pînă la o temperatură polară, care conţinea fulgi de gheaţă aromată cu un coniac tare, cu parfum uşor afumat. Jonglerilor le venise din nou rîndul, observă el. Se gîndea că o să i facă rău. Se uită neajutorat la Gioia, care părea trează, dar de o însufleţire nestăpînită, aproape maniacală, cu ochii aprinşi ca nişte rubine. Ea îi atinse obrazul cu afecţiune. Un curent răcoros sufla prin sală; deschiseseră un perete întreg, lăsînd să se vadă

grădina, noaptea, stelele. Afară, imediat dincolo de peretele deschis, se afla o roată colosală de hîrtie îmbibată în ulei, întinsă pe spițe de lemn. Trebuie s-o fi ridicat în ultima oră; era înaltă de o sută cinzeci de picioare sau chiar mai mult, şi pe ea atîrnau cu miile lampioane licărind ca nişte licurici uriaşi. Oaspeții începură să iasă din sală. Phillips se lăsă tîrît în grădină, unde, sub luna galbenă, arbori stranii cu ramuri încovoiate şi ghimpi deşi, negri, se desluşeau amenințător. Gioia îşi strecură mîna într-a lui. Coborîră pînă la un lac plin cu un fluid purpuriu care bolborosea şi priviră păsări stacojii, asemănătoare unor flamingo, înalte de zece picioare, străpungînd cu delicatețe țipari turcoaz cu ochi mînioşi. Se opriră copleşiți de uimire în fața unui Buda pîntecos, din ceramică albastră lucioasă, înalt de şaptezeci de picioare. Un cal cu coama aurie se apropie cabrîndu-se, stîrnind jeturi de scîntei de un roşu sclipitor, ori de cîte ori copitele îi atingeau pămîntul. Într-un crîng de lămîi care păreau să aibă puterea de a-şi flutura crengile subțiri în toate părțile, Phillips dădu peste împărat, care stătea singur şi se legăna uşor înainte şi înapoi. Bătrînul îl apucă pe Phillips de mînă şi-i apăsă ceva în palmă, strîngîndu-i degetele în jurul obiectului; cînd deschise pumnul, cîteva clipe mai tîrziu, îşi găsi palma plină de perle cenuşii, neregulate. Gioia i le luă şi le aruncă în aer, iar acestea explodară ca nişte focuri de artificii, răspîndind pete de lumină colorată. Ceva mai tîrziu, Phillips îşi dădu seama că nu mai purta caftanul, nici cămaşa albă de mătase de dedesubt. Gioia era şi ea goală, şi îl trase cu blîndețe pe un covor de muşchi umed, albăstrui, unde făcură dragoste pînă în zori, la început cu ardoare, apoi încet, molatic, visător. La răsăritul soarelui, se uită la ea cu tandrețe şi văzu că ceva nu este în ordine.

— Gioia? întrebă el cu îndoială.

Ea surîse.

— A, nu. Gioia este cu Fenimon în noaptea asta. Eu sînt Belilala.

— Cu... Fenimon?

— Sînt prieteni vechi. Nu l-a mai văzut de ani de zile.

— Ah... Înțeleg. Iar tu eşti...?

— Belilala, repetă ea, atingîndu-i obrazul cu degetele.

• • •

Nu era neobişnuit, îi spuse Belilala. Se întîmpla tot timpul; singurul lucru neobişnuit era că nu i se mai întîmplase pînă acum. Cuplurile se formau, călătoreau împreună pentru o vreme, se despărţeau, eventual se reuneau. Nu însemna că Gioia îl părăsise pentru totdeauna. Însemna doar că în acest moment prefera să fie cu Fenimon. Gioia avea să se întoarcă. Între timp, nu avea să fie singur.

— Noi doi ne-am întîlnit în New Chicago, îi zise Belilala. Şi apoi ne-am revăzut în Timbuktu. Ai uitat? O, da, văd că ai uitat!

Rîse cu drăgălăşenie; nu părea deloc jignită.

Semăna destul de mult cu Gioia ca să pară sora ei. Dar, la urma urmei, în ochii lui, toţi cetăţenii semănau mai mult sau mai puţin între ei. Şi, lăsînd la o parte asemănarea fizică, aşa cum ajunse să-şi dea seama repede, Belilala şi Gioia nu semănau în realitate prea mult. La Belilala exista un calm, un izvor adînc de seninătate pe care Gioia, înflăcărată, şi nestatornică, şi mereu nerăbdătoare, nu părea să le aibă. Hoinărind pe străzile forfotind de oameni din Chang-an cu Belilala, nu percepea la ea nimic din nevoia febrilă, neliniştită, a Gioiei de a şti mereu ce se afla dincolo, şi dincolo de asta, şi dincolo chiar şi de asta. Cînd vizitară palatul Hsing-ching, Belilala nu începu după cinci minute — aşa cum ar fi făcut cu siguranţă Gioia — să întrebe de drumul către Fîntîna lui Hsuan-tsung sau către Pagoda Gîştei Sălbatice. Curiozitatea nu o devora pe Belilala la fel ca pe Gioia. În mod limpede, credea că va avea întotdeauna destul timp să vadă tot ce dorea să vadă. Erau unele zile cînd Belilala prefera să nu iasă deloc, ci era mulţumită să rămînă în pavilionul lor, jucînd o pasienţă cu piese plate de porţelan, sau privind florile din grădină.

Descoperi, în mod ciudat, că se bucura de răgazul de la dorinţele intense, devoratoare de lumi, ale Gioiei; şi totuşi, tînjea ca ea să se întoarcă. Belilala — frumoasă, blajină, liniştită, răbdătoare — era prea perfectă pentru el. Părea ireală în ireproşabilitatea ei strălucitoare, foarte asemănătoare cu una dintre acele vaze Sung de porţelan translucid, gri-verzui, care

par prea lipsite de cusur ca să fi fost modelate şi glazurate de mîini omeneşti. Avea ceva lipsit de suflet: o finisare imaculată pe dinafară, goliciune pe dinăuntru. Belilala aproape că ar fi putut fi o temporară, se gîndi el, deşi ştia că nu este. Putea explora pavilioanele şi palatele din Chang-an împreună cu ea, putea avea discuţii fermecătoare cu ea în timpul mesei, cu siguranţă se putea bucura să facă dragoste cu ea; dar nu o putea iubi, nu putea nici măcar să se gîndească la aşa ceva. Era greu să ţi-o închipui pe Belilala cercetîndu-se îngrijorată în oglindă în căutarea ridurilor şi a firelor cărunte de păr. Belilala n-avea să fie niciodată mai bătrînă decît era în acest moment; nici nu se putea să fi fost vreodată mai tînără. Perfecţiunea nu se mişcă pe axa timpului. Dar perfecţiunea suprafeţei sclipitoare a Belilalei făcea ca fiinţa ei lăuntrică să fie impenetrabilă pentru el. Gioia era mai vulnerabilă, cu defecte mai vizibile — neastîmpărul ei, toanele, vanitatea, temerile ei — şi de aceea era mai accesibilă pentru sensibilitatea lui extrem de imperfectă, de secol douăzeci.

Din cînd în cînd o vedea pe Gioia în timp ce hoinărea prin oraş, sau credea că o vede. O zări printre vînzătorii de minuni din bazarul persan şi în afara templului zoroastrian, şi din nou lîngă bazinul cu peşti aurii din Parcul Şerpuit. Dar nu era niciodată absolut sigur că femeia pe care-o vedea era cu adevărat Gioia, şi nu reuşea să se apropie îndeajuns de mult ca să se convingă; avea un fel al său de-a dispărea la apropierea lui, ca o misterioasă Lorelei ademenindu-l înainte, tot mai departe, într-o urmărire zadarnică. După o vreme ajunse să-şi dea seama că nu avea s-o găsească pînă cînd ea nu-şi va dori să fie găsită.

Pierdu socoteala timpului. Săptămîni, luni, ani? N-avea nici cea mai mică idee. În acest oraş al luxului exotic, al misterului şi magiei, totul se afla într-o curgere şi o tranziţie continuă, iar zilele aveau un aer schimbător, instabil. Clădiri şi chiar străzi întregi erau dărîmate într-o după-amiază şi reconstruite, în cîteva zile, la mare distanţă. Cetăţenii veneau din Asgard, Alexandria, Timbuktu, New Chicago, stăteau pentru o vreme, dispăreau, se întorceau. La curte se desfăşura un şir permanent de recepţii, banchete, evenimente teatrale, fiecare

foarte asemănătoare cu cele de dinainte. Festivitățile în cinstea împăraților și împărăteselor din trecut ar fi putut da o oarecare formă anului, dar păreau să aibă loc în mod aleatoriu, ceremonia care comemora moartea lui Tai Tsung petrecîndu-se de două ori în același an, așa i se părea lui, o dată în anotimpul zăpezii și din nou în toiul verii, iar cea care cinstea urcarea pe tron a împărătesei Wu – de două ori într-un singur anotimp. Poate că nu înțelesese el ceva. Dar știa că nu folosea la nimic să întrebe pe cineva.

• • •

Într-o zi, Belilala întrebă pe neașteptate:

— Să mergem în Mohenjo-daro?

— Nu știam că e gata pentru vizitatori, răspunse el.

— O, da. Chiar de ceva timp!

Bărbatul ezită. Vestea îl prinsese nepregătit. Cu prudență, zise:

— Știi, Gioia și cu mine voiam să mergem acolo împreună.

Belilala surîse cu amabilitate, ca și cum subiectul în discuție nu era decît alegerea unui restaurant pentru acea seară.

— Așa? comentă ea.

— Aranjasem totul pe cînd eram încă în Alexandria. Să merg, în schimb, cu tine... nu știu ce să-ți spun, Belilala.

Phillips se simțea din ce în ce mai nervos.

— Știi că mi-ar plăcea să merg. Cu tine. Dar, pe de altă parte, nu mă pot împiedica să simt că n-ar trebui să mă duc acolo pînă cînd nu voi fi din nou împreună cu Gioia. Dacă voi mai fi vreodată...

Cît de prostesc suna, se gîndi el. Cît de stîngaci, cît de adolescentin! Descoperi că îi venea greu să se uite drept în ochii ei. Stînjenit, vorbi, cu un soi de disperare în voce:

— I-am promis – a fost un angajament, înțelegi – o înțelegere fermă că o să ne ducem la Mohenjo-daro împreună...

— O, dar Gioia e deja acolo! spuse Belilala în modul cel mai nepăsător.

El rămase cu gura căscată, ca și cum femeia i-ar fi tras un pumn.

— *Cee?*

— A fost unul dintre primii vizitatori care s-au dus acolo după ce s-a deschis. Cu multe luni în urmă. Nu ştiai? întrebă ea, părînd surprinsă, dar nu foarte mult. Chiar nu ştiai?

Asta îl ului. Se simţea zăpăcit, trădat, furios. Obrajii i se aprinseră, pe chip i se aşternu buimăceala. Îşi scutură capul de mai multe ori, încercînd să-şi limpezească confuzia din minte. Trecu o clipă pînă cînd reuşi să vorbească.

— Deja acolo? rosti el în sfîrşit. Fără să mă aştepte? După ce am vorbit că vom merge acolo împreună... după ce ne-am înţeles...

Belilala izbucni în rîs.

— Dar cum ar fi putut rezista tentaţiei de a vedea cel mai nou oraş? Ştii cît de nerăbdătoare este Gioia!

— Da... Da...

Era năucit. Abia dacă putea să zîmbească.

— Ca toţi efemerii, remarcă Belilala. Aleargă încolo, aleargă încoace. Trebuie să aibă totul, acum, acum, imediat, într-o clipă. N-ar trebui să te aştepţi de la ea să-ţi ţină companie prea multă vreme, pentru nimic în lume; o apucă toanele şi o ia la fugă. Cu siguranţă trebuia să ştii asta despre ea pînă acum...

— Efemer?

Nu mai auzise termenul pînă în acel moment.

— Da. Ştiai. Trebuie să fi ştiut.

Belilala îi aruncă zîmbetul ei cel mai dulce. Nu arăta nici cel mai mic semn că i-ar fi înţeles frămîntarea. Cu o fluturare energică a mîinii, întrebă:

— Ei, atunci mergem, tu şi cu mine? La Mohenjo-daro?

— Sigur că da, răspunse Phillips posomorît.

— Cînd ţi-ar plăcea să plecăm?

— Diseară, zise el.

Se opri pentru o clipă.

— Ce e un efemer, Belilala?

Obrajii femeii se colorară.

— Nu e evident? întrebă ea.

• • •

Existase vreodată un loc mai respingător pe faţa pămîntului decît oraşul Mohenjo-daro? Phillips găsea dificil să-şi imagineze

aşa ceva. Şi nici nu înţelegea de ce, dintre toate oraşele care existaseră vreodată, aceşti oameni aleseseră să-l readucă pe acesta la existenţă. Mai mult ca oricînd i se păreau străini, insondabili, de neînţeles.

De pe terasa din vîrful citadelei cu multe turnuri, priviţi atent în jos, în sumbrul şi claustrofobicul Mohenjo-daro, şi se înfioră. Oraşul dezolant, pustiu, nu semăna cu nimic atît de mult precum semăna cu un soi de colonie penitenciară preistorică. În felul unei broaşte ţestoase speriate, se ghemuia, turtit şi compact, pe cîmpia cenuşie, monotonă, a fluviului Indus; mile întregi de ziduri întunecate de cărămidă arsă, închizînd între ele mile întregi de străzi înfricoşător de sistematizate, desenate potrivit unei scheme copleşitoare, monstruoase, de grătar de o rigiditate maniacală. Casele propriu-zise erau şi ele mohorîte şi neplăcute, grupuri de celule de cărămidă adunate în jurul unor curţi mici, neaerisite. Nu existau ferestre, doar uşi mici care se deschideau nu către bulevardele principale, ci către micuţele alei misterioase dintre clădiri. Cine proiectase această metropolă îngrozitoare? Ce suflete împietrite şi înveninate trebuie să fi avut aceşti oameni înspăimîntători şi înspăimîntaţi, ca să creeze în cîmpiile luxuriante şi fertile ale Indiei un asemenea oraş de Soviet Suprem?

— Cît e de fermecător, murmură Belilala. Cît de fascinant!

El o privi uimit.

— Fascinant? Da, replică el. Presupun că aşa e. În acelaşi fel în care e fascinant surîsul unei cobre.

— Ce e o cobră?

— Un şarpe veninos de pradă, îi răspunse Phillips. Pesemne dispărut. Sau fost dispărut, mai probabil. Nu m-ar surprinde dacă aţi recrea cîteva şi le-aţi da drumul în Mohenjo, ca să mai însufleţiţi lucrurile.

— Pari furios, Charles.

— Aşa par? Nu aşa mă şi simt.

— Atunci cum te simţi?

— Nu ştiu, spuse el după un lung moment de pauză.

Ridică din umeri.

— Pierdut, bănuiesc. Foarte departe de casă.

— Bietul Charles...

— Stînd aici, în cazărmile astea oribile care trec drept oraş, ascultînd cum îmi spui cît de frumos este, nu m-am simţit niciodată în viaţă atît de singur.

— Ţi-e dor de Gioia foarte mult, nu-i aşa?

El o privi din nou cu surprindere.

— Gioia n-are nimic de-a face cu asta. Probabil că se extaziază în faţa frumuseţii oraşului Mohenjo, la fel ca tine. La fel ca voi toţi. Presupun că sînt singurul care nu reuşeşte să vadă frumuseţea, farmecul. Sînt singurul care se uită acolo, afară, şi vede numai oroare, şi apoi se întreabă de ce nimeni altcineva n-o vede, de ce-ar amenaja oamenii un loc ca acesta pentru *distracţie*, pentru *plăcere*...

Ochii ei sclipeau.

— Oh, eşti furios! Chiar eşti!

— Şi asta te fascinează? se răsti el. O demonstraţie de emoţie primitivă autentică? O izbucnire bizară, tipică secolului douăzeci?

Umbla pe metereze cu paşi scurţi, rapizi, chinuiţi.

— Aha... Cred că înţeleg acum, Belilala. Desigur: fac parte din circul vostru, vedeta intermezzoului. Sînt primul experiment pentru trecerea la următorul stadiu, de fapt.

Ea făcuse ochii mari. Asprimea şi violenţa apărute brusc în vocea lui păreau să o îngrijoreze şi să o incite în acelaşi timp. Asta îl înfurie încă şi mai mult. Continuă, cu înverşunare:

— Readucerea unor oraşe întregi din negura timpului a fost amuzantă pentru o vreme, dar îi lipseşte o anumită autenticitate, nu? Dintr-un motiv oarecare, nu i-aţi putut aduce şi pe locuitori; nu puteaţi să puneţi mîna pe cîteva milioane de preistorici din Egipt, din Grecia sau din India şi să-i azvîrliţi pur şi simplu în epoca asta, presupun că din cauză că aţi fi avut prea multă bătaie de cap ca să-i controlaţi ori pentru că v-aţi fi trezit cu problema de a scăpa de ei, după ce vă plictiseaţi. Aşa că a trebuit să rămîneţi la crearea de temporari ca să populaţi oraşele voastre străvechi. Dar acum mă aveţi pe mine. Sînt ceva mai real decît un temporar, şi asta-i o noutate grozavă pentru voi, iar noutatea e lucrul la care voi rîvniţi mai mult decît la orice altceva; poate *singurul* lucru la care rîvniţi. Şi iată-mă, complicat, imprevizibil, ţîfnos, capabil de furie, de

teamă, de tristețe, de dragoste şi de toate celelalte lucruri cîndva dispărute. De ce să te mulțumeşti cu arhitectura pitorească, dacă poți observa şi emoții pitoreşti? Ce distractiv trebuie să fie pentru voi toți! Şi dacă vă hotărîți că sînt cu adevărat interesant, poate că o să mă trimiteți înapoi de unde am venit şi o să încercați cîteva alte tipuri străvechi — un gladiator roman, poate, sau un papă din Renaştere, sau chiar un neanderthalian ori doi...

— Charles, zise ea cu tandrețe. Oh, Charles, Charles, Charles, cît de singur trebuie să te simți, cît de pierdut, cît de chinuit! Mă vei ierta vreodată? Ne vei ierta vreodată pe noi toți?

O dată în plus, îl surprinse peste măsură. Părea complet sinceră, plină de compasiune. Aşa să fi fost oare? Cu adevărat? Nu era sigur că văzuse vreodată un semn că le-ar păsa în vreun fel, din partea oricăruia dintre ei, nici măcar din partea Gioiei. Nici nu se putea hotărî să aibă încredere în Belilala. Se temea de ea, se temea de ei toți, de fragilitatea lor, de şiretenia şi de eleganța lor. Îşi dorea să se apropie de femeie şi s-o roage să-l ia în brațe; dar în această clipă se simțea prea mult ca un preistoric păros, încît să riște să ceară o asemenea alinare din partea ei.

Se întoarse cu spatele şi începu să se plimbe de-a lungul marginii zidului masiv al citadelei.

— Charles?

— Lasă-mă puțin singur, zise el.

Continuă să meargă. Fruntea îi pulsa, şi simțea un bubuit în piept. Toate sistemele de stres lucrau din plin, se gîndi el: glande secrete vărsîndu-i litri întregi de substanțe inflamatoare în fluxul sanguin. Arşița, confuzia interioară, înfățişarea respingătoare a acestui loc...

Încearcă să înțelegi, îşi zise. Destinde-te. Uită-te în jurul tău. Încearcă să te bucuri de vacanța la Mohenjo-daro.

Se aplecă prudent în afară, peste marginea construcției. Nu mai văzuse niciodată un asemenea zid; trebuia să aibă patruzeci de picioare grosime la bază, aprecie el, poate chiar mai mult, şi fiecare cărămidă era perfect modelată, aşezată cu meticulozitate. Dincolo de meterezele masive, mlaştinile se întindeau aproape pînă la marginea oraşului, deşi în apropierea zidului fuseseră zăgăzuite şi secate pentru agricultură. Văzu,

acolo jos, fermieri bruneți, vioi, ocupați cu grîul și orzul și mazărea. Vitele și bivolii păşteau puțin mai departe. Aerul era greu, umed și neplăcut. Totul era liniştit. De undeva, din apropiere, se auzea sunetul unui instrument cu coarde, zumzăitor, plîngăreț, și o psalmodie insistentă, continuă.

Treptat, îl inundă un fel de pace. Mînia i se domoli. Simți că începe să se calmeze. Se uită în urmă, la oraș, la străzile rigid încrucișate, la labirintul aleilor interioare, la milioanele de șiruri de cărămizi precis aliniate.

E un miracol, își spuse, că acest oraș se află aici, în acest loc și în acest timp. Și e un miracol că eu sînt aici, să-l văd.

Captivat pentru o clipă de magia din pustietate, se gîndi că începe să înțeleagă uimirea și încîntarea Belilalei, și își dori să nu fi vorbit atît de tăios cu ea. Orașul era viu. Fie că era adevăratul Mohenjo-daro din urmă cu mii și mii de ani, smuls din trecut de cine știe ce cîrlig fermecat, sau pur și simplu o reproducere iscusită, nu conta cîtuși de puțin. Real sau nu, acesta era adevăratul Mohenjo-daro. Fusese mort și acum, pentru moment, era viu din nou. Aceşti oameni, aceşti *cetățeni*, puteau fi neînsemnați, dar reconstruirea orașului Mohenjo-daro nu era o realizare neînsemnată. Iar faptul că orașul care fusese reconstruit era apăsător și arăta sinistru se dovedea lipsit de importanță. Nimeni nu mai era obligat să trăiască în Mohenjo-daro. Vremea lui venise și trecuse, cu mult timp în urmă; acei țărani și meșteșugari și negustori scunzi, cu pielea întunecată, erau simpli temporari, simple obiecte neînsufletite, invocate ca niște zombi pentru a intensifica iluzia. Nu aveau nevoie de mila lui. Știa că ar trebui să fie recunoscător pentru șansa de a vedea aceste lucruri. Într-o zi, cînd visul acesta se va fi terminat și gazdele lui îl vor fi trimis înapoi în lumea metrourilor, a computerelor, a impozitelor pe venit și a rețelelor de televiziune, avea să se gîndească la Mohenjo-daro așa cum îl văzuse odată, ziduri semețe de cărămizi întunecate, strîns îmbinate sub un cer apăsător, și avea să-și amintească doar de frumusețea lui.

Aruncînd o privire în urmă, o căută pe Belilala și n-o putu găsi pentru o clipă. Apoi o zări coborînd cu atenție o scară îngustă, lipită de latura interioară a zidului citadelei.

— Belilala! strigă el.

Ea se opri şi se uită în direcţia lui, punîndu-şi mîna streaşină la ochi ca să se apere de soare.

— Te simţi bine?

— Unde te duci?

— La băi, răspunse ea. Vrei să vii şi tu?

El încuviinţă.

— Da! Aşteaptă-mă, te rog. Vin imediat!

Începu să alerge spre ea pe coama zidului.

• • •

Băile erau lipite de zidul citadelei; un bazin imens, deschis, de mărimea unei piscine mari, căptuşit cu cărămizi puse pe muchie, cu mortar de ipsos şi etanşat cu asfalt, şi opt rezervoare mai mici în partea de nord, sub un fel de arcadă închisă. Presupunea că, în vremurile străvechi, întregul complex avusese un scop ritual, bazinul cel mare fiind folosit de oamenii obişnuiţi, iar încăperile mici rezervate pentru abluţiunile private ale preoţilor sau ale nobililor. Acum, băile erau păstrate, după cît se părea, în întregime pentru plăcerea cetăţenilor aflaţi în vizită. În timp ce Phillips traversa pasajul care ducea la baia principală, văzu cincisprezece sau douăzeci dintre ei tolăniţi în apă sau umblînd apatici prin preajmă, pe cînd temporarii aparţinînd tipului cu pielea închisă la culoare din Mohenjo-daro le serveau băuturi şi bucăţele picante de carne condimentată, ca şi cum oraşul ar fi fost cine ştie ce staţiune de lux. Ceea ce, îşi dădu el seama, chiar şi era. Temporarii purtau în jurul şoldurilor pînze albe de bumbac. În fosta lui viaţă, întîlnise acest gen de nuditate publică nepăsătoare doar de cîteva ori, pe cînd vizitase California şi sudul Franţei, şi îl stînjenise puţin. Dar aici începea să se obişnuiască.

Vestiarele erau nişte firide micuţe de cărămidă, legate de curtea care înconjura bazinul central. Intrară într-unul şi Belilala lăsă repede să alunece roba largă de bumbac pe care-o purtase de la sosirea lor, în acea dimineaţă. Cu braţele încrucişate, stătea rezemată de perete, aşteptîndu-l. După o clipă, îşi dădu şi el jos roba şi o urmă afară. Se simţea puţin nesigur hoinărind aşa, gol, în public.

Pe drumul către baia principală, trecură pe lîngă băile private. Nici una dintre ele nu părea ocupată. Erau camere elegant construite, cu podele de cărămidă frumos îmbinate şi şanţuri atent proiectate ca să colecteze excesul de apă în canalul care ducea la evacuarea principală. Phillips era copleşit de admiraţie pentru ingeniozitatea inginerilor preistorici. Examină o cameră sau alta ca să vadă cum erau aranjate conductele şi tuburile de ventilaţie, iar cînd ajunse la ultima încăpere din şir, fu surprins şi jenat să descopere că era folosită. Un bărbat voinic, zîmbăreţ, cu muşchi voluminoşi, piept amplu, cu păr roşu, căzîndu-i din abundenţă pînă la umeri şi o barbă bogată, ascuţită la vîrf, se zbenguia vesel cu două femei în micul bazin. Phillips prinse o imagine scurtă a unei încîlceli vioaie de braţe, picioare, piepturi, fese.

— Iertaţi-mă, murmură el.

Se înroşi în obraji. Se întoarse repede cu spatele, trîntind scuze în timp ce ieşea.

— Nu mi-am dat seama că încăperea era ocupată... nu voiam să deranjez...

Belilala trecuse mai departe de-a lungul culoarului. Phillips porni în grabă după ea. Din spatele lui se auzeau hohote de rîs răguşit, jovial, zgomotos, chicoteli ascuţite şi plescăit de apă. Probabil că nici măcar nu-l auziseră.

Se opri pentru o clipă, nedumerit, reluînd în minte acea privelişte surprinzătoare. Ceva nu era în regulă. Acele femei, era destul de sigur, erau cetăţeni: creaturi zvelte, brunete, ca nişte spiriduşi, modelul standard. Dar bărbatul? Snopul imens, cîrlionţat, de păr roşu? Nu era cetăţean. Cetăţenii nu purtau părul pînă la umeri. Şi *roşu*? Nici nu văzuse vreodată un cetăţean atît de solid, atît de puternic şi de musculos. Sau unul cu barbă. Dar nici temporar nu era prea probabil să fie. Phillips nu-şi putea închipui vreun motiv pentru care ar exista un temporar cu înfăţişare atît de anglo-saxonă la Mohenjo-daro; şi, oricum, era de neconceput pentru un temporar să se hîrjonească astfel cu cetăţenii.

— Charles?

Se uită în faţă. Belilala stătea la capătul culoarului, cu silueta înconjurată de aura de lumină strălucitoare a soarelui.

— Charles? repetă ea. Te-ai rătăcit?

— Sînt chiar în spatele tău, răspunse el. Vin acum.

— Cu cine te-ai întîlnit acolo?

— Cu un bărbat cu barbă.

— Cu ce?

— Cu barbă, insistă el. Păr roşu care-i creşte pe faţă. Mă întreb cine e.

— Nimeni cunoscut, zise Belilala. Singurul pe care-l ştiu cu păr pe faţă eşti tu. Şi al tău e negru, şi-l bărbiereşti în fiecare zi.

Izbucni în rîs.

— Hai acum! Văd cîţiva prieteni la piscină!

O ajunse din urmă şi ieşiră în curte, ţinîndu-se de mînă. Imediat, un ospătar alunecă spre ei, un mic temporar servil ducînd o tavă cu băuturi. Phillips îi făcu semn să plece şi se îndreptă către bazin. Se simţea teribil de expus privirilor; îşi închipuia că cetăţenii care se recreau aici îl priveau insistent, cercetîndu-i corpul primitiv, păros, ca şi cum ar fi fost vreo creatură mitică, un minotaur sau un vîrcolac invocat pentru amuzamentul lor. Belilala se îndepărtă ca să vorbească cu cineva, iar el se lăsă să alunece în apă, recunoscător pentru ascunzişul pe care-l oferea. Era caldă, adîncă, alinătoare. Cu mişcări rapide, puternice, înotă de la un capăt la altul.

Un cetăţean cocoţat cu eleganţă pe marginea bazinului îi zîmbi.

— Ah, ai venit în sfîrşit, Charles!

Char-less. Două silabe. Cineva din grupul Gioiei: Stengard, Hawk, Aramayne? Nu-şi putea aduce aminte care dintre ei. Semănau cu toţii atît de mult... Phillips răspunse la zîmbetul bărbatului cu un surîs nesigur, fără tragere de inimă. Căută ceva de spus şi în cele din urmă întrebă:

— Eşti de mult aici?

— De săptămîni. Poate luni... Ce realizare splendidă e acest oraş, nu, Charles? O asemenea unitate completă de atmosferă — o asemenea exprimare totală a unei estetici inflexibile...

— Da. Inflexibil e cuvîntul potrivit, replică sec Phillips.

— E cuvîntul Gioiei, de fapt. Fraza Gioiei. Nu făceam decît să citez.

Gioia. Se simțea ca și cum ar fi fost înjunghiat.

— Ai vorbit cu Gioia în ultima vreme? întrebă el.

— De fapt, nu. Hekna a văzut-o. Îți aduci aminte de Hekna, nu?

Făcu semn din cap către două femei goale care stăteau pe platforma de cărămidă care mărginea bazinul, sporovăind și ciugulind cu delicatețe bucățele de carne. Ar fi putut fi gemene.

— Hekna e acolo, cu Belilala ta.

Hekna, da. Atunci, el trebuia să fie Hawk, se gîndi Phillips, în afară de cazul în care a avut loc vreun schimb recent de cupluri.

— Cît e de dulce Belilala ta, observă Hawk. Gioia a fost foarte înțeleaptă cînd a ales-o pentru tine.

Din nou înjunghiat; mult mai adînc.

— Așa au mers lucrurile? exclamă el. Gioia a *ales*-o pe Belilala pentru mine?

— Păi, sigur că da!

Hawk părea surprins. Evident, era de la sine înțeles.

— Ce credeai? Că Gioia o să dispară pur și simplu și o să te lase să te descurci singur?

— Puțin probabil. Nu Gioia.

— E foarte tandră, foarte blîndă, nu-i așa?

— Vrei să spui Belilala? Da, foarte, răspunse Phillips cu prudență. O femeie neprețuită, o femeie minunată. Dar sigur că sper să fiu din nou împreună cu Gioia.

Tăcu o clipă.

— Se spune că a venit în Mohenjo-daro aproape de cînd s-a deschis.

— Da, a fost aici.

— *A fost?*

— O, o știi pe Gioia, zis el cu vioiciune. Pînă acum a plecat mai departe, fireşte.

Phillips se aplecă spre el.

— Fireşte, replică el.

Încordarea îi îngroșa vocea.

— Unde s-a dus de data asta?

— La Timbuktu, așa cred. Sau în New Chicago. Am uitat care dintre ele. Ne spunea că speră să fie la Timbuktu pentru

petrecerea de închidere. Apoi însă Fenimon a avut nu ştiu ce motiv urgent să se ducă la New Chicago. Nu reuşesc să-mi aduc aminte ce s-au hotărît să facă.

Hawk dădu cu tristeţe din mînă.

— Oricum ar fi, păcat că a plecat din Mohenjo-daro înainte de venirea noului vizitator. La urma urmei, a avut parte alături de tine de o perioadă atît de plină de satisfacţii; sînt sigur că ar fi descoperit că are multe de învăţat şi de la el.

Termenul necunoscut făcu să vibreze o alarmă, adînc în conştiinţa lui Phillips.

— *Vizitator?* exclamă el, înclinîndu-şi capul brusc către Hawk. Despre ce vizitator vorbeşti?

— Nu l-ai întîlnit încă? O, desigur, abia ai sosit!

Phillips îşi umezi buzele.

— Cred că s-ar putea să-l fi văzut. Cu părul lung şi roşu? Cu aşa o barbă?

— El e! Willoughby, aşa-l cheamă. E – ce oare? – viking, pirat, cam aşa ceva. O vigoare şi o forţă formidabile. Remarcabilă persoană. Ar trebui să avem mai mulţi vizitatori, cred eu. Sînt cu mult superiori temporarilor, toată lumea e de acord cu asta. Să vorbeşti cu un temporar seamănă puţin cu a vorbi cu tine însuţi, nu crezi? Nu-ţi aduc nici o iluminare semnificativă. Dar un vizitator – cineva ca acest Willoughby... sau ca tine, Charles – un vizitator poate fi o adevărată revelaţie, un vizitator poate transforma felul în care priveşti realitatea...

— Scuză-mă, îl întrerupse Phillips.

Începu să simtă o pulsaţie în spatele frunţii.

— Am putea continua discuţia mai tîrziu?

Puse podul palmelor pe cărămida încinsă a platformei şi se săltă repede din bazin.

— Poate la cină – sau după aceea – da?

Porni aproape în fugă spre culoarul care ducea la băile private.

• • •

Cînd intră în partea acoperită a structurii, îşi simţi gîtul uscat şi i se tăie brusc răsuflarea. Păşi iute de-a lungul holului şi privi atent în mica sală de baie. Bărbatul cu barbă era încă

acolo, aşezat în bazin, cufundat pînă la piept în apă, cu cîte un braţ în jurul fiecăreia dintre femei. Ochii lui luceau în penumbră cu o intensitate înflăcărată. Rînjea cu o superbă mulţumire de sine; părea plin de ardoare, de încredere, de entuziasm.

Sper să fie ceea ce cred eu, se rugă Phillips. Am fost destulă vreme singur printre aceşti oameni.

— Pot să intru? întrebă el.

— Da, flăcăule! tună bărbatul din cadă, cu voce asurzitoare. Pe-onoarea mea, vino-ncoace, şi adu-ţi şi fetişcana! Pe dinţii Domnului, zău că e loc din belşug pentru mai mulţi oameni în scăldătoarea asta decît noi!

La auzul acestei exclamaţii zgomotoase, Phillips simţi un val puternic de bucurie. Ce voce răsunătoare şi plină de voioşie! Cît de pătrunzătoare, de viguroasă, de complet diferită de a unui cetăţean!

Şi aceste cuvinte ciudat de arhaice! *Pe dinţii Domnului? Pe-onoarea mea?* Ce fel de vorbe erau acestea? Ce altceva decît buna şi curata pronunţie sonoră elisabetană! Cu siguranţă avea ceva din tărăgănarea şi din înflăcărarea lui Shakespeare! Şi vorbite cu... un accent irlandez, asta era? Nu, nu tocmai; era engleză, dar engleza vorbită într-un fel cum Phillips nu mai auzise vreodată.

Cetăţenii nu vorbeau aşa. Dar un *vizitator* ar fi putut.

Aşadar, era adevărat. Uşurarea inundă sufletul lui Phillips. Atunci, nu era singur! O altă relicvă a unei epoci trecute – un alt hoinar – un camarad în haos, un frate în faţa necazurilor – un tovarăş de călătorie, aruncat încă şi mai departe decît el de furtunile timpului...

Bărbatul cu barbă zîmbi larg, din inimă, şi-i făcu semn lui Phillips cu o clătinare a capului.

— Hei, hai cu noi, hai cu noi, omule! E bine să vezi din nou o faţă englezească printre toţi potlogarii ăştia mauri şi portughezi! Dar ce-ai făcut cu fetişcana ta? N-ai niciodată destule fete, nu crezi?

Forţa şi vigoarea lui erau extraordinare; erau aproape prea mult. Răcnea, urla, tuna. Era atît de mult ceea ce trebuia să fie, încît părea mai degrabă un personaj dintr-un vechi film cu piraţi decît orice altceva, atît de fanfaron, atît de real, încît

părea ireal. Un elisabetan teatral, copleşitor, un tînăr Falstaff gălăgios, fără burtă.

Răguşit, Phillips întrebă:

— Cine eşti?

— Păi, fiul lui Ned Willoughby, Francis, ăsta-s eu, din Plymouth. Fost în serviciul maiestăţii sale protestante, dar răpit mişeleşte de puterile întunericului şi aruncat printre hinduşii ăştia tuciurii, sau ce-or fi. Şi tu?

— Charles Phillips.

După o ezitare de-o clipă, adăugă:

— Sînt din New York.

— *New* York? Ce loc e ăsta? Pe cinstea mea, omule, nu-l ştiu!

— Un oraş din America.

— Un oraş din America, nu mai spune! Ce închipuire grozavă mai e şi asta! În America, zici tu, şi nu pe lună, sau poate pe fundul mării?

Femeilor, Willoughby le spuse:

— Îl auziţi? Vine dintr-un oraş din America! Cu o faţă de englez, dar nu cu purtările unuia, şi nu tocmai cu soiul cuvenit de a grăi. Un oraş în America! Un *oraş*! Pe sîngele Domnului, ce-o să aud mai departe?

Phillips tremura. Uimirea începea să pună stăpînire pe el. Acest bărbat păşise poate pe străzile Londrei lui Shakespeare. Ciocnise halbe cu Marlowe sau Essex sau Walter Raleigh; privise corăbiile Armadei scăldîndu-se în Marea Mînecii. Spiritul lui Phillips trebuia să facă un efort pentru a se gîndi la asta. Acest vis neobişnuit în care se găsea îşi arăta acum întreaga stranietate. Se simţea ca un înotător obosit, asaltat de valurile înalte, bătut de vînt, năucit. Atmosfera fierbinte şi umedă a băilor îl ameţea încetul cu încetul. Nu mai avea nici o îndoială. Nu era singurul primitiv – singurul *vizitator* – care umbla liber prin acest secol cincizeci. Făceau şi alte experimente. Se prinse de muchiile uşii ca să-şi păstreze echilibrul şi spuse:

— Cînd vorbeşti despre maiestatea sa protestantă, te referi la Elisabeta I, nu-i aşa?

— Elisabeta, da! E adevărat că e prima cu acest nume, dar de ce să-ți bați capul s-o numești astfel? Nu-i decît una. Cea dintîi și cea din urmă, așa socotesc, și, Dumnezeu s-o apere, nu mai e alta!

Phillips îl cercetă pe bărbat cu prudență. Știa că trebuie să procedeze cu grijă. Un pas greșit în acest moment și ar rata orice șansă ca Willoughby să-l ia în serios. La urma urmei, cîtă uimire metafizică putea absorbi acest om? Ce știa el, ce știa oricine din vremea lui, despre trecut, prezent și viitor, și despre noțiunea că cineva ar putea să se deplaseze cumva de la unul la altul la fel de repede cum ar merge din Surrey pînă în Kent? Asta era o idee din secolul douăzeci, sau cel mai devreme de la sfîrșitul secolului al nouăsprezecelea, o speculație fantastică la care foarte probabil nu se gîndise nimeni vreodată, înainte ca Wells să-și fi trimis călătorul în timp să privească soarele înroșit al ultimului amurg al Pămîntului. Lumea lui Willoughby era o lume de protestanți și catolici, de regi și regine, de mici ambarcațiuni cu pînze, de spade la șold și de care cu boi pe drum; acea lume i se părea lui Phillips mult mai străină și mai îndepărtată decît era această lume de cetățeni și de temporari. Era foarte mare riscul ca Willoughby nici măcar să nu încerce să-l înțeleagă.

Dar acest om și cu el erau aliați naturali împotriva unei lumi pe care ei n-o făcuseră niciodată. Phillips decise să-și asume riscul.

— Elisabeta I este regina pe care o slujești, zise el. Va fi o alta cu acest nume în Anglia, la timpul cuvenit. Deja a fost, de fapt.

Willoughby clătină din cap, ca un leu nedumerit.

— Altă Elisabeta, zici?

— A doua, și nu seamănă prea mult cu prima. Multă vreme după regina ta virgină. Va domni în ceea ce tu socotești că sînt zilele care vor veni. Asta știu, fără îndoială.

Englezul se uită lung la el și se încruntă.

— Vezi viitorul? Atunci, ești prezicător? Solomonar, poate? Sau chiar unul dintre demonii care m-au adus în locul ăsta?

— Cîtuși de puțin, răspunse Phillips cu blîndețe. Doar un suflet pierdut, ca și tine.

Păşi în mica încăpere şi se lăsă pe vine lîngă bazin. Cele două femei-cetăţean îl priveau fix, cu o fascinaţie calmă. Nu le băgă în seamă. Pe Willoughby îl întrebă:

— Ai fie şi cea mai mică idee unde te afli?

• • •

Englezul ghicise, destul de corect, că era în India.

— Cred că omuleţii ăştia cafenii ca nişte mauri sînt din neamul hinduşilor, zise el.

Dar numai pînă aici putea merge înţelegerea a ceea ce i se întîmplase.

Nu-i trecuse prin cap că nu mai trăia în secolul al şaisprezecelea. Şi, desigur, nu bănuia cîtuşi de puţin că acest ciudat şi sumbru oraş de cărămidă în care se găsea era el însuşi un hoinar dintr-o eră încă şi mai îndepărtată decît a lui. Exista vreo cale, se întrebă Phillips, de a-i explica acest lucru?

Se afla aici doar de trei zile. Credea că diavolii erau cei care-l răpiseră.

— În timp ce dormeam, au venit după mine, povesti el. Mefistofel Satana şi slugile lui au pus mîna pe mine – numai Dumnezeu ştie de ce – şi m-au adus într-o clipă în acest tărîm torid din Anglia, unde mă odihneam în mijlocul prietenilor şi familiei. Pentru că eram între o călătorie şi alta, trebuie să înţelegi, îl aşteptam pe Drake şi corabia lui – îl ştii pe Drake, pe Francis cel plin de glorie? Pe sîngele Domnului, ăsta da marinar! Trebuia să ieşim iar în larg, el şi cu mine, dar în schimb iată-mă-s aici, în locul ăstălalt...

Willoughby se aplecă spre el şi zise:

— Te întreb, prezicătorule, cum se poate asta, că un om se duce la culcare în Plymouth şi se scoală în India? E ciudată trecerea asta, nu-i aşa?

— Aşa e, răspunse Phillips.

— Dar cine-a intrat în horă trebuie să joace, chiar dacă nu face decît să ţopăie, ei? Aşa cred eu.

Făcu semn către cele două femei-cetăţean.

— Şi de aceea, ca să mă mîngîi în ţara asta păgînă, mi-am găsit puţină desfătare printre femeile astea micuţe portugheze...

— Portugheze? se miră Phillips.

— Păi, ce altceva ar putea fi, dacă nu portugheze? Nu portughezii stăpînesc toate coastele astea ale Indiei? Vezi, oamenii sînt de două feluri aici, tuciuriii şi ceilalţi, cei cu piele deschisă la culoare, domnii şi stăpînii care stau în băile astea. Dacă nu sînt hinduşi, şi cred că nu sînt, atunci portughezi trebuie să fie.

Izbucni în rîs şi trase femeile lîngă el, frecîndu-le sînii cu mîinile ca şi cum ar fi fost fructe pe o viţă.

— Nu asta sînteţi, micuţe papistaşe despuiate şi nerușinate? Două portugheze, aşa-i?

Ele chicotiră, dar nu răspunseră.

— Nu, insistă Phillips. Asta-i India, dar nu India pe care crezi că o cunoşti. Iar femeile astea nu sînt portugheze.

— Nu sînt portugheze? exclamă Willoughby, nedumerit.

— Nu mai mult decît tine. Sînt absolut sigur de asta.

Willoughby îşi mîngîie barba.

— Recunosc că îi socoteam foarte ciudaţi, pentru nişte portughezi. N-am auzit nici o silabă din graiul portughez pe buzele lor. Şi mai e ciudat că umblă dezbrăcaţi ca Adam şi Eva prin băile astea şi-mi îngăduie să le iau femeile după bunul meu plac, ceea ce nu este obiceiul portughezilor de acasă, Dumnezeu ştie. Dar m-am gîndit că asta-i India şi c-au ales să trăiască după alte obiceiuri aici...

— Nu, îi răspunse Phillips. Îţi spun eu, aceştia nu sînt portughezi, nici dintr-un alt popor al Europei care să-ţi fie cunoscut.

— Rogu-te, atunci, cine sînt ei?

Fă-o cu delicateţe, acum, îşi dădu Phillips singur un avertisment. *Cu delicateţe.*

Vorbi:

— N-ar fi foarte greşit să ne gîndim la ei ca la nişte spirite de vreun fel oarecare – sau chiar demoni. Sau vrăjitori care ne-au scos prin magie din locul care ni se cuvine în lume.

Făcu o pauză, bîjbîind în căutarea unor mijloace prin care i-ar putea împărtăşi lui Willoughby, într-un mod în care Willoughby să poată pricepe acest mister care-i învăluise. Trase adînc aer în piept.

— Ne-au dus nu numai peste mare, explică el, ci şi peste ani. Am fost purtaţi, tu şi cu mine, departe în zilele care vor veni.

Willoughby îi aruncă o privire de uimire seacă.

— Zile care vor veni? Vremuri încă nenăscute, vrei să zici? Păi, nu înţeleg nimic din toate astea!

— Încearcă să înţelegi. Sîntem amîndoi naufragiaţi în aceeaşi barcă, omule! Dar nu putem cu nici un chip să ne ajutăm unul pe celălalt, dacă nu te pot face să înţelegi...

Scuturînd din cap, Willoughby murmură:

— Pe cinstea mea, bunul meu prieten, găsesc vorbele tale drept cea mai curată nebunie. Azi e azi, iar mîine e mîine, şi cum poate un om să păşească de la una la alta înainte ca mîine să se prefacă în azi?

— N-am nici cea mai mică idee, răspunse Phillips.

Pe chipul lui Willoughby se citea strădania; dar era limpede că nu putea pricepe mai mult de un contur începeţoşat al ideii pe care-o urmărea Phillips, asta dacă reuşea şi-atît.

— Dar atîta lucru ştiu, continuă el. Că lumea ta, cu tot ce se afla în ea, e moartă şi îngropată. Şi la fel e şi-a mea, deşi m-am născut la patru sute de ani după tine, în vremea celei de-a doua Elisabeta.

Willoughby pufni dispreţuitor.

— Patru sute...

— Trebuie să mă crezi!

— Nu! Nu!

— E adevărul. Vremea ta e doar istorie pentru mine. Iar a mea şi a ta sînt istorie pentru *ei* – istorie antică. Ei ne numesc vizitatori, dar sîntem de fapt sclavi.

Phillips se simţi tremurînd de intensitatea efortului. Îşi dădea seama cît de nebunesc trebuia să sune acest lucru pentru Willoughby. Începea să sune nebuneşte şi pentru el.

— Ne-au furat din epocile noastre cuvenite – prinzîndu-ne ca pe nişte ţigani, în noapte...

— Vai, omule! Aiurezi din cauza smintelii!

Phillips clătină din cap. Întinse mîna şi-l apucă strîns de încheietură pe Willoughby.

— Te implor, ascultă-mă!

Femeile-cetățean priveau îndeaproape, șoptind între ele la adăpostul mîinilor, rîzînd.

— Întreabă-le! strigă Phillips. Fă-le să-ți spună ce secol e acesta! Al șaisprezecelea, crezi tu? Întreabă-le!

— Ce secol ar putea fi, dacă nu al șaisprezecelea al Domnului Nostru!

— O să-ți răspundă că e al cincizecilea.

Willoughby se uită la el cu milă.

— Omule, omule, ce jalnic ești! Al cincizecilea, sigur că da!

Începu să rîdă.

— Flăcăule, ascultă-mă acum. Există o singură Elisabeta, așezată sigur pe tronul ei din Westminster. Aceasta e India. Anul este 1591. Hai să furăm amîndoi o corabie de la portughezii ăștia și să ne croim drum înapoi spre Anglia, și se poate întîmpla ca de acolo să ajungi în America ta...

— Nu există Anglia!

— Ah, poți să spui așa ceva și să nu fii nebun?

— Orașele și națiunile pe care le știam noi au dispărut. Oamenii aceștia trăiesc ca niște magicieni, Francis!

Nu folosea la nimic să ascundă ceva acum; lui Phillips îi trecură prin minte gînduri apăsătoare. Știa că pierduse.

— Invocă locuri de demult și le construiesc ici și colo potrivit imaginației lor, iar cînd se plictisesc de ele le distrug și o iau de la capăt. Nu există Anglia. Europa e pustie, fără formă, goală. Știi ce orașe există? Sînt numai cinci în toată lumea. Există Alexandria din Egipt. E Timbuktu în Africa. E New Chicago în America. Există un oraș mare în China — în Catai, presupun că așa ai spune tu. Și există locul ăsta, pe care ei îl numesc Mohenjo-daro, și care e mult mai vechi decît Grecia, decît Roma și decît Babilonul.

Încetișor, Willoughby spuse:

— Nu. E doar o absurditate. Spui că ne aflăm într-un mîine îndepărtat, și apoi îmi povestești că locuim într-un oraș de demult.

— Doar o evocare a lui, zise Phillips cu disperare. O asemănare a acelui oraș. Pe care oamenii ăștia au plăsmuit-o cumva, pentru propria lor distracție. Tot de asta sîntem și noi aici: să-i distrăm. *Doar* să-i distrăm.

— Eşti complet nebun!

— Atunci vino cu mine. Vorbeşte cu cetăţenii de la bazinul cel mare. Întreabă-i în ce an sîntem; întreabă-i despre Anglia; întreabă-i cum ai ajuns să fii aici.

Phillips prinse încă o dată încheietura lui Willoughby.

— Trebuie să fim aliaţi. Dacă lucrăm împreună, poate descoperim o cale de a scăpa din locul ăsta şi...

— Lasă-mă-n pace, flăcăule.

— Te rog...

— Lasă-mă-n pace! răcni Willoughby, şi-şi smuci braţul, eliberîndu-se. Avea ochii holbaţi de mînie. Ridicîndu-se în bazin, se uită în jur furios, ca şi cum ar fi căutat o armă. Femeile-cetăţean se făcură mici, îndepărtîndu-se de el, deşi, în acelaşi timp, păreau captivate de izbucnirea feroce a bărbatului masiv.

— Du-te, pleacă la balamuc! Lasă-mă-n pace, nebunule! Lasă-mă-n pace!

• • •

Posomorît, Phillips rătăci ore întregi singur pe străzile prăfuite din Mohenjo-daro. Eşecul lui cu Willoughby îl lăsase deprimat şi trist; sperase să facă front comun cu elisabetanul împotriva cetăţenilor, dar vedea acum că asta n-avea să se întîmple. Dăduse greş; sau, mai probabil, fusese imposibil de la început să-l facă pe Willoughby să înţeleagă adevărul situaţiei lor.

În arşiţa înăbuşitoare, merse la întîmplare pe străduţele aglomerate şi încîlcite, cu case fără ferestre, acoperişuri plate şi pereţi goi, inexpresivi, pînă cînd ieşi într-o piaţă largă. Viaţa oraşului forfotea frenetic în jurul lui; sau, mai curînd, pseudoviaţa, interacţiunile complicate ale miilor de temporari care nu erau nimic mai mult decît păpuşi cu arcul întors, puse în mişcare pentru a oferi iluzia că India prevedică era încă o comunitate care funcţiona. Aici, vînzătorii ofereau mici peceţi minunate de piatră sculptată, reprezentînd tigri şi maimuţe şi ciudate vite cocoşate, iar femeile se tîrguiau în gura mare cu meşteşugarii pentru podoabele de fildeş, aur, aramă şi bronz. Femei cu înfăţişare obosită stăteau ghemuite în spatele movilelor imense de olărie nouă, roşie-rozalie, cu desene negre.

GALILEO – SCIENCE FICTION ANTOLOGY NR. 3 / ROMÂNIA 2010

Nimeni nu-i acorda nici cea mai mică atenție. Era un străin aici, nici cetățean, nici temporar. Ei aparțineau locului.

Merse mai departe, trecînd pe lîngă hambarele uriaşe unde muncitorii descărcau neîncetat căruțe cu grîu şi alte cereale măcinate, pe platforme de cărămidă mari, circulare. Se lăsă purtat într-un restaurant public înțesat de oameni tăcuți, lipsiți de veselie, stînd cot la cot la tejghelele mici de cărămidă, şi primi o bucată rotundă şi plată de pîine, un fel de tortilla sau de lipie, umplută cu carne tocată condimentată care-i înțepa buzele ca focul. Apoi trecu mai departe, de-a lungul unei scări late, nu prea abrupte, către partea de jos a oraşului, unde țăranii locuiau în camere aducînd cu nişte celule înghesuite una lîngă alta, ca în nişte stupi.

Era un oraş apăsător, dar nu mizer. Intensitatea preocupării pentru igienă îl uimea: puțuri şi fîntîni şi latrine publice peste tot, şi şanțuri de scurgere din cărămidă ieşind din fiecare clădire, ducînd la canale acoperite. Nu exista nimic din canalele deschise şi rigolele urît mirositoare despre care ştia că puteau fi întîlnite încă în India vremii sale. Se întrebă dacă anticul Mohenjo-daro fusese cu adevărat atît de meticulos conceput. Poate că cetățenii reproiectaseră oraşul pentru a se potrivi cu propriile lor idealuri de curățenie. Nu; mai probabil era că ceea ce vedea era autentic, conchise el, o funcție a aceleiaşi discipline obsesive care-i dăduse oraşului rigiditatea formei. Dacă Mohenjo-daro ar fi fost o văgăună murdară şi plină de paraziți, cetățenii l-ar fi recreat probabil exact în acest fel, şi le-ar fi plăcut la nebunie pentru fascinanta lui mizerie puturoasă.

Nu că ar fi observat vreodată o preocupare excesivă pentru autenticitate din partea cetățenilor; iar Mohenjo-daro, ca şi toate celelalte oraşe restaurate pe care le vizitase, era plin de obişnuitele anacronisme ocazionale. Phillips văzu imagini ale lui Shiva şi Krishna ici şi colo, pe pereții clădirilor pe care le socotea a fi temple, iar chipul blajin al zeiței-mame Kali se înălța în piețe. Cu siguranță aceste zeități apăruseră în India cu multă vreme după prăbuşirea civilizației Mohenjo-daro. Sau simțeau o anumită plăcere perversă în amestecarea epocilor — o moschee şi o biserică în Alexandria grecească, zei hinduşi în preistoricul

Mohenjo-daro? Poate că înregistrările trecutului ajunseseră contaminate cu erori de-a lungul miilor de ani. N-ar fi fost surprins să vadă steaguri cu portretele lui Gandhi şi Nehru, purtate în procesiuni pe străzi. Şi existau şi aici fantasme şi himere în libertate, ca şi cum cetăţenii nu şi-ar fi bătut capul cu graniţa dintre istorie şi mit: mici Ganesha graşi, cu capete de elefant, cufundîndu-şi veseli trompele în fîntîni, o femeie cu şase braţe şi trei capete făcînd plajă pe o terasă de cărămidă. De ce nu? Fără îndoială, aceasta era deviza acestor oameni: *De ce nu, de ce nu, de ce nu?* Puteau face cum doreau, şi chiar făceau. Şi totuşi, Gioia îi spusese cu multă vreme în urmă: „Limitele sînt foarte importante". În ce privinţă, se întreba Phillips, se limitează singuri, în afară de numărul oraşelor? Exista o normă, poate, pentru numărul de „vizitatori" pe care-şi permiteau să-i răpească din trecut? Pînă astăzi, credea că era singurul; acum ştia că exista cel puţin încă unul; s-ar fi putut să fie mai mulţi în altă parte, cu un pas sau doi înaintea sau în urma lui, făcînd circuitul împreună cu cetăţenii care călătoreau la nesfîrşit de la New Chicago la Chang-an şi de aici la Alexandria. Ar trebui să ne unim forţele, se gîndi el, şi să-i silim să ne trimită înapoi în epocile noastre de drept. *Să-i silim?* Cum? Să deschidă un proces, poate? Să facă demonstraţii în stradă? Se gîndi cu tristeţe la eşecul de a face cauză comună cu Willoughby. Sîntem aliaţi naturali, se gîndi. Împreună, poate că am fi reuşit să cîştigăm o oarecare compasiune din partea acestor oameni. Dar pentru Willoughby era literalmente de neconceput ca buna regină Bess şi supuşii ei să fie închişi pe partea cealaltă a unei bariere groase de sute de secole. Prefera să creadă că Anglia se afla doar la cîteva luni de călătorie în jurul Capului Bunei Speranţe, şi că tot ce avea de făcut era să pună mîna pe o corabie, să ridice pînzele şi să pornească spre casă. Bietul Willoughby; probabil că n-avea să-şi mai vadă niciodată casa.

Dintr-o dată, lui Phillips îi trecu prin cap:

Nici tu.

Şi apoi, după asta:

Dacă ai putea pleca acasă, chiar ai vrea?

Unul dintre primele lucruri de care-şi dăduse seama aici era că nu ştia aproape nimic concret despre fosta lui existenţă.

Mintea îi era bine aprovizionată cu amănunte despre viața din New Yorkul secolului douăzeci, fără îndoială; dar despre el însuşi nu putea spune mare lucru, în afară de faptul că era Charles Phillips şi că venise din 1984. Profesie? Vîrstă? Numele părinților? Avea o soție? Copii? O pisică, un cîine, pasiuni? Nici o informație; nimic. Era posibil ca cetățenii să-i fi luat toate acestea cînd îl aduseseră aici, pentru a-l cruța de suferința despărțirii. Ar fi putut fi capabili de o asemenea bunătate. Ştiind atît de puțin despre ceea ce pierduse, putea spune cu adevărat că-i era dor? Willoughby părea să-şi amintească mult mai mult din fosta lui viață, şi tînjea după ea cu atît mai intens. Phillips era scutit de asta. De ce să nu rămînă aici şi să meargă încontinuu din oraş în oraş, vizitînd toate vremurile trecute, pe măsură ce cetățenii le aduceau în realitate? De ce nu? De ce nu? Avea oricum toate şansele să nu aibă de ales...

Se întoarse din nou către citadelă şi către băi. Se simțea puțin ca o fantomă, bîntuind un oraş de fantome.

Belilala nu părea să-şi dea seama că fusese plecat în cea mai mare parte a zilei. Stătea singură pe terasa băilor, sorbind calm dintr-o băutură groasă, albă ca laptele, care fusese presărată cu o mirodenie de culoare închisă. Bărbatul clătină din cap în semn de negație, atunci cînd îi oferi şi lui.

— Îți aduci aminte că am pomenit de faptul că am văzut azi dimineață un bărbat cu părul roşu şi cu barbă? vorbi Phillips. E un vizitator... Hawk mi-a zis.

— Vizitator? întrebă Belilala.

— Dintr-o vreme aflată cu vreo patru sute de ani înaintea timpului meu. Am vorbit cu el. Crede că a fost adus aici de demoni.

Phillips o privi cercetător.

— Şi eu sînt vizitator, nu-i aşa?

— Desigur, iubitule.

— Şi cum am fost adus *eu* aici? Tot de demoni?

Belilala surîse indiferentă.

— Ar trebui să întrebi pe altcineva. Poate pe Hawk. Eu n-am cercetat prea adînc lucrurile astea.

— Înțeleg. Sînt mulți vizitatori aici, ştii cumva?

— Nu sînt mulți, nu tocmai. N-am auzit decît de trei sau patru în afară de tine. S-ar putea totuși să fi apărut și alții pînă acum, presupun.

Își puse ușor mîna peste a lui.

— Te simți bine în Mohenjo, Charles?

El lăsă întrebarea să treacă pe lîngă, ca și cum n-ar fi auzit-o.

— L-am întrebat pe Hawk despre Gioia, zise el.

— Și?

— Mi-a spus că nu mai e aici, că a plecat mai departe, la Timbuktu sau la New Chicago, nu era sigur care dintre ele.

— Este foarte probabil. Așa cum știe toată lumea, Gioia rămîne rareori mult timp în același loc.

Phillips dădu din cap.

— Ai spus ieri că Gioia e o efemeră. Asta înseamnă că o să îmbătrînească și o să moară, nu-i așa?

— Credeam că ai înțeles asta, Charles.

— Pe cîtă vreme tu nu vei îmbătrîni? Nici Hawk, nici Stengard, nici unul din restul grupului vostru?

— Vom trăi atît de mult cît vom dori, răspunse ea. Dar nu vom îmbătrîni, nu.

— Ce face ca o persoană să fie efemer?

— Așa se nasc, cred eu. Vreo genă lipsă, vreo genă în plus – nu prea știu, de fapt. E extrem de neobișnuit. Nu se poate face nimic pentru a-i ajuta. Îmbătrînirea e foarte lentă. Dar nu poate fi oprită.

Phillips dădu din cap.

— Trebuie să fie foarte neplăcut, comentă el. Să descoperi că ești unul dintre puținii oameni care îmbătrînesc, într-o lume în care toată lumea rămîne tînăr... Nu-i de mirare că Gioia e atît de nerăbdătoare. Nu-i de mirare că umblă mereu dintr-un loc în altul. Nu-i de mirare că s-a ataşat atît de repede de vizitatorul barbar și păros din secolul douăzeci, care vine dintr-o vreme în care *cu toții* erau efemeri. Ea și cu mine avem ceva în comun, nu crezi?

— Într-un fel, da.

— Noi înțelegem îmbătrînirea. Noi înțelegem moartea. Spune-mi, este posibil ca Gioia să moară foarte curînd, Belilala?

— Curînd? Curînd?

Se uită lung la el, cu ochii mari.

— Ce înseamnă curînd? De unde să ştiu? Ce consideri tu şi ce consider eu ca fiind curînd nu e acelaşi lucru, Charles.

Apoi purtarea ei se schimbă; pentru prima oară păru să audă ceea ce-i spunea el. Încetişor, răspunse:

— Nu, nu, Charles. Nu cred că va muri foarte curînd.

— Cînd m-a părăsit, în Chang-an, a fost din cauză că se plictisise de mine?

Belilala clătina din cap.

— Era pur să simplu cuprinsă de neastîmpăr. N-avea nimic de-a face cu tine. Nu s-a plictisit niciodată de tine.

— Atunci, am să plec s-o caut. Oriunde-ar putea fi, Timbuktu, New Chicago, am s-o găsesc. Gioia şi cu mine sîntem meniţi să fim împreună.

— Poate că da, replică Belilala. Da. Da, cred că sînteţi, cu adevărat.

Nu părea deloc tulburată, părăsită, nu părea să fi suferit nici o pierdere.

— Sigur că da, Charles. Du-te la ea! Urmeaz-o! Găseşte-o! Oriunde-ar putea fi...

* * *

Începuseră deja să demoleze Timbuktu, cînd Phillips ajunse acolo. În timp ce era încă sus pe cer, plutind cu aparatul lui de zbor deasupra şesului prăfos şi roşcat unde fluviul Niger întîlnea nisipurile Saharei, un val de emoţie intensă se înălţă înăuntrul lui, în timp ce privea în jos la clădirile pătrate, cenuşii, de chirpici, cu acoperişuri plate, din marea capitală a deşertului. Dar cînd ateriză, găsi roboţi sclipitori cu carcasă de metal forfotind peste tot, o întreagă hoardă mişunînd ca nişte insecte uriaşe, strălucitoare, demontînd acel loc.

Nu ştiuse pînă acum de roboţi. Aşadar, iată cum erau realizate toate acele miracole, îşi dădu seama Phillips: o armată de maşini îndatoritoare. Şi le imagină repezindu-se din pămînt de cîte ori era nevoie de serviciile lor, ieşind din vreun depozit subteran steril pentru a asambla Veneţia, sau Teba, sau Knossos, sau Houston, sau orice alt loc era necesar, pînă la cel mai subtil amănunt, şi apoi întorcîndu-se mai tîrziu să desfacă tot ceea ce

construiseră. Îi privi acum, doborînd cu sîrguință pereții de chirpici, demolînd porțile grele țintuite cu metal, trecînd cu buldozerele peste uimitorul labirint de alei și de străzi principale, măturînd piața. La ultima lui vizită la Timbuktu, piața aceea fusese ticsită de o hoardă de tuaregi cu văluri și de mauri trufași, negri sudanezi, negustori sirieni cu chipuri viclene, cu toții preocupați să se tîrguiască pentru cămile, cai, măgari, bulgări de sare, pepeni verzi uriași, brățări de argint, exemplare splendide ale Coranului pe pergament. Dispăruseră cu toții acum, acea mulțime pitorească de temporari cu pielea închisă la culoare. Nici cetățeni nu se mai zăreau. Pulberea distrugerii înecă aerul. Unul dintre roboți se apropie de Phillips și rosti, cu o voce seacă, croncănită, ca de insectă:

— N-ar trebui să fiți aici. Acest oraș este închis.

Bărbatul se uită lung la banda de scanere și de senzori care licăreau și bîzîiau pe botul ascuțit și lucios al creaturii.

— Încerc să găsesc pe cineva, un cetățean care s-ar putea să fi fost pe aici de curînd. Numele ei este...

— Orașul este închis, repetă robotul implacabil.

Nu voiau să-l lase să stea nici măcar o oră. Nu e mîncare aici, îi spuse robotul, nici apă, nici un adăpost. Acesta nu mai este un loc. Nu poți rămîne. Nu poți rămîne. Nu poți rămîne.

Acesta nu mai este un loc.

Atunci, poate că reușea s-o găsească în New Chicago. Se ridică din nou în aer, plutind spre nord și spre vest, pe deasupra pustiului imens. Pămîntul de dedesubtul lui se curba în depărtare, la orizontul încețoșat, gol și sterp. Ce făcuseră cu vestigiile lumii care se aflase aici înainte? Dăduseră drumul gîndacilor lor de metal lucitor ca să curețe totul? Nu mai existau nicăieri ruine ale antichității adevărate? Nici o rămășiță a Romei, nici un ciob din Ierusalim, nici un ciot de pe Fifth Avenue? Totul era atît de arid acolo, jos: o scenă goală, așteptînd să fie construit următorul decor. Zbură într-un arc larg peste cocoașa proeminentă a Africii și mai departe, în ceea ce presupunea a fi sudul Europei; micul vehicul făcea toată treaba, lăsîndu-l pe el să moțăie sau să privească cît dorea. Din cînd în cînd, vedea cîte un alt aparat zburător trecînd pe lîngă el, în depărtare, o lacrimă întunecată, cu aripi, conturată pe

limpezimea dură a cerului. Își dorea să fi existat vreun mijloc de a lua legătura cu ei prin radio, dar nu avea nici cea mai mică idee cum să se descurce cu asta. Nu că ar fi avut ceva de spus; voia doar să audă o voce omenească. Era complet izolat. Ar fi putut la fel de bine să fie ultimul om în viață de pe Pământ. Închise ochii și se gîndi la Gioia.

• • •

— Așa? întrebă Phillips.

Într-o încăpere ovală cu panouri de fildeș, aflată la șaizeci de etaje deasupra străzilor lucind ușor din New Chicago, atinse cu buza de sus un mic recipient rece de plastic și apăsă butonul de la bază. Auzi un sunet spumegînd; apoi vapori albaștri se înălțară către nările lui.

— Da, răspunse Cantilena. E bine.

Detectă o aromă slabă de scorțișoară, cuișoare și ceva care aproape că ar fi putut fi homar fript. Apoi, fu apucat de un acces de amețeală, iar prin cap începură să i se învolbureze viziuni: catedrale gotice, piramidele, Central Park acoperit de zăpadă proaspătă, labirinturile aspre de cărămidă din Mohenjo-daro și cincizeci de mii de alte locuri dintr-odată, un montaigne-russe nebunesc prin spațiu și timp. Păru să dureze vreme de secole. Dar în cele din urmă capul i se limpezi și se uită în jur, clipind, dîndu-și seama că totul se petrecuse doar într-o clipă. Cantilena încă stătea alături de el. Ceilalți cetățeni din cameră – vreo cincisprezece, douăzeci – abia dacă se mișcaseră. Straniul omuleț cu piele ca de porțelan verzui, de lîngă peretele opus, continua să-l privească fix.

— Ei? întrebă Cantilena. Ce crezi?

— Incredibil!

— Și absolut autentic. Este un drog adevărat din New Chicago. Formula exactă. Ți-ar plăcea încă o doză?

— Nu chiar acum, răspunse Phillips încurcat.

Se clătina și trebui să facă un efort ca să-și păstreze echilibrul. S-ar putea să nu fi fost o idee chiar atît de bună să trag pe nas chestia asta, se gîndi el.

Era în New Chicago de o săptămînă, poate de două, și încă suferea de dezorientarea specială pe care acest oraș i-o trezea

întotdeauna. Era a patra oară cînd venea aici, şi la fel fusese de fiecare dată. New Chicago era singurul dintre oraşele reconstruite din această lume care, în întruparea lui originară, existase *după* propria lui epocă. Pentru el, era un avanpost al viitorului de neînţeles; pentru cetăţeni, era un simulacru bizar al trecutului arheologic. Acest paradox îi făcea capul să se învîrtă de atîtea confuzii şi tensiuni imposibile.

Ceea ce se întîmplase cu *vechiul* Chicago era desigur imposibil de descoperit pentru el. Dispărut fără urmă, asta era limpede: nu mai existau Turnul de Apă, Marina City, Centrul Hancock, nici clădirea Tribune, nici o fărîmă, nici un atom. Dar era lipsit de speranţă să întrebi pe oricare dintre cei mai mult de un milion de locuitori din New Chicago despre predecesorul oraşului lor. Ei erau doar temporari; nu ştiau mai mult decît ceea ce trebuiau să ştie, şi tot ce trebuiau să ştie era să-şi ducă pînă la capăt mişcările presupuse de ceea ce făceau, pentru a crea iluzia că acesta era un oraş adevărat. Nu aveau nevoie să cunoască istoria antică.

Nici nu era probabil să afle totul de la vreun cetăţean, desigur. Cetăţenii nu păreau să-şi bată capul prea mult cu chestiunile erudite. Phillips nu avea nici un motiv să creadă că lumea era pentru ei altceva decît un parc de distracţii. Undeva, desigur, trebuiau să existe cei care se specializau în studiul serios al civilizaţiilor pierdute ale trecutului – altfel, cum ar fi fost aduse la viaţă aceste stranii oraşe reconstruite?

„Planificatorii", îi auzise spunînd odată pe Nissandra sau pe Aramayne, „erau deja cufundaţi adînc în cercetările pentru Bizanţ". Dar cine erau planificatorii? Habar n-avea. Din cîte ştia el, aceştia erau roboţii. Poate că roboţii erau adevăraţii stăpîni ai acestei întregi epoci, care creaseră oraşele în principal nu de dragul de a-i amuza pe cetăţeni, ci ca o încercare proprie plină de sîrguinţă de a înţelege viaţa lumii care trecuse. O speculaţie hazardată, da; dar nu lipsită de o oarecare plauzibilitate, gîndi el.

Se simţea apăsat de veselia petrecerii ce se desfăşura peste tot în jurul lui.

— Am nevoie de puţin aer, îi spuse lui Cantilena, şi se îndreptă spre fereastră. Luna nu era decît în ultimul pătrar, dar

se simțea o adiere de vînt. Privi afară, către orașul ciudat de dedesubt.

New Chicago nu avea nimic în comun cu cel vechi, în afară de nume. Măcar îl construiseră de-a lungul țărmului apusean al unui mare lac interior, care-ar fi putut să fie chiar lacul Michigan, deși, cînd zburase pe deasupra lui, păruse mai lat și mai puțin alungit decît lacul pe care și-l amintea el. Orașul propriu-zis era o fantezie dantelată de clădiri zvelte, în culori pastelate, ridicîndu-se în unghiuri bizare și legate de o plasă de poduri aeriene ce se unduiau ușor. Străzile erau paranteze lungi care atingeau lacul la capetele dinspre nord și sud și se arcuiau grațios spre vest în partea de mijloc. Fiecare spațiu dintre marile bulevarde era traversat de o linie de transport public – vehicule lucioase albastre-verzui, în formă de bulă, alunecînd pe roți silențioase – iar de o parte și de alta a liniilor se aflau fîșii luxuriante de parc. Era frumos, uluitor de frumos, dar imaterial. Întregul loc părea să fi fost făurit din raze de soare și mătase.

O voce înceată de lîngă el rosti:

— Începi să te îmbolnăvești?

Phillips aruncă o privire în jur. Bărbatul de porțelan stătea lîngă el; o persoană îndesată, pedantă, vag orientală în înfățișare. Pielea lui avea o nuanță stranie, verde-cenușie, diferită de orice altă piele pe care-o văzuse vreodată Phillips, și era extraordinar de netedă ca textură, ca și cum ar fi fost făcută din porțelan fin.

Phillips clătină din cap.

— Doar puțină greață, răspunse el. Orașul ăsta mă întoarce întotdeauna pe dos.

— Presupun că poate fi descumpănitor, replică omulețul.

Tonul lui era unul estompat și voalat, inflexiunile ciudate. Avea în atitudine ceva felin. Părea viguros, de neclintit, aproape amenințător.

— Ești vizitator?

Phillips îl cercetă pentru o clipă.

— Da, răspunse.

— Și eu, desigur.

— Și tu?

— Într-adevăr.

Omulețul zîmbi.

— Care e locul tău de origine? Secolul douăzeci? Douăzeci şi unu, cel mai tîrziu, aş zice.

— Sînt din 1984. AD 1984.

Încă un surîs, unul satisfăcut de sine.

— Atunci, n-am nimerit-o prea rău.

O înclinare vioaie a capului.

— Y'ang-Yeovil.

— Poftim? întrebă Phillips.

— Y'ang-Yeovil. E numele meu. În trecut, colonelul Y'ang-Yeovil dintr-a Treia Septentriadă.

— Asta este pe vreo altă planetă? întrebă Phillips, simțindu-se puțin năucit.

— O, nu, absolut deloc, zise Y'ang-Yeovil cu amabilitate. Chiar de pe lumea asta, te asigur. Sînt de origine cît se poate de umană. Cetățean al Republicii Superioare Han, născut în oraşul Port Ssu. Şi tu... iartă-mă... numele tău?

— Scuză-mă. Phillips. Charles Phillips. Pe vremuri, din oraşul New York.

— A, New York!

Chipul lui Y'ang-Yeovil se lumină cu o scînteie de recunoaştere care se stinse repede.

— New York... New York – era foarte faimos, asta ştiu...

E foarte ciudat, se gîndi Phillips. Simți o mai mare compasiune acum pentru bietul Francis Willoughby, complet rătăcit. Acest om vine dintr-un timp aflat atît de departe după al meu încît abia a auzit de New York – trebuie să fie de fapt un contemporan al adevăratului New Chicago; mă întreb dacă socoteşte această versiune autentică – şi totuşi, pentru cetățeni, şi acest Y'ang-Yeovil este doar un primitiv, o curiozitate din antichitate...

— New York a fost cel mai mare oraş din Statele Unite ale Americii, adăugă Phillips.

— Sigur că da. Da. Foarte faimos.

— Dar practic uitat în vremea în care a apărut Republica Superioară Han, presupun.

Y'ang-Yeovil răspunse, cu un aer stînjenit:

— Au fost tulburări între vremea ta şi a mea. Dar în nici un caz nu trebuie să-ţi faci impresia, din vorbele mele, că oraşul tău a fost...

Un rîs brusc răsună în partea cealaltă a încăperii. Cinci sau şase nou-veniţi sosiseră la petrecere. Phillips îi privi atent, i se tăie răsuflarea, apoi rămase cu gura căscată. Cu siguranţă era Stengard – şi Aramayne lîngă el – iar cealaltă femeie, pe jumătate ascunsă în spatele lor...

— Dacă mă scuzi pentru o clipă... spuse Phillips, întorcîndu-se brusc cu spatele la Y'ang-Yeovil. Te rog, iartă-mă. Tocmai a intrat cineva – o persoană pe care am încercat s-o găsesc încă de cînd...

Se repezi într-acolo.

• • •

— Gioia! strigă el. Gioia, eu sînt! Aşteaptă-mă! Aşteaptă-mă!

Stengard stătea în drum. Aramayne, întorcîndu-se să ia cîteva dintre micile pulverizatoare de vapori de la Cantilena, îl împiedica şi el. Phillips îşi făcu loc printre ei ca şi cum n-ar fi fost acolo. Gioia, la jumătatea drumului spre uşă, se opri şi se uită la el ca o căprioară speriată.

— Nu pleca, îi zise el.

Îi luă mîna într-a lui.

Tresări văzîndu-i înfăţişarea. Cît timp trecuse de la strania lor despărţire în acea noapte de mistere din Chang-an? Un an? Un an şi jumătate? Aşa credea. Sau pierduse complet socoteala timpului? Era percepţia lui privind trecerea lunilor atît de nedemnă de încredere? Ea părea cu cel puţin zece sau cincisprezece ani mai în vîrstă. Poate chiar era; poate că anii treceau pentru el aici ca într-un vis, şi nu-şi dăduse seama de asta niciodată. Gioia arăta încordată, ofilită, epuizată. De pe faţa mai slabă şi straniu schimbată, ochii ei îl priveau arzători, aproape sfidător, ca pentru a spune: *„Vezi? Vezi ce urîtă am devenit?"*

El vorbi:

— Te caut de... nu ştiu cît a trecut, Gioia. La Mohenjo, la Timbuktu, acum aici. Vreau să fiu din nou cu tine.

— Nu se poate.

— Belilala mi-a explicat totul în Mohenjo. Ştiu că eşti o efemeră – ştiu ce înseamnă asta, Gioia. Înseamnă că începi să îmbătrîneşti un pic. Şi ce dacă? Atunci vei avea doar trei sau patru sute de ani, în loc de o veşnicie. Nu crezi că ştiu ce înseamnă să fii efemer? Sînt doar un simplu om antic, din secolul douăzeci, îţi aduci aminte? Şaizeci, şaptezeci, optzeci de ani, asta-i tot ce avem. Tu şi cu mine suferim de aceeaşi boală, Gioia. Asta te-a atras spre mine de la început. Sînt sigur de asta. Iată de ce trebuie să fim împreună acum. Oricît de puţin timp avem, putem petrece ceea ce ne-a mai rămas împreună, nu vezi?

— Tu eşti cel care nu vede, Charles, vorbi ea încetişor.

— Poate... Poate că nu înţeleg nici cel mai mic lucru despre locul ăsta blestemat. În afară de faptul că tu şi cu mine... că te iubesc... că eu cred că mă iubeşti şi tu...

— Da, te iubesc. Dar nu înţelegi. Exact pentru că te iubesc, tu şi cu mine... tu şi cu mine nu putem...

Cu un oftat disperat, îşi lăsă mîna să alunece din strînsoarea lui. El se întinse din nou după ea, dar femeia se descotorosi de prezenţa lui şi se retrase repede pe coridor.

— Gioia?

— Te rog, exclamă ea. Nu! N-aş fi venit niciodată aici dacă aş fi ştiut că erai şi tu. Nu veni după mine. Te rog... Te rog!

Se întoarse şi fugi.

Rămase uitîndu-se după ea vreme de o clipă nesfîrşită. Cantilena şi Aramayne apărură şi îi zîmbiră ca şi cum nu s-ar fi întîmplat absolut nimic. Cantilena îi oferi o fiolă cu un fluid sclipitor, chihlimbariu. Refuză cu un gest brusc. Unde să mă duc acum? se întrebă. Ce să fac? Se întoarse la petrecere.

Y'ang-Yeovil alunecă lîngă el.

— Eşti foarte nefericit, murmură omuleţul.

Phillips se uită furios la el.

— Lasă-mă-n pace!

— Poate că te-aş putea ajuta cu ceva.

— Nimeni nu mă poate ajuta cu nimic, replică Phillips.

Se răsuci şi apucă una dintre fiolele de pe o tavă, şi-i înghiţi conţinutul. Îl făcu să simtă ca şi cum ar fi apărut două exemplare

ale lui, stînd de-o parte şi de alta a lui Y'ang-Yeovil. Înghiţi încă una. Acum erau patru exemplare.

— Sînt îndrăgostit de o femeie-cetăţean, izbucni el.

I se părea că vorbeşte în cor.

— Dragoste... Aha... Te iubeşte şi ea?

— Aşa credeam. Aşa cred. Dar ea e o efemeră. Ştii ce înseamnă asta? Nu e nemuritoare, ca toţi ceilalţi. Îmbătrîneşte. Începe să arate bătrînă. Aşa că a fugit de mine. Nu vrea s-o văd schimbîndu-se. Crede că o să fiu dezgustat, presupun. Am încercat să-i aduc aminte chiar acum că nici eu nu sînt nemuritor, că ea şi cu mine am putea îmbătrîni împreună, dar ea...

— O, nu! şopti Y'ang-Yeovil. De ce crezi că vei îmbătrîni? Ai îmbătrînit vreun pic în tot timpul pe care l-ai petrecut aici?

Phillips fu pus în încurcătură.

— Sigur că da. Eu... eu...

— Serios? zîmbi Y'ang-Yeovil. Ia vezi! Uită-te la tine!

Făcu un gest complicat cu degetele şi între ele apăru o zonă sclipitoare de lumină, ca o oglindă. Phillips se uită fix la imaginea lui. Un chip tineresc îi întoarse privirea. Era adevărat, prin urmare. Pur şi simplu nu se gîndise la asta. Cîţi ani petrecuse în această lume? Timpul trecuse pur şi simplu pe lîngă el; foarte mult timp, deşi nu putea calcula cît anume. Cei de aici nu păreau să ţină prea atent socoteala, şi nici el n-o făcuse. Dar trebuie să fi fost mulţi ani, se gîndi el. Toate acele călătorii nesfîrşite de la un capăt la altul al globului – atît de multe oraşe apăruseră şi dispăruseră – Rio, Roma, Asgard, acestea erau primele trei care-i veniseră în minte – şi mai erau şi altele; abia dacă şi le mai amintea pe fiecare. Ani... Faţa lui nu se schimbase deloc. Timpul îşi arătase asprimea faţă de Gioia, dar nu şi faţă de el.

— Nu înţeleg, murmură el. De ce nu îmbătrînesc?

— Pentru că nu eşti real, răspunse Y'ang-Yeovil. Nu ştiai asta?

Phillips clipi:

— Nu... sînt real?

— Credeai că ai fost luat cu trup cu tot din timpul tău? întrebă omuleţul. A, nu, nu, nu pot face cîtuşi de puţin aşa ceva. Nu sîntem adevăraţi călători în timp; nici tu, nici eu, nici oricare

dintre vizitatori. Credeam că ți-ai dat seama de asta. Dar poate că epoca ta e prea timpurie ca să înțelegi cum se cuvine lucrurile astea. Sîntem foarte inteligent făcuți, prietene. Sîntem creații ingenioase, minunat încărcate cu gîndurile, atitudinile și evenimentele propriilor noastre epoci. Sîntem realizarea lor cea mai strălucită, știi; mult mai complexă chiar și decît unul dintre aceste orașe. Sîntem cu un pas mai departe decît temporarii – mai mult decît un pas, mult mai mult. Ei fac numai ceea ce sînt instruiți să facă, iar capacitatea lor este foarte îngustă. Nu sînt altceva decît mașini, de fapt. În timp ce noi sîntem autonomi. Ne mișcăm din proprie voință; gîndim, vorbim, și chiar – așa se pare – ne îndrăgostim. Dar nu vom îmbătrîni. Cum am putea? Nu sîntem adevărați. Sîntem doar rețele artificiale de reacții mentale. Sîntem simple iluzii, atît de bine făcute încît ne înșelăm pe noi înșine. Nu știai asta? Serios, chiar nu știai?

• • •

Era în aer, atingînd la întîmplare butoanele pentru destinație. Cumva, se trezi îndreptîndu-se înapoi către Timbuktu. *Acest oraș este închis. Acesta nu mai este un loc.* N-avea nici o importanță pentru el. De ce-ar avea ceva vreo importanță?

Furia și un sentiment înăbușitor de disperare se ridicară înăuntrul lui. Sînt un software, se gîndi Phillips. Nu sînt altceva decît un software.

Nu ești real. Foarte inteligent făcut. O creație ingenioasă. O simplă iluzie.

Din aer nu se zărea nici o urmă din Timbuktu. Ateriză oricum. Solul cenușiu, nisipos, era neted, neatins, ca și cum acolo nu existase niciodată nimic. Cîțiva roboți erau încă prin preajmă, ocupîndu-se de ultimele treburi necesare la închiderea unui oraș. Doi dintre ei se repeziră spre el. Insecte uriașe, lucioase, inexpresive, cu carcasă argintie, deloc prietenoase.

— Nu-i nici un oraș aici, vorbiră ei. Acesta nu este un loc admisibil.

— Admisibil de către cine?

— Nu există nici un motiv să te afli aici.

— Nu există nici un motiv să mă aflu indiferent unde, replică Phillips.

Roboții se agitară, scoaseră murmure neliniștite și pocnete amenințătoare, își fluturară antenele. Păreau tulburați, își zise el. Nu pare să le placă atitudinea mea. Poate că risc să fiu dus la sediul pentru software nesupus, ca să fiu curățat.

— Plec acum, le spuse. Mulțumesc. Mulțumesc foarte mult.

Se retrase din fața lor și se urcă în aparatul zburător. Atinse alte butoane de destinație.

Ne mișcăm din proprie voință. Gîndim, vorbim, și chiar ne îndrăgostim.

Ateriză în Chang-an. De data asta nu mai era nici un comitet de primire care să-l aștepte la Poarta Virtuții Strălucitoare. Orașul părea mai mare și mai plin de splendoare: pagode noi, palate noi. Părea să fie iarnă; bătea un vînt rece, tăios. Cerul era senin și orbitor de luminos. Pe treptele Terasei de Argint îl întîlni pe Francis Willoughby, o siluetă masivă, greoaie, în straie magnifice de brocart, cu două temporare micuțe, grațioase, drăgălașe ca niște statuete de jad, aproape ascunse în brațele lui.

— Miracole și minunății! Flăcăul cel lunatic și fără minte e și el aici! răcni Willoughby. Uite, uite, am ajuns în depărtatul Catai, tu și cu mine!

Nu sîntem nicăieri, se gîndi Phillips. *Sîntem simple iluzii, atît de bine făcute încît ne înșelăm pe noi înșine.*

Lui Willoughby îi spuse:

— Arăți ca un împărat în veșmintele astea, Francis.

— Da, ca Preotul Ioan! strigă Willoughby. Sau chiar ca Tamerlan! Ei, nu sînt măreț?

Îl plesni cu veselie pe Phillips peste umăr, o lovitură zdravănă, jucăușă, care-l făcu să se învîrtească pe jumătate, tușind și gîfîind.

— Am zburat prin aer, ca vulturii, ca demonii, ca îngerii! Ne-am înălțat ca îngerii! Ca îngerii!

Se apropie, aplecîndu-se spre Phillips.

— Aș fi plecat spre Anglia, dar fetișcana aceea, Belilala, a zis că e un farmec asupra mea, care mă împiedică să mă duc în Anglia chiar acum; așa că am plecat în Catai. Spune-mi, flăcăule, o să depui mărturie pentru mine cînd o să vedem iar Anglia? O să juri că tot ce ni s-a întîmplat s-a petrecut cu

adevărat? Pentru că mi-e teamă că o să spună că sînt la fel de nebun ca Marco Polo, cînd o să le povestesc cum am zburat în Catai.

— Un nebun susținîndu-l pe altul? întrebă Phillips. Ce pot să-ți spun? Încă mai crezi că o să ajungi în Anglia, nu-i așa?

Mînia ieși la suprafață, clocotind.

— Ah, Francis, Francis, îl știi pe Shakespeare al tău? Te duci la piese de teatru? Nu sîntem adevărați. *Nu sîntem adevărați.* Sîntem din țesătura din care se fac visele, noi doi. Asta-i tot ce sîntem. O, minunată lume nouă! Care Anglie? Unde? Nu există Anglia. Francis Willoughby nu există. Charles Phillips nu există. Nu sîntem decît...

— Lasă-l în pace, Charles, îi tăie vorba o voce rece.

Se întoarse. Belilala, într-un costum de împărătească, cobora treptele Terasei de Argint.

— Știu adevărul, vorbi el cu amărăciune. Y'ang-Yeovil mi l-a spus. Vizitatorul din secolul douăzeci și cinci. L-am văzut în New Chicago.

— Ai văzut-o și pe Gioia acolo? întrebă Belilala.

— Pentru scurtă vreme. Arată mult mai în vîrstă.

— Da. Știu. A fost pe-aici de curînd.

— Și a plecat mai departe, bănuiesc?

— Din nou la Mohenjo, da. Du-te după ea, Charles. Lasă-l în pace pe bietul Francis. I-am zis Gioiei să te aștepte. I-am spus că are nevoie de tine, și tu ai nevoie de ea.

— Foarte amabil din partea ta. Dar la ce bun, Belilala? Nici măcar nu exist. Iar ea o să moară...

— Tu exiști. Cum te poți îndoi că exiști? Simți, nu-i așa? Suferi. Iubești. O iubești pe Gioia; nu-i așa? Și ești iubit de Gioia. Ar iubi Gioia ceva ce nu este real?

— Crezi că mă iubește?

— Știu că te iubește. Du-te la ea, Charles. Du-te. I-am spus să te aștepte în Mohenjo.

Phillips dădu din cap, amorțit. Ce-avea de pierdut?

— Du-te la ea, repetă Belilala. Acum.

— Da, răspunse Phillips. O să plec acum.

Se întoarse spre Willoughby.

— Dacă ne întîlnim vreodată în Londra, prietene, o să depun mărturie pentru tine. Nu te teme de nimic. Totul va fi bine, Francis.

Îi părăsi şi porni spre Mohenjo-daro, aproape aşteptîndu-se să găsească roboţii demontîndu-l deja. Mohenjo-daro era încă acolo, cu nimic mai fermecător decît înainte. Se duse la băi, crezînd că ar putea s-o găsească acolo pe Gioia. Nu era; dar dădu peste Nissandra, Stengard, Fenimon.

— A plecat la Alexandria, îi spuse Fenimon. Vrea să mai vadă oraşul pentru ultima oară, înainte să fie închis.

— Sînt aproape gata să deschidă Constantinopolul, explică Stengard. Capitala imperiului Bizantin, ştii, marele oraş de pe malurile Cornului de Aur. O să înlăture Alexandria, înţelegi, cînd se deschide Bizanţul. Se spune că o să fie splendid. O să te vedem acolo pentru deschidere, da?

— Da, răspunse Phillips.

Zbură spre Alexandria. Se simţea pierdut şi obosit. Toate astea sînt o nebunie fără speranţă, îşi spuse. Nu sînt decît o păpuşă săltînd pe sforile sale. Însă undeva deasupra întinderii strălucitoare a Mării Arabiei, implicaţiile mai adînci ale unui lucru pe care i-l spusese Belilala începură să-şi facă loc în mintea lui şi simţi că amărăciunea, furia, disperarea, toate începeau brusc să-l părăsească. *Tu exişti. Cum te poţi îndoi că exişti? Ar iubi Gioia ceva ce nu este real?* Desigur. Desigur. Y'ang-Yeovil se înşelase: vizitatorii erau ceva mai mult decît simple iluzii. Cu adevărat, Y'ang-Yeovil rostise adevărul condiţiei lor, fără să înţeleagă ce spunea de fapt: *Gîndim, vorbim, ne îndrăgostim.* Da. Acesta era sîmburele situaţiei. Vizitatorii puteau să fie artificiali, dar nu erau ireali. Belilala încercase să-i spună asta chiar noaptea trecută. *Suferi. Iubeşti. O iubeşti pe Gioia. Ar iubi Gioia ceva ce nu este real?* Sigur că era real, sau în orice caz destul de real. Ceea ce era el era ceva ciudat, ceva care probabil ar fi fost de neînţeles pentru oamenii din secolul douăzeci pe care fusese proiectat să-i simuleze. Dar asta nu însemna că era ireal. Trebuia cineva să fie născut din femeie ca să fie real? Nu. Nu. Nu. Felul său de realitate era o realitate suficientă. Nu trebuia să-i fie ruşine de asta. Şi, înţelegînd faptul, înţelegea că Gioia nu trebuia să îmbătrînească şi să

moară. Exista o cale prin care putea fi salvată, numai dacă ar accepta-o. Numai dacă...

Cînd aterizează în Alexandria, se duse imediat la hotelul de pe pantele dealului Paneium, unde stătuseră la prima lor vizită, cu atît de multă vreme în urmă; şi acolo era ea, stînd tăcută într-un patio cu vedere spre port şi spre Far. Exista ceva calm şi resemnat în felul în care stătea. Renunţase. Nici nu mai avea puterea să fugă de el.

— Gioia, îi vorbi el cu blîndeţe.

• • •

Arăta mai bătrînă decît în New Chicago. Era trasă la faţă şi palidă, iar ochii îi păreau adînciţi în orbite; nici măcar nu se mai ostenea, în aceste zile, să facă ceva cu şuviţele albe care-i ieşeau în evidenţă, în contrast total cu nuanţa întunecată a părului. Se aşeză lîngă ea şi-şi puse mîna peste ale ei, şi se uită către obeliscuri şi palate, către temple, către Far. După o vreme, spuse:

— Acum ştiu ce sînt de fapt.

— Ştii, Charles?

Vocea îi suna ca de foarte departe.

— În epoca mea numeam acest lucru software. Tot ceea ce sînt este un set de comenzi, răspunsuri, referinţe încrucişate, manipulînd un fel de corp artificial. Este un software infinit mai bun decît ne-am fi putut noi imagina. Dar noi abia începeam să învăţăm cum, la urma urmei. M-au umplut cu reflexele din secolul douăzeci. Stările sufleteşti corecte, dorinţele corecte, iraţionalităţile corecte, soiul corect de combativitate. Cineva ştie o mulţime de lucruri despre cum era să fii om al secolului douăzeci. Au făcut o treabă bună şi cu Willoughby, toată retorica şi fanfaronada aceea elisabetană. Şi presupun că l-au făcut bine şi pe Y'ang-Yeovil. El aşa pare să creadă; cine ar putea să judece mai bine? Secolul douăzeci şi cinci, Republica Superioară Han, oameni cu pielea verzui-cenuşie, jumătate chinezi şi jumătate marţieni, după cîte ştiu eu. *Cineva* cunoaşte. *Cineva* de aici e foarte bun la programare, Gioia.

Femeia nu se uita la el.

— Mi-e frică, Charles, zise ea cu aceeaşi voce îndepărtată.

— De mine? De lucrurile pe care le spun?

— Nu, nu de tine. Nu vezi ce s-a întîmplat cu mine?

— Te văd. Există unele schimbări.

— Am trăit multă vreme întrebîndu-mă cînd vor începe schimbările. Am crezut că poate nu vor veni, nu tocmai. Cine vrea să creadă că o să îmbătrînească? Dar a început cînd am fost la Alexandria prima oară. În Chang-an a devenit mult mai rău. Iar acum... acum...

El o întrerupse brusc:

— Stengard îmi spune că o să deschidă Constantinopolul foarte curînd.

— Şi?

— Nu vrei să fii acolo cînd se deschide?

— Devin bătrînă şi urîtă, Charles.

— O să mergem împreună la Constantinopol. O să plecăm mîine, da? Ce spui? O să închiriem o corabie. E o mică traversare rapidă, de-a dreptul peste Mediterana. Navigînd către Bizanţ! Era un poem, ştii, pe vremea mea. Nu e uitat, bănuiesc, pentru că l-au programat în mine. Toate miile astea de ani, şi cineva încă îşi mai aduce aminte de bătrînul Yeats. *Cei tineri / Strîns îmbrăţişaţi, păsări în pomi...* Vino cu mine în Bizanţ, Gioia!

Ea ridică din umeri.

— Aşa cum arăt? Devenind tot mai oribilă cu fiecare oră? În timp ce *ei* rămîn tineri pe vecie? În timp ce *tu*...

Se poticni; vocea i se schimbă brusc; tăcu.

— Termină fraza, Gioia.

— Te rog. Lasă-mă singură...

— Voiai să spui „în timp ce *tu* rămîi tînăr pe vecie de asemenea, Charles", nu-i aşa? Ai ştiut întotdeauna că eu n-o să mă schimb niciodată. Eu n-am ştiut asta, dar tu ai ştiut.

— Da. Am ştiut. Am pretins că nu era adevărat – că, pe măsură ce îmbătrîneam eu, ai fi îmbătrînit şi tu. A fost o prostie din partea mea. La Chang-an, cînd am început pentru prima oară să văd semnele adevărate... atunci mi-am dat seama că nu mai puteam rămîne cu tine. Pentru că m-aş uita la tine, mereu tînăr, mereu rămînînd la aceeaşi vîrstă, şi m-aş uita apoi la mine şi...

Făcu un gest, cu palmele în sus.

— Aşa că te-am dat Belilalei şi am fugit.

— Totul atît de inutil, Gioia...

— Nu cred că aşa a fost.

— Dar nu trebuie să îmbătrîneşti. Nu, dacă nu vrei!

— Nu fi crud, Charles, zise ea pe un ton şters. Nu există nici o cale de a scăpa de ceea ce am.

— Dar există! spuse el.

— Nu ştii nimic despre lucrurile astea.

— Nu prea mult, nu, recunoscu el. Dar văd cum s-ar putea face. Poate că e un fel de soluţie primitivă, naivă, de secol douăzeci, dar cred că ar trebui să meargă. M-am jucat cu ideea asta încă de cînd am plecat din Mohenjo. Spune-mi, Gioia: de ce nu te-ai putea duce la ei, la programatori, la meşteşugari, la planificatori, oricine-ar fi ei, cei care creează oraşele, şi temporarii, şi vizitatorii. Şi să ceri să fii transformată în ceva ca mine?

Ea ridică ochii, uluită.

— Ce tot spui?

— Pot încropi un om din secolul douăzeci neavînd altceva decît înregistrări fragmentare şi-l pot face plauzibil, nu-i aşa? Sau un elisabetan, sau pe oricine din oricare epocă, şi e autentic. Aşa că de ce să nu facă o treabă încă şi mai bună cu tine? Să producă o Gioia atît de reală, încît nici Gioia să nu-şi poată da seama de diferenţă? Dar o Gioia care nu va îmbătrîni niciodată – o Gioia creată, o Gioia-program, o Gioia-vizitator! De ce nu? Spune-mi de ce nu, Gioia!

Ea tremura.

— N-am auzit niciodată să se facă un asemenea lucru!

— Dar nu crezi că e posibil?

— De unde să ştiu?

— Sigur că e posibil! Dacă pot crea vizitatori, pot lua un cetăţean şi-l pot duplica în aşa fel încît...

— Nu s-a mai făcut niciodată. Sînt sigură de asta. Nu-mi pot închipui nici un cetăţean acceptînd aşa ceva! Să renunţi la corp... să laşi să fii transformat în... în...

Scutură din cap, dar păru să fie un gest de uimire, la fel de mult ca şi de negare.

El continuă:

— Sigur. Să renunți la trup... Trupul tău natural, care îmbătrînește, se chircește, se deteriorează, trupul de efemer. Ce-i atît de groaznic în privința asta?

Gioia era foarte palidă.

— E o nebunie, Charles. Nu vreau să mai vorbesc despre asta.

— Mie nu-mi sună ca o nebunie.

— Nu poți înțelege.

— Nu pot? Înțeleg, cu siguranță, teama de moarte. Nu mi-e prea greu să înțeleg cum e să fii unul dintre puținii oameni care îmbătrînesc într-o lume unde nimeni nu înaintează în vîrstă. Ce nu pot să înțeleg este de ce nu ești dispusă măcar să iei în considerare posibilitatea ca...

— Nu, îl întrerupse ea. Îți spun, e o nebunie. Ar rîde de mine.

— Cine?

— Toți prietenii mei. Hawk, Stengard, Aramayne...

Îi ocoli din nou privirea.

— Pot fi extrem de cruzi, fără măcar să-și dea seama. Disprețuiesc tot ce li se pare lipsit de grație, tot ce este trudnic, disperat și laș. Cetățenii nu fac lucruri trudnice, Charles. Și așa va părea. Presupunînd că totuși se poate face. Vor fi îngrozitor de condescendenți. O, vor fi drăguți cu mine, da, dragă Gioia, ce minunat pentru tine, Gioia, dar cînd mă voi întoarce cu spatele, vor rîde. Vor spune cele mai urîte lucruri despre mine. N-aș putea suporta așa ceva...

— Își pot permite să rîdă, insistă Phillips. E ușor să fii curajos și nepăsător față de moarte, cînd știi că o să trăiești veșnic. Cît de convenabil pentru ei; dar de ce să fii tu singura care să îmbătrînească și să moară? Și oricum, n-o să rîdă. Nu-s atît de cruzi pe cît crezi. Superficiali poate, dar nu cruzi. Vor fi bucuroși că ai găsit o cale să te salvezi. Măcar nu vor mai trebui să se simtă vinovați pentru tine, și asta e menit să-i satisfacă. Poți...

— Încetează! exclamă ea.

Se ridică, se duse pînă la balustrada patioului, se uită îndelung către mare. El veni în spatele ei. Pînze roșii în port, razele soarelui licărind pe pereții Farului, palatele Ptolemeilor de un alb imaculat profilîndu-se pe cer. Ușor, își puse mîna pe umărul ei. Ea tresări, ca pentru a se trage de lîngă el, dar rămase pe loc.

— Atunci, am altă idee, continuă el încetişor. Dacă nu te duci tu la planificatori, o să mă duc *eu*. Reprogramaţi-mă, o să le spun. Aranjaţi lucrurile în aşa fel încît să încep să îmbătrînesc în acelaşi ritm ca şi tine. O să fie mai autentic oricum, dacă trebuie să joc rolul unui om din secolul douăzeci. De-a lungul anilor, o să capăt treptat riduri pe faţă, părul îmi va încărunţi, o să merg puţin mai încet – o să îmbătrînim împreună, Gioia. La naiba cu prietenii tăi nemuritori! O să ne avem unul pe altul. N-o să avem nevoie de ei!

Ea se răsuci înspre el. Avea ochii măriţi de groază.

— Tu vorbeşti serios, Charles?

— Sigur că da.

— Nu, murmură ea. Nu. Tot ce mi-ai spus astăzi e o absurditate monstruoasă. Nu-ţi dai seama?

El o prinse de mînă şi-i strînse degetele în palmă.

— Tot ceea ce fac este să încerc să găsesc o cale ca tu şi cu mine să...

— Nu mai continua, zise ea. Te rog.

Repede, parcă trăgîndu-se înapoi din faţa văpăii unei flăcări, îşi smulse degetele dintr-ale lui şi duse mîna la spate. Deşi faţa lui era doar la cîţiva centimetri de a ei, simţi deschizîndu-se o prăpastie imensă între ei. Pentru o clipă, se uitară insistent unul la altul; apoi Gioia se repezi spre stînga lui, îl ocoli şi fugi din patio.

Năucit, o privi plecînd de-a lungul coridorului lung de marmură, pînă dispăru. Era o prostie s-o urmărească, se gîndi. Era pierdută pentru el; asta era limpede, dincolo de orice îndoială. Era îngrozită de el. De ce să-i provoace şi mai multă suferinţă? Cumva se trezi însă alergînd prin holurile hotelului, de-a lungul potecii şerpuite din grădină, în crîngurile verzi, răcoroase, de pe Paneium. Crezu că o vede sub porticul palatului lui Hadrian, dar cînd ajunse acolo, culoarele răsunătoare de piatră erau goale. Îl întrebă pe un temporar care mătura treptele:

— Ai văzut o femeie venind pe aici?

O privire ursuză, fără expresie, fu singurul răspuns.

Phillips înjură şi se întoarse.

— Gioia? strigă el. Aşteaptă! Întoarce-te!

Ea era, intrînd în Bibliotecă? Trecu în grabă pe lîngă bibliotecarii care mormăiau surprinşi şi alergă printre teancuri, privind dincolo de grămezile de pergamente cu două mînere, în coridorul întunecat.

— Gioia? *Gioia!*

Era o profanare să urli în acest loc liniştit. Dar nu-i păsa cîtuşi de puţin.

Ieşind pe o uşă laterală, coborî în salturi către port. Farul! Groaza îl învălui. Ar putea fi deja la o sută de trepte în sus pe acea scară, îndreptîndu-se spre parapetul de pe care voia să se arunce în mare. Împrăştiind cetăţenii şi temporarii de parcă ar fi fost paie, alergă înăuntru. O luă în sus, fără să se oprească să respire, deşi plămînii lui sintetici urlau după un răgaz, iar inima ingenios proiectată bătea cu disperare. La primul balcon îşi imaginä că a zărit-o pentru o clipă, dar îl înconjură fără s-o găsească. Înainte, tot mai sus. Ajunse în vîrf, chiar în camera farului; nici urmă de Gioia. Sărise? Coborîse pe o rampă, în timp ce el urca pe cealaltă? Se agăţă de margine şi se uită în afară, în jos, căutînd la baza Farului, pe stîncile de pe coastă, pe dig. Gioia nu era. O s-o găsesc eu undeva, se gîndi. O să merg mai departe pînă o găsesc. Coborî în goană rampa, strigîndu-i numele. Ajunse la nivelul solului şi o luă la fugă înapoi, către centrul oraşului. După asta, unde? Templul lui Poseidon? Mormîntul Cleopatrei?

Se opri în mijlocul străzii Canopus, nesigur pe picioare şi arnetit.

— Charles? se auzi vocea ei.

— Unde eşti?

— Chiar aici. Lîngă tine.

Păru să se materializeze din aer. Chipul nu i se înroşise, roba nu purta nici o urmă de transpiraţie. Vînase o fantomă prin oraş? Veni la el şi-l luă de mînă, apoi spuse încet, cu tandreţe:

— Chiar erai serios cînd voiai să-i pui să te facă să îmbătrîneşti?

— Dacă nu există o altă cale, da.

— Cealaltă cale e atît de înspăimîntătoare, Charles...

— Este?

— Nu înţelegi cît de mult.

— Mai înspăimîntătoare decît bătrînețea? Decît moartea?

— Nu știu, răspunse ea. Presupun că nu. Singurul lucru de care sînt sigură este că nu vreau ca tu să îmbătrînești, Charles.

— Dar n-o să trebuiască. Sau da?

Se uită lung la ea.

— Nu, răspunse ea. N-o să trebuiască. Nici unul dintre noi.

Phillips zîmbi.

— Ar trebui să plecăm de-aici, spuse el după o vreme. Hai să traversăm spre Bizanț, da, Gioia? O să ajungem la Constantinopol pentru deschidere. Prietenii tăi o să fie acolo. O să le spunem ce-ai hotărît să faci. Ei vor ști cum să aranjeze lucrurile. Cineva o să știe, în mod sigur.

— Sună atît de ciudat, remarcă Gioia. Să mă transform într-un... într-un vizitator? Un vizitator în propria mea lume?

— Și totuși, asta ai fost întotdeauna...

— Presupun că da. Într-un fel. Dar cel puțin am fost *reală* pînă acum.

— În timp ce eu nu sînt?

— Ești, Charles?

— Da. La fel de real ca tine. Am fost furios la început, cînd am aflat adevărul despre mine. Dar am ajuns să-l accept. Undeva, între Mohenjo și locul ăsta, am ajuns să-mi dau seama că e în regulă să fiu ceea ce sînt; că percep lucruri, modelez idei, trag concluzii. Sînt foarte bine proiectat, Gioia. Nu pot să spun care este diferența între a fi ceea ce sînt și a fi complet viu, iar pentru mine asta înseamnă că sînt destul de real. Cred, simt, trăiesc bucuria și suferința. Sînt atît de real pe cît am nevoie să fiu. Și tu vei fi la fel. N-o să încetezi niciodată să fii Gioia, știi. Nu arunci decît corpul, acel corp care oricum ți-a jucat o asemenea farsă teribilă.

Îi mîngîie obrazul cu mîna.

— S-a spus deja totul pentru noi, cu multă vreme în urmă:

Odat' ieșit din lume, n-am să iau
Formă trupească de la vreo ființă,
Ci formă ticluită de-aurarii greci
Din aur ciocănit și email de aur
Ca să țin treaz un împărat trîndav...

— E acelaşi poem? întrebă ea.

— Acelaşi poem, da. Poemul străvechi care nu este cu totul uitat încă.

— Termină-l, Charles.

...Ori pus pe-o creangă de-aur ca să cînt
Doar pentru domni şi doamne din Bizanţ
De cele ce-s trecute, trec ori vor veni.

— Cît de frumos! Ce înseamnă?

— Că nu e nevoie să fii muritor. Că ne putem îngădui să fim adunaţi în meşteşugul veşniciei, că putem fi transformaţi, că putem trece dincolo de carne. Yeats nu voia să spună asta exact în felul în care o spun eu – nici n-ar fi început măcar să înţeleagă despre ce vorbim – şi totuşi, şi totuşi... adevărul dintre rînduri este acelaşi. Trăieşte, Gioia! Cu mine!

Se întoarse spre ea şi văzu culoarea urcînd în obrajii ei palizi.

— Are o noimă ceea ce sugerez eu, nu? O să încerci, nu-i aşa? Oricine face vizitatorii poate fi convins să te refacă şi pe tine. Bine? Ce crezi, o să poată, Gioia?

Ea încuviinţă aproape imperceptibil.

— Aşa cred, răspunse ea abia auzit. E foarte ciudat. Dar cred că ar trebui să fie posibil. De ce nu, Charles? De ce nu?

— Da, zise şi el. De ce nu?

• • •

Dimineaţă, închiriară un vas în port, o corabie mică, joasă, lustruită, cu o pînză roşie ca sîngele, avînd drept căpitan un temporar cu înfăţişare vicleană, al cărui zîmbet era irezistibil. Phillips duse mîna streaşină la ochi şi se uită înspre nord, peste mare. Credea că poate să distingă silueta marelui oraş întins pe cele şapte coline ale sale, Noua Romă a lui Constantin de lîngă Cornul de Aur, măreaţa cupolă de la Hagia Sofia, zidurile sumbre ale citadelei, palatele şi bisericile, Hipodromul, Cristos în slavă, înălţîndu-se deasupra tuturor celorlalte în mozaic strălucitor, împrăştiind lumină.

— Bizanţ, zise Phillips. Du-ne acolo pe drumul cel mai scurt şi mai rapid!

— Cu cea mai mare plăcere, răspunse marinarul, cu o grație neașteptată.

Gioia surîse. N-o mai văzuse arătînd atît de intens de vie din noaptea petrecerii imperiale din Chang-an. O apucă de mînă – degetele ei subțiri tremurau ușor – și o ajută să urce în corabie.

✦✦✦✦✦

Traducere din limba engleză: Cristina & Ștefan Ghidoveanu
Traducerea versurilor: Florin Pîtea

Titlul original: Sailing to Byzantium
Copyright © Robert Silverberg, 1985
Textul a apărut inițial în Asimov's Science Fiction Magazine, *februarie 1985.*

Cory Doctorow (născut în 1971) publică science-fiction de la 17 ani. Este unul dintre puținii autori care își oferă cărțile gratuit pe internet, imediat după publicarea pe hîrtie, sub licență Creative Commons. Consecvent cu deschiderea sa în această privință și nu numai, în articolul de față Doctorow vorbește despre lectura activă.

Cory Doctorow
LAUDĂ FAN-FICTIONULUI

Am scris prima povestire cînd aveam şase ani. Era în 1977 şi tocmai îmi fierbeau creierii după ce văzusem un film nou-nouț care se chema *Războiul stelelor* (vîrsta de aur a science-fictionului e la 12 ani; vîrsta de aur a science-fictionului cinematografic e la 6). M-am precipitat spre casă, unde am capsat laolaltă un teanc de foi, l-am tăiat pe margini cît să rămînă aproximativ de forma şi mărimea unei ediții paperback şi m-am pus pe treabă. Am scris o chestie complicată, lălîie şi incoerentă despre *Războiul stelelor*, în care întîmplările din film erau recreate cu anumite întorsături care să le facă pe placul meu.

În anul acela am continuat să scriu o grămadă de fan-fiction în universul *Războiului stelelor*. Pe la 12 ani am promovat la Conan [Doyle]. Spre 18 ani îl rescriam pe Harlan Ellison. Spre 26, pe Bradbury, trecînd prin Gibson. Astăzi sper că am un stil cît de cît personal.

Dacă mergi pe străzile Florenței vei găsi cîte o reproducere a lui David la fiecare colț de stradă. Timp de secole, metoda de a

obține statutul de sculptor florentin era să-l copiezi pe Michelangelo, să înveți de la maestru. Nu de la orice mare sculptor al Florenței – fie ei sublimi ori cumplit de slabi, cu toții încep prin a-și copia maestrul; acesta poate fi începutul unei pasiuni de-o viață sau doar un foc de paie. Reproducerea poate fi artă ori poate fi o porcărie – cea mai bună modalitate de-a afla care dintre variante zace-n tine este să încerci. Science-fictionul are o șansă nemaipomenită: atrage un număr enorm de scriitori de fan-fiction, care se organizează în grupuri sociale. Mulți profesioniști de azi și-au început cariera scriind fan-fiction (unii dintre ei încă mai scriu astfel în secret) și mulți scriitori de fan-fiction sînt fericiți să-și satisfacă pofta lucrînd doar cu universurile altora, din pură plăcere. Unele lucrări de fan-fiction sînt excelente – abundă textele din universul Buffy care iau fața seriei de romane oficiale –, pe cînd altele sînt pur și simplu îngrozitoare.

Două lucruri sînt totuși de netăgăduit în ceea ce privește fan-fictionul: primul, că aceia care scriu și citesc fan-fiction sînt deja cititori pasionați ai celor pe care îi omagiază prin activitatea lor; al doilea, că aceia care scriu și citesc fan-fiction au parte de satisfacții fantastice de pe urma muncii lor. Asta-i o veste grozavă pentru scriitori.

E grozavă pentru că fanii pe care ficțiunile tale i-au cîștigat într-o asemenea măsură încît sînt dispuși să și le însușească rămîn ai tăi pe vecie. Ei îți vor propovădui munca mai departe în fața prietenilor lor, ei îți vor căuta textele sub orice formă te vei decide să le publici.

E grozavă și pentru că fanii care se folosesc de munca ta în scop terapeutic, ca să-și exprime propriile imbolduri creatoare, sînt fani care au un motiv al naibii de bun ca să se mențină în domeniu, să citească în continuare, chiar dacă noi, scriitorii, ne împuținăm văzînd cu ochii. Chiar dacă fandomul orbitează în jurul filmelor și televiziunii, fan-fictionul este prin definiție o îndeletnicire literară, ceva ce se desfășoară în lumea cuvintelor. Deprinderea fan-fictionului e una literară.

În Japonia, autorii de benzi desenate fan-fiction publică manga fan-fiction sub denumirea de dojinshi – unele dintre aceste lucrări ajung să împieteze chiar asupra circulației creațiilor pe care le omagiază și nu puține sînt vîndute pe piața de

carte. Editorii niponi de benzi desenate sînt capabili să recunoască o marfă de calitate, de aceea giganții comerciali îi lasă în voia lor pe autorii de fan-fiction care se lipesc de ei.

Și totuși, din exact aceleași motive, există o mulțime de scriitori care urăsc fan-fictionul. Unii argumentează că fanii n-ar trebui să aibă voie să-și însușească personajele și situațiile închipuite de ei, că e lipsă de respect ca prețioasele lor personaje fictive să fie închipuite în diverse scenarii sexuale, sau ca poveștile lor să fie renarate dintr-un punct de vedere diferit, sau să smulgi un happy-end victorios din tragica înfrîngere cu care și-a încheiat scriitorul cartea.

Alți scriitori insistă pe ideea că fanii care iau fără să ceară – sau împotriva voinței autorului – fac parte dintr-o „cultură a îndreptățirii" care a hotărît cu de la sine putere că are dreptul moral de a sfeterisi scenarii și personaje, fapt ce se înscrie în cercul mai larg al unei crize morale postmoderne din cauza căreia lumea merge din rău în mai rău.

Unii scriitori resping tot fan-fictionul ca fiind de slabă calitate și prin urmare nevrednic de a fi însușit. Alții îl consideră o încălcare a copyrightului sau o violare a mărcii comerciale, și din cînd în cînd se mai găsește cîte un țicnit care să amenințe că-și dă în judecată cititorii pentru tupeul de a-și nara unii altora povestirile lui. Sincer, pe mine unul mă năucește soiul ăsta de reacții. Cultura e mult mai veche decît arta – adică socializarea prin spunerea de povești există de mult mai multă vreme decît clasa teoretică de artiști a căror creativitate beneficiază de privilegii și s-a ridicat la condiția de numinos, mult deasupra creativității ordinare a unui puști care se știe capabil să picteze și să deseneze, să spună o poveste sau să cînte un cîntec, să sculpteze sau să inventeze un joc.

Să numești asta decădere morală – și mai mult decît atît, o *nouă* decădere morală! – înseamnă să negi milioane de ani de istorie a umanității. Nu e nici o decădere faptul că ne însușim poveștile care ne sînt dragi, că le remodelăm ca să se potrivească mai bine intelectului nostru. Povestea lui Pigmalion n-a început odată cu Shaw sau cu grecii antici și nici nu s-a terminat odată cu *My Fair Lady*. Vîrsta lui Pigmalion se măsoară cel puțin în mii de ani – gîndiți-vă la Moise cînd se dădea drept

fiul faraonului! – şi a fost remodelată într-un miliard de poveşti pentru copii, romane, jocuri D&D, filme, povestiri fan-fiction, cîntece şi legende.

Fiecare persoană care l-a repovestit pe Pigmalion a făcut un lucru în aceeaşi măsură original – nu găseşti pe lume două poveşti identice – şi copiat – pentru că în materie de idei nu-i nimic nou sub soare. Ideile sînt *lesnicioase*. Execuţia e *dificilă*. De asta nu-i loveşte entuziasmul pe scriitori cînd îi contactează cîte unul cu o idee grozavă de roman. Cu toţii avem idei pe care le putem folosi – ce ne lipseşte e un întreg coerent.

O mare parte a fan-fictionului – cel scris pentru uz personal sau pentru un anume grup social de mici dimensiuni – nu reprezintă artă de slabă calitate. Pur şi simplu *nu* e artă. Nu e scrisă cu scopul de a contribui la dezvoltarea estetică a umanităţii. E creată pentru a satisface nevoia profund umană de a ne juca cu poveştile care constituie lumea noastră. Nu e nimic banal în a spune poveşti în cercul prietenilor tăi – nici măcar atunci cînd poveştile în sine sînt banale. Actul de a ne spune poveşti unii altora este de fapt unul sacru – şi, incontestabil, profund. Mai mult, nenumărate repovestiri *sînt* artă: stau mărturie minunatul *There and Back Again* (Tolkien) al lui Pat Murphy şi splendidul *Was* (L. Frank Baum) al lui Geoff Ryman, cîştigător al unui premiu World Fantasy.

Chestiunea respectului este poate ceva mai spinoasă. Moda dominantă în critica din cercurile fan-fiction este de a compara o lucrare cu canonul – „Oare Spock ar spune aşa ceva vreodată în viaţa «reală»?" Mai mult decît atît, scriitorii de fan-fiction supun uneori acestui test şi lucrări care *aparţin* canonului, ajungînd să spună, de exemplu, „Spock n-ar fi spus niciodată aşa ceva, iar Gene Roddenberry n-are nici un drept să facă una ca asta".

Aici e un amestec ciudat de respect şi lipsă de respect. Respect pentru că e greu de imaginat o ipostază mai respectuasă decît aceea în care ţi se spune că lucrarea ta reprezintă etalonul pentru măsurarea tuturor celorlalte lucrări – ce-ar putea fi mai respectuos decît să ţi se transforme opera în model de excelenţă? Pe de altă parte, obiceiul ăsta de-a le spune scriitorilor că şi-au pus propriile personaje să vorbească sau să se poarte în feluri care nu li se potrivesc poate fi perceput drept nesuferit sau insultător.

Scriitorii vorbesc uneori despre faptul că personajele lor se îndepărtează de ei, luîndu-şi viaţa în propriile mîini. Ei spun că aceste personaje – pe care le conturăm după modelul unor oameni reali din viaţa de zi cu zi amestecat cu propria-ne imaginaţie – sînt frînturi autonome din ei înşişi. De aici nu mai e decît un pas pînă la aiureli mistice despre protejarea copiilor noştri ficţionali, imaginari, de fanii odioşi care vor să-i pună să şi-o tragă între ei sau să se ploconească dinaintea vreunei versiuni transparente a însuşi autorului de fan-fiction.

Ceva de luat în seamă există totuşi în ideea cu personajul autonom. Hălci întregi din sistemul nostru neural sînt dedicate simulării altor indivizi, în încercarea de a ne da seama ce e mai probabil: să-i luăm la bătaie sau să-i îmbrăţişăm? Aşadar, nu e de mirare că, atunci cînd îi cerem să realizeze modelul unei alte persoane, creierul face faţă cu brio. Dar *exact* asta se întîmplă şi cu cititorul cînd îi dai cartea ta: el simulează în mintea sa personajele tale, încercînd să le interpreteze acţiunile prin ochii săi.

Scriitorii nu le pot cere cititorilor să nu le interpreteze opera. Nu te poţi bucura de un roman pe care nu l-ai interpretat – dacă nu realizezi în mintea ta modele ale personajelor, n-are cum să-ţi pese de ceea ce fac şi de motivul pentru care acţionează într-un fel sau altul. Şi, odată ce cititorii au modelat un personaj, e firesc ca ei să se delecteze imaginîndu-şi cum s-ar comporta personajul cu pricina în culise, improvizînd de la această premisă. Asta nu înseamnă lipsă de respect, înseamnă *lectură activă*.

Domeniul nostru are un privilegiu nemaipomenit: în cadrul lui se practică susţinut scrierea de fan-fiction. Hai să nu-i mai tratăm pe oamenii aceştia ca pe nişte hoţi şi să-i socotim oaspeţi de onoare la masa pe care am întins-o special pentru ei.

✦✦✦✦✦

Traducere din limba engleză de Ona Frantz

Titlul original: In Praise of Fanfic.
Copyright © Cory Doctorow, 2007
Textul a apărut iniţial în revista Locus, *mai 2007.*

Marele scriitor american Robert Silverberg (născut în 1935) își continuă colaborarea cu Galileo vorbind despre definiții ale sefeului, despre gadgeturi și despre José Saramago.

Robert Silverberg
CAUZĂ ȘI EFECT

Una dintre cele mai inteligente încercări de a defini science-fictionul de-a lungul timpului a fost un eseu intitulat „Science-fiction social", de – cine altul? – Isaac Asimov, care l-a scris în 1953 pentru superba carte a lui Reginald Bretnor *Science-fictionul modern*. Iată ce avea Isaac de zis la vremea aceea:

Să presupunem că sîntem în 1880 şi că avem trei scriitori interesați să scrie cîte o povestire de anticipație despre un vehicul imaginar care se poate deplasa fără cai, cu ajutorul unei surse interne de putere; o trăsură fără cai, cu alte cuvinte. Am putea chiar să inventăm o denumire, să-i spunem automobil.

Scriitorul X îşi petrece cea mai mare parte a timpului descriind cum are să funcționeze maşina, explicînd mecanismele unui motor cu combustie internă, zugrăvind în cuvinte eforturile inventatorului, care după numeroase eşecuri apare cu un model de succes. Punctul culminant al poveştii este drama maşinăriei care îşi croieşte drum pufăind, cu uriaşa viteză de treizeci de kilometri la oră, de la un grup de admiratori care aclamă la celălalt şi poate chiar învinge trăsura trasă

de un cal cu care s-a luat la întrecere. Ăsta e science-fictionul bazat pe gadgeturi.

Scriitorul Y inventează automobilul în mare grabă, dar iată că apare o bandă de pungaşi fără scrupule care intenţionează să fure valoroasa invenţie. Mai întîi o fură pe frumoasa fiică a inventatorului, pe care ajung s-o ameninţe cu toate grozăviile, mai puţin cu violul (în genul acesta de proză de aventuri, fetele există doar pentru a fi salvate, n-au altă folosinţă). Tînărul asistent al inventatorului pleacă întru salvarea fetei. El îşi poate îndeplini misiunea doar folosindu-se de proaspăt-inventatul automobil. Se avîntă în deşert cu nemaipomenita viteză de treizeci de kilometri la oră ca s-o ia pe fată, care altminteri ar fi murit de sete dacă salvatorul s-ar fi bazat pe un cal, oricît de iute şi susţinut i-ar fi fost galopul. Ăsta e science-fictionul de aventuri.

Scriitorul Z are automobilul gata inventat. Există o societate în care maşinăria reprezintă deja o problemă. În jurul ei s-a dezvoltat o gigantică industrie a petrolului, America e traversată de autostrăzi şi a devenit un tărîm al călătorilor, oraşele şi-au lăţit suburbii, şi ce ne facem cu accidentele de circulaţie? Bărbaţi, femei şi copii sînt ucişi de automobile mai rapid decît de proiectilele artileriei sau de bombele avioanelor. Ce-i de făcut? Care e soluţia? Ăsta e science-fictionul social.

Las cititorul să decidă care e cel mai matur şi care are (sîntem în 1880, nu uitaţi) cea mai profundă semnificaţie socială. Ţineţi cont că science-fictionul social nu e uşor de scris. E uşor să anticipezi un autoturism în anul 1880; e foarte greu să anticipezi o problemă de trafic. Primul e în fond doar o extrapolare a căii ferate. A doua e ceva cu totul şi cu totul nou şi neaşteptat.

Citesc chiar în perioada aceasta un surprinzător roman SF al unui scriitor cu opera căruia probabil că cei mulţi dintre voi nu s-au întîlnit niciodată: portughezul José Saramago. Romanul se numeşte *Blindness*[*] şi este un exemplu uimitor de science-fiction social asimovian: o cercetare a consecinţelor pe

[*] *Eseu despre orbire*, Ed. Polirom, 2008. (n.trad.)

care le are asupra societății o singură deviație șocantă de la realitatea noastră binecunoscută.

Poate că e un roman mai degrabă fantasy decît science-fiction, de vreme ce premisa lui Saramago nu e lesne de acceptat la prima vedere, iar autorul nu face nici o încercare de a ne furniza o argumentație științifică pentru ea. Doar o prezintă, o lasă să-i creeze plotul, apoi lasă plotul să-și urmeze cursul, fără a încerca măcar să explice în vreun fel cum se poate întîmpla un asemenea lucru. Nu contează. Chiar dacă situația de la care se pornește este esențialmente fantastică, felul în care o dirijează autorul este science-fiction pur: examinarea constantă și meticuloasă a tuturor consecințelor generate de o remarcabilă deviere de la realitatea așa cum o cunoaștem. După cum a afirmat autorul însuși într-un interviu de acum cîțiva ani, „Nu e prea multă imaginație în *Eseu despre orbire*, e doar o întrebuințare sistematică a relației dintre cauză și efect".

El își pune pe tapet situația ipotetică încă din prima pagină: în miezul unui trafic urban congestionat (numele orașului nu este menționat niciodată; poate este Lisabona), o mașină oprită la stop nu mai pornește la culoarea verde. Încep să urle claxoanele. Șoferii coboară din mașini să cerceteze situația. Vreo defecțiune? Nu. Șoferul din mașina oprită răcnește „Am orbit, am orbit". Și-a pierdut vederea într-o singură clipă. Tot ce mai zărește acum e o strălucire albicioasă.

„Se mai întîmplă", spune o femeie. „O să treacă. Uneori e pe fond nervos." Un bun samaritean se oferă să-l ducă pe nefericit cu mașina acasă, ceea ce și face; îl duce la apartamentul acestuia, aflat în apropiere, și îl lasă acolo. (Iar la plecare îi fură mașina.) Omul se împleticește prin locuință, complet dezorientat. Vine acasă și soția lui, iar el îi povestește ce necaz a pățit. Fără să mai stea pe gînduri, ea se pune pe răsfoit cartea de telefoane, găsește un medic oculist, oprește un taxi cînd descoperă că mașina lipsește și își duce soțul la consultație.

Vreo șase sau șapte pacienți așteaptă deja acolo – un bătrîn cu cataractă, un puștan cu strabism, o tînără cu conjunctivită și alți cîțiva. Însă cazul șoferului care a orbit la volan este atît de straniu, încît doctorul dă dispoziție să fie adus imediat în sala de consultații, înaintea celorlalți care așteaptă la rînd. Îi

examinează ochii şi nu găseşte nimic în neregulă din punct de vedere organic. „La momentul acesta, orbirea dumitale n-are nici o explicaţie", îi spune bărbatului. Iar seara, acasă, discută cazul cu soţia lui şi caută zadarnic prin enciclopedii.

Pînă dimineaţă, alte cîteva cazuri de orbire similare – o strălucire albicioasă, nu obişnuita beznă pe care o aduce pierderea vederii – sînt raportate în tot oraşul. Începe să devină evident că este începutul unei enigmatice epidemii de orbire.

Ajunşi în acest punct, să ne uităm din nou la categoriile acelea asimoviene. Scriitorul de science-fiction bazat pe gadgeturi (şcoala de SF a lui Hugo Gernsback) ar opri povestea după expunerea premisei ca să poată livra o lungă lecţie despre mecanismele vederii. Restul poveştii ar prezenta răspîndirea constantă a acestei epidemii inexplicabile şi ar descrie tribulaţiile finalmente triumfătoare ale unui tînăr şi strălucit cercetător aflat în căutarea unui leac.

Cît despre scriitorul de SF de aventuri (şcoala revistelor pulp din anii '40), acesta ne-ar comunica destul de repede că orbirea este rezultatul unei raze care a străfulgerat din spaţiu, trimisă de o armată de extratereştri invadatoare. Cum pămîntenii toţi sînt demoralizaţi de fenomenul orbirii instantanee, va fi floare la ureche pentru monştrii din spaţiu să cucerească planeta – de n-ar fi eforturile eroice ale unui grup de oameni curajoşi care, întîmplător, se aflau într-o peşteră subterană la momentul atacului şi care acum ies la suprafaţă, protejaţi împotriva orbirii de apărătoare încropite la repezeală, ca să poarte un brav război de apărare ce se va sfîrşi cu punerea pe fugă a invadatorilor.

La rîndul său, scriitorul de science-fiction social va examina meticulos şi detaliat consecinţele generate în cascadă de straniul eveniment care a pus povestea în mişcare, privindu-le din perspectiva efectelor pe care un asemenea eveniment le poate avea asupra societăţii umane.

Şi exact asta este ceea ce face José Saramago. Întrucît se dovedeşte că primele victime ale orbirii au toate cîte o legătură directă cu bărbatul dintîi, şoferul aflat în trafic la ora de vîrf. Samariteanul care-i fură maşina orbeşte. Tot astfel, şoferul

taxiului care îl duce la oculist şi soţia, care l-a însoţit pînă acolo. La fel păţesc pacienţii din sala de aşteptare a oculistului, băiatul cu strabism şi bărbatul cu un ochi acoperit, şi toţi ceilalţi. Însuşi medicul oftalmolog îşi pierde vederea. Dintre toţi cei care vin în contact cu primul orb sau cu grupul primelor victime, numai soţia medicului, prin nu se ştie ce miracol, îşi păstrează capacitatea de a vedea.

Oficialităţile locale trag imediat concluzia că orbirea este contagioasă, transmiţîndu-se prin contact direct. De vreme ce nimeni nu-i înţelege cauza, e o teorie de bun-simţ; şi astfel, pe temeiul „siguranţei publice", victimele sînt adunate şi închise, sub pază, în clădirea unui fost spital de boli mintale, care se întîmplă să fie disponibilă. Aici e momentul ofensivei lui Saramago, care începe să examineze convergenţa paranoiei cu totalitarismul în civilizaţia modernă. El ne arată pas cu pas cum revenirea la o stare de primitivism în interiorul şi în afara lagărului de orbi îi conduce pe aceşti oameni, altminteri civilizaţi, spre o stare apropiată de sălbăticie, în numele autoapărării, şi cum doar o mînă de lideri luminaţi îşi păstrează sănătatea mintală cît să poată ţine laolaltă zdrenţele fostei haine a civilizaţiei. Iar pe măsură ce orbirea continuă să se răspîndească pînă ce societatea întreagă se prăbuşeşte, ne dăm seama că Saramago a scris nu doar un roman clasic despre sfîrşitul lumii, ci şi o alegorie a neajunsurilor comunicării umane din viaţa de zi cu zi.

Este un roman neîndurător, chinuitor. Te tîrăşte dintr-o situaţie sumbră în alta, fiecare dintre ele fiind perfect plauzibilă în contextul premisei, fiecare descrisă în detalii crude şi pe de-a-ntregul credibile. Iar cînd vine finalul – e mai mult o eliberare decît un sfîrşit real – rămîi încremenit de puterea cărţii pe care tocmai ai citit-o.

Dacă romanul acesta e atît de bun, totuşi de ce n-a fost nominalizat la Hugo sau la Nebula în anul publicării sale? De ce auzi despre el abia acum, probabil, pentru prima dată? Pentru că José Saramago nu este scriitor de science-fiction, ci pur şi simplu un scriitor care a deviat către un soi de science-fiction în acest roman magnific. Însă, chiar dacă n-are la activ nici un premiu Hugo sau Nebula, nu se poate spune că marile sale

realizări literare au trecut complet neobservate pe mapamond dincolo de granițele cititului de SF. În octombrie 1998, la cîțiva ani de la publicarea *Orbirii*, José Saramago a primit premiul Nobel pentru literatură.

♦♦♦♦♦

Traducere din limba engleză de Ona Frantz

Titlul original: Reflections: Cause and Effect
Copyright © Robert Silverberg, 2000
Textul a apărut inițial în Asimov's Science Fiction Magazine, *mai 2000*

Cătălin Badea-Gheracostea (născut în 1968) este unul dintre puținii literați care și-au asumat ca obiectiv critica literaturii SF, în special a literaturii SF românești. Sperăm ca acest articol, despre una dintre cele mai promițătoare autoare, să fie începutul unei frumoase prietenii între Galileo și tînărul critic.

Cătălin Badea-Gheracostea

PROZA FANTASTICĂ A ȘTEFANEI CZELLER

Intrată de mai puțin de doi ani în atenția cititorilor români de fantastic, Ştefana Czeller participă cu prozele sale la toate concursurile genului, învățînd din mers şi folosind fiecare întîlnire de cenaclu şi fiecare lectură critică pentru a scrie mai bine. Avem în Ştefana Czeller o debutantă ambițioasă care face rapid saltul de la diletantismul fanului de SF la profesionalismul scriitorului de literatură. Este probabil primul mare pas necesar, iar tînăra ieşeancă îl face cu grație, şi anume folosirea energiei pasiunii pentru un domeniu literar în trecerea de la poncifele acestuia la extinderea lui pur literară. Doar nouă din zece pasionați rezistă combinației mortale dintre propria scriere scufundată în clişeele începătorului şi ieşirea în fața criticii – din ce în ce mai puțin permisivă, indiferent de capacitatea ei modelatoare.

Proza Ştefanei Czeller s-a forjat în mediul electronic, mai ales pe www.atelierkult.com, unde există zece intrări ale scriitoarei în devenire. Enumerăm titlurile şi etichetele lor: *Împuşcătura soldatului de plumb* – povestire SF, *Lungă-i calea*

către gri – nuvelă fantasy, *Spovedania* – schiță SF, *Dureroase, cuvintele curg* – schiță SF, *Răzbunarea* – schiță horror, *Gîngăniile* – povestire horror, *Bine ați venit pe Terra!* – schiță SF, *Pasiunile unui diavol de rangul trei* – schiță fantasy, *Nopțile stranii ale lui Vasile Cotineață* – schiță horror, *Băiețelul cel fierbinte și Hîrca Pămîntului* – povestire fantasy. Textele din listă au fost introduse în atelier de la începutul lui 2009 pînă către sfîrșitul lui 2010. În economia atelierului, dar și a acestei scurte prezentări, etichetarea prozelor după volumul de text și subgenul literar este destul de arbitrară. Chiar numim etichetarea neimportantă și argumentăm cu proza pe care o vom și comenta pe scurt, *Nopțile stranii ale lui Vasile Cotineață*, care a luat premiul cel mare la sesiunea *Helion 2010*, pentru SF, deși în atelier i se spune „horror". Este doar un semn al deschiderii intervalelor subgenurilor altădată de sine stătătoare, SF-ul de azi, și cel practicat de Ștefana Czeller este o dovadă, împrumută și se împrumută din miezurile dure ale genurilor conexe. Nu mai există la Ștefana Czeller, așa cum rar mai există la scriitorii consacrați ai genului, o fixare ideatică a ce este SF și ce nu. Dacă elementul de recuzită sau chiar clișeul horror îi poate ajuta trama prozei SF, Ștefana Czeller nu are timidități teoretice. Spre exemplu, personajul Vasile Cotineață din proza căreia îi dă și titlul, este nu doar un „om recent" aflat în criza vîrstei de mijloc, captiv într-un cartier de blocuri, captiv al unei neveste care se transformă în propria lui soacră, și captiv al micilor pasiuni devenite vicii prin repetare pînă la îndobitocire– alcool, joc de table, bîrfă, fotbal la televizor –, ci și un nou vampir. Proza *Nopțile stranii...* surprinde tocmai trecerea de la banalitatea otrăvitoare a existenței „normale" a lui Cotineață la excepționalitatea revitalizantă a aceluiași ca vampir. Ștefana Czeller știe să de-scrie trecerea cu ironie, fără cădere în grotesc, echilibrînd clișeul horror cu un mediu realist printr-o explicitare SF, cu un comic de limbaj bine stăpînit.

De fapt, ceea ce ne face să credem în viitorul de scriitor al Ștefanei Czeller este tocmai simțul echilibrului între elementele prozei, de observat mai bine în textele de mai mare lungime, cum ar fi *Împușcătura soldatului de plumb*, participantă la concursul atelierului de creative writing amintit. Este vorba de

ceea ce puriştii ar numi **steampunk,** adică proză cu personaje **punk** într-un secol XIX (de unde **steam**) cu ceva mai multă ştiinţă şi tehnologie decît cel din istoria reală. Avem la Ştefana Czeller bonjurişţii Vasile Alecsandri, Alecu Russo şi pe „generalul" Alexandru Ioan Cuza prinşi în intrigile revoluţiei de la 1848. În decor avem şi „otomobile" şi aparate zburătoare asemănătoare zepelinelor. Meşteşugul prozatoarei combină toate aceste elemente şi prin simple, dar de efect, artificii narative (trecerea unui personaj între mai multe vieţi/variante ale acţiunii) creează suspans şi atmosferă. Dacă adăugăm şi jocul cu dulcele grai moldovenesc din replicile bonjurişţilor, atmosfera este într-adevăr marele cîştigător al *Împuşcăturii...* Ştefaniei Czeller.

Aşteptăm cu încredere volumul de debut al tinerei ziariste şi prozatoare din Iaşi, fiind siguri că se va înscrie pe merit în şirul prozatoarelor SF române din ultimul deceniu – Ana-Veronica Mircea, Ana-Maria Negrilă, Ona Frantz, Roxana Brînceanu – păstrîndu-şi vocea proprie.

◆◆◆◆◆

Copyright © Cătălin Badea-Gheracostea, 2010